y *Præterea scias.*] Adde infra quæst.83.vers.& nota ad med. *Drogh.*

z *Eludere.*] Milleus in sua pract.verb.denunciauerũt, nu.65.fol.mihi 12.Carau.ritu 159.nu.5. *Ros.*

41 a *In dubio autem.*] Adde † hoc esse arbitrarium iudici, qui habet considerare qualitates delictorum, personarum, facultatũ, & aliarum circunstantiarum, ita dicit Iodoc. in c.20.qui ad hoc ponderat text. in l. 1. ff. de custod.reorum, & Menoch. de arbitr. d. cas. 303.nu.2. *Baiard.*

b *Potest tamen iudex.*] Farin.d.quæst.33.num. 69.volum.1.*Ros.*

c *Ceterum debet iudex.*] Farin.d.quæst.33.num. 82.& seq.vsque 91.*Ros.*

Ceterum debet iudex.] 42 Adde,quales † debeant esse isti fideiussores, qui ad præsentãdum inquisitum præstantur,vt per Afflict.in constit.humanitate,num.4. cum seq. Cassan. super consuetu. Burg.tit.de iustices rub. 1.§.5.nu.171. Carau.in rit.190.& Cauen.in rit. 135.& per Cassan.in loco supracitato habetur, quòd talis fideiussor nõ 43 † habet beneficium excussionis, & quòd reus non admittitur ad dandum pignus, vbi nõ potest dare fideiussorẽ, si iudex nolit recipere, & an iudex,aduocatus, & procurator possint esse fideiussores pro clientulis suis, Boer. decis.315. nu.2.Nec carceratus alium in eius locum ponere potest, puta patrẽ, filium,fratrem, vel aliũ coniunctum, quia liber homo nõ potest se obligare pro obside,nisi pro publica vtilitate,nõ,autem pro priuata:ita Afflict.in constit.humanitate sub nu.54.lib.2.

44 Item adde, quòd si Iudex † maleficiorum acceptauit fideiussores non idoneos, & captum relaxauit, poterit tamen iterum capere reum, & facere, quòd alios præstet 45 fideiussores, quibus præstitis nihilominus † etiam primi fideiussores remanent obligati,Bald.in l.t.ff. si quis in ius vocatus non ier.quem sequitur Aug.ad Aret.in verb. fama publica car.11.& Mars.in rubr.de fideiuss.nu.75.

46 Item adde,†‡ si quis dederit fideiussorem idoneũ, qui postea factus sit pauper,& nõ soluendo,iterũ poterit cogi ad præstandũ fideiussorem idoneũ, si dicta fideiussio fuerit data ex officio iudicis,Mars.in rub.de fideiuss.nu.74.

47 Item adde, † quòd carcerati possunt ad inuicem fideiubere,Bar.in l.Romanus, ff. de tutor.& curat.dat.& quotidie ita seruari attestatur Carau.in rit.160.in fin. quando sunt facultatibus idonei,& dicta fideiussio,quæ datur ad inuicem inter inquisitos,dicitur fideiussio curię,vt per Carau.in rit.163.nu.1.Sed Iod.in pract.crim.c.20.n.15.f.69. tenet,quod licebit in paruis delictis ciuiliter intẽtatis. *Ba.*

men(vt videmus) non ita distinctè obseruatur,sed iudicis
y *arbitrio relinquitur.* y *Præterea scias, quod in omnem casum tempore, quo fit relatio diffinitiua causæ in Senatu, semper solet reus ad carceres*
z *reuocari,ne, si sequatur condemnatio corporalis, possit illam fugiendo* z *eludere.*

11 *In* a *dubio autem debet iudex semper inclinare in mitiorem partem, vt scilicet reum sub fideiussione relaxet, & hoc, vt subditos minus, quam fieri potest,grauet impensis, licet iudices seueritatis gloriam affectantes de consuetudine seruent contrarium,ipsi enim in dubijs semper consueuerunt retinere reos in carceribus mancipatos,vt dicit Bened.de Plumb. in repet.l. pen. §. ad crimen,*
b *post num.67.ff.de pub.iud.* b *Potest tamen iudex reum consignare militibus,vt illum custodiant in aliquo loco tuto extra carceres,vel fideiussoribus, qui promittant eum in aliquo loco tenere, vel statuere palatium, vel ciuitatem pro carcere sub fideiussione, quando personæ qualitas hoc requirit, & iudex credit pro certo illum non fore culpabilem, prout se vidisse infinitis vicibus obseruari attestatur Angel.in l.nullus,nu. 3. C. de exhib. reis, quem refert Xuares in suo vol. allegationum, fol.686. nu.11. & Nunius de los corregidores, fol.155. col.2. in princ. Subdit tamen ibi Ang. Consulo tibi assessori, vt nũquam eum relaxes fideiussori: quia magna pericula posses incurrere. Sed in hoc iudicio meo male loquitur,et contra equitatem, & communem practicam.*

12 *Ceterum* c *debet iudex di-*
c *ligenter aduertere, quando facit reos sub fideiussione relaxari,ut dentur idonei fideiussores: aliàs ipse teneretur in syndicatu, quinimò refert Boss. in tit.de carcerato fidei commit,nu.7.quod ipse vidit in contingentia facti, quendam magnum virum compelli etiam ante syndicatum ad soluendam pœnam promiserat fideiussor. Propteera bonum est, quod iudex vbi fideiussor non sit notorie plusquam soluendo, faciat ei dari appiobatorem, seu collaudatorem,qui illum collaudet, et approbet pro idoneo:nam ipse collaudator tenebitur vbi repertum fuerit fideiußorem non soluendo. Et hæc est bona cautela, vt dicit Marian. in d.cap. qualiter, & quando, post num. 236. vbi subdit,quod ita etiam seruat consuetudo. Dicit etiam Ang. de malefic. in verbo, Pro quibus,& quolibet eorum,num. 13. quod ita est consuetudo per Italiam, quem refert*
d *Boss. in loco præallegato.* d *Sed certè in hoc Ducatu seruatur, quod notarij rerum*

d *Sed certè in hoc Ducatu.*] Adde supra q.26. in princip. quæst.31.vers.scienter, & dolosè; Notarius enim fideiussionem ab eo receptam approbare videtur, vt hic, & ideo tenetur,vt per Marsil.rubr.de fideiuss. num.73.argum.l. 1.§.si Magistratus, ff. de Magistr. conuen. & alibi seruatur, vt deputati approbent talem fideiussionem, Marsil.vbi supra, num.345.imo pater pro filio Notario tenetur, cum assumitur filius ad liquod officium sciente patre, Menoch. de arbitr.iud.lib.2.cent.4. casu 345.num.8. & hoc stante,male poterit practicari,de quo in l.si verò, §. qui pro rei, ff. qui satisda. cog. de quo per Alex.consil.37. vol.2.eo quia Notarij fideiussionem assumentes dicuntur idonei, & approbati,vt hic: Quod autem remedium cõpetat creditori reperto fideiussore non idoneo,vide Angel. & Paul. de Castro in l.1.coll.1. ff. si quis in ius voc.noni er. referente Torniola Cremense, consil.9.sub numer.52. par.1.At in proposito talium Notariorum, qui notarij in hac temporũ calamitate solẽt esse nõ notarij,sed iudices, penes quos scribere deberent secũdum Innocentium, & alios in c. quoniam contra. extra de probat. Marant. in suo Specul. par. 6. nona distinctione tit.aliud ordinarium, aliud summarium,num.201. & ita ducunt(vulgare prouerbium) iudices per Nasum, audi, quid in vita Catonis scripserit Plutarchus. Itaque postea huiusmodi Magistratũ iniens magnã fecit conuersionem ministrorũ, & scribarum, qui ordine versabãtur, qui cum leges, & publicas scripturas in manibus haberent,homines adolescentes,qui eum Magistratum gerebant,ita gubernare soliti erant, vt ipsi planè Magistratus essent. De origine autem Notariorum, & vnde nomen sumpserint, sic in eiusdem vita scriptum est postmodum; Hanc solam Catonis Orationem seruatam ferunt, Cicerone Consule velocissimo scriptore deponente, atque docente; vt per signa quędam paruas,breuesque notas multarum litterarum vim habentes dicta colligerent. Nondum enim reperti erant hi,qui notarij appellantur;sed tunc eius rei vestigium ferunt extitisse,vnde Martial.lib.14.Epig.208.de Notario, Currãt verba licet,manus est velocior illis,nondum lingua suum, dextra peregit opus. vide quæ de Notarijs dixerim, infra ad q.35.vers.Quintus,quæst.31. vers. Scienter,& q.26.in princ. *Drogh.*

Sed certè in hoc Ducatu.] Farin.quæst.33.num.88. & sequenti. *Ros.*

48 *Sed certè in hoc Ducatu.*] Adde quòd notarius, † qui accepit

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

cepit fideiussores non idoneos, de iure communi non tenetur, Ang. in cons. 285. contrarium habetur per D. Far. in quæst. 33. num. 88. vbi accumulauit etiam multos casus, in quibus notarius non tenetur, præsertim quando de mandato iudicis fideiussorem recepit.

e *Et tenetur.*] An in pũcto iuris teneatur notarius, qui non idoneos fideiussores acceperit, quod non, per Ang. cõs. 295. *Giach.*

f *Non sunt idonei.*] Quod si multum diues offerat fideiussores non idoneos, an sint recipiẽdi, quod sic, quando se obligauit. Afflict. in cõstit. Regni, lib. 2. cap. 19. nu. 8. *Giach.*

g *Dicitur autem.*] Farinac. d. q. 33. nu. 79. & seq. vol. 1. *Ros.*

h *Pone, quod Papiensis.*] Adde in casu suo Marsil. rubr. de fideiuss. nu. 262. Negus. tractat. de pign. secundo membro, 5. par. sub num. 18. ad fin. Alexand. consil. 57. nu. 3. & 5. volum. 3. Ang. Aret. in §. actionũ sub nu. 17. instit. de act. *Drogh.*

i *Dari debet fideiussor.*] Farin. sup. num. 41. & 42. *Ros.*

k *Num. 6.*] Contrariũ verò si nõ posset, l. si necessaria, vbi Bart. ff. qui satisda. cogan. vbi tamen, vide Bal. & Castr. *Ros.*

l *Sed quid agendum si reus.*] Adde, quòd † ista regula habet multas limitationes, quas ponũt Alex. Iaſ. & Iacobin. in l. 1. ff. qui satisd. cogan. quòd tamen etiam non procedit, vbi cautio fide iussoria non posset præstari propter malos, & corruptos mores eius, qui præstare tenetur, vt dicit Bald. in auth. cui relictum, C. de indicta vid. tollen. quod dictũ esse bene notandum, ait Iacobi. ibi, cons. 2. vers. Dicit etiam. *Baiar.*

m *De consuetudine tamen.*] Farin. d. q. 33. nu. 43. & seq. vol. 1. *Ros.*

n *Prius tamen consulto Senatu.*] Adde infra q. 82. versic. Sed quid si delinquens, q. 85. versic. fin. ad fin. q. 95. vers. sed quid si reus, & quæ sit pœna iudicis mutantis pœnam sine causa, Rom. sing. 77. incip. veniqua, Boer. addit. ad Dyn. in cap. odia, littera B. de reg. iur. in 6. quod tamen limita in commutatione pœnæ, quæ fit ex voluntate sola commutantis iudicis, non autem in commutatione, quæ fit aliquando ex legis necessitate, vt voluit Capyc. decis. 27. numero decimoquarto, nam tunc, cum fit ex legis necessitate, credo Romani dictum locum non habere, sequere tamen consuetudinem, & potius iussa Senatus, vt dixi infra ad quæstionem 59. versic. Et hæc quidem. in fine, & de minuitione, siue mitigatione pœnarum habes infra quæst. 60. per totum, & maximè in hoc proposito, versic. penult. vide Foller. latè disputantem in addit. ad Marant. in suo Specul. parte quarta, prima distinctione, versic. An iudicium sit ciuile, vel criminale a numerum 85. vsque ad numerum 86. per totum, Antonius Gomes. de delic. capitulo primo, numero 63. *Drog.*

o *Sed quomodo probabitur.*] Adde quòd Socin. in cap. qualiter, & quando, numero trigesimo de accusat. consuluit iudices, † quod faciant examinare testes, qui cognoscant conditionem inquisiti, & qui talis est, qui non reperiret fideiussores verisimiliter, & eorum depositiones faciant redigi in scriptis; sed in practica obseruatur illud, quòd dicit hic Dominus Clarus retento tamen prius reo in carceribus per aliquot dies iudicis arbitrio, postea fisci procurator se informet de qualitate rei, & an dolosè differat, malaque intentione, & inuenta impossibilitate, tunc relaxabitur sub iuratoria cautione, ita in effectu seruatur, & ita etiam affirmat Anton. Scap. in tractat. iuris non scripti lib. 5. c. 7. numero quinto. *Baiar.*

p *Eo ipso, quod reus cum iuramento affirmet.*] Alium modum probandi talem impossibilitatem posuit Negus. d. tract. de pign. 1. memb. 8. par. princ. num. 15. in §. item si quis, el primo, num. 71. cum sequenti instit. de actio. sed quid erit in ciuilibus, stante statuto, quod nullus forensis audiatur nisi præstita prius fideiussione, vt in statuto nostro Pallauicino, in ciuilibus, statur. cap. 18. vide glos. ad consuetud. Turon. tit. de Drout de Baisse Iustice, artic. 14. allegat Castrens. in l. si constante. §. quoties, ff. soluto matrimonio: vide, quæ dixi in proposito supra ad §. falsum, versic. Trita est conclusio. *Drogh.*

Cum

criminalium recipiunt ipsi
e *fideiussores,* [c] *& tenentur in*
f *subsidium, vbi illi* [f] *non sint idonei. Quod fuit optima ratione introductum, quia vt plurimum iudices sunt forenses, notarij verò municipes, & ideo habent magis notas personas, & facultates eorum, qui faciunt pro reis fideiussiones: propterea ipsi*
g *bene aduertant.* [g] *Dicitur autem fideiussor idoneus non modo, qui possidet bona immobilia, sed etiam qui licet nulla possideat immobilia, habet tamen tot bona mobilia, quæ de facili asportari non possunt, puta, si haberet magnã apothecam, vel multa nomina debitorum, arg. eius quod dicit Bar. in l. sciendum. nu. 5. ff. qui satisd. cog. Et ita seruatur, vt attestatur Carauita super ritu 160. magna curiæ, num. 7. in fin. qui multa ponit in hoc proposito, de quibus ego dixi sup. lib. 2. §. Fideiussor.*

h *Pone,* [h] *quod Papiensis sit detentus Mediolani, vel econtra, & offerat dare fideiussores in ciuitate Papiæ, quia dicit eos non reperire in ciuitate Mediolani, quia sit forensis, numquid erit admittendus, vt fideiubeat in*
i *ciuitate Papiæ? Respon. quod non, sed semper; dari debet fideiussor in loco iudicij, & ita seruatur, prout etiam se vidisse obseruari attestatur*
k *Afflict. super 2. parte constitutionum Regni,* [k] *rubr. 10. num. 6.*

14 *Sed* [l] *quid agendum, si reus*
l *propter paupertatem non inueniat fideiussorem? numquid erit relaxandus præstita per ipsum iuratoria cautione? Resp. De iure fortè esset dicendum, quod sic, & est communis opin. vt ait Marsil. in repet. rubricæ de fideiussoribus, num. 166. & seq.*

m *De* [m] *consuetudine tamen seruatur contrarium, & in specie de mulieribus, quod non relaxentur cum iuratoria cautione, dicit Apostil. ad Bald. in authen. hodie, C. de custod. reorum, quod ita obseruat consuetudo. Ita etiam iudicatum fuisse in curia Burdegalen. attestatur Boer. decis. 349. col. fin. vers. tamen sunt, & in fin. illius decisionis dicit, quod idẽ etiam seruatur in viris, prout etiam in hoc Ducatu seruatur indistinctè. Solent tamen quandoque relaxari delinquentes multum grauati in*
n *processu cum iuratoria cautione, & præcepto in faciem, cum comminatione pœnæ iudicis arbitrio,* [n] *prius tamen consulto Senatu, vel etiam, si agatur de leui crimine, Senatu nõ consulto. Et iudicio meo est optima consuetudo, ne rei, qui aliàs essent relaxandi, vbi fideiussorem non inuenirent, propter eorum paupertatem, in carceribus marcescant.*

15 *Sed* [o] *quomodo probabi-*
o *tur, quod reus non possit inuenire fideiussorem? Respon.*
p *Eo* [p] *ipso, quod reus cum iuramento affirmet, quod non putat inuenire posse fideiussores, satis censetur probasse difficultatem præstandi fideiussorem, secundum glo. in l. 1. in verbo, Fideiussoribus, ff. qui satisd. cog. quam dicit esse communiter approbatã Socin. consil. 79. col. 2. vers. tertio confirmatur libro 2. prout illum refert Cotta in memoral. vers. Iuramentum probat, circa princip. In practica tamen apud nos seruatur, quod iudex ex officio sumarie, & sine scriptis cum interuentu fisci se informat de facultatibus ipsius rei aliter quam per eius iuramentum, & deinde fit ordinatio,*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

q *Cum participatione, & interuentu fisci.*] Adde supra quæstione 31. versic. Vlterius quæro, ibi, quo verò ad fiscum, infra quæstione 95. versic. Hæc autem, vbi similes pauperes componuntur, non tamen relaxantur inuitis illis, quibus pro parte applicatur pœna pecuniaria, vt est in dicta quæst. 95. vers. sed quæro, immo describuntur eorum bona, instante fisco, vt ibidem, versic. primo ad med. *Drogh.*

r *Scias autem.*] Adde, quòd † Iudicis arbitrio relinquitur, quis dicatur Illustris, Menoc. de arbitrar. iud. 68. num. 2. *Baiard.*

*r *Sed quicquid sit de iure.*] Farin. d. quæst. 33. num. 62. *Ros.*

s *Quæro.*] Hic nota, quod sicut morte rei extinguitur crimen, nec regulariter transit contra hæredem delinquentis; ita & fideiussio pro maleficio extinguitur morte fideiussoris, itaque fideiussio † non transit ad hæredem. Quòd perpetuo notandũ esse dicit Ang. de Aret. in §. fideiussor. Instit. eo. qui declarat hoc verum, quando fideiubebat simpliciter pro furto, vel alio delicto; secus si promisit pœnam centum, licet non dicat pro furto, quia tunc pœnalis stipulatio transit contra hæredem, & contra hæreditatem iacentem, quando fuit puta obligatio, vel in diem, secus si sub conditione, & sic nullam subsistentiam incipit habere contra hæreditatem iacentem; quia tunc tractatur de magno præiudicio, quod hæreditas iacens pati non potest. Hæc omnia vide per eundem Angel. ibi. *Giach.*

Quæro.] Gabr. consil. 181. lib. 1. Farin. in d. vol. quæst. 34. num. 24. *Ros.*

t *Quæro quæ debeat esse forma.*] Adde, quòd † promittens præsentare aliquem intra certum tempus non dicitur in mora ad committendam pœnam, nisi post præceptum sibi factum de præsentando, & tunc incipit currere tempus, ita tradit Paul. de Castr. in cons. 100. vol. 2. quem sequitur Felin. in c. fin autem sub nu. 4. de rescrip. Iaf. in l. si ex causa col. pen. in vlt. limit. ff. de verb. oblig. & in l. vniuersa, nu. 6. C. de precib. imper. offeren. Marc. in l. vnius, §. cognitum, nu. 18. ff. de quæst. & latius in rubr. de fideiuss. nu. 16. Boss. in tit. de carcer. fideiuss. commit. nu. 61. Deci. in consilio 2. nu. 7. Vrsil. ad Afflict. in decis. 130. in fine, Gigas in tract. de pensio. quæst. 77. nu. 7. Gabr. commun. conclus. in tit. de solut. conclus. 9. num. 22. Decian. in consil. 11. nu. 15. vol. 2. Port. in cons. 5. num. 18. Herc. in tract. de caut. de non offend. cap. 23. num. 26. Rolan. cons. 58. num. 14. vol. 1. & Hier. Gabr. cons. 173. num. 5. volum. 2. & Iudex non aliter deuenire poterit ad condemnationem, nisi dicta monitione præcedente, vt ait Moron. in tractat. de fide, treug. & pace cap. 128. nu. 3. nec obstat, quòd regulariter dies interpellat † pro homine, nam illa regula procedit in actibus extraiudicialibus, secus autem in iudicialibus: ita respondent Felin. Marc. in d. §. fin autem, in d. §. cogitatum. Contrarium autem, quòd non requiritur interpellatio, tenuerunt Deci. in consil. 145. & Carcher. in decis. Pedem. 49. vbi purgatio moræ fuit admissa, quia infra tãtundem tempus purgata non fuerat, sed Bertaz. in consilio 560. vol. 2. dictam decis. conatur reddere dubiam, & ideo cauti Iudices in similibus fideiussionibus apponere faciunt clausulam, etiam irrequisitus, sed esto, quòd absq. interpellatione quis diceretur morosus ipso iure, requireretur tamen declaratio Iudicis, qui eum declaret esse morosum, alias non posset deueniri ad executionem, vt per Rimin. iun. in cons. 404. nu. 44. cum seq. vol. 4. & quòd requiratur interpellatio, attestatur de magis communi D. Farin. in q. 34. nu. 125. cum multis seqq. vbi latissimè hanc quæstionem examinauit.

Iul. Clar. Sentent. Pract. Crim.

54 Item adde, † quãdo fideiussor promisit præsentare aliquem intra octo dies, si infra dictum tempus non fuerit requisitus, an amplius teneatur illum repræsentare, & si dictum tempus appositum fuerit gratia faciendæ obligationis, vt si promitteret præsentare infra octo dies ad beneplacitum Iudicis, vel gratia differendæ obligationis, vide Paul. de Cast. in cons. 100. num. 2. vol. 2. Ripa in l. dies, §. hoc autem iudicium, num. 11. ff. de damn. infect. Deci. in cons. 145. & Hercul. in tractat. de caut. de non offen. c. 23. num. 26. vbi dicit, quòd tempus in dubio finiendæ obligationis appositum videtur.

*r *Sed quidquid sit de iure, contrarium seruat consuetudo, vt scilicet nõ modo cogantur fideiubere, sed etiam in carcerem detrudãtur. Et ita dicit Fab. in pra. arb. f. 458. num. 12. quod dispositio d. l. quoties, recessit ab aula, & in practica non seruatur.*

17 *Quæro,* s *quæ debeat esse forma promissionis fideiussoris in causa criminali. Resp. Quidam dicunt sufficere,*

55 Item adde, quòd † de æquitate Canonica fideiussor potest purgare moram repræsentãdo reum infra breue tempus, vel sponte se præsentauerit, etiã quòd in fideiussione adsit dies, & pœna, & iuramentum. Marc. in sing. 463. Doct. in l. si insulam, ff. de verb. oblig. Gabr. cons. 181. nu. 7. vol. 1. Rimin. iun. in consil. 124. num. 47. cum sequen. vol. 2. Bertaz. in d. cons. 560. num. 25. & latè per Mascar. in tract. de probat. concl. 1066. nu. 24. & Viui. comm. opin. 522. vbi latissimè, & an ita de æquitate canonica possit purgari in alijs locis, sicut in terris Ecclesiæ subiectis, etiamsi purgationi esset renũciatum, & quòd post breue tempus mora purgari possit, etiamsi appositа fuerit dies, & pœna fuerit declarata, ita decisum fuit per Senat. Pedemont. vt attestatur Thesaur. in decis. 77. & hanc opinionem latissimè tenuit D. Farin. q. 34. nu. 135. cum seq. & Steph. de Se. Raph. de priuileg. iuram. priuil. 48. nu. 11. & seq. vbi ponit decem, & octo casus, in quibus moræ purgatio non admittitur in promissionibus iuratis, nec etiam de æquitate canonica,

56 & quod tempus dicatur breue † ad præsentandũ reum, & purgandam moram remittitur arbitrio iudicis, vt per Menoch. de arbitr. iud. in casu 40. & Iaf. in l. si & post tres,

57 num. 6. ff. si quis caut. alias sequeretur, quòd iudicis † auctoritas quotidie contemneretur, & carcerati, vel habilitati recederent, aut se præsentarent ad sui libitum, prætextu, quòd omni tempore moram purgare possent, quòd quidem permitti non debet, ne iudicialis auctoritas vilescat, vt dicit Carau. in ritu 163. nu. 2. & ideo infra breue tempus, & non semper mora purgari potest: nec dicatur, quod per tex. in l. sancimus, de fideiuss. ad purgãdam moram tantum tempus conceditur, quantum ex conuentione fuit statutum, hoc enim est secũdum vnum intellectũ, sed secundum aliam conceditur tempus sex mensium, ut ibi tenuit Bar. Ripa in l. si insulam, nu. 62. ff. de ver. oblig. Alciat. 3. libro pererg. iur. c. 20. Curt. iun. cons. 281. nu. 22. Herc. in d. tract. de caut. de non offend. c. 23. nu. 23. Maran. de ordine iud. 8. memb. nu. 5. & per D. Clar. hic vers. hic quæro, Menoch. in d. cas. 40. & Bertaz. in d. cons. 560. num. 3. & per huiusmodi contrarietatem remittitur arbitrio iudicis, vt dixi, quod tempus dicatur breue ad purgandam morã non obstante d. l. sancimus, vt per Menoch. in d. casu 40. Quinimò fortius refert Bertaz. in d. cons. 560. nu. 23. quod voluit Pet. Belluga in suo tract. Specul. Prin. rubr. 31. de officia. incar. milit. nu. 27. quòd etiamsi pœna fuisset exacta in totum, vel in partem fideiussores possunt purgare morã præsentando reum, & quòd eius opinionẽ sequutus fuit Gram. in decis. 59. cum temperamento tñ, vt suprasederetur vsq. ad exitum causæ, & reperto, quòd principalis iustã causam foueret, fideiussor esset liberatus, si verò iniustã, & non esset exemptus, & sequitur Foller. in pract. cri. in verb. verum si citat, num. 13. & Carau. in ritu 163. vbi æquiparat casum fideiussionis de se repræsentãdo ad casum fideiussionis de nõ discedendo à camera, vel palatio, & discessit, sed in d. decis. 95. nõ fuit iudicatũ, nisi de

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

fideiussione de se præsentando,& ibi etiam dicit, quod si reus habetur in fortijs post incusatam pœnam, quia fuit
58 captus,† semper debetur pœna, cum non possit tractari de purgatione moræ, vbi opera fideiussorum non intercessit ad præsentandum reum,nec ipse reus sponte se præ-
59 sentauerit, & quia d.Belluga dicit, quòd fideiussores possunt purgare moram,etiã quod pœna sit exacta in totum,vel in parte,ego credo,quod in hoc se decipiat,nam facta executione non est locus purgationi moræ, Rimin. sen.in cons.421.nu.8.vol.2.& Iaſ.in l.si insulam.nu.31.
60 ff.de verb.oblig.vbi tamen ponit duas limitationes,†sed post hæc scripta vidi D.Farin.qui multum egregiè hanc quæstionem tractauit in q.34.nu.125.cum multis seq.

Nec omittendum est,quòd prædicta æquiparatio, quã facit Carau.in d.titu 163. de fideiussione de nõ discedendo ad fideiussionem de repręsentando,subsistere non potest,quia dictæ fideiussiones differunt, cum maius sit delictum in faciendo, quam in omittendo, vt considerauit Boss.in tit. de carcerat. fideiuss. committen.nu.49. quem sequitur Riminal.iun.in cons.82.nu.19. inter cons.crim. diuers.to.2. Quo stante illud quòd decisum fuit in d.decis.65.nõ procederet in fideiussione de tuto carcere, si carceratus aufugeret,& postea se præsentaret, vt ibi Carau. præsupponit,eo maxime,quod in fuga adest contẽptus Iudicis,cuius ratione prætorię stipulationes semper debentur, quando illis contrauentum fuit, ad tradita per Vulpell.consil.39.& etiam quia dicta decisio est fundata in purgatione moræ, quæ non potest habere locum in fideiussione de non discedendo.

Non obstat cons.Rom.193.allegatũ in eadem decisione,in quo detentus recesserat à curia sine licẽtia,& redierat,& tñ pœna stipulationis nõ fuit commissa,quia loquitur de fideiussione de iudicio sisti data in causa ciuili ad instantiã creditoris, vt de eius persona esset securus. Et si diceretur,ꝙ ea fuit ratio decisionis, quia non licet hominem possidere, & pœnam exigere per tex.in l.apud Celsũ, §.labeo, ff.de doli exceptione. Resp. quod hoc modo si reus esset captus per familiã curiæ,pœna non posset exigi, quia etiam eo casu curia possideret hominem, & tamen pœna deberetur, cum non intercesserit opera fideiussorum,ad eum præsentandum,nec ipse reus sponte se præsentauit,& tenet Carau.in d.titu nu.2.in fine, & sic apparet quòd causa decisionis fuit tantũmodo purgatio morę.

61 Item adde,quòd † vbi geminata erit mora,& apposita dies,& pœna,non poterit purgari,Iaſ.in l.si insulam, nu. 15.ff.de verb.oblig.& decis.Pedemon.71.nu.7.nec etiam de æquitate canonica, Roman.cons.352.Gozad. consil. 57.nu.1.& Boer.cons.22.nu.3.

62 Item adde,quòd mora† nõ potest purgari,quando exe cutio est facta à lege ipso iure, & est magis cõmunis opinio,vt per Paris.in cons.19.nu.228.vol.2.

63 Item adde,quòd dies, † & pena adiecta à lege impedit purgationẽ morę.Ruin.in cons.198.col.4.vol.1.& Gabr. comm.concl.in tit.de solut.concl.9.nu.12.

64 Item adde, quòd † quando datum est tempus ad purgandum moram à iudice etiam comminatorie re integra admittitur purgatio moræ,secus autem si tempus ad purgandum moram datum fuerit à lege,quia tunc non purgatur mora,decis.Pedem.71.nu.59.& 63.

65 Item adde, quòd † fideiussores de repræsentando non possunt excusari, etiam quòd repræsentandus veniret pena capitali plectendus,Bertaz.cons.500.vol.2.licet Gabr. in cons.181.contrarium tenere videatur.

66 Item adde, quòd fideiussor † de aliquem repræsentando non tenetur, quando per superiorem est comminata mors reo principali,ex qua comminatione ille fugam arripuit Petr.Calefat.in cons.87.nu.47.inter cons.crim. diuers.paruæ impress.quẽ refert,& sequitur Bertaz.in cons. 435.num.3.vbi dicit,quòd nec etiam tenetur,si oblata fidantia noluit comparere, & idem tenuit Gabr.cons.183.
67 & hoc† procedit,etiam quòd fuisset promissum repræsentare non obstante quacunq; causa, etiam de nouo superuenienti,secundum Bott.in cons.38.num.8.

68 Item adde,quòd † fideiussor primus non liberatur per dationẽ secundi. Afflict.in constit.humanitate,nu.1.col.2. rubr.10.si expresse nõ fuerit facta nouatio,vt ibi per eum, contrarium tenet Gabr.cons.181.num.16. & ibi similiter fideiussio de non discedendo de vno carcere non tollitur
69 per aliam fideiussionem præstitam causa infirmitatis de non discedendo de alio loco,† in quod fuerat translatus, & recuperata valetudine de redeundo ad eundem carcerem,idem Gabr.cons.170. vol.2. &similiter fideiussor carcerati, quòd nõ exibit de tali domo ex prorogatione loci, censetur liberatus,quia non fuit facta nouatio,Bertaz. in
70 cons.63.vol.1.& quando dicatur facta† nouatio,per quã fideiussores liberati videantur,Decia. cons.72. per totum vol.2.Cepal.cons.331.& Rimin.iun.cons.201.& si fideiuſ
71 sor esset præsens, & videret, quòd mutaretur a Curia locus carcerato,pro quo ipse fideiusserat, quòd de dicto loco nõ discederet,& taceret,non esset liberatus a d.fideiussione,nam assentiens, & non contradicens nõ obligatur. Marc.decis.539.num.6.1.par.& est communis opinio Gomes.variar. resol.to.2.c.13.num.20. vers.secundo modo. Burs.cons.193.nu.49. & ita tenuerunt addent. ad Bertaz. in d.cons.63.in littera E,vbi respondent ad Barb.qui contrariũ tenuit in cons.31.nu.15.vol.1. & vide,quæ posui supra in q.12.vers.fuga,ibi;scias ẽt,ꝙ si carcerati aufugiant.

72 Item adde, quòd si † reus erit carceratus absque præsentatione fideiussoris,si fideiussor voluerit eum representare,vt amplius non teneatur,an iudex illam præsentationem acceptare debeat,Rom.cons.137.A latissimè per Farin.in q.34.nu.99. & dicit Afflict.in constit. Regni Humanitate,nu.15.quod ita obtinuit.

73 Item adde,quòd † adhuc, vt fideiussio valeat,requiritur,vt principalis se obliget,& postea fideiussor,alias non tenet obligatio fideiussoris, quia cum sit accessoria, non potest stare sine principali, ita tradit Bald.in consil. 261. nu.7.vol.1.& Maran.de ord.iud.memb.8.num.26.credo tamen,quòd valeret vti principalis,& principaliter in solidum,& cum alijs clausulis,quæ solent apponi.

74 Item adde,quòd nemo † fideiubendo factum alienum promittere potest,de hoc est text.expressus in l.sicut ff. de fideiuss.& Bart.in l.cum filiusfam.§.1. fol.nu.1.ff.de verb. oblig.vbi dicit, quod quando fideiussor promittit, quòd principalis faciet,talis promissio non valet, & quòd ideo frustra quæritur de mora,& quando promittit cum iuramento facta possibili diligentia liberatur, vt latè per Paris.in cons.110.nu.75.& 76.vol.1.

75 Item adde, quòd † fideiussio nõ valet,nisi fiat officiali, vel notario, l.eum pro quo, ff.de in ius voc. per regulam, l.stipulatio ista, §.alteri, ff. de verb. oblig.quæ regula etiã procedit in fisco, vt ibi per Iaſ. in princ, & ita tradit Boss.
76 in tit.de carcer.fideiuss.commit.sub nu.88.& fiscus † agere non põt,si ei non fuerit facta promissio, vel aliquis pro eo non receperit,vt consuluit Corn.in cons.211.vol.3.

Item adde, quod si fiscus in ciuilibus non potest agere ex officio,puta si testes citati non compareant,vel in similibus casibus, parte non instante, Afflict.in constit.in pecuniarijs nu.33.& similiter exactio nõ fit ad fauorem fisci in pœnis contentis in obligationibus propter contrauentionem,nisi fuerint accusatæ per partem contra principalem,vel eius fideiussores, Afflict.in decis.3.

77 Item adde, † an promissio de parendo mandatis curiæ intelligatur tantummodo de iudicio sisti,vel etiam de iudicatum soluendo,Alex.in d.l.eum,pro quo,& ibi Iaſ. ff. de in ius vocan.

78 Item adde, an † fideiussio de se repræsentando coram vno Iudice transeat ad successorem, Roman. in consilio 210. in rubr.de fideiuss.nu.133. vbi distinguit,& Rolan. in cons.58.nu.13.vol.1. vide etiam Andr. de Isern.in tit. quæ sint regalia in verb.vectigalia, & an dicta fideiussio
79 duret,si causa occasione † appellationis alteri commissa fuerit,Bellam.decis.335.& si fideiussio præstita fuerit co-
80 ram Iudice incompetenti, est nulla, Franc. in decis.400. num.8.vol.2.

81 Item adde, quod † fideiussores de repræsentando principalem non tenentur ad aliud, quàm ad pœnam promissam, nisi dolo non præsentent, quoniam tunc ex-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tra ordinem punirentur, l. si quis. de custod. reorum, & ibi Bart. Carauit. in rit. 159. nu. 4. Cassan. in consuet. Burgund. titul. des iustices. rub. 1. §. 5. num. 196. & Guid. Pap. decis. 570. nu. 3.

82 Item adde, quod † fideiussio iuxta consuetudinem sim pliciter scripta, in ea intelligitur omnis solénitas à iure, & statutis requisita. Socin. consil. 94. vol. 1. & ibi etiam dicit, quòd fideiussio ét sine scriptura probaret,
83 †& fideiussionis obliga
84 tio † strictissimè est interpretãda, Ferret. cons. 49. num. 2. & Menoc. in cons. 212. nu. 13. vol. 3.

Item adde, quod in
85 Regno † Neapolitano semper pro quolibet inquisito debent dari duo fideiusores, & licet ipsi fideiusores fideiubeant ad certam summam, ad præsentandum quando quilibet eorum tenetur
86 insolidum, † etiã si non dicatur in fideiussione, quòd insolidum promittunt per ritum incip. ité pro quolibet. latè Foller. in fragm. in verb. fideiussores num. 268. & 269. in fine pract. crim.

Item adde, quòd fideiussio facta penes acta furore fi-
87 sci concurrente, perinde est † ac si interueniisset stipulatio, l. cum ostendimus §. fin. & ibi Bart. ff. de fideiuss. tuto. Abb. in capit. nonne, ff. de præsumpt. doctor. in l. 1. in princip. ff. de verbor. obligat. & Iaſ. in consil. 111. sub num. 4. vol. 1. & Carauit. in rit. 159. sed contra Bart. est communis opinio, secundum Boer. in decis. 314. nu. 5. Socin. autem in c. qualiter, & quando, nu. 1043. de accusation. dicit vtramque opinionem saluari posse, quia aut fideiussor interuenit pro maleficio ad publicam vtilitatem, & tunc procedit prima opinio, quia fauor pupilli, & fisci æquiparatur, vt per Bald. in l. cum ostendimus, §. fin. aut interuenit ad priuatam vtilitatem, tunc procedit secunda opinio: & vide etiam Angelum de malefic. in ver. pro quibus, & quolibet ipsorum num. 14. & ibi addent. * & fideiussio, siue scriptura quando dicatur facta penes acta, habetur per Afflict. in constitut. Magistri Camerarij, nu. 14. & fideiussio apud acta videtur facta officiali, vel parti, & si nõ constat, cui fuerit facta, præsumitur officiali, Socin. in cons. 94. num. 3. volum. 1.

88 Item adde, † quòd si fideiussio de repræsentando aliquem non fuerit scripta, fideiussor non tenebitur eum repræsentare elapsis duobus mensibus l. si fideiussor, C. de fideiussor. *Baiard.*

t *Ad omnem requisitionem.*] Hodie tamen vtimur hac clausula, videlicet, promisit de cõsignando Reum toties, quoties, & etiam nouis Inditijs non interuenientibus. Adde infra q. 62. vers. forma autem ad fin. q. 47. vers. sed quoniam in fin. erit tamen fideiussor securus post vnam Rei consignationem, ét si postmodum aufugiat. Marsil. Rubr. de fideiuss. num. 99. supr. hac eadem quæstione in princ. vbi dixi; Attende tamen, quia stante tali fideiussione non solùm semel, sed bis citari, condemnarique potest fideiussor Reo citato non comparente, sed vsque in infinitum; vt per Ant. Gabr. Tract. commun. opin. titul. de Malefic. conclus. 15. Quæ tamen infinitas moderanda videtur, vt per Marsil. Rub. de fideiuss. nu. 97. & per Illustr. Tiraq. in Tract. ad l. Boues, §. Hoc sermone limi. 26. argumento eorum, quæ dixit Menochius de Arb. Iud. lib. 2. centur. 3. cas. 207. num. 17. Alex. consil. 145. nu. 2. vol. 2. la-

Iul. Clar. Sentent. Pract. Crim.

Resp. quod non, ita tenet glo. in cap. cum homo, in verbo, Supplicium, 23. q. 5. quam dicit esse frequentissimo omniũ consensu receptam Didacus lib. 2. resolutionum, c. 8. nu. 8. Et ita communiter seruatur, vt dicit Alber. in 1. par. statutorũ, q. 51. quem refert Marsil. in rubr. ff. de fideiuss. num. 208. & in l. infans, nu. 16. ff. ad legem Corn. de sicar. Et ideo apud nos non admitteretur in practica illud, quod dicit Xuares in suo volumine allegat. fol. 700. nu. 8. in fin. quod scilicet aliquis recipiat custodiam carcerati, & se obliget tanquam fideiussor carcerarius.

x *Vbi* x *vero tantummodo imponitur pro delicto pœna pecuniaria,* y *solet reus dimitti cum fideiussione de*

te Bald. in l. si sine venia, ad fin. ff. de in ius voc. Est tamen aduertendum, quia ex quo fideiussor realiter se obligauit, id euenit sui culpa; argumento l. fideiussor. §. si necessariò fit, ff. qui satisd. cogant. Et adde, in quantum hic dicitur de certa, & determinata pœna; reperio tale pœnam apud Romanos secundum accusatoris vtilitatem fuisse Reo imposità; vt attestatur Liuius lib. 3. Dec. primæ; Quod darentur permissu Tribunis est, Decem finierunt, tot vadibus accusator vadatus est reum. Hoc idem aliquando verum esse, vt arbitrio Accusatoris determinata sit pœna, iuxta ex Liuio recitata, tenuit idẽ Menochius de arbitr. Iud. lib. primo, quæst. 80. num. 33. Dixi supra hac eadem quæst. vers. 1. *Drogh.*

u *Ad pœnam corporalem.*] Contrarium tamẽ seruatum legimus inter Damonem, & Pythiam, apud Val. Max. lib. 4. sub. tit. de amicitia; Hic adde Marsil. Rubr. de fideiuss. nu. 206. Et hoc quidem per pactum fieri non potest; secus autem per statutum, Gloss. in cap. cum Homo mortuus 23. quæst. 5. Refert Iaſ. in §. quædam, numero 37. ad fin. Instit. de actio. Felin. in cap. cognoscentes in principio extra de Constit. Flam. Chart. Tract. de execut. sententiæ in præfat. num. 71. Hoc idem tenuit Menoch. d. Tract. de arbit. iudic. libro primo, quæst. 7. num. 12. & lib. 2. cent. 4. casu 303. num. 16. Vide tamen, quæ dixi supra ad q. 34. versic. Dixi etiam in fine. Et dum hic dicitur, quòd in statu Mediolani non recipitur fideiussio tanquam Carcerarij, & Commentariensis; adde quòd extra illum statum fortasse procederet talis fideiussio per ea. quæ posuit Menoch. dicto Tract. lib. 2. centur. 4. cas. 303. num. 37. in fin. & cas. 304. num. 3. Vide Fusius Plac. pro fideiussore, qui de iure non possit carcerari, in l. si quando, §. 49 sub numero 19. C. vnde vi. quamuis in contrarium tenet Marsil. d. Rubr. de fideiuss. num. 216. dum ait fideiusorem, qui diu steterit in carcere, posse cogere principalem, priusquam soluat. *Drogh.*

89 *Ad pœnam corporalem.*] Adde Petr. † Duena in regul 331. num. 3. vbi hanc quæstionem examinauit: & an consuetudo esset valida, quòd quis pro alio ad pœnam corporalem se obligare possit. *Baiard.*

90 x *Vbi vero.*] Adde, † quod condemnatio facta contra reum in contumaciam sine nouo processu non potest exequi contra fideiussorem, vt per Cuman. in consilio 32. versic. secundo, sed vide, quæ posui infra quæstio. 95. in principio.

91 Item adde, an † & quando huiusmodi fideiussio transeat ad hæredes fideiusoris, Aret. de malef. in verb. pro quibus Antonius in princ. Rolan. in consil. 58. vol. 1. & Sebast. Med. in tract. mors omnia soluit, quæst. 45. num. 125. vbi tenet, quòd talis fideiussio de aliquem representando morte fideiussoris extinguitur, sed vide Farinac. in q. 34. nu. 12. cum sequen.

Item adde, an fideiusor de iudicio sisti. & iudicatum soluendo sit liberatus, si principalis condemnatur, & eius bona publicantur, Raphael de Raymond. in consil. 39. num. 12. cum seq. inter consil. criminal. diuers. tomo primo. *Baiard.*

y *Solet reus dimitti.*] Farin. d. q. 33. nu. 28. *Resp.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

z *Sis tamen cautus tu.*] Far.d.q.34.nu.110.& seqq. *Ros.*

92 *Sis tamen cautus.*] Adde videndum † omnino ad hanc quæstionem Gabriel.commun.concluſ.in tit.de fideiuſſ. concl.4.& Franch.in deciſ.320.per totam,vbi data fuerat fideiuſſio de ſtando iuri ſub pœna magnæ Curiæ applicanda, & de ſoluendo quicquid iudicatũ fuerit,non adiecto per magnam Curiam, & reus fuit abſolutus,& poſtea appellatione interpoſita per ſacrum Conſiliũ condemnatus;& tamen fuit deciſum, fideiuſſores teneri.

Item adde, quòd fi-
93 deiuſſio † eſt recipienda de iudicio ſiſti, & de repræſentando toties, quoties, & de iudicato ſoluendo; tam in dicta Curia,quàm alibi,ſi cõtingat appellari, vt per Franc. Mar. deciſ. 796. in princ. par.2.ſed vide Farin. in q.34.nu. 110. cum ſequen.

94 Item adde, quod ſimiliter fideiuſſio de iudicio ſiſti lata ſententia expirat, l.græcè.§ & poſt litem,ff.de fideiuſſ. & ibi Bart.& Doctores. Viui. comm. opin. 118. num.2. Duen.reg. 333. quod ampliatur quatuor modis, & duobus modis limitatur per Iaſ. in l.2.§.ſi in fideiuſſorẽ, ff.qui ſatiſd.cogant.

95 Item adde, † quod vtraque fideiuſſio, tam de iudicio ſiſti quàm de iudicatum ſoluendo,perit peremptа inſtantia, tam in criminalibus, quàm in ciuilibus, vt per Petr.Caleſ. in conſ. 87.inter conſ. crim. diuer.vol.2.paru.impreſſ.

96 etiam, † quòd adeſſet clauſula,toties quoties, vt per Afflict.in conſtit. ſæpè contingit. num.4. lib.2.tubr.14.& Carauit.in tit. 44.nu.12.ſed Gabriel. in conſil.181. nu.2.tenet contrarium,& ibi nu.3.dicit etiam,quod fideiuſſor promittens aliquem repreſentare toties quoties te-

97 netur etiam poſt ſententiam, † quando ſententia eſt cõdemnatoria, & aliquid occaſione eiuſdem crimnis contra eum reſtat faciendum: ſecus autem quando eſt abſolutoria.& ad iſtam quæſtionem an fideiuſſor de repreſentando teneatur etiam poſt ſententiam, vide Laurent. Rodulph.in caut.78.vbi tenet,cautius eſſe, quòd apponatur in fideiuſſione etiam poſt ſententiam.& Viui.comm. opi. 298.vbi tenet,quod durat etiam poſt ſentẽtiam, ſi adſunt verba toties quoties; vel ſi appellatio fuerit deſerta. *Ba.*

a *Etiam in cauſis appellationis.*] Sic & aliàs dicimus,quòd obligatus pro ſorte non tenetur pro vſuris, Neguſ. Tract. de pign.4.membr.5.par.principalis ſub nu.47. in §. quadrupli nu.11.Inſtit.de Actionibus. *Drogh.*

b *Sed quæro pone.*] Adde,quòd † hanc diſtinctionẽ impugnat Bart. in l.fiddeiuſſores magiſtratuum, vbi ita diſtinguendo dicit, fideiuſſorem non teneri, ſi interceſſerit accuſatione ita propoſita: ſed ſi nulla eſſet propoſita accuſatio,ſed ſolum ſuper vulnere promiſit de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluere,tunc tenetur ad mille,quia tunc videtur fideiuſſiſſe in omnem cauſam, quæ ex vulnere deſcenderet, & Bart. ſequitur Barth.Soc.in conſ.273. vol.2. Sed Alb. de Roſate in l. diuerſum, ff. quorum bono. aliter tenet,Paul.de Caſtr.in d. l.fideiuſſores magiſtratuũ,ita diſtinguit,quòd inſpicienda eſt inquiſitio,ſi loquatur de vulnere ſimpliciter,vt fideiuſſor non teneatur: ſi vero loquitur de vulnere mortali,tunc propter illam additionem cenſetur etiam inquiſitus de morte, & fideiuſſor tenebitur, & dicit conſuluiſſe in Ciuitate Brixiæ, & ita fuiſſe iudicatum, ſed iudex inquiſitum de vulnere non relaxat fideiuſſoribus.

19 Iudicato ſoluendo, & ſecuta ſententia condemnatoria cõtra reum,fit executio contra ipſum fideiuſſorem, etiã abſque alio nouo proceſſu,vt dixi infra q.95.circa princ.

20 *Sis* z *tamen cautus tu,*
z *qui recipis fideiuſſorem, vt facias apponi clauſulam, quod promittit ſtare, & ſoluere quamcunque condemnationem, quæ fiet contra*
a *eius principalem,* a *etiam in cauſis appellationis: nam regulariter talis fideiuſſio expirat lata ſententia, & ideo fideiuſſor non tenetur in cauſis appellationis. Et hæc eſt communis opin. vt dicit Boer.deciſ.315.num.1. Pariſ.conſ.171.num.30.lib.4. vbi dicit, quod ita communiter cõcluditur. Et hãc cautelam tradit Angel. Aret. in §.ſed hodie,num.1.Inſtit. de ſatiſdat. Quæ tamen apud nos non practicatur,ex quo (vt ſæpè dixi) in cauſis criminalibus non admittitur appellatio.*

21 *Sed* b *quæro,pone,quod ſtatum pro vulnere imponat pœnam centum,& pro homicidio pœnam mille, & quod aliquis ſimpliciter fideiuſſerit pro alio imputato de vulnere,de eum conſignando,& quòd deinde vulneratus deceſſerit, nunquid fideiuſſor, ſi illum non conſignet, erit puniendus in centum, an autem in mille?* c *Reſpond. Aut vulnus erat a principio mortale, & fideiuſſor debet condemnari in mille, aut non erat mortale, & debet condemnari ſolummodo in centum. Et ita communiter determinatur, vt dicit Gand. de malefic.in rubr. de multis quæſtionib.nu.1.Hæc tamen q.hodie ceſſat in practica, cum fideiuſſiones accipiantur pro* d *certa, & determinata ſumma, vt dixi ſupra verſ.quæro debet.*

22 *Quæro, pone,quod aliquis præſtitit fideiuſſorem in cauſa criminali, deinde fuit imputatus* e *de alio crimine, & bannitus,nunquid fideiuſſor datus in prima cauſa tenebitur adhuc ſub pœna contenta in fideiuſſione illum conſignare? Reſp.quod non,imò ſecuta condemnatione contra illum,remanet prorſus liberatus, nec tenetur illũ amplius præſentare,& ita communiter tenetur, vt dicit Alber. in 4.parte ſtatut. quæſt. 64. vbi etiam ſubdit,quod ita vidit communiter ſeruari. Et dicit Boſſ. in tit. de carcer. fideiuſſ. relaxan. num. 41. quod ita tenent communiter*
f *Doct.* f *Propterea iudex debet eſſe cautus,vt priuſquam condemnet reum ex ſecunda cauſa, citet fideiuſſorem ad illum præſentandum ex prima cauſa,& vbi non conſignet, eum condemnet in pœna contenta in fideiuſſione: deinde procedat contra principalem, ex primo, & ſecundo delicto. Dicit autem Boſſ. in loco præallegato.*

Adde,quod ſi fideiuſ-
99 ſor † eius, qui aufugit, procurauerit eum banniri, vt excuſaretur ab eo preſentando,non eſſet liberatus,ſecundum Bar.in l. ſi vero,in prin. ff.quid ſatiſd.cog.& ibi Fulgoſ.ſubtili ratione tenet contrarium.

100 Itẽ adde,quòd † nec cum ſaluo conductu fideiuſſor tenetur præſentare bannitum,Butr.in conſ.167.num.16.inter conſilia crimin. diuerſ. to.1. magnæ impreſſ. & Thob.Noni. conſ. 165. num.2.eod.tomo.

101 Item adde, † quòd ſi principalis ſit clericus, fideiuſſor non tenetur eum præſentare, & ſic liberatur, Card. in clem.19.quæſt. de cenſ. Bald.in l.filius,ff.de tut. & ratione diſtra.& Boſ. in tit.de carcer. fideiuſſ. com.nu.42.

c *Reſp.*] Iaſ.in l.1.nu.14.ff.de in lit.iura.quem ſequitur Boſſ.de carcer.fideiuſ.nu.45.dicit,quod fideiuſſor pro vulnere non tenetur pro morte.Sed non recedas ab auctore.

101 Et ad materiam ſcias, quod fideiuſſor liberatus † lata abſolutoria non reincidit retractata ſentẽtia.Bar.& Doctor.in l.fin.ff.de pac.& Boſſ.vbi ſupra. Itẽ fideiuſſor prætorius non tenetur pro tempore, quo magiſtratus prorogatur,vide per Boſſ.eo loci ſub nu.56. Giac.

d *Certa,& determinata ſumma.*] Adde Marſil.vbi ſupra nu.211. *Drogh.*

e *De alio crimine.*] Farin.d.q.34.nu.39.& ſeqq. & num. 54.55.56.57.58.59.60.62.& 69.atque 71.& 76. *Ros.*

f *Propterea Iudex.*] Adde quod tamen cõtra hunc procedendi modum late defendit fideiuſſorẽ Marſil.rubr. de fideiuſſ.nu.250.cum ſeqq. *Drogh.*

102 *Propterea iudex.*] Adde,quòd † hoc fuit conſiliũ Gand. in titu. de multis quæſt. dependen. a ſtatuto ſub num.33. verſ.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

verſ. vnde bonus, & cautus Iudex. ſed contra hoc conſilium tenet Gabr. in conſ. 181.

103 Item adde, quod † ſi fideiuſſor eſſet citatus ad præſentandum reum coram alio tribunali, quã coram eo, in quo fuit facta obligatio fideiuſſoris, non tenetur eum præſentare, Rol. in conſil. 58. nu. 11. vol. 1. *Baiar.*

g *Quod ſi iudex.*] Gabriel. d. conſ. 181. nu. 21. lib. 1. *Roſ.*

h *Citari fideiuſſor.*] Attende practicam notabilem citandi reum, qui iam priùs datis fideiuſſoribus de ſe conſtituendo; *Non ſi toſto* fuit extra Carceres, qđ cõmiſit aliud delictum, & ita citãdus eſt, vt poſſit puniri pro ſecundo delicto, & hic adde Boſ. tit. de Carcerato fideiuſſor. committẽdo nu. 51. in fin. ſed euade, ò fideiuſſor, hanc pœnam obtinendo ſaluum conductum pro ſecũdo delicto, iuxta tradita ſupra q. 32. verſ. tu ſcis, q. 38. verſ. Hoc tamen ad fin. q. 16. verſ. Sed Nunquid bannitus q. 34. in princ. In quibus locis paſſim videre potes materiam ſalui cõductus; Attende, tamẽ vt in precib. narres omnia, quæ impedire poſſunt; vt dicitur, de gratia, & in ſpecie, ſi es ſub fideiuſſione ſaluæ guardiæ, ſiue de recte viuendo, vt eſt ſupra q. 59. verſ. debes autem in fi. Si autem non vis ſupplicare, & euadere pœnam fideiuſſionis, permittetuum principalem banniri, & condemnari in contumaciam, quia tunc de ſententia in abſentia per cõtumaciam lata non teneris, ad Bart. & Doct. in l. cum filius fam. ff. de verb. oblig. Char. de execut. ſent. c. 1. num. 302. pro hoc eſt Text. in l. ſed & ſi quis, §. dixerit aliquis, ff. ſi quis caut. contumacia namque principalis, cum habeatur reſpectu fideiuſſoris pro ficta, eidem nocere non poteſt, & vide Maran. in ſuo Spec. par. 6. octauo membro tit. de ſatisdatione nu. 14. plura in hoc propoſito relata vide apud Borgn. Caual. Dec. ſub nu. 34. par. 2. Item ſi cõſtaret de delicto Rei, pro quo facta eſſet fideiuſſio de præſentando, puta per publicam famam, vel per facti notorietatem excuſaretur fideiuſſor à præſentatione. Idem Chartarius d. c. 1. num. 477. Verum cauti Iudices, vt hic, & ibidem aliter ſeruãt. De ſimili condemnatione ſupra q. 36. verſic. ſed in hoc propoſito; ibi in quodam Bartholomeo Trotto. *Drog.*

h *Citari fideiuſſor.*] Sed quid ſi per vnum ex iudicibus denunciatum fuit accuſato, quod fugeret, ne caperetur, an fideiuſſor pro illo vltra teneatur, vi. per Capol. crim. 25. col. fi. *Giach.*

1 *Et ideo ſi iudex.*] Secus ſi ab alio iudice fuiſſet etiam captus, Io. de Anan. conſ. 44. in vol. diuerſ. Zileti li. 1. editione 2. *Roſ.*

k *Eſſet excuſatus.*] Adde, quòd ſimiliter fideiuſſor de
104 repreſentando toties quoties excuſatur, † ſi principalis pro illa cauſa fuiſſet captus a Curia, & poſtea aufugiſſet, quia tunc non teneretur eum repreſentare. Afflict. in deciſ. 130. & Gram. conſ. 66. num. 60. & 64. ſecus ſi ex alia cauſa fuiſſet carceratus, & aufugit, quia fideiuſſor nõ eſſet liberatus, niſi fideiuſſor, quando ille erat carceratus, proteſtatus fuiſſet, quòd habet illũ præſentatum per eum in carceribus, & amplius non vult teneri, vt per Afflict. in d. deciſ. 130. ſub nu. 5. & hoc procederet, etiam quod promiſſum fuiſſet repreſentare, non obſtante quacunq; cauſa, etiam de nouo ſuperiori, ſecundum Bottami in conſ. 38. quod tamen non procederet, ſi alius iudex, cui facta nõ fuiſſet promiſſio, reum principalem capi feciſſet, quia tunc fideiuſſor non liberaretur ob talẽ capturam: nec etiã cum proteſtatione. Ioan. de Anan. in conſ. 44. nu. 4. inter conſ. crim. diuerſ. tomo 1. & de iſta quæſtione latè habetur per D. Faria. in q. 34. nu. 99. cum ſeq. Et ſi aduocatus daret conſiliũ, quod captus aufugeret, vt fideiuſſor liberaretur, acriter puniendus eſſet, Franc. Marc. deciſ. 797. in fine.

105 Item adde, † quòd fideiuſſor non excuſaretur, ſi a iudice eſſet perſuaſum illi, qui deberet præſentari, vt aufugeret, ſecundum Cæpol. in conſ. 25. num 2. cum ſequen. niſi via iudiciaria impedimentum præſtitum fuiſſet; vel niſi pœna deberet applicari ipſi officiali, vt ibi per eũ, & ita etiam tenet Boſſ. in tit. de carcer. fideiuſſ. iommit. nu. 62. vbi dicit per ea, quę tradit Anchar. in conſ. 341. viſo themate in fine, quòd ille, qui monuit faciendo illum aufugere, tenetur, contrarium autẽ tenuit Foller. in pract. crimin. in fragmentis de fideiuſs. nu. 255. vbi etiam de iudice minante velle malè tractare reum: dicit tamen in fine cogitandum eſſe. *Baiard.*

l *Conſignaret.*] Vide Farinac. in ſua quæſt. criminali 34. nu. 39. vſque 71. & Cartar. de execut. ſent. capto bannito c. 1. nu. 498. & ſeq q. vſque ad fin. *Roſ.*

106 m *Sed hic quæro quantum tempus.*] Adde, quòd † remittitur arbitrio iudicis, quod tempus ſit ſtatuendum fideiuſſori, vt principalem præſentet, Menoch. in caſu 40. de arbitr. iud.

107 Item adde, † quod fideiuſsor de ſiſtendo in criminalibus non poteſt ſuſcipere defenſiones rei, ſed petere, tantum inducias ad eum ſiſtendum, vt per Boſs. in tit. de carcer. fideiuſs. comm. nu. 52. & Bartholom. de Valmara. in conſ. 96. num. 23. inter conſil. crimin. diuerſ. tom. 1. mag. impreſs.

Item adde, quod fideiuſsor deſiſtendo in criminalibus non habet beneficium excuſsionis, & ab eo iudex poteſt incipere, vt reum ſiſtat Bart. & Alex. in l. 2. ff. qui ſatiſd. cogantur, & Caſsan. ſuper conſuetud. Burgund. fol. 232. num. 171.

108 Item adde, † quod l. ſancimus non habet locum, quando promiſſio de exhibendo aliquem fuit iurata Bart. in l. ſi inſulam col. fin. ff. de verb. oblig. & ibi Rip. num. 62. & 91. Alex. conſ. 76. num. 8. & ſeq. vol. 5. vbi dicit, Doctores ita communiter tenere. Rube. conſil. 113. vbi ſimiliter dicit, quod eſt communis. Et licet Bald. in l. qui ad crimen col. 3. C. qui accuſ. non poſſ. tenuerit contrarium,

tamen

g *gato,* g *quod ſi iudex cõdemnat reum ex prima cauſa, fideiuſſor non liberatur, & fuit opinio Bart. in l. ſi quis reum, nu. 2. ff. de cuſto. reorum. Sed contrarium tenuit Bald. poſt Dyn. in l. qui crimen, num. 12. C. qui accuſ. non poſſ. & hæc opin. Bald.* 1 *apud nos de facto ſeruatur;*

h *ſolet enim primo* h *citari fideiuſſor ad conſignandum reum, & vbi non conſignet, condemnari: deinde citatur reus, & ſi non comparet, condemnatur. Et ita faciunt cauti iudices, vt dicit Alb. quem refert Nellus de bannitis, in ſecunda parte tertij tempor. quæſt. 6. & Boſſ. in loco prælleg. num. 51. in fi. Idem dicit Spec. in tit. de dolo, & contu. num. 23. verſic. ſed pone, quem refert Carauita ſuper ritu magnæ curiæ 158. num. 3. in fin. vbi etiam ſubdit, quod ita practicatur*

i *in omnibus curijs Regni:* i *& ideo ſi iudex primo citaret reum, & eo non comparente illum banniret non vocato fideiuſſore, ſi poſt bannum vocaretur fideiuſſor, vt il-*

k *lum ſiſteret,* k *eſſet excuſatus, ex facto enim iudicis videtur impeditus, ne illum conſignet. Et quamuis interuenerit etiam factum, & culpa ipſius rei principalis; non propterea debet fideiuſſor teneri, cum tempore debito monitus non fuerit, vt* l *illum conſignaret.*

23 *Sed* m *hic quæro, quan-*

m *tum tempus habeat fideiuſſor ad præſentandum reum. Reſp. quod de iure communi videtur habere dilationem ſex menſium, vt eſt tex. in l. ſancimus, quæ eſt lex antepenult. C. de fideiuſſ. Et ideo dicit Ang. in lege ſi quis reũ, poſt numerum ſextum, ff. de cuſtod. reorum, quod debet iudex facere, quod fideiuſſor renunciet beneficio d. legis; & ſubdit, quod aſſeſſores ita practicant. Sed certè apud nos non eſt in vſu diſpoſitio illius legis, & conſequenter, neque etiam practica illius renuntiationis, omnes enim fideiuſſores expreſsè recipiuntur de conſignando ad omnem requiſitionem, & toties quoties &c. & propte-*

tamen per Iaſ.in d.l.ſi in ſulam num.35.reprobatur, & ibi etiam ipſe atteſtatur de communi, idem habetur in deciſ.Pedemon.49.nu.11. *Baiard.*

n *Illius legis.*] Vide de hac materia Rom.conſ.137. *Roſ.*

109 o *Succeſſiue quæro.*] Adde,quòd vltra † pœnam promiſſam, quæ applicatur fiſco, fideiuſſor etiam tenetur parti ad intereſſe, Afflict.in deciſ.234.Foller.in pract. crimin. in fragm.nu.260.qui dicit communem,Viui.commun.opi.109. contrariũ autem tenuit Paul. de Caſtr.in l.2.§.in fideiuſſorem,ff.qui ſatisd. cogant. Cœp. conſil.25.num.2. Menoch.de arbitr.iud. caſu 304.nu.5. & Gram.ad Afflict.deciſ.234. dicit,quòd anno 1531. ſecus ſeruatum fuit in magna Curia Vicariæ in cauſa cuiuſdam Franciſci Paragalli cum quodam Franciſco Hiſpano, qui ſiſtere promiſerat Hieronymum ſuum nepotem in cauſa criminali,qui aufugit,& ipſe fideiuſſor carceratus fiſco pœnam ſoluit,& liberatus fuit,& iſta opinio videtur æquior, ne afflictio addatur afflicto, quando ſcilicet ipſe fideiuſſor non fuerit in dolo,vt reus fugam atriperet. ita dicit Lauren. Tenni.in caut.76. Et ego nunquã vidi in practica,quod fideiuſſor teneatur ad aliquod intereſſe partis,quando certa pœna eſt promiſſa, & idem affirmat D. Farinac. in quæſtio. 34. numero quinto,quem poſt hæc ſcripta vidi. *Batar.*

n Illius legis. Succeſſiue quæro, ſi fideiuſſor reum nõ conſignet, cui applicetur pœna promiſſa.

Reſp. quod applicatur fiſco: & ita obſeruat conſuetudo, vt atteſtatur Bart. in d. l. ſi quis reum,num.4. de cuſtod. reorum, vbi etiã Ang.nu.7. dicit,quod p *ita practicatur.*

rea ceſſant omnes difficultates: quia ſumus extra n *caſum illius legis.*

24 *Succeſſiue* o *quæro, ſi fideiuſſor reum nõ conſignet, cui applicetur pœna promiſſa.*

p *Ita practicatur.*] Et eſt generale Boſs.de pœnis nu.30. qua ſoluta non tenebitur ad aliquid verſus partem ita Farin.tit. de carceribus vol.1.q.34. per totam, & præcipue num.29. & 30. *Roſ.*

QVÆSTIO XLVII.

Explicantur multa, quæ ad fideiuſſionis de non offendendo materiam pertinent.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *De cautione de non offendendo.*
2 *Et nunquid a parte regulariter peti poſſit.*
3 *Et an poſſit iudex ex officio cogere partes ad illam præſtandam.*
4 *Et quid ſi pars illam petens dederit cauſam inimicitiæ.*
5 *Et an hæc cautio præſtanda ſit cum fideiuſſoribus.*
6 *Et quanto tempore duret.*
7 *Et quid ſi durante promiſſione de non offendendo inter aliquos vnus offendat alium,an poſſit deinde alius illum impune offendere.*
8 *Et quid in inducijs.*
9 *Et quid ſi ex noua cauſa ſequuta ſit offenſio.*
10 *Et quid ſi eodem tempore vnus alterum offendat.*
11 *Et an ſi quis offendat fratrem alterius, dicatur incidiſſe in pœnam.*
12 *Et quid ſi adulterauerit eius vxorem.*
13 *Et quomodo hæc pœna,& pro quibus portionibus tranſmittatur ad hæredes,remiſſiue.*

Ex Additionibus.

1 *Promiſſio de non offendendo quid ſit.*
2 *Offendere quando quis dicatur, vt incidat in pœnam promiſſam de non offendendo.*
3 *Offenſio verbalis an comprehendatur ſub cautione prædicta.*
4 *Offenſa perſonalis, & in perſonam quomodo differant,remiſſiue.*
5 *Cautio de non offendendo an duret extra territorium.*
6 *Et an comprehendat conſanguineos alienigenas.*
7 *Et an bannitum nominatum in tregua.*
8 *Et quid ſi adſit iuramentum.*
9 *Et quando intelligatur rupta,remiſſiue.*
10 *Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam dictam cautionem.*
11 *Cautio prædicta an ſit præſtanda pro familia, & adhærentibus.*
12 *Et an a marito vxori.*
13 *Maleficium quomodo impediri poſſit,remiſſiue.*
14 *Cautionem prædictam petens iuſtam cauſam timoris probare debet.*
15 *Et quæ ſit iuſta cauſa,remittitur arbitrio iudicis.*
16 *Et quid ſeruetur in ſtatu eccleſiaſtico.*
17 *Iudex poteſt ex officio cogere: partes ad dictam cautionem.*
18 *Cautio prædicta ſi contineat diem,an currat de momento ad momentum.*
19 *Momentum quot modis ſumatur, remiſſ.*
20 *Cautionem prædictam præſtans ſub proteſtatione, quòd valeat,niſi ſimilis per partem fuerit præſtita, ſi interim offendat,an excuſetur.*
21 *Et proteſtatio prædicta an ſit admittenda.*
22 *Cauere nolentes ſunt carcerandi.*
23 *Pater an cogatur ad cauendum de non offendendo filio.*
24 *Spoletani habent manus nimium promptas ad offendendum e & ſe vindicandum.*
*24 *Rem duobus vendens an dicatur bene viuere.*
25 *Saluaguardia quid ſit,remiſſiue.*
26 *Fideiubens de non offendendo, an poſſit condemnari ex contumacia principalis.*
27 *Fama ſola ſufficit in caſu pacis ruptæ.*
28 *Item contumacia in ſtatu eccleſiaſtico.*
29 *Noua cauſa quando in dicto ſtatu allegari poſſit.*
30 *Fideiuſſor poteſt ſe defendere non obſtante contumacia principalis.*
Cautio prædicta quamdiu durat.
31 *Quando dicatur rupta.*
32 *Et quid de pace.*
33 *Pax facta a pluribus, ſi vnus offendat, an omnes teneantur.*
34 *Pace inter aliquos ſtante, in qua verbis generalibus tantum erant comprehenſi banniti, ſi aduerſarij in pace comprehenſi dictos bannitos proſequantur, & occidant vnum ex comprehenſis expreſſe in pace, qui bannitis fauebat, incidant in pœnam.*
35 *Auctor rixæ quomodo cognoſcatur.*
36 *Pœna an dicatur incurſa,ſi duo ad inuicem ſe offendunt,& auctor neſciatur.*
37 *Pax an dicatur rupta,ſi aliquis ex comprehenſis in ea ante ipſius ratificationem offendatur.*
38 *Fiſcus pace facta non agit ad pœnam nomine partis læſæ abſque mandato, neque etiam ſuo,ſi fiſci nomine non fuerit acceptata.*
39 *Cautio facta per totum menſem Maij, & vltra ad beneplacitum iudicis, non extenditur vltra dictum menſem, non facta declaratione beneplaciti.*
40 *Spurius an comprehendatur in pace.*
41 *Et an filij nondum nati, nec concepti tempore pacis.*
42 *Inſultatus occidens inſultantem non tenetur pœna pacis fracta.*
43 *Cautionem prædictam frangens tenetur ad pœnam conuentionalem,& etiam corporalem iuxta qualitatem delicti.*
44 *Cautio prædicta an rumpatur per exploſationem Archibuſij.*
45 *Et an per inſultum.*

Clericus

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

46 *Clericus præstans fideiussorem laicum, si offendat fideiussor coram laico conuentatur.*
47 *Cautione ab vtraque parte rupta, quomodo exigatur pœna.*
48 *Tregua inter aliquos existente, si fuerit facta pax, & vnus promiserit filium suum absentem, & in pace comprehensum, infra octo dies pacem ratificaturum post eius reditum, alias pœna tregua quoad filium tantum duret, si filius ignorante patre redeat, & vnum ex eis offendat, an pater ignorans, & non interpellatus ad pœnam tregua teneatur.*
49 *Tregua an rumpatur ex noua causa.*
50 *Causa noua in dubio præsumitur.*
51 *Et quid si fuerit promissum non offendere quomodocunque, qualitercunque, & ex quacunque causa, tam cognita, quam incognita.*
52 *Causa noua quomodo cognoscatur.*
53 *Auctor nouæ causæ non potest nouam causam allegare.*
54 *Pax non dicitur rupta ex parte prouocati, si incontinenti sequatur offensio.*
55 *Fideiussor an possit allegare nouam causam.*
Inquisiti de pace fracta non audiuntur extra carcerem in statu ecclesiastico.
Et quid de fideiussoribus ipsorum.
56 *Insultus dicitur noua causa.*
57 *Occisurus bannitum, si in actu occisionis alium occidat in pace comprehensum, non dicitur pacem frangere.*
58 *Offendens patrem, fratrem, vxorem, aut filium, an committat pœnam stipulationis.*
59 *Vindictam transuersalem committens incidit crimen læsæ maiestatis in statu ecclesiastico.*
60 *Et in Ciuitate Spoleti pingi debet in loco publico capite euerso.*
61 *Sponsus an comprehendatur nomine affinium in causa cautionis.*
62 *Rapiens filiam alicuius non dicitur frangere cautionem de non offendendo, etiamsi rapiendo, & abaucendo illam percuteret.*
63 *Offendens adulterantem suam vxorem, vel filiam rapientem non dicitur pacem frangere.*
64 *Lim. nisi pro tali iniuria pax inita fuisset.*
65 *Fur non dicitur pacem rumpere.*
Fur, & adulter quando dicatur pacem frangere.
66 *Adulterans mulierem vetulam, & deformem, non dicitur fecisse animo offendendi, sed libidinis causa.*
67 *Pœna pacis ruptæ quomodo sit diuidenda inter consortes.*
68 *Cautiones de non offendendo præstitæ in vno territorio, si in alio contrauentatur, an dicatur pax rupta.*
69 *Bannitus, cui ex dispositione statuti, audientia denegatur, non potest agere ad pœnam pacis ruptæ.*

ADDITIONES
Ad Quæst. XLVII.

a *Frequenter contingit.*] De cautione de non offendendo vide luculentissimè per Farinac. in eius praxi etim. 4 vol. q. 107. art. 2. partis primæ, & art. 3. 4. & 5. 7. 8. 9. 10. 11. & 12. par. 2. artic. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. 22. 23. vsque 35. par. 3. *Ros.*

Frequenter contingit.]

1 Adde, quòd † promissio de non offendendo est legitimum præsidium, quòd iuste timenti iniuriam sibi inferri, ad ipsius instantiam, vel ex officio præsidis, ne partes ad arma procedant, præstari solet: ita tradit Vulpel. de promiss. de non offend. q. 73. num. 3.

2 Item adde, † quando quis dicatur offendere, & quæ offensa proprie dicatur, vt quis teneatur ad pœnam promissam de non offendendo, Bero. consilio 202. numero primo, & 25. volumine tertio, & Cephal. in consil. 587. numero ttigesimonono volumine quarto, vbi dicit, quod illa dicitur propriè offensa, ex qua potest quis agere suo nomine actione iniuriarum; & Corn. in consilio 51. numero sexto, volumine primo, quòd offensa dicitur omne id, quod prouocat ad iracundiã, & meretur pœnam, licet quandoque large loquendo, dicatur offensa etiam illud, quod non meretur pœnam. Addent. ad Bertaz. in consilio 76. sed vide omnino Vulpell. in consilio 26. numero septimo, & octauo, vbi tenet, quòd quando agitur, quòd ex promissione vnius alter teneatur, verbum offendere strictissimè capitur; videlicet, vt iniuria fiat corpori, vel rebus corpori cohærentibus, & ad hoc allegat Deci. consilio 406. & Marsil. consilio 80. num. 31. vide etiam eundem Vulpel. in tract. de pace q. 91. cum sequen. vbi dicit, quod promissio de non offendendo generaliter, seu simpliciter præstita, etiam iniuria verbales † graues, tamen arbitrio iudicis, amplectitur: secus est autem, si est de non offendendo personaliter, vel in personam, quia offensas, quæ verbis fiunt, non continet, & ibi ponit etiam, quæ nam differentia sit inter offensam personalem, & offensam in personam, † & multa quando quis personaliter offendi dicatur. Et an † ista cautio de nõ offendendo obseruanda sit extra territoriũ, vide Franc. Hercul. de cau de non offend. c. 9. fol. 39, vide etiam Menoch. de arbitr casu 141. fol. 174.

6 Item adde, quòd † huiusmodi cautio de non offenden do, vel de con seruando pacem, non comprehendit consanguineos alienigenas, secundum Alciat. consilio 388. vel consil. 39. nobilium, tom. 2. lib. 6. fol. 127.

7 Item adde, † quòd nec etiam comprehendit capitaliter bannitũ. Hom. consil. 112. etiam quòd esset nominatus in tregua, & cum iuramento, secundum Gozad. consilio 61. numero decimoquarto, cum sequenti, sed contrarium tenet virtute iuramenti, Marsil. consilio nono, & consilio 107. numero decimoquinto, Grat. consil. 44. volumine secundo, & de hoc vide Hercul. d. tract. de caut. de non offenden.

8 cap. 23. vbi multos allegat, qui † tenent, quòd non obstante iuramento non comprehenditur, quando impune offendi potest.

Item adde, quòd cautio de non offendendo comprehendit etiam offendentem extra territorium loci, in quo non offendere promisit. Bart. in l. illicitas, §. ne potentiores, ff. de offic. præsid. & Iaf. in l. fin. nu. 12. de iurisd. omn. iud. & ibi Marf. nu. 20.

9 Item adde, † quòd aliquando quis non tenetur pœna conuentionali, licet offendat aduersarium offensa, quæ pœnam mereatur. Bero. cons. 202. vol. 2. *Baiard.*

b *Ad præstandam fideiussionem.*] Latè Vulpell. tractat. de treu. de promissione de non offendendo post eius responsa quæstione 73. vsque 106. inclusiue, & an cogatur pro fratre Laderch. consilio 208. & Farinac. dicta quæst. 107. numero vigesimoquinto, vel pro filio Rodolfin. quæst. 47. *Ros.*

10 c *Et in primis.*] Adde, † quòd ad petendam huiusmodi cautionem requiritur mandatum speciale, vt per Alex. in cons. 78. col. 1. in fin. vol. 5.

11 Item adde, † an quis teneatur præstare cautionem de non offendendo e iam pro familia, & adhærentibus, vt per Lud. Bologn. in reper. §. Cato, col. 9.

12 Item adde, an, † & quando vxor possit petere istam cautionem a marito, Nat. in cons. 616. vol. 3. *Baiar.*

1 *Requeter*
2 *cõtingit*
quòd post-
quam in-
dex man-
dat inqui-
situm è carceribus sub fide-
iussione relaxari, comparet
accusator, seu pars offensa,
quæ petit illum prius, quam
b *relaxetur, cogi* b *ad præstan-*
dam fideiussionem de eum
non offendendo: Nunc ergo
aliquid de ipsa cautione vi-
deamus.
2 *Et* c *in primis quidem fa-*
c *cienda est generalis cõclusio,*
quod Potest pars petere ab

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

d *Cautionem de non offendendo.*] Adde Bald. in cap. 20. num. 1. de off. deleg. Io. Arno. sing. 30. statutum nostrum Pallauicinum in criminalibus. Rubr. 2. lib. 2. vide Plot. in l. si quando, §. 5. sub nu. 37. C. vnde vi, & nota, quòd de iure loquendo securitas non potest postulari, nisi appareat causa, Bart. in l. capitalium, §. ad statuas, ff. de pœn. *Drogh.*

Cautionem de non offendendo.] Adde, quòd ista cautio nō esse debet ad tempus perpetuum, sed debet arbitrio iudicis moderari, vt per Felin. in rubr. de treu. & pace, col. 6. in fin. vers. tertia declaratio. Quid de inimico forensi, qui venit ad Ciuitatē, an possim petere ab eo ipsam cautionem de nō offendendo, vide per Felin. vbi supra in 4. declaratio. Et quale detur remedium ei, qui timet offendi a forense, vid. per Iaſ. in l. si super possess. nu. 7. C. de transf. Melch. de Fac. cons. 78. 2. dub. in 1. vol. Ziletti diuers. Scias ēt, quòd cautio de non offendendo non est superuacua inter fratrem minorem, & maiorem; vide per Rotam Senſ. decis. 7. nu. 3. Adde, quod non tenetur quis ad præstandū cautionem, quando non offendisset, nec offendere voluisset, sed potius se defenderet iure licito. Cæpol. crim. cons. 4. col. fin. vers. tertio sequitur. Et quæ sit causa iusta præstandi cautionem, remittitur iudicis arbitrio per Menoc. de arbitr. iud. cas. 140. *Giach.*

eo, a quo timet offendi, sibi
d *præstari*[d] *cautionem de non offendendo. & tenetur iudex illum cogere ad eam præstandam l. illicitas, §. ne potentiores, ff. de offic. præsidis.* [e] *Et hæc est receptissima omnium traditio, vt ait Placa lib. 1. delict. c. 7. nu. 1.*

3 f *Sed nunquid potest iudex*
ex suo mero, & absoluto arbitrio, non præcedente aliqua causæ cognitione, cogere aliquem ad præstandam hanc
g *cautionem?* [g] *Resp. quòd non, solummodo si petatur a parte, & cum iusta causa, & hæc est communis opinio, vt dicit Paris. consil. 168. nu. 10. lib. 4. quem refert Placa in*

13 e *Et hæc.*] Adde, quod † pluribus modis prouideri potest, ne maleficia committantur, & octo modis docet Afflict. in constit. intentionis, num. 60. Et Iudex, vt obuietur delicto futuro, potest recipere testes non iuratos, & etiam infames audire, delictum reuelare volētes, ad inquisitionem procedendo, vt tradit Monticell. in prax. crim. num. 45. & Barbat. cons. 64. in princ. vol. 1. nam multa specialia à iure sunt introducta, ne delictum futurum committatur, l. nullus, C. de sum. trin. & fide Cath. vbi Bald. & Io. And. in c. Præterea de testib. dicunt, quòd vt obuietur futuro crimini, derogatur iuri: & Iudex tenetur obuiare delictis, aliter potest remoueri ab officio secundum Bal. in l. 1. §. quies, ff. de offic. Præfect. Vrb. & debet esse facilis ad credendum de delicto committendo ad hoc, ne cōmitatur, Glo. in c. hoc videtur, 22. quæst. 5. Barbat. vbi supra, Cassan. cons. 1. *Baiard.*

14 f *Sed nunquid potest Iudex.*] Adde, an † petens cautionē de non offendendo iustam causam timoris probare debeat. Mascar. de probat. concl. 1370. & quæ sit iusta causa
15 timoris, remittitur arbitrio Iudicis, † secundum Menoc. de arbit. Iud. casu 140. nu. 40. & in statu Ecclesiastico pas-
16 sim, & † distinctē, nulla facta probatione de causa timoris, partes coguntur ad præstandum dictam cautionem, data prius cautione per partem, quæ petit cautionem sibi dari; & quando dubitatur de aliquo scandalo, coguntur
17 ex officio, † etiam inuitis ambabus partibus. Quinimò Iudex in sententia, quam profert ad fauorem inquisiti, potest iusta causa subsistente etiam ex officio condemnare inquisitum absolutum, ad præstandum cautionem de non offendendo querelantem offensum, vel testes contra eum examinatos, Franch. in decis. 359. vbi etiam tenet, quòd quando vanus est timor petentis reciprocā fideiussionem, pars nō tenetur reciprocè fideiubere. Item adde, q de iure potest Iudex ex officio cogere partes ad dictam promissionem, vt per Rot. Bonon. in decis. 65. vbi etiā habetur, quæ sit fideiussio de non offendendo, & tregua.

18 Item † adde, si in d. fideiussione, siue tregua apposita fuerit dies, an currat tempus de momento ad momentū, Corn. in cons. 279. in hac consultatione vol. 4. Et quot mo-
19 dis sumatur † momentum, vide gl. in l. 1. C. quæ sit longa consuet. in verb. appellat. & Gram. super constit. Regni in constit. appellationū tempora nu. 12.

d. cap. 7. num. 1. in fin. Ego tamen plerumque vidi contrarium obseruari, quando subest timor scandalorum. Solent enim iudices, & debent cogere partes ad inuicem fideiubendum de se non offendendo, & omni appellatione, & exceptione remota: & vbi recusant fideiubere, eiiciuntur a ciuitate, sub comminatione grauium pœnarum. Et hæc practica mihi semper placuit. Debent enim omni studio iudices curare, vt in ciuitate omnia sint pacata, & tranquilla. Quinimò in multis locis, vbi quis minatur alteri, solet ille dari in h *custodiam aduersario suo sub pœna*

Item adde, quòd pe-
20 tens † cautionem de nō offendendo, cum protestatione, quòd dicta cautio non valeat, nisi similis fuerit præstita cautio per aduersarios, quòd talis protestatio non excusat ab offensa, quæ exinde fieret. Vulpel. in tract. de pace q. 81. & ibi
21 etiam † dicit, quòd talis protestatio admitti non deber, nec dicta cautio, propterea annullatur, nisi in eo excessu, in quo discordaret à data per aduersarios; vt cōsuluit Lauren. ab Occha cons. 66. num. 17. vol. 2. cons. crim. diuers. & Bertaz. in cons. 183. num. 13. & 14. vol. 1. & ibi dicit etiā Vulpell. quòd in statu Vrbin. publico proclamate prouisum fuit, vt facta requisitione de cauendo sub pœna, cautiones sub eadem pœna pro præstitis habeantur, quod est optimum decretum ad euitandum scandala. Et apud bonos, & practicos iudices, quando fit præceptum ad cauendum de non offendendo, ponitur clausula, vt interim habeatur pro data, si recusant fideiubere, non sunt reijciendi a Ciuitate, vt dicit D. Clarus; quia hoc modo non ob-
22 uiatur scandalis, sed sunt † carcerandi, vt fideiubeant; & de dicta protestatione nō est curandum, etiamsiipse ex officio coactus fuerit ad præstandum dictam cautionē, quæ data fuisset cum conditione, quòd ab altera parte præstetur similis, & reciproca, alias non intelligatur data, scilicet, quando timor sit vanus, vt est, quando pars est senex, vel non apta ad offendēdum: & si fideiussio fuerit fracta, pœna erit exigenda non obstante dicta protestatione, & quòd ex aduerso aliqua fideiussio præstita non fuerit, ita tradit Franch. in decis. 359. per totam vol. 2. Idem tenuit Hercul. in tract. de caut. de non offen. c. 31. nu. 9. & ex traditis ibi etiam probatur, quod dicta protestatio nihil operatur, quando fuit facta ab eo, qui cautionē sponte dedit; secus si iussu iudicis; nisi timor esset vanus, ut dixi.

23 Item adde, quòd † si filius naturalis præstat fideiussionem de non offendendo patrem, ipse etiam tenetur reciprocam præstare fideiussionem filio instante, vt decisum fuit per sacr. Reg. consilium teste Franch. in decis. 418. vol. 2. Et ego dum eram Gubernator Ciuitatis Spoletanæ, vbi duabus vicibus fui Gubernator, pluries tam ex officio, quàm ad instātiam partium, fuerunt præstitæ cautiones inter patres, & filios legitimos, & naturales de se non offendendo, & si disputatum fuisset (prout in casu supra-
24 scriptæ decisionis) interim se offendissent, quia Spoletani habent manus nimium promptas ad se offendendum, & iniurias vindicandum. *Baiard.*

g *Resp. quòd non.*] Farin. d. q. 107. art. 2. primæ partis nu. 11. & 12. & 19. 22. & 23. *Ros.*

h *Custodiam.*] Hanc, vt puto, saluam guardiam appellat, quam nos dicimus fideiussionem de bene, recteque viuendo; Non enim in nostro statu strictior datur fideiussio: Franci illum, cui committitur talis custodia, appellant Gardiatorem, Gul. de Cuneo tract. de securitate, sub num. 28. & an si ille, qui datus sit sub ista salua guardia reperiatur occisus, possit Gardiator torqueri sine alijs indicijs, si non caueat aliunde de delicto; quod sic, ide[m] Guli.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Guli.vbi supra num.37.allegat in arg.auth.Vt lic.Matri, & Auiæ.§.pen.quæ est auth.si quis, C.de adult.& ad Syl. l.1. singulariter autem No.quod si aliquis constitutus sub tali fideiussione vulgo appellata de benè viuendo, vt sup pra, casu quo sic existens rem venderet † duobus, non dicereturbenè vixisse, Fabr. de Mont. Tract. De empt.& vend. 3.q. princ.sub num.50.allegat Gloss.in l.2.C.de dign.lib.12.At quò ad determinationem temporis,de quo infra vers. Item quæro. credo, quòd in eodem statu fideiussio indeterminatè duret per annum tantùm, stante statuto in ciuilibus,Titul. de Debitoribus cogen.Rub.36.vide Menoch. d. Tract. de Arb. Iud.lib.2. Centur. 1.cas.41. & melius Centur.4.cas.338. *Drog.*

Custodiæ.] Adde per Syl.nup.lib. 1. num.76. *Giach.*

i *Et hanc custodiã appellamus saluam guardiam.*] Adde † in hac materia saluæ guardiæ decis.Pedem.88.vbi plenè,vt Guid. Pap. decis. 418. Io. Feral.in tract. de priuileg.Regni Franciæ priuileg.16. Cassan. super consuet. Burg. in rubur.des iustices,vers. aduerte tamen , num. 46.fol.16. & in Cathal. glor. mundi in parte 1. num.118.& 165.& Neuiz.consil.83.vbi ponit differentiam inter saluã guardiam generalem, & specialem, vide etiã Menoch. de arbitr. iudic.d.cas.33. *Baiar.*

k *Saluaguardiam.*] Adde, quòd saluaguardia data ex aliqua causa , cessante causa cessat, licet non fuerit abolita, & est perinde ac si data non fuisset per Her.c.d. tract.c.30.nu.56. *Giac.*

l *Sed quæro quomodo.*] Adde, quid agendum, quando quis petit sibi dari cautionem de non offendendo à forense. Felin.in rubr.de tregua,& pace in 4.declaratione Ias.in l.super possessi.num.7.C.de transact.& Melch. de Facinis cons.78.inter cons.crim.diuers.vol.1.

26 Item adde,quòd isti fideiussores de nõ offendendo sub pœna,non possunt teneri ad pœnam, neque cogi ex processu,& banno lato contra reum principaliter ratione suę contumaciæ;etiam alijs indicijs,& præsumptionibus cõcurrentibus,sed legitimę probationes requiruntur.Bero. in cons.203.per totum vol.3.nec ex dicto vnius testis de visu,& contumacia asserta delinquentis,secundum Plot. in cons.130.nu.22. inter cons.crim.tomo 1. dicit tamen Vulpell.in tract.de pace quæst.104.in fine,quòd leuiores probationes sufficiunt,quia contumaciæ principalis fisci

i *vitæ*, i *hanc custodiam appellamus*
K k *Saluaguardiam, quam Senatus ex causa quandoque solet concedere, præsertim quãdo aduersarij sunt potentiores, & manu promptiores* l. *Et hoc etiam seruari de consuetudine Franciæ attestatur Aufrer. ad decis. Tholos. 489. & Marcus decis. 125. numero secundo.*

4 *Sed pone, quod pars, quæ petit sibi caueri de non offendendo, fuerit illa, quæ dederit causam inimicitiæ: nunquid poterit eius aduersarius ei hoc obijcere, & recusare illam præstare? Respondeo, quòd non: sed eo non obstante, adhuc cogendus est, vt eam præstet. Ita tenet Bart. in l. qui bona fide, §. si quis iuxta, nu.1. de damn.infect. & est communis opin. vt dicit Ripa in rubr. de iud. post nu.14. vers. præmissa etiam, Ant.Gomes.cap.12.delictorum, post nu.14.versic. quod etiam extende.*

5 *Sed quæro, quomodo præ-*
l *standa sit hæc cautio. Respondeo, quòd debet præstari cum fideiussionibus; & ita seruatur de consuetudine, vt dicit Alber. in l. non est verisimile, in princip. vers. Sed vidi dubitari, ff. quòd metus causa. Et ita semper vidi seruari, etiam quòd pars multa bona possideat. Bene verum est, quòd si ille, a quo petitur hæc cautio, sit pauper, ita vt verisimiliter non possit inuenire fideiussorem, tunc admittitur ad præstandum loco fideiussionis iuratoriam cautionem, & hoc*
m *dummodo* m *sit bonæ vocis, & famæ: aliàs enim non esset de eo cnnfidendum; sed debet iudex illum potius cogere, vt exulet; neque excusatio paupertatis esset hoc casu admittenda; nam homines malæ vitæ, & condi-*
n *tionis* n *quantò sunt pauperiores, tanto etiam promptiores sunt ad delinquendum, cum non timeant confiscationem bonorum, qua non habent.*

6 *Item* o *quæro, quanto tem-*
o *pore duret hæc cautio, & promissio de non offendendo. Respond. Aliqui dixerunt, quòd tantum durat 30. diebus; & hanc dicit esse communem opin. Alber. in d.§. ne potentiores post numerum quartum, versic. item quæro quanto. Sed certè hoc non seruatur in practica, sed solet limitari tempus arbitrio iudicis, & si intra illud tempus non cessauerit causa suspicionis, tunc iudex potest, ac debet cogere partes per aliquod tempus, antequam expiret, ad illam renouandam. Et aduerte, quia ex negligentia iudicum super hac renouatione facienda, vidi ego in facto multa mala contingere. Et hanc opin. quod tempus, quo habet durare hæc cautio, relinquatur iudicis arbitrio, dicit esse communem Ripa in rubr. ff. de damno infect. nu. 23. quem refert Placa in d. cap 7. num.4. & ab ea (præsertim stante consuetudine) nullo modo est in practica recedendum.*

27 probationes plurimum coadiuuant: & † Alexan. in consilio 115. viso themate colum.3. versic. quinimò, volum. 4. tenet, quod in pace rupta, etiam si non esset plenè probatum delictum, sufficiat, quod in loco delicti sit publica vox, & fama. notat latè, & sequitur Marsil.in l. de minore §. plurimum, colum.3.ff. de quæst. & latissimè per Iustin.Bonden. in consilio 54. numero trigesimoquarto, & per totum, maximè concurrente condemnatione principalis, & quòd delictum de nocte commissum fuisset inter consil.crim.diuer. vol.2.

28 Item adde,quod † in statu ecclesiastico prouisum fuit per motum proprium Pij Quarti,de quo in Bullar.f.870.qđ fideiussores de non offendendo teneantur ad soluendum penam promissam per solam contumaciam principalis, ac si per testes plenè delictum, & contrauentio probata esset: non autem per hoc prohibetur, quin fideiussores ipsi comparere non possint, & ostendere se ex tali delicto non teneri, secundum Bertaz. consilio 280. & 287. dummodo prohibitum non sit allegare nouam cau-
29 sam, † quæ in certis casibus allegari non potest per motum proprij Quinti, vt latè posui infra ad vers. quæro nunc pone. *Baiard.*

m *Sit bona vocis.*] Farinac.dicta quæstione 207. parte prima,art.4. num.36.39.40.42. & 43. *Ros.*

n *Quanto sunt pauperiores.*] Adde sic etiam contra pauperes supra quæst.8. versic.Scias tamen in fine, quæstione trigesimatertia, versic. sed hic, vbi remissiue. *Drog.*

o *Item quæro, quanto tempore duret.*] Vide superius: adde, quod potest reuocari ad iudicis libitum, etiam inuitis partibus, cum pendeat ex eius officio nobili; vt per Hercul. dicto tractatu de cautione capitulo duodecimo, numero septimo.

Item scias,quod castigantes ex nimia sæuitia, vt maritus,pater,auus,tutor,& similes, nisi adsit dolus, cautionem præstitam non fragunt, vt per eundem Hercul. eod.tract.c.34.nu.10. *Giach.*

Item quæro.] Farinac.vbi supra artic.5. num.45. per totum. *Ros.*

30 *Item quæro,quanto tempore.*] Adde † Menoch.viden. in casu 141.de arbitr.iud.vbi habetur quanto tempore duret hæc cautio. *Baiard.*

Sed

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

p *Sed quoniam.*] Farin.d.quæst.107.par.3.nu.404. *Ros.*

33 *Sed quoniam plerumque.*] Adde, quomodo† cautio ista de non offendendo rupta dicatur, vel nõ, vt per Mascard. 32 de probat.conclus.1131. & ex quibus pax dicatur† rupta, per eundem habetur in conclus.1157.volum.3.

33 Item adde† aliã quæstionem, quod si plures fecerint pacem cum aliquibus, & promiserunt eos non offendere sub pœna mille, si postea aliquis eorum offendatur ab aliquo ex parte, non tenetur solus offensor ad pœnam conuentionalem, sed quilibet de parte offendente pro virili portione, ita tradit Alex.in consil.116.vol.4. de quo consilio vide Thob. Non. in consilio 152.num.17. inter cons. crim.diuers.to.1. vbi dicit, quòd Alex. loquitur quando plures, qui fecerunt pacem, considerantur, vt vnum corpus.

7 *Sed* p *quoniam plerunque*
p *secuta aliqua offensione post datam fideiussionem solet de varijs quæstionibus dubitari, non impertinens existimaui de eis etiam aliquid subijcere.* q *Quæro itaque in primis, facta per aliquos promissione de non offendendo, prout fit, quando contrahitur pax, vel præstatur hæc cautio, nunquid si vnus ipsorum offendat alterum, & sic frangat pacem, possit alter* r *impune illum offendere? Resp. quod sic: ita sentit Bartol. l. cum pater, §. libertis, in fin. ff. de legat.2. & ita communiter concluditur, vt attesta tur Alex. in l.cum proponas num.6. C. de pactis. Hanc etiam esse cõmunem opinionem, dicit Alex.consil.115. num.7.lib.4. Dec.cons.380. num.2.Pars.cons.164.num. 23.lib.4. Claud. in d. l. cum proponas, num.6.* s *Cephalus consil.35.num.27.lib.1. & dicit Corn.consil.42. in litte ra F. lib.2. quod in hoc omnes concordant. Et hoc etiam si in contractu apposita esset*

34 Item adde† aliam quæstionem, quòd pace, seu tregua inter aliquos inuicem de se non offendendo, & cum iuramento facta, quorum aliqui ex vna parte non expressè, & nominatim, sed verbis generalibus tantum comprehensi in tregua, & pace banniti erant, & rebelles, poterantque de iure ex sententia contra eos lata offendi, & occidi, si aduersarij in pace, seu tregua comprehensi, illos bannitos occisuri ad locum aliquem accedant, & eos interficiant, & cum eis alium non bannitum expresse in pace, seu tregua comprehensum, quòd bannitorum erat socius, & defensor, si pacem, seu treguam non rupisse dicuntur, vt latè per Bero.in consil.196.per totum volum.3. & in consilio seq. *Baiar.*

q *Quæro itaque in primis.*] Offensionis appellatione quid veniat, Farin.d.q.107.par.2.num.142.art.13. & an ex solo insultu art.14.nu.158.vbi ponit 12.casus. Quid si modica sit offensio art.15.nu.210. Et an sit materia fauorabilis; aut odiosa art.31.nu.396. *Ros.*

Quæro itaque in primis.] Adde videndum omnino Vulpell.in consil.118.vbi tenet, recurrendum esse ad coniecturas. & præsumptiones ad cognoscendum, quis fuerit ag-
35 gressor, † siue auctor rixæ, & ibi ponit multas præsumptiones; vide etiam Hercul.de caut.de non offen.in c.30. vbi latè, quando quis fatetur se vulnerasse ad sui defensionem, & non apparet, quis fuerit inceptor rixæ.

36 Item adde, quòd † in dubio non præsumitur aggressor, si tractatur de pœna conuentionali, & commodo priuati, Mascard.de probat. concl.72. nu.15. & quando ambo sunt vulnerati, & non apparet de inceptore, an teneatur ad pœnam conuentionalem de non offendendo, vel de pace seruanda, vide quæ posui supra in §. homicidium vers.alia est defensio, ibi bene verum est in fin. num.233. Tiraq.de pœn.caus.62.vbi nu.1.tractat, an puniatur.

37 Item adde, quod pax† aut tregua facta inter aliquos etiam pro absentibus, pro quibus Notarius fuerit stipulatus, aliquo ex dictis absentibus ante ratificationem illius offenso nullum ei, aut hæredibus ius ad pœnam agendi competit, nec pax dicitur rupta, etiã quod post offensam offendens ratificasset, Bero.in cons.199.vol.3.Decian.consilio 24.num.61.vol.1. & latissimè Rim. in cons.103. vol. 1.& cons.470.vol.4.vbi idẽ tenuit, quando extarent constitutiones, quòd condemnationes præiudicarent principalibus delinquentibus comprehensis in pace, licèt non fuissent in pace nominati, nec etiã ratificassent, declarando dictam constitutionem non habere locum in ignorantibus, & absentibus, & ibi multi contrarium tenẽtes. Sed si principales pro absentibus de rato promisissent, tunc pax, aut tregua esset rupta ante ratificationem, quantum ab obligandum principales, quoad pœnam conuentionalem, Dec.cons.531.in fi. & Moron.in tract.de fide, tregu. & pace, q.135.nu.1.

38 Item adde,† quòd fiscus pace fracta nomine partis læsæ absque mandato ad pœnam rectè non agit, neque nomine suo, si publica persona pœnam promissam fisci nomine nõ acceperit; & nisi plena, & legitima probatio fuerit facta de offensa; Bero. in cons.200.vol.3.

39 Item adde, si quis sub pœna promiserit non offendere, nec offendi facere aliquem per se, vel per alium de sua parentela, pro quibus de rato promisit, & quòd promissio esset duratura per totũ mensem Maij, & vltra ad beneplacitũ Præsidis, eo offenso per vnum de d.parentela, post mensem Maij, durante adhuc officio præsidis, & nulla facta declaratione beneplaciti, promittens ad pœnam non tenetur secundum Bero.cons.204. vol.3.

40 Item adde,† si pater promitteret pro se, & filijs suis non non offendere, vel pacem conseruare, quòd etiã filij spurij intelligerentur comprehensi, vt late per Rim.iun.in con-
41 silio 442.per totum vol.5.& an filij non nati,† nec concepti tempore pacis intelligantur comprehensi, Bertaz.consilio 30.& 185.vol.1.& cons.282.volum.2.& Rimin.iun. cons.101. vol.1.

42 Item adde,† quòd si vnus ab altero insultatur, & ille insultatus se defendendo occidit insultantem, & excessit modum in se defendendo, non punitur pœna conuentionali, sed pro excessu tantum. Afflict.in decis.206. incip.pe nes, & apud acta, & Foller.in pract.crim.in verb.recipian tur defensiones, nu.14. *Baiar.*

43 r *Impunè illum offendere.*] Adde, quòd † offendens aliquem, cum quo habet fideiussionem de non offendendo, poterit ab eo exigi pœna fideiussionis, & puniri etiã pœna corporali iuxta qualitatem delicti, Mari.cons.9.col.fin.& Foller.in pract.crim.in verb.debitus, pœnis, nu.23. *Baiar.*

44 s *Cephal.cons.35.*] Item adde, † quod fideiussio de non offendendo facta in personam tantum, per explosionẽ archibusiatæ non rumpitur, quando non adest offensio.

45 Gabr.cons.171.nec† insultu rumpitur fideiussio, quæ est de non offendendo in personam, Alex.in l. semel mora. ff. solut.matri.& Grat.in cons.3.nu.3.vol.2. contrarium tenuit, scilicet, quòd ex insultu, & sola inuasione proxima maleficio fiat, quòd tregua dicatur rupta. tenuit et Lud. à Peguer.in q.crim. c.21. & maxime stante stipulatione de non offendendo, & iniuriam inferendo.

46 Item adde, si † clericus præstiterit fideiussionem de non offendendo laicum, & laicus erit fideiussor, poterit conueniri coram iudice laico, Afflict. decis.206. & Guido Pap.decis.562.

47 Item adde, quod Cephal.d.cons.36.nu.31. & seq. † dicit, quòd si ab vtraque parte fuerit contrauentum, partes non poterunt agere ad pœnam conuentionalem, quia mutuæ pœnæ compensatione tolluntur, & quia est iudicium ciuile: sed fiscus pœnam fibi applicatam in instrumẽto ab vtraque parte exigere poterit, quia est iudicium criminale: ad hoc vide etiam Vulpell.in cons.89.per totum, & in tract.de pact.q.103.vbi tenet, quòd fiscus pœnam cõuentionalem exigere poterit: sed vide, quæ posui supra in §. homicidium, in vers.est etiam defensio.

48 Item adde, † quòd tregua inter aliquos prius existente sub pœna, si postea pax inter eosdẽ facta fit, & vnus ex eis promittat filium suum absentem, alias in tregua comprehensum, pacem ratificaturũ infra octo dies post eius re-

ditum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dictum in patria, alias pœna, de qua in tregua iam facta inter dictas partes, in suo robore pro d. filio tantū remaneat ex eo, ꝙ ignorante patre dictus filius in patriam reuersus pacem no ratificauit, sed vnū de cōprehensis in pace vulnerauit, pater ignorans, & non interpellatus, vt faceret filium ratificare, ad pœnā dictam non tenetur, secundum Bero. in consil. 205. volu. 3. Ego autem de huiusmodi conclusione valde dubito, & credo, posse agi ad pœnam in tregua contentā, quæ fuit reseruata, donec ratificationem infra octo dies post reditum in patriam facere tenebatur, & iste est verus intellectus illius stipulationis, ni fallor, & ideo fuit dictum, quod in suo robore pro dicto filio tantum remaneret, & non fuit dictum, ꝙ post octo dies non secuta ratificatione intelligeretur renouata, ex quo parum facere videtur responsio Beroi dicentis, quod dicitur renouata, si pater esset in mora faciendi ratificare filium infra octo dies, eo maximè, ꝙ tregua non erat extincta, quia nondum pax erat inita, siue perfecta cum filio, alias filius nō fuisset tutus, cū amplius non fuisset sub tregua, nec sub pace, nisi elapso dicto tempore, ꝙ non est dicendum, alias resultaret istud inconueniens contra bonum publicū, & mentem cōtrahentium, qui viuebant sub tregua, & vt magis tuti essent, pacem inierunt, & voluerunt treguam quo ad filium tantum in suo robore permanere, donec ratificasset, & quòd pater teneretur ad faciendum eum ratificare infra dictū tēpus: accedat etiam, quòd si fideiussio treguæ extincta fuisset, amplius reuiuiscere non poterat sine noua stipulatione cum fideiussoribus fienda. Ergo dicendum est, quod in suo robore vsque ad ratificationem remanebat, & sic filius erat tutus sub tregua ante ratificationem, & post ratificationem sub pace, ex quo sequitur, quod similiter pars aduersa tuta erat sub tregua, & ideo offendi ab eo sine fractione ipsius treguæ non poterat. *Baiard.*

t *clausula, quod pœna toties committatur, quoties contra factum fuerit: adhuc enim iste, qui posteriore loco offendit, non dicitur in pœnam incidisse. Et hanc opinionē tanquam communem sequitur Alex. in allegato cons. 115. nu. 8. & seq. Pet. Bel. de re militari, fol. 136. nu. 52.*

u 8 *Sed hic incidenter quæro, Pone, quod sint factæ inducię, vel (vt nostri Doctores appellant) tregua, inter aliquas partes; nunquid si vna pars frangat inducias poterit altera pars eis contrauenire? Respond. Aliqui dixerunt, quod non, sed quod tenetur eas nihilominus obseruare: & fuit dictum originale Vincent. in cap. inter verba. 11. quæst. 3. Et hanc op. dicit esse communem Decia. in c. constitutus, il t. post num. 2. vers. ad prædicta, de appella. Gratus cons. 105. num. 1. & seq. lib. 1. Et dicit Imola in d. l. qui seruum, num. 2. quod ita obseruatur de consuetudine, prout illum refert Soc. cons. 262. in fin. lib. 2. quod est duplicatum consil. 90. lib. 3. Sed certè Imol. ibi hoc non dicit, sed tantummodo refert Vincent. dicentem ita seruari in Hispania: & subdit, quòd illud videtur potius de consuetudine, quam de iure. Et Vincentium ita attestantem refert etiam Io. And. in addit. ad Specul. in tit. de tregua, & pace, super rubr. & Alex. in d. l. cum proponas, num. 3. & Jas. in d. l. qui seruum, num. 3.*

x 9 *Quæro nunc, Pone, quòd existente inter aliquos rixa, seu inimicitia, facta fuerit inter ipsos promissio de non offendendo sub aliqua pœna, & quod deinde ex noua causa siue rixa superueniēte vnus eorum alterum offendat: nunquid dicetur commissa pœna? Respond. Bartol. in l. aut facta, §. causa, numero 1. ff. de pœn. tenuit, quod non. & ita communiter teneri attestatur Cornel. in d. consilio 42. in littera B. Hanc etiā dicit esse communem opinio. Alexan. in l. qui insulam, numero 4. ff. de verb. obl. prout illum refert Paris. in d. cons. 165. num. 26. lib. 4. licet in libro meo Alexan. id non dicat: refert etiam Taeg. in pract. crim. cap. 13. num. 6. in fi. Soctun. cons. 103. num. 7. lib. 3. Et dicit Bald. in cap. 1. in princ. nu. 2. de pace tenenda, quod ita tenent communiter Doctor. & ita in facti contingentia consuluit Rom. consil. 158. Mantua. cons. & Gomes. Arias super lege 36. Tauri, num. 12. Ego credo cōtrarium de iure verius esse, scilicet, quod pars nullo modo teneatur obseruare treguam, ꝙ quam eius aduersarius fregerit; & ita etiā semper vidi vbique obseruari. Et dicit Corn. in d. cons. 42. in littera E. se putare, quòd illa opin. nullibi seruetur in practica; Claud. in d. l. cū proponas, nu. 4. attestatur, quod vbiq; contrarium seruatur, præterquam in Hispania.*

y

z

t *Quod pœna toties committatur.*] Adde, quòd talis clausula solita est apponi in Instrumentis, quæ tamen parum, vel nihil operatur; & de ista clausula supra q. 46. in princ. & vers. Quæro quæ debeat. *Drogh.*

u *Nu. 52.*] Vide per Soc. cons. 87. 7. dub. vol. 2. *Giach.*

x *Sed hic incidenter.*] Vulpell. in tractat. de indit. post cons. & Far. d. q. 107. art. 32. par. 2. nu. 406. *Ros.*

y *Quam eius Aduersarius fregerit,*] Adde, quod tamen quatenus opinio Vincentij procedat, illa strictè intelligitur, & in tregua tantum, non autem in promissione de nō offendendo facta ad tempus, ad quam Iudex partes coegit, vt supra: ita dixit Petr. de Benintend. decisio. 65. nu. 5. vbi loquitur in his terminis. *Drogh.*

z *Quæro nunc.*] Vulpell. cons. 2. nu. 39. & cons. 7. n. 13. & cons. 8. n. 1. & cons. 9. in fi. & cons. 26. num. 9. & 11. & cons. 36. num. 7. & seq. Et an sola admenatione cons. 49. & quid sine sanguine consilio 51. Quid ex alapha cons. 58 & 78. & 82. 88. & 89. & origo rixæ attendenda cons. 98. nu. 1. & 6. Quid veniat offensionis appellatione, vt censeatur rupta cautio, vel pax Far. d. q. 107, part. 2. art. 13. n 142. & seqq. & art. 3. par. 3. nu. 403. & trib. articulis seqq. *Ros.*

Quæro nunc, pone.] Adde, quod in hac † quæstione indistincte posita, maxima est inter Doctores cōtrouersia, multi. n. tenuerunt hoc tantum procedere in pace, nō autē in tregua, quā voluerunt ob offensā ex noua causa factā ruptā esse, & pœnā commissā, vt latè per Moron. in tract. suo de pace, & tregua q. 117. & 118. vbi recitatis Doctorum opinionibus, cōcludit veriorem esse, ꝙ tregua ad instar pacis ex noua causa nō rūpatur; dicit tamen, qđ bonū esset habere iudicē amicū, & quod in arduis optimè faceret iudex Principē consulendo: & hanc similiter dicit veriorem Bero. in cons. 206. nu. 13. vol. 3. Viu. opin. 227. lib. 1. & Benint. in dec. 65. n. 4. Vulpel. vero in tract. de pace. q. 72. dicit, quod in tanta maiorū nostrorū altercatione animus suus adhuc in dubio versatur, & ibi ponit quandam suam distinctionē, quam videre poteris. Sed ego in facti contingentia opinionem negatiuam tanquam verissimam semper seruaui, & seruari vidi, nam ratio, quæ militat in pace, militat etiam in tregua, vt ait Benint. in allegata decisione, & multas alias rationes, & fundamenta adduxit Moron. in dicto tractat. quæstione 319. 320. & 321. & ratio est, nam id quod non subijcitur materiæ belli, non venit in materia pacti, vel pacis, vt ait Bald. in l. si prædium, numero decimoseptimo, C. de ædilit. action. & in dubio † causa noua præsumitur. Alexand. consilio 115. volumine quarto, & Bero. in consilio 198. numero 14. volumine 3.

Item adde, † quòd etiam ex noua causa tenetur ad pœnam conuentam, si promissum fuerit sibi inuicem, & vicissim non offendere, molestare, inquietare, & damnificare quomodocunque, qualitercunque, & ex quacunque causa tam cognita, quàm non cognita, ex quibus verbis

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

partes videntur voluisse, siue ex antiqua, siue ex noua causa conuenta pœnæ locum esse, ita tradit Rimi. iun. consil. 101. nu. 23. & per totum vol. 1. sed in eodem casu Rimin. contrarium, & melius iudicio meo consuluit Bertaz. in cons. 185. vol. 1. & 282. vol. 2. *Baiard.*

a *Quando apparet de noua causa.*] Quomodo autem noua causa probetur, ibid. art. 33. nu. 432. & an sufficiat leuis, art. 34. nu. 460. & seqq. vbi ponit. 18. casus, item art. 34. par. 3. n. 462. & seqq. Quid si prohibetur causa allegari art. 35. n. 499. *Ros.*

Quando apparet de noua causa.] Adde, quòd † ad cognoscendum quando sumus in dubio, an sit verisimile, & præsumatur, quòd ex noua causa, vel antiqua causa offensa illata fuerit, considerandũ est, si qualitas nouę offensæ correspondet qualitati antiquæ offensæ; tunc in dubio offensa debet præsumi illata ob antiquã causam, & inimicitiam, super qua pax, siue treuga fuit facta, si vero qualitas nouæ offensæ non correspondet qualitati antiquæ, tunc pax siue tregua nõ dicitur rupta, quia debet præsumi offensa facta ex noua causa, & non ex antiqua, ita tradit Bal. in l. si prædium in pen. & vltim. col. C. de ædilit. actio. quem sequitur Alexan. in l. semel mora, ff. solut. matr. Ceph. in cons. 35. num. 5. hic allegato, & Bero. in cons. 206. num. 12. vol. 3. & an offensa magis respondeat nouæ, quàm veteri causæ, iudicis arbitrium terminare debet, ita Vulpell. in tract. de pace q. 47. *Baiar.*

b *Prout in facti contingentia consuluit Cephal. cons. 35.*] Adde Hercul. de caut. de non offend. c. 13. & decis. Lucẽs. 100. & q simplex insultus, propter quẽ insultatus insultantẽ offendit, dicitur esse noua offensionis causa, vt offendẽs de pace rupta non teneatur. Bero. in cõs. 198. n. 2. vol. 3. & Alex. in l. seruum, ff. de verb. oblig. *Baiard.*

c *Item intellige.*] Adde, quòd vbi † auctor, qui fuit, nouæ causæ, pacem, vel treugam rupit, nouam causam allegare non poterit, ne ex sua fallacia præmium cõsequatur; & ne homini licitum sit legem eludere, arg. l. qui testamẽtum, de probat. & dicit Alex. in cons. 39. volum. 6. Marsi. in sing. 336. quod incipiens rixam, si offendatur, non rumpitur pax, vel tregua. Et de prædictis latè per Moron. in tract. de fide, pace, & tregua quæst. 122. & 123. vbi habetur; quæ dicatur iusta causa, & in quæst. 124. & 125. habetur, quòd pro parte pronocati pax non dicitur rupta, † si incontinenti sequitur offensio, & non ex interuallo; & quod pax non dicatur rupta pro parte pronocati, si incontinenti sequitur offensio, & non ex interuallo, tenet etiam Vulpell. in tract. de pace q. 103.

Item adde, quòd ad hoc, vt quis teneatur de pace, seu tregua rupta, necesse est, quod constet de contrauentione legitimè, & plenè per testes, vel per veram confessionem principalis, Bero. in cons. 197. nu. 2. vol. 3. Et si statutum disponeret contumaciam rei principalis nocere fideiussoribus, per hoc non prohiberet, quòd fideiussores ipsi nõ possent comparere, & ostendere, se ex tali delicto non teneri. Bertaz. cons. 280. & 287.

Item adde, quòd † in statu ecclesiastico noua causa in pace, nec in fideiussione potest allegari, per Mot. propr. Pij IIII. & V. de quibus in bullario nouiter impresso, fol. 870 & fol. 933. nec potest allegari per fideiussores, ne per indirectũ principales defendantur, vt in d. mot. propr. Pij IIII. Et qui vult allegare nouam causam, debet prius obtinere facultatem eam allegandi, secundum Vulpell. quæst. 47. & 48. an offensio ex antiqua, vel noua causa facta præsumatur, & qualis causa esse debeat, vt à fractione pacis, nel induciarum excuset, & in cons. 88. n. 2. vbi dicit, quod causa noua, vt excuset, debet esse prouocans, vsque ad iracundiam. Et in ista quæst. de noua causa vide Hercul. de caut. de non offend. cap. 13. fol. 50. vbi etiam declarauit d. mot. propriũ, quod nõ procedat, quãdo noua causa est clarè probata, & non est dubia, vel ambigua, quę nõ censetur sublata p Mot. proprium, sed censetur excludere iniustam, leuem, vel friuolam causam, non veram, & probatam, ita simile decretum propriè declarat Bertazzol. consilio 4. numero decimo, & consilio 151. numero 13. & Bero. in consilio 198. numero 15. & 16. volum. tertio dicitur, quod tale decretum non esset validum, si non intelligeretur, quod solum haberet locũ in casu dubio, in quo de iure cõi præsumitur ex noua causa; nã stante tali decreto; in dubio ex causa antiqua intelligeretur: sed quando pro certo constat offensionem fuisset factam ex noua causa, pax, seu tregua non dicitur rupta, & ita interpretanda esset conuentio, si in instrumento pacis expresè conuentum fuisset, vt non posset allegari noua causa. Bertazzol. consilio 147. numero 24. volumine primo, & quod pax non dicatur rupta, vbi adsit noua causa, vide Decian. consilio quarto, numero vigesimosecundo, volumine tertio, etiamsi causa sit iniusta. Thob. Non. consilio 108. numero 17. & consilio 111. numero 10. & 11. Vulpell. in consilio. 67. & Bero. in consilio 198. numero secundo, volumine 3. In materia d. motus proprij, & an causa noua allegari per possi fideiussores, vide D. Hieronym. Mag. decisio. Lucens. 100. numero 19. cum sequent. & ibi adnotata per Fab. Tim. de Bonserinis de Vrbeueteri, qui fuit in Gubernio Spoletano meus Generalis locum tenens, & Modest. Polent. consilio 46. numero 42. volumine secundo, consilio crimin. diuers. mag. impress. tenet, quod in his, quæ non tangunt delictum, debet audiri, & Scarlatt. consilio 114. inter consil. crimin. tomo primo, tenet indistinctè, quod fideiussores audiri debeant. idem tenet Bertaz. cons. 287. colum. 2. vbi dicit, hoc procedere etiam stante statuto, quod contumacia noceat fideiussori: & principales inquisiti de pace fracta, siue eorum fideiussores extra carceres non possunt audiri, per Bullam Clement. VII. de qua facit mentionem Thob. Noni. in consilio 152. numero 18. inter consil. crim. diuers. tomo 1.

Item adde, quòd pœna apposita pro pace conseruanda, quæ fuit applicata fisco per paciscentes, non potest remitti in præiudicium fisci, Bald. Angel. & alij in l. in insulam, §. fin. fol. matr. Couar. var. resol. libro 1. capitulo 14. in fine Moron. in tractat. de pace, fide, & tregua quæst. 129. num. 25. *Baiard.*

d *Alias enim vidi pluries iudicari.*] Adde, quod an pax rupta sit ex causa antiqua, vel noua relinquitur coniecturis, & est ad materiam l. per contractum, C. de donat. An aũt promittens, qui sub colore pacis interficiat inimicum, incurrat in pœnam, vide Marsil. d. Rub. de fideiuss. n. 152. num. 208. Et an in dubio pax intelligatur rupta ex causa noua, vel antiqua, Benintend. d. decisio. 65. numero 20. *Drogh.*

e *Sed hic quæro.*] Vulpell. resp. 86. & 114. & Farinacius d. quæst. 103. artic. 33. num. 456. & duobus seqq. & numero 459. *Ros.*

169. lib. 1. Hoc tamen intelligite, vt procedat, a *quando apparet de noua causa verisimili: aliàs secus,* b *prout in facti cõtingentia consuluit Cephal. consil. 35. libro 1. in 1. dubio.*

c *Item* c *intellige, vt procedat quando ille, qui offendit, non dedit causam, vel occasionẽ secundæ rixæ, vel illam aliquo modo procurauit, seu affectauit:* d *aliàs enim vidi pluries iudicari, q̃ diceretur commissa pœna: & hoc ad euitandas fraudes, quæ de facili possent hoc modo committi. Quilibet enim posset facere oriri nouam causam, & ita impunè alium offenderet, non obstante promissione: quòd esset maximè inconueniens.*

10 *Sed hic quæro: Pone,* e *quòd duo promiserunt se inuicem non offendere sub pœna. Modo contingit, quod ambo se inuicem offenderunt eodem tempore, ita vt non appareat, quis primo offenderit: nunquid aliquis ipsorum dicetur incidisse in pœnam? Respond. quòd nemo eorum tenetur, sed offensa inuicem compensatur: ita tenet Bartol. in l. cum pater, §. libertis, num. 7. ff. de*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

f *Et hæc quidem conclusio.*] Adde, quod hoc procedit in mutua promissione de non offendendo, quæ pœna cõuentionalis parti obseruanti applicatur: secus autẽ quando pœna applicatur fisco, vt hic dubitatiuè tenet D. Clarus, ꝙ procedit, si in stipulatione adsit clausula, rato manente pacto; & clausula, quę pœna toties committatur soluta, vel non; quia tũc non potest excusari eo prætextu, quod altera pars prius cõtrauenerit, & offensioni causã præbuerit, ita tradit Vulpell. consilio 89. per totum. *Baiard.*

g *Tamen illud habet locum.*] Adde videndum Bero. in cons. 196. nu. 25. vol. 3. vbi tenet, ꝙ vterque à pœna immunis esset; idem tenet Viui. in opin. 84. in verb. currentibus, num. 4. vide etiam Corn. in cons. 51. num. 5. vol. 1. & illud, quod dicit D. Clarus, quod quando agitur de pœna pecuniaria, omnes puniuntur, procedit quo ad pœnam conuentionalem, & Bero. d. cons. 196. n. 16. ait,

57 quod occisurus † principaliter bannitum, si in actu occisionis occasionaliter occidat aliũ non bannitum, & comprehẽsum in pace, non dicitur treugam rupisse. *Baiard.*

h *Quæro etiam.*] Quid si curare promisit, quod quis non offenderet. Vulpell. resp. 81. per totum, & an large capiatur; & futuros affines comprehendat, Vulpell. resp. 84. n. 5. & 8. plura per Far. d. q. 107. p. 2. art. 22. num. 317. & videndus erit Cæphalus cons. 587. nu. 19. lib. 4. item D. Far. art. 23. nu. 321. item art. 24. nu. 329 nec non d. q. 107. p. 1. art. 16. nu. 227. Et quid si offendatur vxor ibid. art. 25. nu. 337. Quid de filio; quid de spurijs; quid de spiritualibus, vel adoptiuis ibi art. 26. num. 346. per totum. Et quid de adhærentib. art. 28. num. 370. Et quid de feminis art. 29. num. 380. *Ros.*

Quæro etiam, si duo promiserunt.] Adde videndũ † Vul-
58 pell. de pac. quæstio. 40. idem tenet Bero. consilio 135. numero 17. volum. 3. quod pœna non dicatur commissa: nec etiam diceretur commissa, si postea frater interfecti, qui erat comprehensus in promissione, occideret offensorem, quia vt ibi dicit Bero. est noua causa, sed Luc. de Pen. in l. vnic. nu. 50. C. de publ. lætit. vel consil. tenet contrarium, quòd offendens vxorem, patrem, filium, vel fratrem pœnam stipulationis committit. *Baiard.*

i *Responde, quod non.*] Contrarium dixit Marsil. Rubr. de fideiuss. num. 231. in fin. cum hoc dicto non tenuit Felin. in capit. Ecclesia Sanctæ Mariæ, colum. mihi 39. in fin. coll. de constitut. & in capit. cum ordinem coll. 7. de Rescript. *Drogh.*

K *Quod tamen intellige.*] Adde, quòd in statu ecclesiasti-
59 co sumentes vindictam contra propinquos offendentes, siue sit ille, qui fuit offensus, vel alius suus propinquus, quod offendat ad vltionem iniuriæ propinqui sui, crimen læsæ maiestatis, & rebellionis incurrit, & alias pœnas, de quibus in constit. Paul. II. folio 91. quæ constitutio, licèt sit localis in vrbe, per Clem. VII. constit. 6. fol. 287. fuit extensa per totum statum ecclesiasticum, & postmodũ fuit confirmata per Pium IIII. & V. & multos alios Pontifices, vt apparet in Bullario nouiter impresso. Et in Ciuitate
60 Spoletana propter frequentiam d. delicti, quod ibi appellatur, vendetta transuersale, fuit edita constitutio per Illustriss. D. Cardinalem Sfortiam, tunc status ecclesiastici Legatũ, qua, vltra alias pœnas, committens tam enorme delictum, euerso capite in loco publico pingi dẽt, & illa constitutio in quo liber bimestri legitur in publico Cõsilio. Et hoc tam detestandum scelus iura non cogitauerunt, sicut nec D. Clarus hic sciuit, quo nomine illud appellare posset.

61 Item adde, † quòd cautio præstita inter inimicos de non offendendo affines, & attinẽtes, tam actiuè, quàm passiuè, vsque ad tertium gradum, secundum ius canonicũ inclusiuè computandũ, non comprehendit spõsum, & sponsam, & consequenter eorum consanguineos, & affines, Viui. commun. opin. 808. numero 32. & 41. vol. 3. *Baiard.*

l *Sed quid si vnus ex illis.*] Adde, quòd † idẽ esset, si alter ex ijs, qui pacem fecerũt, violenter filiam alterius rapuerit, etiam si rapiendo, & abducendo rapiẽs illam acriter percusserit,

62 *illis.*] Adde, quòd † idẽ esset, si alter ex ijs, qui pacem fecerũt, violenter filiam alterius rapuerit, etiam si rapiendo, & abducendo rapiẽs illam acriter percusserit, Alexaud consilio 113. volumine 2. quem sequitur Bero. in
63 consil. 208. numero 8. volum. 3. sed ille, † cui vxor adulterata, vel filia stuprata, vel rapta fuerit, poterit adulterantem, siuè rapientem offendere absque eo, quod dicatur rumpere pacem, secundum Paul. de Castr. in l. seruum, ff. de verb. obligat.

64 Item adde, † quòd fallit, nisi pax pro tali iniuria facta fuisset, Melchior. in consilio 38. numero 35. volum. 1. consilio crimin. fol. 169. & Ioan. de Anan. in rubr. de adulter.
65 numero septimo, & idem est in furto, † vt propter furtum pax non dicatur rupta. Cornel. in consil. 51. numero 3. volumine primo, quæ tamen non procedunt, vbicunque aliquo vestigio, signo, vel coniectura colligi possint adulterium ipsum, seu furtum commissum fuisse nõ animo explendæ luxuriæ, aut lucri proposito, sed principaliter offendẽdi, & vindicandi, & tũc pax rupta conseretur. Mand. in addit. ad Rom. in consilio 187. post Gozad. in consilio 31. numero 14. & Viui. opinio. 366. sub numero 5. vol. 2. Sed Luc. de Pen. in l. vnica, num. 54 C. publicæ lætitiæ, vel consulum, libro 12. vbi tenet indistinctè, quod paciscens, qui promittit non offendere in personam, nec in rem, si adulteret vxorem paciscentis volentem, vel filiam, siue neptem ex filio; vel sororem, vel nurum; adulterium commisit, & ibi num. 55. dicit etiam, quod ex lenocinio cum personis prædictis paciscentis pax dicitur rupta. Bertaz. autem in cons. 26. dicit magis communem esse, quòd pax non dicatur rupta, & opus non esse, quod constet magis motum fuisse ex libidine, quam odio. *Baiard.*

m *Fecisse causa libidinis.*] Contrarium, quòd immo potius Adulterium committatur in odium, quàm amorem,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

vel causam libidinis, dixit supra q. 21. vers. Dictum socij; Veruntamen cum hoc dicto concordat Marsil. d. Rubr. de fideiuss. nu. 48. ad fin. & num. 152. cum seq. Adde infra q. 87. vers. Quæro nunquid, vide Bartol. inl. verum, ff. de Furt. & Melchiorem de Faccinis inter consilia Criminalia diuers. consilio. 78. nu. 35. part. 1. His tamen adde illud Horatij Carmin. lib. 2. Satyra 3. Adde Crucem stultitiæ, atque ignem gladio scrutatę, modo, inquam; Heliade percussa. *Drogh.*

n *Et ideo si mulier.*] 66 Adde, quod licet † mulier esset vetula, & deformis, quòd per hoc nõ diceretur fecisse animo offendendi, sed causa libidinis, ita consuluit Bertazzol. consilio 261. per totum. *Baiard.*

o *Quæro quomodo hæc pœna.*] De hac pœna cautionem frangentis, nempè, quæ sit, & cui applicetur Far. d. q. 107. art. 7. p. par. num. 77. & art. 8. nu. 9. & an insolidum art. 10. num. 96. An pace secuta, & extincta d. art. 12. num. 117. & num possit iterum exigi art. 9. nu. 95. & an probetur ex fuga ipsa fractio in specie. n. 105. Quomodo in cautione censeantur hæredes actiue, & passiue comprehensi d. q. 107. artic. 27. numer. 352. & ibi etiam si cadaueri facta sit offensio. *Ros.*

tis. Et hoc dictum Bart. communiter à consulentibus approbatur, vt dicit Lud. Catus inter consil. criminalia diuersorum consil. 99. num. 13. li. 1. Hanc etiam dicit esse communem sententiam August. ad Ang. de malef. in verbo, Che hai adulterato. *post*

n *num. 90.* n *Et ideo si mulier illa esset adeo deformis, seu vetula, vt verisimile esset, quòd potius animo iniuriandi, quam ex causa libidinis id fecisset, fortè posset dici, quod incidisset in pœnam.*

13 *Quæro,* o *quomodo hæc*

o *pœna, in quam incidit contrafaciens promissioni de non offendendo, & pro quibus portionibus transmittatur ad hæredes, dixi supra libro proximo, §. Stipulatio.*

Quæro quomodo.] Adde 67 de † videndũ Rim. iun. consil. 306. vol. 3. vbi habetur, quomodo sit facienda diuisio pœnæ pacis ruptæ inter cõsortes.

68 Item adde, † ℘ cautiones de non offendẽdo in vno territorio præstitæ, si in alio sit contrauẽtũ, dicũtur ruptæ, & exigi possunt, iuxta tradita per Vulpell. in cons. 89. per totum.

69 Itẽ adde, ℘ † bannitus, nec eius procurator nõ admittitur agendo ad pœnã pacis ruptæ, saltẽ pro parte sibi applicanda, qñ ex dispositione statuti banniti non audiuntur, nec ad agendum admittũtur, Bero. in cons. 197. n. 1. vol. 3. *Ba.*

QVÆSTIO XLVIII.

Quæ dilationes in causis criminalibus concedi debeant.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *De dilationibus.*
2 *Quot dilationes dari debeant in causis criminalibus.*
3 *Et an in causa adulterij concedendæ sint dilationes, prout in in alijs causis.*
4 *Dilationes in causis criminalibus an sint vtrique parti communes.*

Ex Additionibus.

1 *Dilatio à Iudice concessa potest commutari, abbreuiari, & re-*
Limita nisi is, cui erat concessa, eam vti cœpisset. (uocari.
Item nisi fuisset data de consensu partium.
2 *Dies termini an, & quando computetur in termino, remissiuè.*
3 *Dilatio longior conceditur nobili, quam rustico. Et quando possit alterari, remissiuè.*
4 *Dilatione pendente Iudicis officium conquieuit.*
Et an processus factus ea pendente sit nullus.
Et an consensu partium reuocari possit.
5 *Dilatatio secunda, nec noui articuli nec noui testes post primum terminum dantur in sacro Consilio Neapol. licet ex æquitate reus admittatur in criminalibus ad vberius se defendendum sine dilatione.*
6 *Defensio valet, licet facta sine termino.*
7 *Dilationes in criminalibus non sunt necessario dandæ.*
8 *Dilatio vni parti concessa, est alteri communis.*
Amplia, etiam si fuerit concessa de iure speciali.

ADDITIONES Ad Quæst. XLVIII

a *Itari ad submi nistrandum.*] Adde supra q. 11. vers. sed quid è cõuerso q. 57. ver. sed hæc q. 31. vers. Vlterius q̃ro in princ. In hac aũt materia dilationum, nota, ℘ ẽt lapso tempore statuto ad probãdũ si tñ de nouo superueniant probationes sunt admittẽdæ; Boer. in Addit. ad Dyn. in reg. Indultum, vbi diffusè loquitur in littera A. ad fin. de reg. iur. in 6. Procede tamen ante publicatas attestationes, vt est infra quæst. 61. vers. Sed hæc quidẽ; Et hic quia locutus sum de dilationib. adde inf. q.

QVÆST. XLVIII.

2 *Perfecto pro-*

cessu informationis ex parte iudicis, reoq; examinato, factisque debitis repetitionibus, & confrontantibus testium, solet pars offensa a *citari ad subministrandũ, si quid habet contra ipsum reũ, præsertim vbi adest querela, & etiam eodem contextu citatur ad videndam fieri publicationem processus. Et scias quod licet in causis ciuilibus publicatio processus nihilominus valet, vt dixi infra libro prox. tamen in criminalibus si omitteretur, processus esset* b *ipso iure nullus, quia tollere tur reo facultas se defendendi; nam secundum communẽ practicam, eodem contextu solent iudices publicare processum offensiuum, & eius copiam parti decernere, vna cũ termino ad faciendum suas defensiones.*

Sed pone, quod accusator compareat, & petat sibi statui dilationem ad probandum. Respon. quod iudex debet illam concedere, & supersedere à publicatione processus. Et ita vbique indistinctè obseruatur.

c *Quæro,* c *quot dilationes dandæ sunt in iudicijs crimi-*

51. vers. alia ẽt; & quia in Criminalibus dilationes sũt arbitrarię, vt inf. ver. Quæro quot. Idem nota esse in Ciuilibus, si statutum non obstet, attento iure communi, tex. in l. non vnquam ff. de Iud. l. 1. C. de dilat. Crau. cõs. 23. nu. 7. ad fin. *Drogh.*

b *Quia tolleretur Reo facultas.*] Adde sup. q. 45 vers. fin. *Drogh.*

c *Quæro, quot dilationes.*] 1 Adde, ℘ † dilatatio data per Iudicẽ põt ab eo cõmutari, reuocari, & abbreuiari; nisi ille, cui data fuit dilatio, incepisset illa vti. Ia fred. Bal. decis. 338. dicit cõem: & nisi dilatio data fuisset de consensu partiũ, ideſt ac cusatoris, vel fisci, q tũc

seuo-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

reuocari non posset sine consensu partium Gabriel. cõm. 2 concluſ. lib. 2. ſub rubr. de dilatio. concl. 1. num. 10. Et an dies termini computetur in termino, vide multas limi. per Petr. Duen. reg. 196. & 197. & Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gloſſ. 11. nu. 19. & nu. 42.

2 Item adde, † quòd nobili datur dilatio lõgior, quàm ruſtico, Menoch. de arbitr. iud. caſ. 52. fol. 108. vbi plenè de materia dilationum, & quando ſint prorogandæ, & quando coarctandæ.

4 Item † adde, quòd dilatione pendente officiũ iudicis conquieſcit, l. ſiue pars, C. de dilatio. & an ea pendente proceſſus iudicis reddatur ipſo iure nullus, & an ſententia ſit ipſo iure nulla, vt conſenſu partium ratificari nõ poſſit, vide omnino Gabr. comm. conclu. lib. 2. tit. de dilat. concl. 1. vbi ad hanc regulam ponit multas ampliat. & limitat.

5 Item † adde, quod in Regno Neap. adeſt conſtit. quæ incipit, lite legitimè conteſtata. qua diſponitur, quòd in primo termino dato omnia producãtur, & loquitur tàm in criminali, quàm in ciuili, & ideo ſacrum conſiliũ non admittit nouos articulos poſt terminũ, nec nouos teſtes, nec dat ſecundam dilationẽ, ſed de æquitate permittit, quod reus ſine aliqua dilatione examinet ad pinguius probãdum, & ſe defendendum, ex quo ſimus in criminalibus, vt atteſtatur Capyc. in deciſ. 81. in fi. & Caraui. in ritu 99. vbi latiſſimè, & Foller. in practic. criminal. in verb. & facta litis conteſtatione, num. 9.

6 Item adde, quòd † valet defenſio, etiam quod facta fuiſſet ſine termino, ſecundum Bart. in l. vnius, §. cognituri, num. 1. ff. de queſt. † & in l. in criminali, ff. de adult. quia dicit Bal. in l. 1. C. qui accuſar. non poſſ. ꝙ in criminalibus cauſis neceſſariò dilationes nõ ſunt dandæ. *Baiard.*

7

nalibus. Reſp. quod de iure
d *dandæ ſunt accuſatori* d *duæ*
e *dilationes tres* e *reo, vt dicit text. in l. fin. ff. de feriis, & licet ille tex. videatur loqui in cauſis capitalibus tantum; nihilominus intelligi debet, vt procedat etiam in alijs cauſis criminalibus quibuſcunque. Et ita illam legem intellexit Gloſ. magna ibi, cuius op. dicit eſſe communem Bal. in ea. l. fi. in vltimis verbis, & illã de conſuetudine obſeruari atteſtantur Scribentes ibi, & in ſpecie Angel. poſt numerum 1, & Paul. de Caſt. poſt nu. 3. & Alex. nu. 22. & Iaſ.*
f *nu. 50.* f *Maranta in ſuo Spec. fol. 118. poſt n. 2. In hac prouincia ſeruatur, quod materia dilationum in cauſis criminalibus eſt arbitraria iudicibus, ſecundum opi. Inno. in c. ad petitionem, num. 4. de accuſ. quam etiam tenent communiter cano. vt dicit Alex. in l. 2. num. 8. ff. de re iud. & ideo ſolent iudices de facili concedere plures etiam dilationes reis, præſertim quando ſunt in carceribus; nam eo caſu ceſſat præſumptio calumniæ. Accuſatoribus autem nõ ita de facili concedunt, ne rei grauentur impenſis. Et nota, quod ſi iudex ſuſpicetur partem petere dilationem per calumniam, poteſt illi comminari mulctam in caſu, in quo deficiat in probatione, vel etiam illã cogere ad promittendum fiſco aliquam pœnam pecuniariam, ſi non probauerit illud, ad quod probãdum petit ipſam dilationẽ: & ita ſæpe vidiſſe fieri, & obſeruari atteſtatur Cagn. in rubr. ſi quis iudici non obtemp. nu. 4. Quod tamen ego nunquã vidi ſeruari. Bene vidi quãdoque accuſatorem petentẽ tertiam dilationem ad probandum, reo exiſtente in carceribus, cogi ad fideiubendum de omnibus expenſis verſus partem, vbi non probet, & hæc practica mihi magis placet.*

3 *Sed nunquid in crimine adulterij dandæ ſunt dilationes, ſicut in alijs criminibus? Reſp. quòd de iure nõ eſt danda dilatio, niſi ex iuſta cauſa, vt videtur eſſe tex. in l. crimine, ff. de adult. Sed certè quidquid ſit de iure, cõtrarium ſeruatur de conſuetudine: ita enim dantur dilationes in cauſa adulterij, vt in alijs delictis. Et ita practicamus in palatio, vt dicit Bald. in d. l. fi. nu. 14.*

4 *Cetera autem, quæ pertinent ad materiam dilationũ,*
g *poſui inf. lib. proximo. Et nota, q̃ ſicut in cauſis ciuilibus dilationes conceſſæ vni parti* h *ſunt ẽt alteri cões, vt ibi dixi; ita etiam in cauſis criminalibus; quidquid in contrarium cõſuluerit Signorol. conſ. 160. contra quẽ tenent communiter Doctores, vt atteſtatur Apoſtillator ibi in ſummario ipſius conſilij, et ita ſemper vidi ſeruari.*

7 nu. 1. ff. de queſt. † & in l. in criminali, ff. de adult. quia dicit Bal. in l. 1. C. qui accuſar. non poſſ. ꝙ in criminalibus cauſis neceſſariò dilationes nõ ſunt dandæ. *Baiard.*

d *Duæ dilationes.*] Farinac. titul. de indit. volumine 2. quæſtione 39. numero 4. 5. & 6. *Roſ.*

e *Reo.*] Adde, quod in criminalibus iudex de iure non poteſt ſtatuere reo vnam dilationem, & peremptoriam pro tribus, ſecundum Bald. in l. non ſunt liberi, ff. de ſtatu homin. & Cyn. in l. 1. C. de requirend. reis. *Guiot.*

f *Maranta.*] Titul. de dilationibus, num. 3. p. 6. *Roſ.*

g *Cetera autem.*] 8 Adde, quod † omnes termini dati vni parti ſunt alteri communes, etiam ꝙ ei re non integra renũciaſſet, & etiam ſi terminus datus eſſet minori iure ſpeciali reſtitutionis in integrum, vt per Carau. in ritu 90. num. 2. & ſeq. *Baiard.*

h *Sunt etiam alteri communes.*] Adde Tex. in leg. Petendæ, C. de in integr. reſtit. pet. Nihilominus debent dari maiores dilationes Reo, quam Actori Gloſſ. celebris in l. ſicut, §. Sed ſi quærantur in Gloſſ. 1. ff. ſi ſeruit. vend. Boer. in addit. ad Dyn. in Regul. Non licet ſub numero i. littera A. de regul. iur. in 6. *Drogh.*

QVÆSTIO XLIX.

Copiam indiciorum reo decernendam eſſe, dandumque terminum defenſionis.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *De publicatione proceſſus, eiuſque copia parti decernenda.*
2 *Et quid ſi procedatur per viam inquiſitionis.*
3 *Et quid in crimine hæreſis.*
4 *Et quid ſi pars illam non petat.*
5 *Et an pars petens copiã proceſſus teneatur exprimere cauſã.*
6 *Et quid ſi reus ſit contumax.*
7 *Et quid ſi ex plurib. reis aliqui ſint præſẽtes, & aliqui cõtumaces.*
8 *Et an prius fieri debeat repetitio teſtium.*

Iul. Clar. Sentent. Pract. Crim.

9 *Et an ſit danda reo copia illegationum, Remiſſiue.*
10 *Et an etiam accuſatori danda ſit copia proceſſus.*
11 *Et quid in proceſſu, qui ſit ſuper inquiſitione generali.*
12 *Et an facta publicatione proceſſus poſſint adhuc teſtes recipi, Remiſſiue.*
13 *Neminem condemnari debere, niſi dato termino defenſionis.*
14 *Et an princeps poſſit huiuſmodi terminum defenſionis tollere in cauſa criminali.*
15 *Et quid ſi reus captus ſit in flagranti crimine, remiſſiuè.*
16 *Et an poſſit reus huic termino renunciare.*
17 *Et an reus petens veniam delicti cenſeatur illud fateri.*

Ex Additionibus.

1 *Iudex alterius inſtãtiæ, an, & quãdo poſſit publicare proceſſũ.*
2 *Reus debet reduci ad carceres inferiores, & ei dari licentia, vt poſſit cum Aduocato, & Procuratore colloqui poſt datum terminum defenſionis.*
3 *Iudex an poſſit prohibere, ne reus Aduocatum, & Procuratorem alloquatur.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Stracc.in adnot.ad Crau.lapsus.
L.custodiam ff.de publ.iud.non seruatur.
4 *Ioseph.Ludou.error.*
5 *Rei examinati possunt liberè alloqui Aduocatos, & Procuratores in statu Ecclesiastico.*
6 *Originalis processus nemini est dandus.*
7 *Iudex non tenetur dare defensiones, donec effectualiter completa fuerit informatio.*
8 *Publicatio est necessaria ad impugnandum testes, & eorum dicta.*
Publicatio an dicatur fieri per confrontationem.
9 *Indiciorum copia est danda miserabilibus personis, etiam quod non petant.*
Etsi statutum cancederet copiam, si petatur.
10 *Incidiorum copia, an, & quando sit danda, remissiue.*
11 *An tertio comparenti pro suo interesse.*
12 *An Doctori carcerato.*
Doctores in rebus propriis sciunt minus, quam alij.
13 *Stylus, quod non detur copia indiciorum, an valeat.*
14 *Magna Curia Vicariæ habet præeminentiã in torquendo ex processu informatiuo.*
15 *Gubernatoribus Romæ datur ius prædictum.*
16 *Processus primus deperditus, si post confectionem secundi reperiatur, attendi debet.*
17 *Indiciorum copia est danda, licet Princeps mandet procedi ex processu informatiuo.*
18 *Et quid si Iudex ex statuto haberet liberum arbitrium.*
19 *Et quid si non petatur.*
20 *Et quid in crimine læsæ Maiestatis.*
21 *Et si fuerit denegata, an confessio valeat ad condemnationem.*
22 *Indiciorum copia datur in statu Ecclesiastico, etiam quod non petatur.*
23 *Flamm.Chart.error.*
24 *Indiciorum copia est danda petenti ante torturam.*
Et quid si petens esset tortura alligatus.
25 *Indiciorum copia potest denegari homini malæ famæ, & etiam Aduocatis.*
26 *Iudex procedens ex officio an possit ad torturam deuenire, non data copia indiciorum.*
27 *Pauperi est danda copia gratis.*
28 *Pauper quis dicatur, remissiuè.*
29 *Et quid seruetur Romæ.*
30 *Tertio comparenti ad defensionem absentis an sit danda copia.*
31 *Processus factus contra plures, an sit publicandus, si omues non comparent.*
Socij, & complices nominati in capitulis absque nominibus, an debeant reo declarari, num.eod.
32 *Copia processus datur ante repetitionem, si per reos fuerint habiti testes Curiæ pro repetitis.*
33 *Testes habiti pro repetitis probant.*
34 *Protestatio rei, quod habet testes pro repetitis, exceptis mortuis, & absentibus, & saluo iure repetendi super interrogatoriis, an sit admittenda.*
35 *Flamm.Chartar.impugnatur.*
36 *Magna Curia Vicariæ est maius Tribunal Italiæ.*
37 *Expeditio causæ criminalis non retardatur in Regno Neapol. sub prætextu testium Curiæ, non repetitorum.*
38 *Renuncians repetitioni testium absque reseruatione opponendi contra dicta, & personas, non sibi præiudicat, quin possit opponere.*
39 *Reus non potest defensionibus renunciare.*
Flamm.Chartar.lapsus.
40 *Repulsa in criminalibus conceditur indistinctè.*
41 *Testes ad defensam possunt examinari, etiam post publicationem cessante timore subornationis.*
42 *Conclusio non fit in causis criminalibus.*
43 *Foller.error.*
44 *Copia testium examinatorum pro informatione Curiæ an sit danda reo.*
45 *Et quid de copia depositionum testium inquisitorum de subornatione.*
46 *Vulpell.impugnatur.*
47 *Copia allegationum an sit danda.*
48 *Innocentiæ signa, remissiuè.*
49 *Stante statuto, quòd confitens delictum puniatur, potest iudex procedere ad condemnationem, etiam quòd reus defensiones petierit.*
50 *Dilatio ad se defendendum an sit danda reo non petenti.*
51 *Et quid si cauillandi causa petatur.*
52 *Defensiones possunt denegari latroni famoso.*
53 *Princeps an possit tollere defensiones, vel ipsum modum variare.*
54 *Præeminentia magnæ Curiæ Vicariæ quando locum habeat.*
55 *Papa ex iusta causa potest tollere defensionem.*
56 *Boss.à Sim.de Pret.reprehensus.*
57 *Reus in criminalibus an possit renunciare appellationi.*
58 *Renunciari defensionibus quando possit, remissiuè.*
59 *Latrones possunt defensionibus renunciare.*
60 *Renunciatio defensionum an firmetur iuramentum.*
61 *Renunciatio defensionum, quia nulla adest defensio, quomodo sit facienda.*
62 *Renuncians defensionibus in criminalibus reuocare potest.*
63 *Supplicans Principi an censeatur confiteri delictum.*
64 *Supplicatio reprobata an præiudicet.*
65 *Compositus pro delicto, quando ex prætextu metus possit ab officiali in syndicatu solutum repetere, remissiuè.*
66 *Compositus an censeatur confiteri delictum.*
67 *Compositio quomodo sit facienda, ne includat confessionem.*
68 *Submittens se gratijs curiæ, an præsumatur confiteri delictum.*
69 *Gratiam producens fatetur delictum.*

ADDITIONES
Ad Quæst. XLIX.

a *Vbi accusator.*] Videndus erit Farin. tit. de indit. vol. 2.q.39.pleniſſimè nu.1. & 2.per totam. Quid quando processit ad torturam ex informatiuo, an sit danda copia, vel facienda repetitio. ibid. num. 164. Ros.

b *Fit publicatio proces-*
1 *sus.*] Adde, an iudex alterius instantiæ poterit publicare processum, & in quibus casibus, si à primo iudice non fuerit publicatus, latè Felin. in cap. causam quæ num. 14. de test. *Baiard.*

c *Cum termino defensionis.*] Adde, quòd † dato termino
2 defensionis reus debet reduci ad carceres inferiores, id-est poni ad largam, vt possit loqui cum Procuratoribus, & Aduocatis, & ordinare suas defensiones secundum Mars. in practic. crimin. §. postquam, numero 5. in fi. quem refert, & sequitur Foller. in sua pract. crim. in verb. &
3 facta litis contest. numero 10. nec potest † vetari, quòd reus eos non alloquatur, vt per Sttaccham in adnota. ad Crauet. in consil. 35. vbi tamen laudat illos iudices, qui aliquo officiali Curiæ, assistente admittunt defensores rei ad alloquendũ, ne instruãtur rei, & ne occasio detur veritatem occultandi, & ad hoc allegat tex. in l. custodias, ff. de pub. iud. Ego autẽ hoc non approbo, quia si libera non est locutio, liberę nõ sunt defensiones, nam aduocati, & procuratores timore illius officialis, seu potius fisci, vel accusatoris exploratoris non audebunt dicere omnia, quæ facerent ad defensionem rei, vt puta pro repulsandis testibus, vel aliquid contra accu-

QVÆST. XLIX.

1 *Vbi accusator aliam dilationem ad probandũ*
a *non petat,* b *fit publicatio processus, decernitur ei co-*
c *pia* c *cum termino defensionis. Et quod danda sit*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

accusatorem, & similia, nec tex. in l. custodias. illud probat, quinimò contrarium: ibi enim habetur, quòd quando fiebat examen rei, debebant esse præsentes patroni causarum, quod erat ad fauorem reorum: sed hodie non seruatur, ita dicit D. Clarus supra in q. 45. in versic. quæro etiam, & si fiscus potest recipere informationes, & examinare reum sine interuentu eius Aduocati, & Procuratoris, ita etiam, & reus debet posse alloqui eius Aduocatos, & procuratores sine præsentia fisci, vel eius, siue accusatoris exploratorum, cum in iudicijs seruanda sit æqualitas, imò semper esse debet fauorabilior causa reorum, vt per D. Clarum sup. in quæs. 23. vers. Item quæro nunquid. fateor tamẽ, quòd hoc possit fieri cum publicis latronibus, sicarijs, assassinis, & similib. diffamatis, qui possunt nominare plures complices, & ita aliquando feci seruari per Auditores meos; sed quòd indistinctè sit faciendum cum omnibus reis, non laudo, nec solet fieri apud bonos, & iustos iudices, & † licet Ioseph. Ludouic. in concluſ. 38. versiculo infertur nonagesimonono. dicat, quòd ex communi obseruantia non solent poni ad largam in casibus arduis, nisi postquam ratificauerint delictum, vel essent in casu absolutionis, & si eorum Aduocati, vel Procuratores voluerint alloqui eos, permittitur in præsentia iudicis, vel fiscalis, vel Notarij, vel talẽ custodis carcerum, tamen salua eius pace, se decipit, & ipse confitetur, quod contrarium practicauit, & practicari vidit, † & nescio videre, quomodo tam breui tempore abrogatum fuerit, si versatus fuisset in Regno Neap. & in Statu Mediolani, de huiusmodi obseruantia vtique attestatus non fuisset, & in Statu ecclesiastico prouisum fuit per motus proprios Pauli III. ad fauorem pauperum, & Pij IV. super reformatione Auditoris Cameræ, quòd completo processu, & dato termino ad faciendum defensiones suas, debet poni ad largam, vel in secretis carceribus, prout facti qualitas expostulat; sed tamen ei sic retento in secretis carceribus, pendente termino defensionis, commoditas dari debet liberè loquendi cũ eius Aduocatis, & Procuratoribus etiam semotis arbitris; nisi tamen qualitas causæ aliud necessario suadeat; & licèt dicti motus proprij loquantur de iudicibus Almæ Vrbis, ij tamẽ seruari debent in toto Statu ecclesiastico, secũdum Menoch. in consi. 51. nu. 36. volum. 1. quẽ refert, & sequitur Chartar. in praxi. interrog. reorum, libro 3. capit. 3. numero 47.

6 Item adde, quòd † Notarius nemini dare debet originalem processum, vt est communis opin. Io. de Amic. cõsil. 106. num. 7.

7 Item † adde, quòd Iudex licitè copias, & defensiones denegare potest, donec effectualiter completa fuerit informatio: nam primo debet fundari intentio actoris, & Curiæ per testes, antequam reus audiatur in suis exceptionibus, & defensionibus, vt per Foller. in pract. crimin. in verb. recipiantur defensiones, nu. 22.

8 Item adde, quòd † per confrontationem dicitur etiam fieri publicatio testium, Bart. in Extrauag. ad reprimen. in verb. & figura, dicens, quòd si non publicarentur, non possent impugnari testes, nec eorum dicta. *Baiard.*

d *Copia indiciorum.*] Sed qualiter danda, & in quibus casibus non danda, adde, & vide plene in collect. mea commun. opin. §. copia indiciorum. *Giach.*

e *Et hæc quidem conclusio.*] Adde, quòd copia † indiciorũ 9 est danda mulieribus, pupillis, pauperibus, & alijs personis miserabilibus, & non petentibus; licèt extaret statutum, quòd copia daretur parti, si eam petierit. Marsil. cons. 56. num. 14. Simon de Pret. consil. 202. numer. 15. & Vulpell. cons. 34. num. 6. & cons. 74. nu. 7. Et in hac 10 † materia, an sit danda copia indiciorum, vide Bertaz. in cõs. 130. cum addition. vbi ponit multas ampliationes; & ibi 11 habetur, an † sit danda tertio comparenti pro suo interesse, & copiæ debent dari etiam Doctori † carcerato, potius quã alijs, quia Doct. in rebus proprijs sciunt minus, quàm ceteri, vt dicit Bossi. de indicijs, & consid. nu. 80. sed aduertendum est, vbi extaret 13 † stylus, vel consuetudo contraria, quòd copia indiciorum, et terminus ad defendendum dari non debet. Rota decis. 11. col. fin. Afflict. decis. 391. nu. 5. & decis. 135. num. 3. & Paris. consi. 44. vol. 1. quos omnes refert, & sequitur Viui. opi. 717. num. 24. volumine 2. sed iudicio meo Afflict. in d. locis hoc firmare nõ videtur, nisi contra latrones insignes, disrobatores stratarũ, incẽdiarios, violẽtos raptores, & cõmittentes grauia crimina, cõtra quos laborat infamia. Et etiã aduertendũ est, quòd in 14 Regno Neap. nõ potest dici stylus, quia † magna Curia Vicariæ habet præeminentiam expressè a Rege concessam, quæ ex processu informatiuo ad torturam procedere 15 re potest, & † talis præeminentia concessa fuit etiam Gubernatoribus Vrbis per Sum. Pont. Leonem X. vt in constit. 7. de qua in Bullario nouiter impresso, vol. 1. fol. 185. vide tamen circa huiusmodi stylum Alex. in consilio 65. num. 9. & 10. volum. 1. vbi conatur defendere officialem post factum, sed ibi sub num. 3. dicit, quòd si antè torturam requisitus fuisset de consilio, consuluisset officialem rectè, & sanctè facturum, si nedum vnam dilationem, sed etiam plures ad indicia ante torturam purganda dedisset, & sic arbitror, quòd omnes iusti iudices facere debeant, & teneantur.

16 Item adde, † si processus esset deperditus, & fieret nouus, & ante sententiam reperiretur primus, debet iudicari secundum primum. Afflict. in const. cordi, num. 19. rub. 5. lib. 2. & vide, quæ posui infra in quæst. 93. in princ. Ibi, in hac tamen Prouincia.

17 Item adde, quod † Iudex tenetur dare copiam indiciorum reo, etiamsi Princeps rescripsisset, contra inquisitum procedendum esse ex processu informatiuo. Grammat. consilio 64. Roland. consilio 12. volumine secundo Paris. consilio secundo numero 156. volumine quarto, & 18 & † hoc procedit etiam, quod iudex ex forma statuti haberet liberum arbitrium, ita consuluit Ruin. consilio 147. num. 7. vol. 7. & Menoch. de arbit. iud. quæstione 78. in fin. Sed ego vidi semper, quòd iudices habentes auctoritatem a Principe procedendi ex processu informatiuo, denegatis copijs indiciorum, ad torturam deueniunt.

f *Nam regulariter.*] Farin. dicta quæstione nu. 71. *Ros.*

g *Ipsius inquisiti.*] Idem tam in testium publicatione, quam processus, vide plene per Ludouic. Carerium in practica sua de hæretic. post num. 122. *Giach.*

Quod

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

h *Quod inoleuit practica.*] Farin.d.q.39.numero 85.86.& 7. *Ros.*

Bene verum est.] Farin.d.q.88. *Ros.*

K *Non petenti.*] Vide etiam per Carer. in pract. crimin. pag.157. col.2. vbi ēt subiungit, quod copia indiciorum data, si in termino ad indicia purganda petierit, post terminum repulsæ concedendus est.Itē, quòd indiciorum copia danda sit reo non petēti, communem dixi in collecta mea communium opin.cap. indiciū, num.9. *Giach.*

‖ *Tu vero dic.*] Vide infra quæst.54.versic. Sed quid. Vulpellus respōs. 74.num.7.& sequen. Farin. d. quæst. 39. nu. 35. & seq. & nu.90. 91. 97. vbi etiam de petente. *Ros.*

19 *Tu vero dic.*] Adde videndum Viut. opin. 717. vbi ponit multas ampliationes, & limitationes. & an danda sit copia in crimine lęsę ma-
20 iestatis, † & si reus, qui tenebatur petere copiā, tortus fuerit ante repetitionē copiæ, & postea ante repetitionem tortu-
i ræ illam petierit, nō est danda, si super primis indicijs torquetur, super quibus sufficienter non fuerit tortus, & sibi imputet, si ante primā torturam, copiam non petierit.Marsi.in l.vnius,§. cognituram, nu.3.ff.de
21 quæst. & † si copia denegata fuerit, an ex confessione facta a reo etiā ratificata, possit deueniri ad cōdemnationem, vel ad alium effectum, Girlan. in tract. de q.& tortura in vlt.c.nu.20.

22 Item adde, quòd in statu ecclesiastico iudices debent dare copias indiciorum,etiam si petitæ non fuerint per motus proprios Pauli III. in fauorem pauperum, & Pij IV. sup reformatione officij Auditoris
23 Cameræ; licet † Chart. in praxi interrogandorum reorum lib.3. cap.3.nu.52.dicat, intelligendos esse secundum ius commune scilicet,si petantur;de quo intellectu valde dubito:nam motus proprij nihil operarentur,quia de iure communi debent dari petenti;nec facit doctrina Ias.in l.vniuersa,C.de precibus imper.offeren.de statuto requirente,vt fideiussio præstetur, quod deberi intelligi,si petatur, nam statutum non disponit super eo, quod de iure communi fieri debebat, vt disponunt Motus proprij : & velle interpretari,quòd summi Pontifices in suis Motibus proprijs nihil disponāt vltra ius commune, mihi videtur durum ; tamen me remitto,& credo, quòd potius erat dicendum,quòd prædicti Motus proprij parum obseruantur. *Baiard.*

communiter omnes Scribentes, vt dicit Paris.in d.consi. 2.num.164. Et idem eo casu seruandum esset in alijs causis. Et ideo dicit Blancus in pract. crim. fol.38. num.80.

h *quòd* h *inoleuit practica,quòd dentur nomina testium confusa, & separata a dictis testium ob potentiam reorum, ne possint scire, quid ab vnoquoque eorum dictum fuerit. Et proximis mensibus ita ob seruauit Senatus in causa homicidij commissi in personam Iacobi Philippi Frascarię, in qua propter potentiam aduersariorum permissum fuit iudicibus in ipsa causa delegatis, vt non ederent nomina testiū, nisi prout sibi videretur, 25. Aug.1564.A.C.quod tamē nunquam aliàs vidi per Senatum concedi.* i *Bene verū est, quòd in causis hæresis, cū sem per graue periculum credatur imminere, si non testibus, saltem causis fidei Catholicæ, quia pauci liberè testimoniū perhiberent, si nominum publicatio fieret,ideo consuetudine receptum est, vt nunquā nomina testium publicentur, vt attestatur Simancas, de hæretci. capit. 62. numero nono.*

4 *Sed nunquid tenetur iudex dare copiam indiciorum reo*
K *non petenti?* x *Respon. Aliqui tenuerunt, quòd non. & dicit Blanc.in pract.crim.fol.39. nu. 102. quòd ita quotidie seruatur, quòd scilicet iudices dant aduocatos carceratis: & cum proceditur in causa, qui vult indicia, illa petit. & subdit, quòd ita vidit ser-*
l *uari.* l *Tu vero dic, quòd aut*

m *Si vero petatur.*] Item de copia repertorum in inquisitione speciali danda reo illam petenti atque de forma in ea dāda adhibenda; Itē de copiadāda inquisito.videin collecta mea ōm.opin.v.copia indiciorum,nu.1.2. *Giach.*

24 *Si vero petatur.*] Adde, quòd † omnino dari debet, etiam, quòd reus esset torturæ alligatus, & esset supersedendum, secundum Vulpell. in
m *loquimur an sit danda reo copia indiciorum antequā subijciatur torturæ: & tunc nō est danda,nisi petatur;& est cōmunis opin.vt attestatur Bos. in tit.de indi.nu.79. vbi etiā subdit, quòd ita practica-*
m *tur:* m *Si verò petatur, omnino dari debet; & est communis opin. vt dicit Nouel.in tract. ad defensam,fol.89. in primis verbis, Alex.de Neuo, cons.86.num.4. dixi inf. quæst. 64. versic.sed quid si*
n *ille. Aut loquimur,* n *an sit danda ante condemnationē; & dic quòd debet omnino dari,etiam si non petatur. Et hoc siue sit conuictus, siue etiam confessus, vt dixi infra versic. est igitur. & ita seruatur in hac prouincia: Non tamen intellige,quòd sit danda reo cum effectu ipsa copia processus expensis officij,vel partis querelantis,sed fit tantummodo decretum co-*
o *piæ,ita vt pars (si velit)possit illam habere,* o *suis tamen expensis.*

5 *Sed quæro, nunquid reus petens copiam processus teneatur exprimere causam, propter quam illam petit. Respon. Fortè de iure posset dici,quòd sic ; & ita videtur tenere Alexand.cons.65.col. penult.lib.1. Sed contrarium*
p *ex communi* p *vsu seruatur, vt dicit Blancus in pract. crim.fol.38.num.76. & sequent. & sic satis est, quòd pars dicat,Peto copiam indiciorum mihi decerni, hæc.n. assertio inclusam habet causam, quia scilicet volo me defendere, & elidere indicia aliter quam per torturam.*

n *An sit danda ante condemnationem.*] Adde, quòd hæc copia indiciorum, quæ datur ante condemnationem, etiamsi non petatur, differt ad illa, quæ petitur ante torturam, cū hæc non detur non petenti,& dicitur præuentoria.Illa autē anomnino uide dari debeat supra qstione octaua versiculo. Sed nūquid, quęstione 28.versiculo. Dictum est. Dixi infra ad quæstionem 82. stat. 6. versiculo. Primo, ad finem. Adde Bonifac.de Vitalinis in suo Tractatu malefic. titul. Quæ indicia debeant præcedere torturam, sub numero 10. *Drogh.*

o *Suis tamen expensis.*] Adde, quòd pauperi † inquisito debent dari copiæ indi-
27 ciorum, fieri acta, & defensiones gratis, Foller.in pract.
28 crim.in verb.recipiantur defensiones, num.27. † & cuis dicatur pauper in causa ciuili, & criminali declarat Alex. in consil. 18. volum. 2.& Menoch. de arbit.iud.cas.65.&
29 in statu † ecclesiastico expresè prouisum fuit per motū proprium Pij IV. super taxa mercedum Notariorum criminalium Vrbis in fine, quòd pauperibus dentur copiæ processus gratis,& vbi opus fuerit loco copiæ indiciorum, tradantur originalia Aduocato,& procuratori pauperum gratis,& sine aliqua impensa,remittendo arbitrio Aduocati, & procuratoris pauperum,quis sit pauper. *Baiard.*

p *Ex communi vsu.*] Farin.d.q.39.nu.74.75. *Ros.*

Scias

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

30 † comparenti copia non est deneganda, licèt reus sit absens: nec potest deueniri ad condemnationem statuto permittente, vnicuique de populo veniendi ad defensam absentis, alias sententia esset nulla. Paul. de Cast. in consilio 331. in fi. vol. 2. *Ba.*

x Contra reum absentē.] Adde infra, quæst. 61. versi. Sed hæc quidem, vbi in hoc miratur de Aretino, & Marsilio. *Drogh.*

y Sed pone, quòd plures rei.] Adde, † quòd idem habetur per Ant. Scap. in tract. iuris non scrip. lib. 5. c. 114. nu. 14. cum seq. & ita passim practicatur apud bonos, & practicos iudices. *Batard.*

z Quorum vnus sit præsens.] Absentes ergo cōdemnantur, vt sup. vers. 1. Deinde constitutis, & præsentibus publicatur processus, & cur hoc sit, vide Boss. tit. de delict. num. 46. Placentiæ tamen ex ordine Ducali dabantur sex menses absentibus, quibus elapsis nunquam amplius audiuntur, & interim supersedebatur contra p̄sentes; quæ tamen constitutio hodie correcta reperitur per aliam nouam publicatam de anno 1594. die 12. Decembris, Rubrica de Auditore criminaliū, §. vbi cōtingat esse plures reos; sed in Statu Mediolani per Regias litteras anni 1581. die 17. Aprilis, ibi *intendiamo oltre ciò*; Dantur duo anni absentibus, quibus elapsis nec vnquam audiūtur, nec ad nouas defensiones admitti possunt: de quibus litteris dixi supra ad quæstionem quartam, vers. Quando verò, & dicam infra. An autem sic absens a præsente, vel è contra grauari possit, vide in addit. ad Dyn. in reg. Ratihabitionem littera D, de reg. iur. in 6, Crau. de antiq. temp. par. 1. vers. Propositum, nu. 23. & ead. par. vers. ampliatur nu. 5. & 10. & an res sic inter alios acta præiudicet: fusius per eundem Crau. d. tract. par. 2. num. 42. cum seq. vide quæ dixi supra ad quæst. 21. vers. Fuga. *Drogh.*

u *In hac tamen prouincia.*] Farin. d. q. 39. nu. 55. *Ros.*

x *Ipsis autem contumacibus.*] Adde, quòd D. Clarū sequitur D. Chart. in pract. sua interrog. reorum c. 3. nume. 73. lib. 3. sed Foller. in pract. crim. in ver. detur copia, nu. 12. dicit, quòd socij, complices, mandantes, & mandatarij debent per curiā declarari, & nominari, vt cōmodè reus possit facere defensiones suas, & ad hoc allegat Marsil. in cōs. 49. qui ita generaliter nō loquitur, sed tantummodo de mandatario, & nō de alijs. Ego autē vidi practicari in statu ecclesiastico, & etiā in Regno Neap. q̄ nomina sociorū & complicū tacentur, sed quò ad mandatariū, fateor, q̄d debet nominari, si de eius nomine apparet in processu, quia principaliter tangit defensionem mandantis, & si darentur omnia nomina sociorum esset pandere secreta Curiæ, contra quam multi falsitates fabricari possent, & forsan posset dici, hoc reliēnqudū esse arbitrio iudicis. *B.* & seq. *Ros.*

y *Quantum commodè fieri potest.*] Farin. vbi supra, nu. 56.

z *Item scias.*] Vide Farin. q. 66. p. 8. nu. 310. *Ros.*

32 *Item scias.*] Adde, quòd † in omnibus Curijs ferè totius Italiæ seruatur, quòd copia processus datur, etiam ante repetitionem testium, si per reos, vel eorum procuratores ad hoc in specie constitutos, testes Curiæ habentur pro 33 ritè, & rectè examinatis, & repetitis: quia tunc † perinde est, ac si parte citata per iudicem repetitio formiter facta fuisset, Capic. decis. 74. Vulpell. cons. 68. nu. 7. & Foller. in pract. crim. in ver. detur copia cap. 34 num. 5. vbi dicit, † quòd multoties, vt habeatur copia repertorum, solēt haberi testes pro citatis, iuratis, & legitimè repetitis, præter absentes, & mortuos: sed quòd fiscus instare potest, vt nō detur cum dicta reseruatione, si in omnes habeantur pro repetitis, & quòd ita seruatur in magna Curia Vicariæ, licet Salerni, & in sancto Seuerino detur copia repertorum, etiam cum dicta reseruatione. Sed Charta. in sua praxi interrog. reor. lib. 3. num. 61. cum seq. absolutè tenet, hāc reseruationem esse admittendā, dicens, quod copia est concedēda, si reus, vel eius procurator ad hoc in specie constitutus habeat testes pro ritè, & rectè examinatis, præter absentes & mortuos: & saluis sibi exceptionibus cōtra personas, & dicta testiū, & repetitione super interrogatorijs, quatenus illos repetere voluerit; eo quòd ita in statu ecclesiastico practica inoleuit, & etiam in Regno. allegans ad hoc Capic. in dicta decis. 74. & Foller. in pract. crim. in ver. si confitebuntur, num. 51. in quibus †, locis nulla fit mentio de dicta reseruatione, vt in eis est videre, quinimò Foller. in loco supra per me citato, tenet prædictam reseruationem non esse concedendam, dum dicit, quòd fiscus instare 35 potest, vt nō detur copia cum dicta reseruatione, & quòd ita obseruat magna Curia Vicariæ, & licet postea ibidē contrarium tenere videatur in testibus absentibus, qui longa absentia abfuturi sint: illud tamen non affirmat, dicens, quòd est maius dubium quo ad absentes, q̄ quo ad mortuos, qui amplius repeti non possent, & benè dicit, quia si testes sunt præsentes, possunt induci ad discedendum, vt non habeantur pro repetitis, & absentes, vt non redeant, ne repeti possint, & sic quocunque modo militat suspitio fraudis, tam quo ad testes absentes, quàm præsentes: nec vnquàm vidi in statu ecclesiastico practicari, quòd huiusmodi reseruationes admittātur, sed quod tantummodo habentur testes pro repetitis saluo iure opponendi contra eorum dicta, & personas, alias nimis dānosum esset fisco, si absentes non haberentur pro repetitis propter timorē fraudis, vt supra dixi: & reseruatio testium mortuorum minimè fieri potest, quoniam est contra casum l. fin. C. de testibus, qua disponitur, quòd testes mortui, licèt repetiti non fuerint, probāt saluo iure legitimo ipsi reo opponendi contra personas, & dicta testium, & ita firmat ibi Paul. de Castr. & in sua praxi fol. 54. num. 17. Alia reseruatio repetendi testes, quatenus illos repetere voluerit omnino est reijcienda, cum ipsa quoque sit multum præiudicialis. Et ideo Clar. in quæstione 53. vers. Quartus est casus in fin. monet iudices, præsertim in cau-

sis

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

q Scias tamen, quòd hæc publicatio.] Adde, quòd tertio

q *Scias tamen,* q *quòd publicatio processus fieri non so-*
r *let, nisi quando proceditur* r
6 *contra reum absentem, &*
cōtumacem: tunc nulla facta
publicatione processus, neq;
data copia parti, deuenitur
contra eum ad condemna-
tionem etiam capitalem, vt
quotidie videmus.

Sed pone, s *quòd plures sint*
t *rei de vno delicto accusati,* t
quorum vnus sit præsens, alij
7 *vero contumaces q̄d agendū.*
Resp. q̄ licet secūdū aliquos
nō dēat differri processus rei
præsentis, donec illi, qui sunt
contumaces, condemnentur;
& hanc dicat esse communē
opin. Boss. in tit. de sentent.
u *num. 85.* u *in hac tamen pro-*
uincia seruatur totum con-
trarium: quia scilicet nūquā
publicatur præsenti proces-
sus offensiuus, nisi prius con-
tumacibus condemnatis, vt
etiam fatetur Boss. in loco
præalleg. & in tit. de delicto.
num. 46. Et ita omnino ser-
uandum esse, in facti contin-
gentia senatus expresè re-

scripsit prætoribus Fontanellæ, & Romanenghi, 11. Augusti. 1558. Et est (iudicio meo) optima practica, ne (si publicetur processus) possint contumaces instrui de indicijs contra eos existentibus, & subornare testes, & deinde comparere. x *Ipsis autem contumacibus condemnatis, fit publicatio processus, quò ad præsentes, daturque eis co*
y *pia, deletis tamē prius,* y *quā-*
tum commodè fieri potest, no
minibus contumacium, at-
que ijs omnibus, quæ ad eos
pertinent, quatenus tamen
quo ad præsentes per huiusmodi delætionem non tollatur
vel in minimo facultas de-
fensionis.

z *Item scias,* z *quod nun-*
quam publicatur processus,
neque datur copia parti, nisi
prius factis debitis testium
repetitionibus, iuxta ea quæ
dixi supra quæstione 45. non
enim datur reo copia indicio
rum, quæ iudex sumpsit super
processu informatiuo, nisi
postquam sunt eo citato legi-

sis criminalibus, vt se abstineant ab huiusmodi repetitionibus, quæ fiunt ad instantiam partium, nam sępenumero processus inuoluunt, ac destruunt, magnamque præbent occasionem subornationibus, & falsitatibus testiũ; & licèt de iure communi permittebatur inquisito, vt posset facere interrogatoria testibus cõtra ipsum examinatis; hodie tamẽ de stylo omnium Curiarum non dantur, quia inquisitus habet repulsam. Foller. in verb. recipiãtur defensiones, nu. 32. quem sequitur Clar. in quæst. 23. item quæro. Stantibus itaque prędictis, concludendum est, quòd iudices nullo modo dictas reseruationes admittere debent, cum sint ita præiudiciales, maximè, quia a magna Curia Vicarię, (quę 36 † est maius tribunal totius Italiæ) reijciuntur, iuxta illud prouerbium. A boue maiori discat arare minor; sed concedere possunt copias habitis testib. pro ritè repetitis, cum reseruatione tantum, si petatur, opponendi contra personas testium, & eorum dicta; & hoc a lege conceditur, Clar. in dicta quęstione 23. versiculo. Item quæro. Ex hoc capite etiam est reijcienda reseruatio de testibus absentibus, quia nunquam fieri potest publicatio processus, nec dari copia pacti, nisi prius factis debitis testium repetitionibus, vt hic per D. Clarum ex quo sequitur necessario, quòd omnes testes tam absentes, quàm præsentes pro repetitis habeantur, alias publicatio non posset fieri, quia si debitæ repetitiones testium non essent factæ, vtique ridiculosum esset, publicare processum nullum, imperfectũ, & nihil probantem, reuelando secreta Curiæ inquisito sub spe repetendi testes absentes, qui raro opera inquisitorum repeti possent: quod esset contra vtilitatem publicam, quia multa delicta impunita remanerent, & ideo licitum est iudici denegare copias, & defensiones reo, donec fiat repetitio, quia nondum processus dicitur completus, vt per Foller. in pract. crimin. in vers. recipiantur defens. num. 22. & Chartar. vbi supra, num. 57. cum sequen. volens igitur copiam processus debet renunciare repetitioni testium indistinctè, tam absentium, quàm præsentium, vel expectare, vt repetantur, & eo casu fiscus omni cum diligentia procurare debet, vt quàm primum fiat repetitio, quæ si fieri non poterit infra competentem dilationem, reus, ne in carceribus marcescat, est relaxandus sub fideiussione de se repręsentando toties quoties in forma, & sic reo, & fisco succurritur; quæ tamen non procedunt in Regno Neap. † vbi expeditio causæ criminalis nullatenus retardari potest prætextu testium Curiæ non repetitorum, vt per Gram. decis. 28. nu. 6. Nec omittam, quòd si inquisiti † renuntiarent repetitioni testium absque reseruatione opponendi contra eorum depositiones, & personas, non sibi præiudicarent, quin dictas oppositiones facere possent, quia a lege pro defensionibus reorum conceduntur: Clar. supra in d. q. 23. versic. Item quæro. aliter sequeretur, quod reus expressè renunciaret defensionibus suis, quod minimè fieri potest, vt per Gloss. & DD. in l. pactum inter hæredem ff. de pact. & renunciare repetitioni testium nihil aliud est, quàm renunciare citationi ad videndum iurare testes, vt supra dixi: nihilominus procuratores ad abundantiorem cautelam dictã reseruationem facere solent, licet Chartar. vbi supra, nu. 70. & 71. dicat, quòd quando testes habentur pro ritè repetitis, si non fieret huiusmodi reseruatio, siue protestatio excipiendi contra eorum dicta, & personas, non posset postea contra testes opponere, & eorum dicta impugnare, p ea quæ dicit Sal. in l. si quis testib. C. de testib. & post eum Foller. in pract. crim. in verb. concedatur repulsa, nume. 18. Maran. in Spec. 6. par. actu 13. quę procedũt in causis 39 ciuilibus, non autẽ † in criminalibus, in quibus nemo potest renunciare defensionibus suis, vt latè per Boss. in tit. de op posit. contra testes nu. 8. 9. & ita etiam in simili tenet idem Foller. in loco citato, num. 15. dum dicit, ritum, quo cauetur repulsam petij debere intra decem dies procedere in ciuilibus, & nõ in criminalibus, vbi tractatur de vita hominis, & quòd nunquam vidit seruari illum ritũ, 40 sed † repulsam dari indistinctè, quando petita fuit: hinc est, quòd etiã post publicationem processus possunt examinari testes ad defensam, 41 si cessaret suspicio † subornationis, iuxtà tradita per Clar. in q. 61. versi. fin. vbi tenet etiam, quòd in causis criminalib. non 42 concluditur in causa, † dicens æquum esse, & rationabile, quòd vbi de vita hominis tractatur, reus quandocunque suas probationes, & defensiones facere possit, & mi- 43 ror de Follerio, † dum dicit, ꝙ quando inquisitus citatur ad videndũ iurare testes, vel quòd corã eo examinãtur, debet esse cautus, & protestetur cõtra personas testiũ, & eorũ dicta, ne videatur cõsentire, quia consentire nõ possũt, vt dictũ fuit. Et ego nunquã vidi, nec forsan ipse, ꝙ rei in confrontationibus, quæ fiunt cum testibus, talẽ protestationẽ faciant: Rei nempè essent in maximo periculo vitę, si omittendo dictam protestationẽ, viderentur consentire depositionib. cõtra eos factis, quæ protestatio omitti posset ignorantia reorum, vel procuratorum: & ideo dici nõ potest, quòd dicta reseruatio, seu protestatio sit necessaria, sed quòd potius fit ad benè esse, quàm de necessitate.

44 Item adde, quòd copia † testium examinatorum pro informatione Curiæ non datur, quia eorũ attestationes, parte non citata, nullum inquisito afferunt prædiciũ: sed datur copia attestationum, quæ factæ fuerunt cum citatione partis, si dubitaretur de variatione ab examine informatiuo ad aliud examen. ita tradit Dec. in l. 2. nu. 21. de eden. & Vulpell. in cons. 102, vbi tamen dicit, dictum Decij procedere, quando aliter, quàm per simplicem partis assertionem de varietate dubitaretur. Ego autem semper vidi practicari, si testes non habentur pro repetitis, & quòd repetantur, ꝙ datur copia tam primi examinis, quã repetitionis, & tanto magis, quòd in secundo examine nõ extenditur ta depositio, sed primum examen confirma- 45 tur, & ibi Vulpell. tenet, † dandam non esse copiam inquisito de subornatione constitutorum testium, quòd affirmabant se subornatos fuisse, sed quòd solum daretur co- 46 pia examinis facti, vti testis parte citata, quòd † mihi videtur durum, quia multa possent esse in constitutis, quæ tenderent ad defensionem rei, & quòd forsan detegerent falsitatem testium. *Baiard.*

a *Maranta.*] Et tit. de inquisit. nu. 8. *Ros.*

b *Quæro nunquid sit danda copia.*] Adde, quod † Guid. 47 Pap. decis. 442. tenet, quod non. *Baiard.*

c *Vt possit alia indicia subministrare.*] Adde quoad ministrationem indiciorum supra quæst. 11. versic. Sed quid è conuerso. *Drogh.*

d *Hæc autem omnia.*] Secus de his, quibus fiscus non vtitur. Vulpell. resp. 102. *Ros.*

Vt

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

e *Vt eludant iudices.*] Adde, quæ contra imperitos iudices dixi sup. q. 6. ad fi. & de iudicib. imperitis, & modernis qui permittunt se a Notarijs gubernari, dixi supra ad q. vers. Ceterum. *Drogh.*

f *Inquisito.*] Idem per Boss. in tit. de deliquen. num. 3. & 4. & de inquisit. nu. 70. Roland. cons. 12. nu. 33. & 35. cum sequentib. li. 3. *Giach.*

g *Est igitur certa iuris conclusio.*] Cartar. de exec. sentenc. c. 1. num. 115. Farin. tit. de indit. vol. 2. q. 39. num. 1. 2. 15. & 32. *Ros.*

Est igitur certa iuris cõclusio.] Adde, quod reus pluribus modis se defendere potest, & ponit Burs. at. in consil. 216. sub nu. 229. viginti duo signa
48 innocentiæ † multum notabilia.

49 Item adde, † quod si † extarer statutum, quod confitens delictum puniretur, iudex non obstante petitione termini ad se defendendum, poterit statim procedere ad cõdemnationem, præmissa tamen interlocutoria, videlicet, dilationem nõ esse dandam, tanquam per calumniam petitam, ita notat Innoc. in c. ad petitionem de accusat. Ego autẽ arbitror, quod cautius faceret iudex, si dilationem concederet, saltem vbi ageretur pœna corporali. *Baiard.*

h *Ad faciendum suas defensiones.*] Adde, & vide in Repet. do. Felin. §. reus in criminalibus. colum. mihi 552. *Giach.*

i *Sponte confessus.*] Adde, supra hac eadem quæstione vers. sed nunquid, infra q. 96. vers. Et hæc quidem conclusio, q. 54. vers. sed quid si exhibeatur Cõfessio, q. 55. vers. potest etiam cum seq. infra ad q. 82. stat. 6. in fin. vbi dixi. *Drogh.*

K *Et aduerte.*] Adde, quòd hoc † procedit in dilatione,
50 quæ esset concessa per legem scriptam, quia tũc debet dari etiam parte non petente, secus vero in dilatione, quæ cõceditur ministerio iudicis, quam iudex non tenetur dare, nisi petatur: ita distinguit Bal. in l. nouerit, in princip. C. vt intr. cert. temp. vbi dicit, hac distinctione posse defendi iudicem, si delinquentem confessum mitteret ad furcas, nõ dato termino ad faciendum suas defensiones. Sed ego dubito, quod non esset bona defensio, & ideo iudices caueãt ab huiusmodi distinctione.

51 Item adde, quod † iudex poterit denegare defensiones in criminalibus, quando vidit illas peti cauillandi causa, vt per Rolan. in consil. 12. nu. 42. vol. 3. &
52 99. nu. 12. vol. 2. Et † similiter poterit denegare defensiones furibus famosis, & latronibus, Mars. in l. 1. num. 43. ff. de quæst. pro quibus non debet pati aliquem aduocare, per tex. in l. omnes, C. de defens. ciuit. & nedum publicis furibus denegari possunt defensiones, sed etiam cuilibet insigni delinquenti, dummodo notoriè sint tales, secundũ Boss. in tit. de indic. nu. 76. & Rolan. d. cons. 12. nu. 62. vbi loquitur de latronibus, distrobatoribus, incendiarijs, violatoribus, & raptoribus publicè diffamatis. *Baiard.*

1 *Et hoc adeo verum est.*] Rota Lucensis decis. 72. Farin. tom. 2. q. 38. n. 3. sub tit. de indit. & q. 39. nu. 18. *Ros.*

Et hoc adeo verum est.]
53 Adde Afflict. † in consti tut. inquisitiones, §. item dura, numero 3. fol. 142. libro primo, vbi plenè tractat istam quæstionẽ, & ibi dicit, quod licet Princeps non possit tollere defensionem, poterit tamen variare modũ defensionis, & ibi etiam in fin. & in decis. 391. exclamat contra præeminentiam Vicariæ, quod ex processu informatiuo possit deueniri ad torturam, & concludit non habere locum contra hominem bonæ famæ,
54 † sed solum contra latrones insignes, disrobatores stratarum, incendiarios, violentos raptores, & committentes grauia crimina, contra quos laborat infamia, & q̃ contra istos potest procedi iuris ordine non seruato, & sic ad torturam ex processu informatiuo: quia propter terribiles casus licet iustas leges transgredi, & de huiusmodi præeminentia plenè tractauit Gram. vot. 3. vbi ponendo intelligentiam, & limitationẽ ad dictam præeminentiam, tenet, quod procedendo ex processu informatiuo tortura repeti non debet: sed contrarium tenuit Simon de Pretis in consilio 114. numero 5. & 6. & ibi tenet etiam, quod contra hominem malæ vitæ, & famæ etiam de iure communi procedi possit ad torturam, non data copia indiciorum, quod similiter tradit Grammat. in d. vot. 3. numero 7. & 26. & consilio 17. numero 16. & consilio 34. colum. fin. & qualis sit præeminentia Vicariæ, in quibus casibus, & quo modo ea vti possit, habes in capit. Regni 272. & ibi latissimè per Ioan. Anton. Nigr. numero 9. & numero 18. vbi cõcludit, quòd licet magna Curia Vicariæ habeat dictam præeminentiam, & plenum, ac liberum arbitrium in maleficijs, tamen, quod non possit aliquem torquere, nisi in illo processu informatiuo concurrant legitima indicia, ex quibus si esset legitimus processus, posset inferri tortura; & ita in specie tenet Gramm. in consil. 64. numero 6. vbi multa allegat.

55 Item † adde, quod summus Pontifex ex iusta causa potest tollere defensionem, vt per Dec. in capit. dilecti, col. 7. de except. Alexand. in l. mulier, colum. 5. ff. solut. matr. & Vasq. controu. Illustr. capitulo 31. numero 9. vbi dicit rationem esse, ne id ius natura insitum ad iuuandum incipiat esse nociuum, & in capitulo 36. tenet, quod Princeps

ex

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ex iusta causa possit tollere defensiones in criminalibus, nedum ex plenitudine potestatis: sed etiam de potestate ordinaria.

Item adde, quod ad hanc quæstionem, quod Princeps non possit tollere defensionem in criminalibus, Sim. de Pret. cons. 203. & Natt. cons. 451. num. 30. repre
36 hendit † Boss. qui in tit. de indic. nu. 142. tenuit, quod iudex habens cõmissionem procedendi ex conscientia, potest sine iudicijs torquere reũ, & quod Princeps regulariter non possit tollere defensiones in criminalibus, habes per Viui. opin. 717. vol. 2. vbi ponit multas ampliationes, & limitationes. *Ba.*

m *Quæro nunc.*] Farin. d. q. 39. numero 51. 52. & 55. *Ros.*

Quæro nunc, an possit
37 *reus.*] Adde, an † idem sit in appellationibus, quod in criminalibus, vt non possit renunciari appellationi, vide decis. Delphin. 60. num. 7. in 2. par. & Boer. in decis. 267. sub nu. 16. circa med. vbi tenet, quod in causa criminali, quãdo tractatur de morte ciuili, vel naturali, vel membri mutilatione, nõ potest per condemnatum, vel condemnandũ expresse appellationi suę, vel per quẽlibet aliũ interpositę, vel interponendæ, renunciari.

m *Quæro nũc an possit reus per pactum renunciare termino sibi statuto ad faciendum suas defensiones. Resp. quòd in causis criminalibus potest reus renunciare suis defensionibus, quando agitur de imponenda pœna corporis afflictiua. Ita sentit Glo. in l. pactum inter hæredes, in verbo Liceat, ff. de pactis, quæ communiter approbatur a Doctoribus, vt ait Duennas regu. 190. in 4. limitatione. Illam etiam dicit esse ab omnibus receptam Didacus in Epitom. super 4. Decretal. fol. 202. nu. 16. Hanc etiam attestatur esse communem opin. Ant. Gomes. cap. 1. delictorum, post nume. 66. Bene verum est, quòd si reus fuisset sponte confessus delictum, & iudex illi statuisset terminum ad faciendum suas defensiones, posset hoc casu reus illi termino renunciare, & posset iudex statim illũ morti tradere; & ita practicatur, vt dicit Bald. in l. si accusatoribus, nume. 11. C. de accusat. hoc etiam in practica satis receptum esse testatur Didac. in loco præallegato. Solentque iudices huiusmodi renunciationi apponi facere*
n *clausulam: quia scilicet scit nullam se habere defensionẽ, iuxta dictum Bald. in l. rapto res, num. 4. de episcop. & cleric. quod se dicit semper practicasse Angel. de malefic. in verbo, Qui iudex dictis inquisitis, &c. nu. 8. Et dicit Angel. in l. sed si quis, §. quæsitũ, post num. 3. ff. si quis cautio. quòd hac practica hodie vtuntur assessores: quem refert Aug. ad Ang. in d. verbo,*
o *Qui iudex, num. 14.° Consulo tamen iudicibus, vt nullo modo curent inducere reos ad renunciandum suis defensionibus, nẽ super eos, & eorũ filios conuertatur, si inique fecerint, vt dicit Ang. in d. §. quæsitum.*

58 Item adde, quod † renunciatio valet in nouem casibus, quos ponit Felin. in c. cum venissent, de testibus. & in c. quærenti, num. 3. de for. compet. & in cap. si diligenti, eod. tit. dicit etiam, quod reus criminis potest renunciare defensioni statutariæ.

59 Item adde, quod † latrones suis defensionibus possunt renunciare simpliciter, & renunciatio tenet, secundum Angel. in l. custodias, de pub. iud. & ibi etiam imo.

60 Item † adde, quod nec etiam cum iuramento reus potest renunciare defensionibus suis, Bald. in l. vnica, C. de confess. numero 27. & Gomes. de delict. cap. 1. nume. 66. & ibi dicit etiam, quod defensioni personæ, & status non
61 potest renunciari: & quando fit † renunciatio cum clausula, quia nullam habet defensionem, debet fieri hoc modo; videlicet, talis inquisitus sponte ex certa scientia, sciẽs carere omni spe defensionis, renunciauit cuilibet termino sibi statuendo, tam ex forma iuris communis, quã statutorum, & hanc formam tradit Socin. id cap. qualiter, & quando, num. 1055. de accusation. vbi dicit, quod talis renunciatio, valebit.

62 Item adde, † quod renunciatio defensionis reuocari potest in causa criminali, glo. & Docto. in l. 2. C. quorum appellat. non recip. Ang. in l. non tantum, ff. de appellat. & Mar. Fran. decis. Delphin. 60. nu. 8. par. 2. *Baiard.*

n *Quia scilicet scit.*] Farin. d. quæst. 39. nu. 56. & sequen. *Ros.*

o *Consulo tamen Iudicibus.*] Ergo serua semper ordinem, & regulam traditam infra quæstione 65. ver. primo, & adde, quia contra tales Iudices inuehitur Marsil. consil. 16. numero 25. vt per Menoch. d. Tractatu de arbitr. iud. libro primo, quæstione 7. numero 10. eodem libro primo quæstione 87. numero 8. in fin. Et quod immo de iure non possit renuntiari defensionibus, tenuit Felin. in cap. si quando colum. 2. de offic. delegat. allegat Glos. in l. pactum inter hæredem ff. de pact. & in cap. ex parte, il 2. colum. 2. de off. delegat. & in cap. Pastoralis. §. quia verò, colum. mihi quinta, extra eodem, Gomes. de delict. cap. 1. sub nume. 66. per Glos. fin. in l. pactum inter hæredem in fine, ff. de pac. quicquid in contrarium dixerit etiam Crauet. consilio 115. nume. 12. ad fin. quia pro pecunia loquitur ibi, Et dum in versicul. seq. tractat de Reo veniam petente, Vtrum videatur confiteri, Adde Decium in l. si non videtur rem, ff. de reg. iur. in fin. *Drogh.*

p *Sed hic incidenter quæ-*
63 *ro.*] Adde, † an confessio delicti resultet ex precibus Principi porrectis decis. Pedemont. 138. numero 1. & Capyc. de-
64 cis. 71. vbi † habetur etiam, an narrata in rescripto præiudicent inter alias personas, si reus rescriptum reprobauerit, & si lata fuerit sententia contra illud rescriptum, & quando cõfessio facta in precibus probet contra confitentem, vide Mascard. de probat. in conclus. 368. & ibi an possit reuocari, & in conclu. 301. & quod de confessione facta in libello, in positionibus, in capitulis, & in exceptionibus; & an ex supplicatione, & veniæ petitione quis dicatur fateri delictum, vide omnino Farin. quæst. crim. q. 5. nu. 25. vbi latissimè.

65 Item adde, † an & quando confitens delictum, & componens cum fisco possit ex prætextu metus ab officiali in syndicatu repetere. Io. de Amicis cons. 49.

66 Item adde, † an confiteri delictum videatur ille, qui soluit aliquid pro compositione, etsi soluit parti, vel fisco, vt p Paris de Put. in tract. de synd. in verb. compositio, an officialis Episcopi, nu. 2. Bal. in l. ea quæ vltima col. vers. sed quid si non vult negare. C. de cond. indeb. Paul. de Cast. consi. 220. incip. notandum, quod in fin. & Pau. Ghirlan. in tract. de relax. car. tit. de pœnarum compositi.
64 quæst. 4. & ibi etiam quomodo sit facienda † compositio, ne fateri videatur.

68 Itẽ adde, qđ se † submittẽs gratijs, & misericordiæ Curiæ, seu iudicis, prout sępè faciũt carcerati in Regno Neapol. vbi iudices regulariter habẽt potestatem cõponendi delicta ante sententiã, præcedẽte tamẽ remissione partis, nõ fatetur delictũ saltẽ, vt possit condẽnari, & si iudex nõ vult facere gratiã, vel misericordiã, in pristino statu illum reponere debet, quia illa submissio intelligitur facta sub cõditione, si fiat gratia arbitrio boni viri, alias non nocet. Ang. & alij in l. fin. de prætor. stip. per tex. in c. veniens, & in c. sane, de renunc. Alex. in cons. 70. nu. 20. & 21. vol. 1. Guido Pap. decis. 195. ille, qui se submittit, & Io. Ant. de Nigr. super capit. Regni in capit. 297. incipien. multorum ad aures nostras, numero 14. vbi latè, & Menoch. de arbitr. iudi. quæstione 8. numero 37. sed Gigas in tractat. de crimine læsæ maiestat. quæstione 23. numero 3. dicit, quod si venia fuerit petita solemniter, in iudicio, siue coram iudice, quod censetur illud fateri; si verò extraiudicialiter,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

dicialiter, illud fateri non videtur, concord. no. per Rom. in l. si quis in graui, §. 1. ff. ad Syllan. sed vide Blanc. in repet. l. fin. de quæst. nu. 308. & in pract. crim. q. 49. vers. sed hic incidenter, Alciat. cons. 108. nu. 10. & seq. lib. 5. Franc. Marc. decis. 389. num. 2. secunda parte, Corset. ad repert. Abb. in ver. absolutio, num. 7. & hanc distinctionem sequitur etiam Mascard. in concl. 501. & Io. Vicent. de Anna. Neap. in repet. rubr. & c. 1. de vassallis decrep. num. 57. vbi dicit, quod cum Magnificus Iacobus Caracciolus Baro Sicignani composuisset quendam Notarium in ducatis ducentis, qui gratijs Curiæ se remiserat, is habuit recursū ad magnam Curiam Viceriæ, quæ compositionē reuocauit, & eum liberauit, non obstāte remissione, & cum esset appellatum ad Sacr. Reg. Consil. causa fuit remissa ad Baronem, quæ remissio intelligitur, vt arbitrio boni viri componitionem moderaret, vide ēt Neuiz. in cons. 68. nu. 12. & 13. vbi dicit ēt, quod producens gratiam, fatetur delictū, & ibidē tenuit Gram. in cons. 34. nu. 5. *Baiard.*

q *tens* q *veniam delicti censeatur fateri delictum. Respon. Si quidem petat veniam delicti solēniter coram iudice, videtur fateri delictum: si verò petat veniam extraiudicialiter, illud fateri non videtur. Et hæc distinctio est de mente Doctorum, vt dicit Gigas de crim. læsæ Maiest. fol. 112. quæst. 23. nu. 3. Faciunt, quæ in hoc proposito dixi supra quæst. 21. versic. Sed hic cadit.*

q *Veniam.*] Adde Corset. in reper. Abbat. in vers. absolutio, vel venia. Blanc. in l. fin. nu. 308. ff. de quæstion. Alciat. consilio 108. num. 10. & seq. lib. 5. Notatamen quod qui gratiæ, & clementiæ Principis se submittit, iuri suo renunciare non videtur, Francis. Marc. decis. 389. numero 2. in secunda parte. *Guiot.*

QVÆSTIO L.

De exceptionibus, quas reorum defensores contra processus criminalis formam proponere solent.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *De nullitatibus processus.*
2 *Processus formatus contra minorem 25. annis, non dato ei curatore, est ipso iure nullus.*
3 *Quadragesimali tempore an possit procedi in causis criminalibus.*
4 *Processus factus super generali inquisitione an valeat, ita quod possit reus ex eo condemnari.*
5 *Et quid in causis syndicatus officialium.*
6 *Stante statuto, quod alicui denegetur actio, an possit iudex ex officio inquirere.*

Ex Additionibus.

1 *Nullitas est mera defensio.*
2 *Nullitas, quæ colligitur ex eisdem actis, potest quandocunque opponi.*
3 *Processus factus per iudicem excommunicatum est nullus.*
4 *Excommunicatus publicè quis dicatur, remissiue.*
5 *Processus an, & quando sit nullus ex defectu indiciorum.*
6 *Sententia faciens mentionem processus an probet processum præcessisse.*
7 *Et quid si sint lapsi decem anni.*
8 *Curator an requiratur in criminalibus.*
9 *Confessio minoris sine curatore in criminalibus valet.*
10 *Et quid in confessione facta vigore statuti.*
11 *Responsio monoris inquisitione cum auctoritate curatoris tūc præstiti an valeat.*

ADDITIONES
Ad Quæst. L.

a 1 NVnc *de reorum defensionibus.*] Adde, quod † nullitas est mera defensio rei, Paris de Put. in tract. de synd. in §. an si sententia lata, vers. quædam sunt sententiæ, & Felin. in c. ex parte col. pen. de offic. delegat.

QVÆST L.

1 a NVnc *de reorum defensionibus videamus: & prima quidem est defensio,*

a 2 Itē adde, quod nullitas processus, & sentētiæ, causæ principalis, quæ colligitur ex eisdem actis, potest opponi tempore allegationum iuris, etiāsi aliter primo non fuerit in actis ipsa nullitate exceptum, & potest opponi etiam post conclusum in causa, dummodo nullitas deprehendatur, vt supra, ex actis per solas allegationes iuris, ita tradit Ferret. in cons. 379. vol. 2. & Vant. de nullit. in rubr. quot, & quibus modis nullit. proponi poss. num. 22.

b 3 Item adde, quod † processus, & omnia acta per iudicem ordinarium, siue delegatum publicè excommunicatum sunt nulla, & inualida, Vant. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iurisd. ord. nu. 137. & ibi nu. 136. dicit, quod protestatio aliqua a parte nō erit facienda, & in tit. de nullit. ex defectu iurisd. deleg. nu. 61. cum seq. vbi etiam habetur, quando quis dicatur publicè † excommunicatus ad effectum, quod processus non teneat.

4 5 Item adde, quod † processus valeret, etiamsi esset nullus ex eo, quod iudicijs legitimis non præcedentibus processum fuerit, quia quod indicia debent præcedere, intelligitur locum habere, si inquisitus comparuit, & opposuit de nullitate inquisitionis ex defectu indiciorum; secus si non fuerit oppositum, cap. 2. de accusat. in 6. Alexand. cons. 120. numero secundo, volum. 7. Ruin. cons. 80. numero 3. volum. 4. Becci. consilio 70. in fin.

6 Item adde, † quod sententia condemnatoria, vel absolutoria criminalis faciens mentionem processus, si reperta fuerit in Camera Romanæ Ecclesiæ, vel thesaurarij inter alias sententias, & a tali sententia non esset appellatum, vel reclamatum, vel de nullitate dictum intra annum a tempore, quo fuit lata, quod pro tali sententia præsumatur, & fingatur totum processum etiam præcessisse, secundum Constitut. March. libro quarto, cap. 26. tubr. de condemnat. in causa crimin.

b *quæ oritur ex illis exceptionibus, quæ concernunt nullitatem processus, quarum multas colligere potes*

7 Item adde, † quod si ex verbis sententiæ appareat omnia solemniter præcessisse, & sunt elapsi decem anni, non potest amplius de nullitate dici, etiam quod non appareat de processu, & sententia exequi debet. Grammat. decis. 24. *Baiar.*

b *Nullitatem processus.*] Adde, quod omnes nullitates, quæ in hoc opere continentur, reassumpsi, & annotaui in fine præsentiū Additionum. Item consuetudines, ac alia, de quib. ibi; & adde, quod si in statuto contineretur, quod citato statuatur aliquis terminus puta octo dierū ad comparendum, & tamen iudex nō statuerit fortasse nisi quinque, quod ob hoc processus nō dicitur nullus, quia termi-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nus suppletur a lege tenuit Bald. in l.si ea, nu. 19.C.qui accus.non possunt. *Drog.*

c *Est ipso iure nullus.*] Adde etiam per Rolan. eius cons.68. nu.33.lib. 2. vbi etiã sententia redditur nulla tanquam lata contra indefensum, vt legitur, & notat.in l. cũ & minores, C. si aduer. rem iu. tenendo istam, illam intellige de minore præsente, secus de absente, & contumace, stãte præsertim statuto,quod cõtumax habeatur pre confesso. Vt plenè,& elegãter habetur per Nat. eius consil. 540.cum duobus seqq. vbi obiecta pulcherrimè tollit. Ad vnũ aliud aduerte,quod statutum quod contumax habeatur pro confesso,& conuicto, requirit declarationem ante condemnationem, in qua declaratio fieri poterit,per Rol. cons.9.nu.39.li.1. *Giac-*

d *Et praxis id obser. uat.*3.]adde Rol.a Valle cons.3.1.& 2.col.in 1. vol. *Ros.*

e *Et dicit Boss.in tit.de*
8 *confess.*] Adde,ℊ † idem tenuit Ant. Columb. in suo tract.controu.crim. art.171.vbi dicit, quod in criminalibus non attenditur auctoritas patris,siue curatoris,vel alia auctoritas asserendo ridiculosum videri, qđ
9 auctoritas † hæc interuenire debeat,quæ adaptari nunquam posset, nec inueniretur patet, qui vellet asserire,quod filius delictum confiteretur; pariter, nec curator, qui datur tãtum ad vtilia gerenda, & artic. 174.affirmat,quod presentia iudicis in criminalib.supplet defectum curatoris.

30 Item adde, † ℊ idem est in ficta confessione, stãte statuto, quod contumax habeatur ℊ confesso,quod confessio minoris est valida,ẽt nullo dato curatore, & potest condemnari Nat. cons. 540.541.& 542.*Bar.*

f *Obseruari contra dictam legem.*] Tamen hic aduerte.ℊ stylus contra ius commune nõ valet, per Dec.cons.677.nu.fi. & quod stylus vnius cu

ex ijs,quæ superius dicta, & inferius dicenda sunt in discursu materiæ, & potest
2 *etiam poni exemplum, puta, si processus fuerit formatus contra minorem 25. annis, nullo prius illi dato curatore: nam eo casu processus*
c *est ipso iure nullus,l.Clarum C.de auth.præstan.et est communis opin. vt dicit Boss. in tit. si aduersus rem iud.num. 22.Rol. cons.31.num.1. lib.1. Et dicit Placa libro 1. delictor.cap.32.num.12. in fin. quod ita in Regnis Hispa*
d *niarum vsu receptum est,* d *& praxis id obseruat. Sed certè iudices nostri hoc male seruant, vt dicit Pract.Pap. in forma inquisitionis,in verbo,Contra, & aduersus,num. 2. & ita in hoc Ducatu hæc exceptio in practica non admittitur: nam in delictis minor 35. annorum dummodo sit maior 14. habetur in omnibus, & per omnia pro maiore, maximè quando confitetur delictum, vt dixi infra q.55. vers. vlterium etiam.*
e *Et*ᵉ *dicit Boss.in tit.de confessis,num.69.quod ita vidit*
f *quotidie*ᶠ *obseruari, contra d.l.Clarum, & dicta doctorum, de quibus supra, tam in confessione, quam in alijs actis factis per minorem in iudicio criminali, nullo dato curatore. Fortè posset ei prodesse talis defensio ad effectum minuendi pœnam, iuxta ea, quæ dixi infra q. 60. circa princ.*

3 *Pariter etiam opponi posset,quod processus fuerit tẽpore Quadragesimæ:nam illis diebus inhibita est cognitio causarum criminalium, vt est tex. in l.quadraginta, C.de feriis Sed certè hæc exceptio parum prodesset, quia*
g *illa lex quadragiata,* ᵍ *de consuetudine non seruatur, vt attestatur gl.fin.ibi,quam refert Marcus decis.409. quæritur in festis, post num. 1. An autem diebus feriatis possit inferri tortura reo, & an exequi condemnatio capitalis,dixi infra q.95. vers.c. quæro ietiam*

4 *Item quia processum fuisset*
h *per*ʰ *inquisitionem generalem nulla facta speciali inquisitione, quo casu non videtur sequi posse condemnatio: nam inquisitio generalis fit ad inuestigandum,non autem ad puniendum,& sic vt præparetur via inquisitioni speciali,secundum Innocent. in cap. bonæ, il 1. numero 5. de elect. vbi attestatur,quod ita practicat totus mundus, & illud dictum Innocen. referunt scribentes in cap. inquisitionis, de accusat. & in specie Anan. uum.4. & Felin. post numero quinto, & Tiraquell. de pœnis, causa 53. num.3.Idem dicit Ang. in d.l.ea quidem, numero 5. Tu verò (ne erres) aduerre: quia si ex inquisitione generali, id est, informationibus, quæ assumuntur per iudicem ad inuestigandum, quis delictum commiserit,nihil emergat specialiter contra aliquem, nulli dubium est, quod super ea non potest sequi condemnatio. Sed si resultent indicia specialiter contra aliquem, tunc ipse citatur super ipsa inquisitione generali ad se defendendum, & contra eum proceditur, vt dicit Innoc. in loco præallegato,quem ego fideliter retuli supra quæst.5.vers.c. poterit igitur. Et hoc casu,facta citatione, & secuta litis contestatione,sequi potest ex ipsa generali inquisitione condemnatio, vt dicit Bald. in l.edita, ibi per me allegatus. Et dicit Anton. Rondin. de syndic. numero 119.quod ita communiter seruatur.*

i *Debent*ⁱ *tamen hoc casu reo comparente repeti testes, & alia fieri, de quibus supra dictum est in discursu materiæ. Testes enim, qui recipiuntur super inquisitione generali, recipiuntur parte non citata: merito non faciunt fidem contra reum, postquam comparuit,nisi ipso citato,aut præsente reperiantur, vt dixi supra quæst. 11, vers.c. item quæro,& q.45. vers.c.ceterum sit reus.*

5 *Scias etiam, quod in causis syndicatus officialiũ proceditur super generali inquisitooe, & super eam possunt officiales condemnati, etiam nulla speciali inquisitione*

riæ nõ possit operari, ac inducere derogationẽ legis contra ius commune, sed solũ declarationem eius,quod esset arbitrio iudicis commissum,vi. per Rol.in cõs. 3.nu.36.li.3. qui nu.24.
11 renet, quod imò respon sio † minoris ad inquisitionẽ cum auctoritate curatoris sibi decreti eo momẽto temporis, quo fuit cõstitutus curator, quo tempore authorare non potuit inquisito ob temporis breuitatẽ, & sic ob nõ adhibitam causę cognitionem non valet; & quod cautus debet esse iudex; quia non debet pati,neq; admittere,quod eo tẽporis momẽto, quo datus est curator, eodem authorizet in aliquo minori qa nullus esset actus ob tẽporis breuitatẽ: ex quo apparet, quod in tali authoritatis præstatione non præcessit causæ cognitio,quæ ad validitatẽ debet omnino interuenire.quinimòetiamsi in præstatione auctoritatis interuenisset causę cognitio,de qua non sit facta mentio in actu gesto per minorem, ille actus non valeret,nec minoris confessio,& quod plus est nõ sufficere adhibitam fuisse causæ cognitionẽ, nisi de ea fiat mentio,atq; fiat scriptura de per se,vt plene per eum ibi,sed stylus, & consuetudo quomodo inter se differat, vide per Dec.in cons.11.nu. 11.& Nat. in cons.575. num.31. *Giach.*

g *De consuetudine non seruatur.*] In ciuili b.Farinac.q.8. oppos.36. nu. 35.vol.3. *Ros.*

Per inquisitionem generalem.] Modo,quo supra q.5.vers.Poterit igitur,q.6.vers.c. sed quoniam, limita hanc nullitatẽ non procedere in casu, de quo infra q.55. vers.Quomodo autem circa finem, videlicet, in illo qui proiecit Dominum suum in lacum Comensem, credo nempe contra illum Rusticum non fuisse processum generaliter. *Drog.*

i *Debent tamen.*] Farin. q.72.c.2.num. 101. 102.vol.3. *Ros.*

Pro

k *Pro barattaria tamen.*] Adde, quod pro barattaria tantum furtis, & illicitis extorsionibus tenentur officiales, infra q.73. vers. item iudex, q.94. vers. quæro nunc, ad fin. sup. q. 16. vers. præterea in fin. Contrarium tamen vide seruari contra Potestates oppidorum in eodem statu: nam pro qualibet etiam leui, vel minima querela infinitè vexantur: non sic Potestas Cremonæ, & Papiæ cū sint Senatores, vt est sup. q. 32. vers. sed hic quæro ad fin. *Drogh.*

l *In syndicatibus hodie non seruatur.*] Adde q.6. versic. Ceterum, quæst. 16. vers. Præterea quæro, q.46. vers. plerunque inf. q. 73. vers. item iudex. *Drogh.*

m *Sed mihi semper placuit.*] Quam communiter teneri ait Suarez. com. opi. verbo Actio, vbi alia. *Rosetum est sup. q. 12. Et si esset procedendum ex officio, necessaria esset inquisitio specialis, quod tamen ego nō credo verum: sed puto, quod in causis syndicatus posset sequi condemnatio super inquisitione generali, illud tamē intelligendo, iuxta ea, quæ dixi supra vers. item quia, in d. q. 5. vers. poterit igitur, scilicet, quod ad hoc, vt super hac generali inquisitione possit sequi condemnatio, requiratur, quod officiales sint citati, & lis contestata, & facta monitio super probationibus recipiendis, & data licentia procedendi vsque ad sententiam. Et hoc modo poterit sequi condemnatio: & ita seruari in practica attestatur Bald. in d. l. edita, in repet. Pataui. nu. 30: quem refert idem Amad. de Synd. nu. 15. & post nu. 29. Et sic vides, quod est differentia inter inquisitionem generalem, quæ fit contra officiales, & illam, quæ fit in alijs casibus, nisi quod ea, quę fit contra officiales, fit ad inuestigandum delicta per eos commissa, licet nulla adsint indicia, neque diffamatio, vt dixi supra q. 6. vers. ceterum quando: Illa vero, quæ fit in alijs casibus, non fit nisi constito de delicto. Et scias, quod licet glossa allegata per Amad. in loco prælleg. nu. 217. dixerit, quod in syndicatibus hodie non seruatur ordo iuris; illud tamen intelligendum est, vt procedat, quaado officialis ipse a syndicatu aufugit: aliàs secus, vt declarat Amad. ibid.*

k *Posset agi criminaliter pro barattaria, tamen vt plurimum agitur tā tummodo ciuiliter, vt dicit Franc. Accurs. de syndicatu, relatus p Amad. pariter in tract. de synd. nu. 27. affirmans, quod ita est obtentū de longa consuetudine totius Italiæ, a qua non est recedendum. Sed si pars vellet agere criminaliter (secundum eum) esset necessarius libellus, iuxta formam l. libellorum, ff. de accus. de qua dictum est sup. q. 12. Et si esset procedendum ex officio, necessaria esset inquisitio specialis, quod tamen ego nō credo verum: sed puto, quod in causis syndicatus posset sequi condemnatio super inquisitione generali, illud tamē intelligendo, iuxta ea, quæ dixi supra vers. item quia, in d. q. 5. vers. poterit igitur, scilicet, quod ad hoc, vt super hac generali inquisitione possit sequi condemnatio, requiratur, quod officiales sint citati, & lis contestata, & facta monitio super probationibus recipiendis, & data licentia procedendi vsque ad sententiam. Et hoc modo poterit sequi condemnatio: & ita seruari in practica attestatur Bald. in d. l. edita, in repet. Pataui. nu. 30: quem refert idem Amad. de Synd. nu. 15. & post nu. 29. Et sic vides, quod est differentia inter inquisitionem generalem, quæ fit contra officiales, & illam, quæ fit in alijs casibus, nisi quod ea, quę fit contra officiales, fit ad inuestigandum delicta per eos commissa, licet nulla adsint indicia, neque diffamatio, vt dixi supra q. 6. vers. ceterum quando: Illa vero, quæ fit in alijs casibus, non fit nisi constito de delicto. Et scias, quod licet glossa allegata per Amad. in loco prælleg. nu. 217. dixerit, quod in syndicatibus hodie non seruatur ordo iuris; illud tamen intelligendum est, vt procedat, quaado officialis ipse a syndicatu aufugit: aliàs secus, vt declarat Amad. ibid.*

l *Posset etiam reus ad sui defensionem allegare statutum disponens, quòd illi, qui dicitur offensus, denegetur actio, prout quandoque fit in bannitis, et in illis, qui onera non soluerunt, & huiusmodi: quo casu non modo non admittitur eorum accusatio, seu querela, sed neque etiam potest iudex ex officio inquirere. Ita tenuit Bart. in l. nō solum, §. quamquam, ff. de iniur. cuius opin. dicit esse communem Claud. in repet. l. vt vim, num. 23. in fin. ff. de iustit. & iure. Bene verum est, quod in hoc articulo multi tenuerunt contrarium, adeo vt Alexan. in l. 1. §. sublata, num. 4. ff. ad Trebellian. dixerit, quod communiter tenetur contra Bart. & illum refert Villalpand. in repe. l. 22. c. 16. post nu. 5.*

m *Sed mihi semper placuit opin. Bart. Si enim ille, qui est offensus, conquęri non potest, ergo nec respublica, quę illi prohibet, ne conquaretur. Et solet allegari pro regula, quod non competit actio criminalis reipublicæ, vbi non oritur parti actio ciuilis. Faciunt, quę dixi infra quæst. proxima, versic. & hæc quidem, & sup. hoc tod. lib. §. homicidium vers. alia quoque.*

QVÆSTIO LI.

De exceptione præscriptionis peremptæ instantiæ, & huiusmodi.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accusatio criminalis tollitur spatio 20. annorum.*
2 *Et an eo temporis cursu tollatur etiam inquisitio.*
3 *Et si delictum sit reiterabile, quando incipiat illud tempus currere.*
4 *Et an crimen adulterij præscribatur quinquennio, remissiuè.*
5 *Si statutum præfigat iudici tempus ad inquirendum, an illud incipiat currere a die delicti, an autem a die scientiæ.*
6 *Et an iudex, qui est sub syndicatu, possit se tueri exceptione lapsus termini statuti ad querelandum in edictis syndicatorum.*
7 *Et an huiusmodi maleficia præscripta obsint ad aggrauandum alia delicta, pro quibus procedi potest.*
8 *Peremptа instantia an reus sit absoluendus.*
9 *Et quid de iure canonico.*
10 *Accusatore mortuo an extinctum sit iudicium criminale.*
11 *Et an alius volens accusare sit admittendus.*
12 *Et an possit iudex ipse processum prosequi.*
13 *Delinquente mortuo an extinctum sit iudicium criminale.*
14 *Et quid in criminibus exceptis.*
15 *Et quid in casibus, in quibus ipso iure venit bonorum confiscatio.*
16 *Et quid si reus moriatur, post quam est de crimine conuictus, vel confessus, an debeat eius cadauer suspendi.*
17 *Hæres an teneatur ex delicto defuncti.*
18 *Et an vltra vires hæreditarias.*
19 *Et quid si delinquens reliquerit plures hæredes, quorum vnus tantum sit soluendo, an ille teneatur exonerare conscientiam defuncti.*
20 *Iudæus, qui post delictum factus est Christianus, an possit pro eo delicto amplius puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Limitationes ad l. querelam, C. de falsis, remissiuè.*
2 *Condemnatus non potest opponere præscriptionem, etiam quod post quinquaginta annos post sententiam sit captus.*
3 *L. querela non habet locum in Ecclesia.*
4 *Boer. in decis. 26. & 263. declaratus.*
5 *Præscriptio in criminalibus non interrumpitur per oblationem libelli.*
6 *Et an opponatur post litem contestatam.*
7 *Et an ea non opposita processus valeat.*
8 *Præscriptio potest opponi per quemlibet de populo.*
9 *Confessio ficta operatur non obstante præscriptione.*
10 *Exceptiones sunt perpetuæ.*
11 *Ciuiliter potest agi pro delicto etiam post viginti annos.*
12 *Exceptio, quæ potest opponi contra accusatorem, procedit etiam contra iudicem inquirentem.*
13 *Præscriptio delicti quando currere incipiat.*
14 *Confessio an operetur post præscriptionem.*
15 *Fiscus an restituatur sub pratextu, quod nunc habet notitiam delicti.*
16 *Præscriptio statutaria non habet locum in crimine falsi.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

17 *Statutũ, quod iudex non possit cognoscere de delictis sex mensibus ante introitum officij commissis, quomodo intelligatur.*
18 *Officialis, qui non stetit syndicatui, quandiu teneatur, & possit conueniri in patria.*
19 *Instantia per biennium quomodo perire dicatur.*
20 *Et quid seruetur in Regno Neap.*
21 *Instantia statutaria currit, sicut legitima.*
22 *Causæ criminales an restituantur perempta instantia.*
23 *Instantia perempta, an pereat effectus confessionis.*
24 *Instantia non currit coram Principe.*
25 *Iudex potest perempta instantia punire contumacem, factum durante instantia.*
26 *Item quando Rex est consulendus.*
27 *Consuetudo, quod non pereat instantia, valet.*
28 *Fideiussio de iudicio sisti toties quoties finitur peremptain stantia.*
Instantiæ peremptio potest opponi etiam post sententiam.
29 *Accusatio ciuilis an transeat in hæredes.*
30 *Iudex de consuetudine in omnibus delictis procedit.*
31 *Mors quomodo probetur.*
32 *Hæres accusati potest petere, vt declaretur, defunctum non deliquisse.*
33 *Crimen an, & quando morte extinguatur.*
34 *Pœna, quæ infligitur ipso iure, transit in hæredes etiam lite non contestata.*
In crimine hæresis potest procedi post mortem infra quadraginta annos, nu. eod.
Et imponitur pœna confiscationis omnium bonorum aduersus quemcumque possessorem, nu. eod.
Pœna in dubio nunquam intelligitur imposita ipso iure, sed per sententiam ferendam.
35 *Contumacia habetur pro confessione, quando ex statuto contumax habetur pro confesso.*
36 *Hæres an teneatur de dolo defuncti in contractibus.*
37 *Declaratoria an fieri possit post mortem rei.*
38 *Pœna non declarata contra defunctum, an possit declarari contra hæredem.*
39 *Sententia in pœna pecuniaria an mortuo reo feratur in personam procuratoris, vel hæredis.*
40 *Hæres an teneatur ex confessione facta propter contumaciam defuncti.*
41 *Hæres quando non teneatur.*
42 *Quando in mortuos seuire liceat, remissiue.*
43 *Cadauer occidentis seipsum ad debeat suspendi.*
44 *Ius ciuile, & canonicum si sint contraria, quid obseruandum sit.*
45 *Hæres quando teneatur ex delicto defuncti.*
46 *Et an vltra vires hæreditarias.*
47 *Iudæus post delictum factus Christianus an possit puniri, remissiue.*

ADDITIONES
Ad Quæst. LI.

a *Potest etiam reus.*] Contumax tamen etiã post tale tempus condemnatur. Alex. in l. si enim in iudicio, ff. si quis caut. vide etiã Bonacoss. comm. opin. par. 1. verbo accusatio criminalis, vel si erant assumptæ informationes, vt per Boer. d. decis. 26. & scripsi ad Bar. in l. absentem, in fine princ. ff. de pœn. & ad eundem in l. querela intus allegata. Alia per Cartar. de execut. sent. c. fin. nu. 314. & sequen. & per Farin. tit. de inquisit. q. 10. vol. 1. vbi num. 3. & num. 28. cum sequentibus limitationes collegit. *Ros.*

QVÆST. LI.

1 a *Potest etiã reus se defendere exceptione præscriptionis, quia scilicet lapsum sit a die cõmissi criminis tempus 20. annor. nam eo temporis spatio* b *præscribitur omnis accusatio criminalis, l. querelam, C. de falsis, et ita tenẽt communiter Doctor. vt dicit Abb. in d. cap. cum haberet, nu. 4. de eo, qui duxit in matr. & c. Card. Alex. in d. c. de accusatione, col. 48. vers. itẽ op-*

1 *Potest etiam reus.*] Adde, huiusmodi † præscriptio limitatur pluribus modis per Carrer. in pract. crim. §. homicidium 6. num. 378. & septem modis, vt per Foller. in pract. in verb. foriudicentur, num. 17. cum seq. & ibi num. 26. habetur, quod ista exceptio potest opponi per agnatos, & cognatos, & Balb. in tract. de præscrip. 4. par. princip. q. 2. vbi tenet hanc præscriptionem locum non habere in crimine suppositi partus, Patricidij, & concussionis, & de crimine læsæ maiestatis idem tenet Gigas in tract. de crimine læsæ maiestatis lib. 1. qualiter in crimine læsæ maiest. procedatur Balb. de præscr. in 3 par. 6. par. princ. & Marsil. in l. qui falsam, §. 1. ff. ad leg. Cornel. de falsi. vbi hanc limitationem extendit ad crimen Sodomiæ, & stupri violenti, & alia delicta excepta, & enormia, & ista præscriptio limitatur quindecim modis per Decian. in tract. crim. to. 1. lib. 3. cap. 37.

2 Item adde, quod † condemnatus non potest huiusmodi præscriptione se tueri, etiam quod post quinquaginta annos post sententiam captus fuerit, Nell. in tract. bann. in 2. par. 2. temp. q. 64. quem refert, & sequitur Foller. in pract. crim. in verb. captis foriudicatis, nu. 7. & vltimo loco Chart. in tract. de exec. sent. contum. cap. fi. nu. 313. cum seq. & etiam nefandum crimen sodomiticum vllo vnquã tempore non præscribitur, vt per Guliel. Bened. in c. Raynutius in ver. mortuo itaque testatore nu. 138.

Item adde, quod licet crimen falsi spatio viginti annorum præscribatur, per tex. in d. l. querelam, hoc tamen fallit in † ecclesia, cõtra quam nunquam præscribitur, secundum Specu. in tit. de sent. §. quoniam, vbi allegat tex. in c. verè omnis, 30. q. 2. quem refert, & sequitur Roman. sing. 185. & in aliquibus casibus agi potest vsque ad centum annos, Boss. in tit. si ex falsi. instrum. num. 6.

Item adde, quod in hac materia præscriptionis d. l. querelam, quod secundum Vrsillum ad Afflict. in decis. 164. nu. 6. distinguendum est, quod aut viuit delinquens, & tunc datur accusatio vsque ad annos 20. cum bonorum confiscatione, iuxta tex. in l. querelam, & tunc procedunt adducta in decis. Boer. 26. hic allegata: aut est mortuus, & tunc quinquennio etiam in crimine læsæ Maiestatis, & publicatione bonorũ cum 4 accusatione delicti, & tunc procedunt † tradita per Boer. in decis. 263. num. 18. quæ distinctio an sit vera, cogitandum relinquo, sufficit mihi eam retulisse.

5 Item adde, † quod ad interrumpendam præscriptionem in causa criminali non sufficit libelli porrectio, sed requiritur citatio, vt in causa ciuili, & est magis communis opinio, secundum Gabr. commu. conclus. lib. 2. tit. de citatio. concl. 1. nu. 387.

6 Item adde, † quod potest opponi quandocunque ẽt post litẽ contestatam, Arno. in Com. 155. & Felin. in c. monasterium, col. 7. de re iudic. Iafred. decis. 318. & si † non opponeretur, accusatio, seu inquisitio valeret, & iudiciũ tenere. secundũ Bart. in l. 1. §. accusationem, ff. ad Turp. & in l. absentem vlt. col. ff. de pen. & Balb. in 4. par. princ. q. 2.

8 Item † adde, quod potest opponi etiam per quemlibet de populo, Marsil. cons. 24. nu. 30.

9 Item adde, † quod si non obstante lapsu temporis procedatur, & vocatus non veniret, ficta confessio operatur, vt veniat puniendus, non obstante præscriptione, Bart. in cons. 100. a Domino Titio, & in l. absentem vers. quarto, ff. de pœn. quem refert, & sequitur Boss. in tit. de bann. nul lit. nu. 6. Gugliel. Bened. in c. Raynutius in verb. mortuo itaque testatore, nu. 169. quia tempus nõ tollit condemnationem criminalem ipso iure, sed parit exceptionem. *Ba.*

b *Præscribitur.*] Fallit in quampluribus casibus, vt per Lud. Carer. in pract. crim. §. homic. 6. post nu. 378. *Giach.* *Et*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

b *Et hæc quidem conclu sio.*] Adde, quod licet accusatio, seu inquisitio spatio 20. annorum tollatur, vt quis ampliusde crimine inquiri, nec accusari possit, hoc tamen procedit agendo, secus autem excipiendo: quia
10 exceptiones † sunt perpetuæ, Cephal. in cons. 338.nu.65.vol.3.& consilio 558.num.57.vol.4.
11 & licet † agi non possit criminaliter nisi spatio viginti annorum, poterit tamen agi ciuiliter, vsq; ad triginta annos, secundum Boss.in titul. quomodo procedatur p actionē in delictis, nu. 20.distinguendo, vt ibi per eum. *Baiard.*

c *Sed quid in inquisitione.*] Adde ad idē per Crauet.in consilio 262. col.fin. post num.6. vbi etiam subiungit, quod omnes exceptiones, quæ possunt opponi contra accusatorem, possunt ēt contra iudicem inquirentem opponi. *Giac.*

d *Sed certe ill glossaa.*]
12 Adde, quòd † ratio est, qa omnis exceptio, quæ opponi potest contra accusatorem, opponi potest etiam contra iudicem inquirētem. *Baiar.*

e *Potest autem.*] Adde, quæ posui supra in §. adulterium versic. vnum tamen. *Baiar.*

f *Sed quæro.*] Vide de statutaria præscriptione Farin.d.q.20.nu.25. 26.& 27. *Ros.*

g *Sed certe contraria opinio est magis commu-*
13 *nis.*] Adde† videndum Ludouicū de Interamna consil.60.lib.2. inter consil. crim. diuers. vbi intelligi istam communem, quando delicta deuenerunt ad notitiā, & non in delictis occultis, idem affirmat Marian. Soc. cons. seq. int. d. consil.sed Franc. de Albergott.d.libro 2. cons.12.dicit istud procedere, quando delictum non fuit omnino occultum, sed ignorabatur, a quo fuerat commissum, quod tunc incipit currere a die delicti cōmissi. Et hanc communem opinionem limitat Alex. in l.fin.col.fi. C. de dol. quem sequitur Boss. tit. de sent.nu.110. de qua

poni potest, 2. quæst.8. Boer. decis.26.num.6.quem refert Villalob.in sua collecta communium opin. in littera D. num.55.licet liber sit corruptus, & Vinius in lib.communium opin. in verbo, Accusatio falsi, Ant.Gomes. super l.76.Tauri, nu.5. Marsc. consil.117.num.40. Et ita in facti contingentia quidam Io.Ant. de Vaylate imputatu, de homicidio supra 25. annos commisso de quo nisi tunc fuerat querelatus, iussus fuit impace dimitti, 26. Iul. 1554. P. N. Idem iudicatum fuit per parlamentum Burdegaiens. in quadam incendiaria, vt refert Papo libr 24.ritu 2.arresto 1.

2 *Et* b *hæc quidem conclusio*
b *de plano procedit in in accusatione, vt scilicet non possit quis post 20. annos a die commiss.criminis de eo accusari.*

c *Sed* c *quid in inquisitione, nunquid poterit iudex ex officio de ipso delicto procedere post huiusmodi tempus 20. annor. Resp. glos.in d.l.querelam, gl.1.loquendo per verbum fortè, tenuit, quod non præscribatur officium iudicis inquirentis nisi spatio 30. an-*
d *norum. Sed certè illa gl. cōmuniter reprobatur, vt ait Iaf.in l.1.nu.8.in fi.ff de iurisd.omn.iud. Balbus de præscrip.in 4.q.quartæ quæstionis principalis, quæst 2.nu.3. quem refert Pract. Conradi, fol.257.num.36. Boss.in tit. quomodo procedatur per actionē, nu.17.Taeg.in pract. crim.c.16. post nu.21. Hanc etiam opin.contra illam glossam dicit esse communem Iafred. decis. 486. quem refert Vinius in loco præallegato, Boss.in tit. de accus. nu. 32. Et dicit Pract.Iodoc.fol. 25.nu.35. quod communiter Doctores ita fixo pede tenēt. Et ratio est, quia cum inquisitio succedat loco accusationis, vt sæpius dixi, mērito sublato iure accusandi, censetur etiam sublatum ius inquirendi. Et in hoc omnes cōcordant, vt dicit Ang.de Castr. inter consil.criminalia diuersorum cons.99.nu.16. lib.1. Et ita etiam sentire videntur Doctores allegati in versic. præcedenti. Vide etiā in proposito ea, quę dixi supra quæstione prox. vers. posset etiā. Vnum tamen scias, quod licet criminalis actio, vel inquisitio præscribatur, vt dixi, spatio 20.annorum, nihilominus omnes actiones ciuiles, quæ ex crimine descendunt, durant vsque ad 30. annos. Et hæc est communis opi. vt dicit Igneus in l.in cognitione, post nu.185.ff. ad Syll. dixi infra lib.7.§.actio.*

3 *Sed hic quæro, quid si aliquis committat aliquod delictum reiterabile, puta, adulterium, stuprum, incestum, vel huiusmodi, nunquid hoc tempus erit computandum a die primi delicti commissi, an autem ab vltimo delicto? Respon. quod est computandum a die vltimi delicti, ita dicit gl.in l.si mariti, §. sex mensium, in verbo, Commissi criminis, in fin.ff. de adul. & est magis communis opin. vt attestatur Ang.de Castr. in d.cons.94.nu.10.*

4 *Potest* e *autem hæc excee*
c *ptio in aliquibus casibus oriri, non solum ex cursu 20. annor. sed etiam ex minori spatio temporis, puta in adulterij crimine, cuius accusatio quinquenij spatio præscribitur, secundum iuris communis dispositionem, vt dixi supra, hoc eod. lib. §. adulterium, vers. vnum tamen; vel etiam vbi ex dispositione statutorum præfixum esset breuius tempus ad procedendum in causis criminalibus, prout est in multis ciuitatibus.*

5 *Sed quæro, si statutum expressè præfigat terminum iu-*
f *dici ad formandam inquisitionem pro delictis, nunquid talis terminus præfixus iudici ad inquirendum currit a die commissi delicti, an aūt a die scientiæ? Resp. Aug. ad Ang. de malef.in verbo, inchoata facta, &c. dicit, quod iste passus est valde dubius, cum nedum DD. sint varij, sed etiam illustres Doctor. ipsimet varient, quia in vno loco vnum dicunt, & ipsimet in alio dicunt contrarium. Solet tamen in hoc articulo allegari doctrina Bart. in l.eum qui §.in popularibus, circa fin.ff. de iureiur. qui tenuit, quod non currat nisi a die scientiæ, de qua doctrina dicit Aug. in loco præalleg. quod vidit doctissimos aduocatos multum magnifacientes, & exclamantes in hac materia. Et hanc opin. dicit*
g *esse communem Natta cons.225.nu.2.* 8 *Sed certè contraria opi. est magis communis, s. quod currat statim a die commissi delicti, vt attestatur Alex. in d.§. in popularib. num. 12. quem refert Ruin. cons. 27. post num.6. vers. Secundo istud, lib.4. Marsc. in pract. crim. §. constante, nu.85. & seq. & cons.85.nu.15. Regulariter enim omnis præscriptio currit ignoranti, vt dixi infra lib.7.§. præscriptio.*

limitatione tractat Idē Franc.d.cons.12.

14 Item adde,† quod elapso tēpore statuti poterit iudex cognoscere, vbi de delicto cōstabit per confessionem partis, Alex.in l.fin.col.fin. C.de dol. & Boss. in supradicto loco; sed Soc. in cons.108.num.3. vol. 4.tenuit contrarium, & Paris. cons.196. num. 3. vol.4.& Sylua.qui dicit communem in cons. 7. numero 7. Et quod post lapsum termini expiret iurisdictio, tenuit Crot. cons.70.num.44.& Roland.consil.94.num.11. vol. 3. sed verba statuti sunt inspicienda, quia si statutum tollit instantiā, adhuc durat actio, licet instantia sit lapsa, & tunc attenditur confessio; si uero præscriptum sit iuri inquirēdi, ita statuto disponente, tollitur delictum, & eo casu confessio nihil operatur: ita Scarlatt.inter cons.crim. diuers. cons. 112. num. 21. vbi dicit, quod ista opinio est verior.

15 Item† adde, quod ubi statutum præfigit terminum iudici ad inquirendum, non poterit fiscus petere restitutionem eo prętextu, quod nunc habeat probationes eius delicti, vel scientiam illius, quæ prius non habebantur Soc. in cons. 108.vol.4.

Item

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

16 Item † adde, quod iudex in crimine falsi potest inquirere etiam post tempus datum a statuto, secundum Marsil. in sing. 507.

17 Item † adde, si statutum, quod iudex non possit cognoscere de maleficijs commissis sex mensibus ante introitum officij, debet intelligi de delictis, quæ non durant, sed momento fuerũt expedita, vt sunt homicidia: secus si delicta durãt, vt sunt furta, Bar. Alex. & alij in l. eũ qui, §. in popularibus, ff. de iureiur. & ideo iudex poterit inquirere, ẽt si furtum commissum fuerit sex mensibus ante introitum sui officij, & idẽ erit de testamento falso, vt per Garg. cons. 124. num. 17. vol. 1. inter cons. cri. diuers. & de prædictis latè per Lazar. Feruit. in tract. de momento temp. c. 10. num. 38. *Baiar.*

h *Hoc etiam præscriptionis exceptione.*] Adde, † quid si officialis nõ steterit ad syndicatum, nec absolutoriã habuerit, an perpetuo, vel secundum naturam actionum conueniri poterit in patria sua de gestis in officio, latè Io. Anton. de Nigr. super cap. Regni cap. 132. numero 18. sub rubr. de syndicatu. *Baiard.*

i *In syndicatu.*] Vide tamen Marsil. rubr. de fideiuss. nu. 212. & in quantũ dixi supra vers. sed hæc, quod actiones ciuiles, quæ ex crimine descendunt, durant tantum vsq. ad 30. annos, adde Alexan. consil. 16. sub num. 24. ad fi. lib. 5. declarantẽ, quod actio, quæ potest dari contra tertium detinẽtem rem pertinentem ad Ciuitatem, tollitur spatio 30. annorum, id intelligi contra illud, qui non habet titulum a ciuitate, tu dic, vt ibi, euenientе casu. *Drogh.*

6 *Hac* h *etiam præscriptionis exceptione tueri se potest* i *iudex existens in syndicatu: nam lapso eempore, quod præfigi solet in edictis syndicatorum ad querelandum, non potest vlterius molestari non modo in ipso loco officij, sed neque etiam in eius propria patria. Et ita communiter tenetur, vt dicit Fer ret. caut. 14. ver. & circa istam. Hæc autem conclusio, quando iam secuta est absolutio, non videtur habere multum difficultatis, prout etiã se obtinuisse in facti contingentia attestatur Alexan. in Apostil. ad Bart. in l. 2. sub num. 6. ff. ad leg. Iul. repetund. prout illum refert Paris Put. de syndic. fol. 137. num. 1. in fin. Sed certè idem etiam dicendum est, si non sit secuta absolutio; & ita vtroque casu hanc esse communẽ opinionem attestatur Boss. in tit. de official. corrup. pec. num. 32. Et refert idem Paris de syndic. fol. 142. post num. 7. quod vidit multos officiales euasisse syndicatum,* k *& fuisse absolutos, quia que relæ non fuerunt porrectæ in tempore banni: & ita quotidie practicari attestatur Anton. Gomes. c. 1. delictorum, nu. 23. in fi.*

7 *Vnum tamen scias in hoc proposito, quod ex maleficijs, de quibus obstante cursu tem poris, non potest cognosci, po test iudex alia maleficia, de quibus cognoscere potest, aggrauare, & in maiori pœna punire. Et ita communiter dicitur, vt attestatur Nellus de bannitis, in secunda parte primi temporis, quæstione 6. subdens, quod ita communiter seruatur per assessores, licet dicat, quod de iure id fieri non potest, & quod rectores illud seruant in animarum suarum perniciẽ. Hanc etiam dicit esse commu nem opinionem, Ias. in l. si idem cum eodem, ff. de iurisdictio. omnium iudic. quem refert Villalpand. in repet. l. 22. c. 8. post numerũ quartum. Vide, quæ dixi supra quæst. 39. versic. pro complemento.*

8 *Alia* l *etiam est defensio, qua potest reus vti, excipiendo peremptam esse instantiã causæ: nam eo casu debet absolui. Et licet in ciuilibus perempta instantia actor ad-*
m *huc audiatur* m *refectis impensis, vt dixi infra lib. proximo; tamen in criminalibus accusator post peremptam instantiam non est vlterius audiendus. Et ita communiter dicitur, vt attestatur Salyc. in l. qui de crimine, post num. 8. C. de accusatio. quem refert Capyc. dec. 206. num. 4.*

9 *Et scias, quod licet regulari-*

18 de, † quid si officialis nõ steterit ad syndicatum, nec absolutoriã habuerit, an perpetuo, vel secundum naturam actionum conueniri poterit in patria sua de gestis in officio, latè Io. Anton. de Nigr. super cap. Regni cap. 132. numero 18. sub rubr. de syndicatu. *Baiard.*

19 l *Alia etiam est defensio.*] Adde, † an huiusmodi instantia pereat, quando fuerit processum per inquisitionem, & an instantia per lapsum biennij pereat, & omne ius, vel de nouo possit accusari, vel diffinitiuè sit absoluendus, & an competat restitutio parti, vel fisco, vide per Gram. in vot. 31. vbi plenissimè, & an currat in concistorio Principis, Benint. in decis. 76. nu. 14. ubi dicit, quod causæ criminales terminantur biennio, siue procedatur per viam accusationis, siue inquisitionis, vide etiam per Carrer. in pract. crim. in §. obseruare, nu. 369. & Carau. in rit. 248. vbi multum diffusè hanc materiam tractauit, & ibi etiam posuit,

20 quomodo † in Regno Neapol. procedatur circa peremptionem instantiæ, & quid seruatur, & instãtia statuti cur

21 rit † in causa inquisitionis, sicut instãtia iuris communis. Bero. in c. venerabilis, nu. 79. de iud. & ibi, nu. 37. an contra clericos, quo tempore finiri debeant causæ criminales, & in hac † materia instantię vide etiam Franch. in decis. 250. vol. 2. vbi tenet causas criminales omnimodo esse finiendas infra biennium, sublata spe prorogationis, dispensationis, retractationis, restitutionis in integrum, & purgationis moræ, nec ex quauis occasione, siue proxima, siue remota vltra biennium prorogari, siue per actorẽ, siue per reum, siue iudicem steterit, & in fine dicit, quod in Regno Neap. a Proregibus instãtia sine aliqua causæ cognitione prorogatur.

22 les, & in hac † materia instantię vide etiam Franch. in decis. 250. vol. 2. vbi tenet causas criminales omnimodo esse finiendas infra biennium, sublata spe prorogationis, dispensationis, retractationis, restitutionis in integrum, & purgationis moræ, nec ex quauis occasione, siue proxima, siue remota vltra biennium prorogari, siue per actorẽ, siue per reum, siue iudicem steterit, & in fine dicit, quod in Regno Neap. a Proregibus instãtia sine aliqua causæ cognitione prorogatur.

23 Item adde, quod † si accusatus, siue inquisitus confessus fuerit delictũ, quod poterit condemnari, non obstante peremptione instantiæ, tanquam de notorio, cũ enim non pereat confessio, quæ facit notorium, vt not. extra de appel. c. Romana, §. finautem, libro 6. ideo reus condemnari poterit, quia in notorijs non requiritur ordo iudiciorũ, & facit, quod dicit Innoc. in c. per inquisitionẽ, extra de elect. & in c. cum super de confess. Et idem est, si tempus instantiæ esset præfixum a consuetudine, vel a statuto, secundum Gram. in constit. Regn. de desistent. ab accusatione, in fi. Et an idem sit in ficto confesso, quia contumax, vide Rol. consil. 94. vol. 3. & idem esset, si perempta instãtia appellationis, ideſt, quod appellatio esset deserta apparet de cõfessione, iudex posset condemnare. Berous in cap. venerabilis, n. 67. circa med. de iud.

24 Item adde, † eo tam Principe instantiam non obseruari, secundũ Calcan. cons. 26. nu. 9. & Menoc. de arbitr. iud. q. 8. nũ. 22. fol. 10.

25 Item adde, † quod iudex poterit cõdemnare, & punire contumacem perempta instantia, qui non obtemperauerit mandato iudicis facto durante instantia, Andr. de Iser. in constit. in pecuniarijs, & Afflict. in constit. accusatorem, nu. 4.

26 Item adde, † prout ibi dicit idem Afflict. quod nunquam currit instantia in causa, de qua secundum iura, & Constitutiones, Rex est consulendus, & idem tenet Luc. de Pen. in l. fin. C. de naufrag. & ibi etiam idem Afflict.

27 dicit, † quod consuetudo potest facere, quod in causa non pereat instantia.

28 Item adde, † quod fideiussio de iudicio sisti toties quoties finitur finita instantia, Afflict. in constit. sæpè contingit, num. 4. & 5. & Imol. in consil. 47. in casu permisso, & Carauit. ritu 44 nu. 12.

Item adde, quod de peremptione instantiæ potest opponi etiam post sententiam, Ioseph Lud. decis. 24. inter Iucen. & decis. 43. in fine. *Baiar.*

m *Refectis impensis.*] Adde Abb. in c. venerabili, & ibi in addit. extr. de offic. deleg. supra ad. q. 48. vers. 1. *Drogh.*

Accu-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n *Accusatorem esse mortuum.*] Quid si accusatus sit mortuus, dic crimen extinctum esse, etiã si esset accusatus de crimine falsi, vide per Cæpol.crim. consil.25. nu. 5.qui nu. seq. dicit quibus casibus non extinctum remanet crimen accusatorũ morte, quod etiã tradit Iul.Clar.inf. vers.sunt tamen. Adde Alb. Gand. de malef. tit.accusari, quæ perso. non possint.col.1.*Giach.*

Accusatorem esse mor
39 *tuum.*] Adde, quod † nõ procedit, quando accusatio esset ciuilis, quia tunc indistinctè transit ad hæredes, modo accusator decesserit post litẽ contestatam, vt per Gomes.in cap.1.de delict. num.85.*Baiard.*

o *Sed hoc intellige.*] Adde, quod hanc restrictionem D.Clari impugnat Farin.q.4.nu. 32.
30 in fi.vbi dicit, † quod hodie de consuetudine iudex in omnibus delictis procedere potest, quinimò hoc esse de iure, per tex.in l.constante matrimonio in fine, ff. de adult. & hoc latè habetur sup a ad §.adulterium, in princ. in vers. item adde, quod si extaret statutum.*Baiard.*

p *Quæro nunc.*] Farin. d.q.10.nu.36.37. & 48. & nu.50.& 52.*Ros.*

Quæro nunc.] Adde,
13 quod mors † vigintimodis probatur, quando agitur de re pecuniaria, seu de præiudicio reparabili; secus autem, vbi de re grauiori, seu de præiudicio irreparabili, nã tunc plenè mors omnino probari debet, vt per Sebast.Med.in tractat. mors omnia soluit par. 1.nu.87.cum seq.fol.13. & quomodo mors probari possit, vide omnino Mascar. de probat.conclus.1070.& 1071.& 1072.

32 Item † adde, quod licet iudiciũ regulariter morte extinguatur, tamen hæres accusati potest instare, & petere a iudice, vt declaret defũctum delictum non cõmisisse, habita, & recepta super hoc informatione, & probatione vera, & iuridica, & iudex ter de iure canonico causæ nullam habeant instantiam, vt dixi infra libro proximo: illud tamen intelligendum est, vt procedat in causis ciuilibus, non autem in criminalibus: nam in istis tam de iure canonico, quam de iure ciuili perit instantia, & in hoc omnes concordant, vt dicit Anan.in d.c.qualiter, & quando il 2.§. licet autem, nu.16.de accus. In hoc tamen Ducatu hæc defensio parum prodesset: quia in causis criminalibus nulla seruatur instantia, neque iuris cõmunis, neque constitutionum, neque statutorum, quinimò ex generali consuetudine etiam perempta instantia potest iudex prosequi processum, & ita seruat practica, vt dicit Boss.in tit.de inquisitione, nu.89.qui etiam in tit.de sent. nu.108. attestatur, quod ordines huius ducatus disponentes super instantia causarum criminalium, in practica non seruantur, et est omnibus notissimũ.

10 Pariter etiam posset allen gare o accusatorem esse mortuum, propterea q; extinctum esse, & abolitum ipsius accusationis iudicium, neque hoc casu audiendi essent hæredes ipsius accusatoris, si vellent uti hæredes accusationem ipsam prosequi, l.1. & per totũ titulum, C.si reus, vel accus. mor.fue. & est omnium receptissima sententia, vt dicit Placa lib.1.delictorum, cap. 38.nu.2.Sed certè hæc etiam defensio non multum prodesset; licet enim hoc casu secuta dicatur legitima accusationis abolitio; potest nihilominus iudex ipse ex officio accusationem ipsam prosequi, et processum perficere, & ita tenent Bart. in l.libellorum, §.fin.num.5.ff.de accusat.& ita communiter tenetur, vt ait Corset.in repert. Abb.in verbo, Abolitio, Anan. in c. crimina post num.5. versic. his autem præmissis, de colluss. deteg. licet dicat, quod contraria pars est mitior, humanior, & benignior, & ita seruatur in practica, ut attestatur Boss. in tit. de inquisitione, nu.89. Quæ quidẽ conclusio hodiernis temporibus nullam habet difficultatem, cum ex generali consuetudine in omni casu procedatur per inquisitionem, siue extet accusator, siue non, vt dixi supra quæst.3.versic.sed certè. Vide, quæ dixi inf.quæst.58. vers.& scias.

11 Quinimò si accusatore mortuo velit aliquis alius accusationem prosequi, potest illud facere, dummodo compareat ad illam prosequendam intra 30. dies, & etiam post 30. dies, et si uelit de nouo accusare principaliter, & p se, admittitur intra tempus a lege accusationi præfixum: ita declarat Bart. in l.libellorum, §.fin.nu.6.ff.de accus. & est commu.opi.ut dicit Ant.Gomes. lib. delictorum, cap. 1. num.56.

12 Sed quid si accusator desistat, nunquid poterit iudex procedere? Respon. quod ex quacunque causa accusator desistat, poterit iudex ipse prosequi processum, et finire. Ita sentit Bart. in l.libellorũ, §.fi.num.5.ff.de accus. & est commu.opi.vt dicit Gand.in tit. de transact. quem refert Pract.Carer.f.505.nu.379. in fi. Aret.in c.licet nu. 22. de accus.subdens, quod seruatur in practica. Vide, quæ dixi sup.q.3. vers.superflua et, & infr.q.85.circa princ.

o Sed o hoc intellige, vt procedat in illis casibus, in quibus iudex ab initio potuisset ex officio procedere: aliàs secus.

13 Quæro P nunc, quid si allep getur, & probetur delinquentem esse mortuum, nunquid adhuc debet iudex ad ulteq riora procedere. Resp. o quod non: nam crimen, & pœna per mortem extinguitur, l. defuncto, ff. de publ.iud. et est cõmunis conclusio, vt ait Cagnol. in l. pupillum qui, §. in hæredes, post nu.4. versic. Et prædicta, ff. de reg. iur. Neq; mortuo accusatore transit in hæredes accusatio, vt est tex. in l.1.C.si reus, vel accusator mortuus fuerit. Et hanc dicit esse omnium receptissimam sententiam Placa lib.1.delictorum, c.38.nu.2.

14 Sunt r tamen aliqua crimina excepta, in quibus etiam
r post mortem delinquentis procedi potest, scilicet hæresis, [& læsæ Maiest. repetundarum, peculatus, [homicidij sui ipsius ob conscientiam sceleris patrati, quos omnes casus tenetur facere pro euitanda infamia defuncti, & conseruanda eius memoria, l.filio.§. Seias ff.de adimen.leg.& Gomes. de delict. cap. 1. num.85. *Baiar.*

q *Quod non.*] Hic cadit pulcherrima, & quotidiana dubitatio; An scilicet sententia in pœna pecuniaria ferri possit in personam procuratoris effecti domini litis, mortuo reo post litẽ contestatam, & de delicto conuicto, vel confesso, an aute ferri debeat in personam hæredum vocatorum; de qua nouissimè plenè vide, & dic, vt per Osasc. decis. Pedem.149.*Giach.*

r *Sunt tamen aliqua crimina.*] Farin.q.10.num. 42.vol.1. *Ros.*

Sunt tamen aliqua cri-
33 *mina.*] Adde † videndum Peregrin. de Iuribus, & priuileg. fisci, lib.4. tit.5.num.5. cum sequenti, vbi accumulauit decem & septem casus, in quibus per mortem delinquentis crimẽ non extinguitur quo ad pœnam, respectu bonorum fisco applicandorum, vel respectu pœnæ pecuniariæ, & de crimine hæresis, ita tenet latè Direct.inquisit.parte 2. quæst.111. quod procedit in hæretico vero nõ suspecto, Zanch.de Hæretic.cap.24.num.2.& in crimine læsæ maiestatis, adde Menoch.cons. 99.& Decian.consil.18. vol.1. contra Roland. consilio 1. volum.3. vbi multa de pena pecuniaria, & tenuit etiam Menoch.in casu 265.num. 11. pœnas pecuniarias non extingui morte delinquentis. *Baiar.*

[*Homicidij sui ipsius.*] Hic adde, qua pœna afficiatur mortem sibi cõscisens, vel vulnus inferens: quid iure diuino, Pontificio, ciuili, Romano, quidque Græco, elegãter explicatur per Iacob.Menoch.de arbitr. iud.lib.2. centu.3, casu 284.*Giach.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

t Scias etiam quod.] Farin. vbi sup. nu. 57. & alijs maxime 95. *Ros.*

Scias etiam.] Adde, quod idem tenet Iafred. in decis. 391.
34 quod pœna, † quæ infligitur ipso iure, transit contra hæredem, etiam lite non contestata contra defunctum. Adde, quod Gomes. in loco hic allegato tenet, quod in crimine hæresis post mortem potest procedi infra quadraginta annos, & imponitur pœna confiscationis omnium bonorum, quæ nocet hæredibus, & alijs quibuscunque possessorib. per tex. in c. 2. de præscrip. in 6. & ibi ad contraria respondet, sed vide, quæ posui supra in §. hæresis ad vers. Item de crimine hæresis. Et est aduertendum, quod nunquã in dubio pœna intelligitur imposita ipso iure, sed per sententiam ferendam, Alex. cons. 103. nu. 16. vol. 1. *Baiard.*

u *Sequi condemnatio.*] Adde post Boss. citatũ, vide per Osasc. ead. decis. 149. nu. 6. *Giach.*

x *Consuluit in facti contingentia, Alba. cons.* 90.] Adde, quod ibi Al-
35 ba. dicit, † quod contumacia habetur pro conclusione, stante statuto, quod contumax habeatur pro confesso, & dat formã sententiæ, vide et Menoch. de recuperan. poss. remed. 1. num. 159. & cons. 99. nu. 157.

36 Item † adde, quod hæres tenetur ex dolo commisso per defunctum in contractu, vel quasi contractu indistincte, etiam lite non contestata cum defuncto, & etiã quod ad hæredem nihil peruenerit ex dolo, l. ex contractibus, & l. ex deposito, ff. de actio. & oblig. & l. 1. C. ex delict. defunct. & gl. ibi. Abb. in cap. fin. de sepul. Franc. Trigin. cons. 19. nu. 6. & Vgoli. cons. 17. nu. 7. inter cons. vltimar. volunt. *Baiar.*

y *Adde, quod non requiritur, quod ante mortem sequuta sit*
38 *declaratio criminis.*] Adde, quod † declaratoria etiam post mortem rei fieri potest, & ita est verior, vt per Nell. de bannitis in 1. par. 2. temp. quæst. 7. Boss. in tit. de senten. num. 47. & Bero. in consil. 176. num. 93. vol. 1. quia declaratoria non requiritur ad effectum pœnæ committendæ, & dominij rerum in fiscum transferendi, sed tantum super facto, & aduocatione possessionis bonorum, nam facta declaratione criminis commissi, ex tunc retro declaratur, reum ex delicto incurrisse in pœnas a lege ipso iure indictas, Abb. in c. pernenit, de cens. Bero. in d. consilio 176. num. 65. sic etiam contingit in criminibus, pro quibus rei defuncti memoria damnatur, & in his huiusmodi pronunciatio requiritur, veluti in crimine læsæ maiestatis, & hæresis, Rolan. consil. 8. num. 8. volum. 3. Bursat. consil. 43. Menoch. cons. 99. num. 172. & ita tradit Peregr. de iur. fisci lib. 4. tit. 5. nu. 13.

Adde circa huiusmodi quæstionem, si pœna non declarata contra auctorem possit contra eius hæredem declarari, vide Gabr. concl. 35. lib. 7. vbi plenè; vide etiam decis. Pedem. 148. vbi tenet, sententiam pecuniariam mortuo reo post litem contestatam, modo de delicto confessus, aut cõuictus fuerit, proferri posse, & hoc procedere, siue procedatur per viam inquisitionis, siue accusationis, & tam in confiscatione omniũ bonorum, siue partis, quam in condemnatione facta in quantitate, & hæc est communis opinio, Bursat. consil. 77. num. 21. vide etiam Bertaz. cons. 33. num. 5. volum. 1. & ibi per Addent. in litera B. & in dicta decis. Pedem. ha-
39 betur etiam, an † sententia in pœna pecuniaria ferri possit in personam procuratoris, effecti Domini litis mortuo reo post litem contestatam, & de delicto, vel confesso, an autem ferri debeat in personam hæredum mortuorum.

40 Item † adde, quod confessio ficta, quę resultat ex contumacia, quãdo transit ad cõdemnationem, pœna transmittitur ad hæredes propter sententiam, decis. Pedem. 106. & Bertaz. cons. 85. num. 31. secus vero si delinquens ante condemnationem mortuus fuerit, quia tunc hæres non poterit condemnari; morte enim delictum extinguitur, Paul. de Castr. in l. transigere, nu. 9. C. de transact. Bart. in l. ex iudiciorum, ff. de accusat. Angel. Aret. consil. 71. num. 41. volum. 1. crim. & hoc communiter in

recenset, & dicit a Doctoribus communiter teneri Ant. Gomes. cap. 1. delictorum, nu. 80. de quibus ego suis locis tractaui.

15 *Scias* t *etiam, quod in om-*
t *nibus casibus, in quibus pœna amissionis bonorum est imposita a lege ipso iure, potest etiam mortuo delinquente tractari de eo crimine contra hæredes, ad effectum confiscationis bonorum. Ita dicit glos. in l. 3. §. quod autem. in verbo, Etiam hæredi eius, ff. quod quisque iur. & est communis opin. vt dicit Tiraquell. in repet. l. si vnquam, in verbo, Reuertantur, num. 241. C. de reuocan. donat. Ias. in d. §. quod autem, num. 2. vbi dicit, quod omnes ita tenent, Didacus in epitom. super 4. decretal. fol. 82. post num. 6. Ant. Gomes. in loco prælleg. versic. sextus casus, Menchiaca controuers. illustr. cap. 96. num. 22. & controuers. vsu frequentium, cap. 6. num. 15. Vide, quę dixi infra quæstione 94. versic. sed pone. Et quod vbi agitur de pœna pecuniaria, possit etiam post*
u *mortem* u *sequi condemnatio, modo prius esset conclu-*
x *sum in causa,* x *consuluit in facti contingentia Alba. cons. 90. tenenturque eo casu hęredes, probato crimine, non modo bona ipsa fisco relaxare, sed etiam omnes fructus per ipsum delinquentem a die commissi criminis perceptos restituere. Et hęc est communis opin. vt ait Diaz in practica criminali canon. cap. 123. quem refert Didacus in loco prælegato, post num. 7. Menchiaca in d.*
y *cap. 7. num. 16.* y *Adde, quod non requiritur, quod ante mortem secuta sit declaratio criminis. Et hanc fatetur esse communem opinio Boss. in tit. de pœnis, num. 34. in fin. licet in tit. de accusat. num. 34. dicat, quod in hoc Ducatu non obstante Decreto, cuius virtute bona ipso iure confiscantur a die commissi criminis, seruatur nihilomi-*
z *nus, vt requiratur, quod* z *facta fuerit declaratio criminis ante mortem ipsius rei, quod ego etiam semper vidi obseruati, & in specie in bonis cuiusdam Petri Martyris de Monte, scribæ, & ratiocinari in negocio salis, qui confessus fuerat se libros suos vitiasse, & falsas relationes in fisci præiudicium fecisse; cum tamen mortuus esset ante condemnationem; re in Senatu discussa, iudicatum fuit eius bona fisco non competere, sed ad ipsius proximiores spectare, 11. Augusti 1552. P. N. Credo tamen, quod hoc de iure vix posset sustineri, præsertim in casibus, in quibus potest memoria defuncti damnari; in quibus quidem ego apud nos nunquam hoc vidi decisum in facti contingentia, & si casus contingeret, fortè non recederem a communi opinione, præsertim cum in nouissimo palatij versatur, vt dicit Ludou. concluf. 3. lib. 1. comm. vers. ampliatur nono.*

41 Item † adde, quod hæres non tenetur in duobus casibus: vnus est, ff. si mens. falsum. mod. dix. l. si ex duobus, §. vlt. alius est, ff. de tributor. l. illud, §. vlt. & ita tenet gl. magna, in fin. c. fi. de sepult. *Baiard.*

z *Facta fuerit declaratio.*] Illa stat fortassis ratio, quia ante sententiam nullum ius competit fisco per ea, quæ tradit Neguss. tractat. de pignor. 4. membr. 2. partis, num. 115. ad finem, alias autem vbi imponeretur pœna, ipso iure attenditur tempus delicti, non autem declarationis, pourt etiam stante Decreto, de quo infra quæstione 78. versic. Vlterius quæro, attendi soler in statu Mediolani tale tempus delicti, & vtique confert hæc practica cum Iure Canonico: Constito namque de delicto statim est locus pœnæ, sed pœna non habet locum ante declaratio-

nem

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nem faciam, Beninten. decis.37.num.11.& decis.46.in fin. *Drog.*

a *Scias autem.*] Adde text.24.quæst.2.cap. sanè,ibi, si modo conuinceretur, & vide omnino Ang.de Castr. inter consilia criminalia diuersor. consil. 94. num. 8.& 9. cum seqq. vol. 1.*Drog.*

b *Sed hic incidenter quæro.*] Cartar. de execut.sentent.cap.fi.num. 466. Decian. de crim. to.2. lib.9. cap.4. num. 14. Menoch. casu 285. de arbitr. iud. Farinac. vbi supra numero 56. *Ros.*

c *Respondeo,quoad pœnã* 42 *corporalem.*] Adde† Menoch.de arbitr.iud. dicto casu 285.& latissimè per Farin. d. quæst. 10. nu.77. cum sequenti. *Baiar.*

d *Sæuire in eius cadauer.*] Adde quando in mortuos sęuire liceat,aliqua memoratu digna per Iac.Menoch. de arbit.iud.lib. 2.cent.3.casu 285. *Grach.*

e *In famosis latronibus.*] Idem in assassinis, parricidis, & alijs committentibus grauissima crimina,ratione immunitatis scelerũ, vide per Ludou. Carer.in pract. crimin.§.homic.vlt.sub num.13. *Grach.*

f *Similiter vidi suspendi quendam incognitum.*] Adde de incognitis, supra quæst.4.vers.Quando verò ibi, licet enim ignoretur, infra quæst. 89.versic.scias autem in fi.At quod iste incognitus interfectus de iure suspendi non potuisset, vide Dec.in l.hęredem, num. 20. ff. de reg. iur. Menoch. de arbit. iud. lib.2.cent.3.casu 285.in princ. *Drogh.*

g *Conscientia proprij sceleris.*] Adde infra quæst. 60. vers. prodest etiam,in fin. *Drog.*

Conscientia proprij sceleris.] Adde Menoch. de arbitr.iud. casu 284. num.15. vbi tenet,quod iudicis arbitrio relin- 43 quitur,† an cadauer illius,qui sibi mortẽ conscisuit, suspendi debeat, & idẽ tenet in casu 285. numero septimo, Marsi. in l.fin. num.40. ff. de

mis constitutionibus, in tit. de accusat.cap. mortuorum, videatur hic articulus relictus dispositioni iuris communis. a *Scias autem, quod in casibus, in quibus potest damnari memoria defuncti, vel bona post mortem confiscari,illud intelligendum est, vt procedat intra quinquennium a die mortis defuncti, non autem vltra. Ita tenet gloss. in l.Manichæos, in verbo, Subire, C. de hæret. & communiter Doct.teste Ant. Gomes. in loco præallegato, num.81.*

16 *Sed* b *hic incidenter quæro:Pone quod reus,qui est de crimine confessus, vel conuictus, vel etiam condemnatus, ante executionem moriatur, vel naturali fato, vel quia manus intulerit, quid debet iudex hoc casu facere?* c *Respon.* quo ad pœnam corporalem certè non debet vllo d *modo* d *sæuire in eius cadauer, neque illud suspendi facere, & assessores, qui id faciunt, tenentur iniuriarum, & est pessima practica, vt dicit Paris Put. de syndic. fol.315.num. 1. Et hoc est commune dictum, vt ait Sapia in l.Imperium,posi numerum septimum, ff. de iurisd. omnium iudic. Hanc etiam opin.dicunt esse communem scribentes in d.l.Imperium, & in specie Curt. iun. num. 35.Igneus in l.1.§. si sibi manus, post num.46. & 54. ff. ad Syllan. Boss.in tit. de accusatio. num. 33. Nam crimen, & pœna morte delinquentis extinguitur, vt dixi supra, versic. quæro nunc.Et hæc ratio assignatur per Doctores communiter, vt dicit Sapia in loco præallegato,numero sexto. Sed certè quidquid sit de iure, contrarium praxis tenet, & obseruat,vt ait Igneus in loco præallegato,num.21.& 42. vbi etiam subdit, quod in parlamento Rothomagensi bis vidit iudicari contra hanc communem opin. Contrarium etiam de facto seruari attestatur Bal. in l.2. num. 2. C. qui testam. face. poss. quem refert Marcus decis.953. quæritur de ratione,numero septimo. Imo*

la in cap.Raynutius, numero 144.de testam. Cagnol. in l. pupillum qui §. in hæredes, e *num.2. ff. de reg. iur. &* c *in famosis latronibus idem attestatur Imola in d.l.Imperiũ, prout illum refert Gigas de crimine læsæ Maiestatis fol. 137 quæst.32.nnmero quarto. Idem etiam dicit Imola in l.defuncto,num.1.ff.de publicis iudic. & in l.1.§. quoties, ff. de iniur. prout illum refert Bertach.in verbo.Cadauera, num.3. & Ang. de malefic. in verbo, qui iudex videns,num.43. & Marian. in repet. c.qualiter,& quando,nu.261.*

Idem practicari in regno Castellæ attestatur Anton. Gomes. cap. 1. delictorum, num.79.referens se ita uidisse practicari in quodam forensi in ciuitate Salmaticensi, qui dicebatur fugisse de religione, & monasterio, & tentasse habere accessum ad puerum, vt cum eo committeret peccatum contra naturam, & ex indicijs captus fuit, & in carcere se suspendit: nam fuit statum publicè ductus per ciuitatem, & vias publicas, & igne crematus. Ita etiam quandoque vidisse seruari in vilibus, & publicis latronibus, attestatur Boss.in loco præallegato, & in tit. de execut. sententiæ,num.18.Et ego uidi aliquando delinquentes, qui in actu capturæ a satellitibus occisi fuerant,suspendi ad aliorum terrorem, & hoc f *quando delictum erat notorium.* f *Similiter vidi suspendi quendam incognitum, qui aggressus fuerat quendam, & contra eum sclopum exonerauerat, licet enim fuisset ille incognitus in illa rixa interfectus, iussit tamen Senatus illum furci suspendi. Sic etiam vidi alios,qui pendente processu seipsos interfecerant, furcis publicè suspendi, & in specie quendam Ludouicum Bergaminum, qui post confessionem delictorum seipsum in carcere strangulauerat, 6. Nouembr.1555. P.N. Et licet Igneus in d.§.si sibi manus,nu.21. dicat,quod communis praxis, & obseruantia iudicum est,quod eos, qui seipsos ex quacunque causa occidunt,suspendi faciunt,ex eo quod sui ipsius homicidæ sunt, hæc tamen practica apud nos non seruatur,nisi (vt dixi) id faciant pendente processu in carcere existentes:nam eo casu* g *præsumuntur id fecisse, conscientia proprij sceleris,vt dixi infra q.68.vers. seipsum occidere.*

17 *Vlterius quæro,nunquid hęres teneatur* h *ex delicto defuncti. Resp. quod de iure ciuili non tenetur:nam regulariter pœnæ delictorum non transeunt ad hæredes,l.1.ff.de priuat.delict.* i *De iure autem canonico tenetur hæres pro delicto defuncti, etiamsi nihil ad eum peruenit. Et ita tenent com-*

quæstio. Boer. in decis. 316. numero nono, & Sebast. Medices in tractat. mors omnia soluit parte prima, num. 142. vide etiam Farinac.var. quæst.in quæst.10.num. 77. cum sequent.vbi latissimè.*Baiar.*

h *Ex delicto defuncti.*] Adde,atque fusius vide de ista q.per Osas.decis. Pedem.152. per totum. *Grach.*

Ex delicto defuncti,] Farin. vbi supra num. 57. *Ros.*

Ex delicto defuncti.] 44 Adde distinctionem, † quam facit Osac.in decis. Pedem.151.in Terris non subiectis ratione temporalitatis ecclesiæ,seruandũ esse ius ciuile;in locis vero subiectis ecclesiæ, seruãdum esse ius canonicum, & 45 quando hæres † teneatur de delicto defuncti, vide etiam Capr. commun.conclu.reg.57.per totam, & latissimè per Farinac.variar.quæst.in q.10.num.56. cum multis seqnen. & ibi etiam, quando reus fuerit condemnatus in contumaciam. *Baiar.*

i *De iure canonico.*] Adde glo. in cap. parochiano, de sepult. & glo.1.quæst.4.§.item pacto.& gl.in d.cap. in literis, de raptor.& glo. 14.quæst.2.cap.sanè, & gl.in cap. si episcopus, ibi,quæst.2. *Guior.*

Scias

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

k *Scias tamen.*] Adde
46 tradita † per Osasc. decis. Pedem. 152. in fine. *Baiard.*

l *Siue confecerit inuentarium, siue non.*] Adde, quod ista est crebriot sententia, teste Osasc. d. decis. 152. num. fin. *Giach.*

m *Vltimo quæro.*] Cattar. de execut. sentent. cap. fin. num. 308. in fin. Farinac. in 4. vol. quæst. 98. causa decimasexta, nu. 144. *Ros.*

Vltimo quæro.] Adde
47 tradita † per Couar. variar. resolut. lib. 2. cap. 10. nu. 4. & vide etiam Angel. de Cast. in 2. to. consil. crim. diuersor. in consil. 32. cum duobus alijs sequent. vbi habetur, quod Iudæus propter baptismum non sit puniendus pœna mortis, sed alia pœna, & idē Angel. ibi num. 5. dicit, quod hoc sibi videtur æquum, & iuridicum, etsi baptismus esset susceptus in fraudem, & causa euitandi pœnam mortis, & etiam ad ipsam pœnam mortis iam condemnatus fuisset, & hoc fauore fidei. Tiraquel. de pœn. tem. causa 25. numero 6. cum sequenti. *Baiar.*

n *Ego vero si casus contingeret.*] supra quæst. 36. versic. sed pone vbi attenditur status tempo *communiter canon. ut dicit Abb. in cap. in litteris, nu. 3. de rapt. quem refert Anan. ibi, post numerum 13. vers. In glos. hæredes, Ioan. Brun. post relectiones Didaci, fol. 360. colum. 2. versic. Secundo adde. Hanc etiam dicit esse communem opi. (canon. Abb. in cap. fin. post num. 6. de sepult. quem refert Ant. Gomes. cap. 1. delictorum, num. 85. Et illam communem appellat Aret. in rubr. ff. de acquir. hæred. colum. 2. quem refert Ruin. cons. 20. num. 1. lib. 4. Burgos in cap. 1. col. 4. de empt. & vendit. Didacus libro 3. resolutionum, cap. 3. post num. 7. Et hoc etiam si cum defuncto lis contestata non fuerit. Et hanc dicit esse communem opinionem Legistarum, & Canonistarum. Duennas regul. 13. num. 12. Xuares allegat. 26. num. 4. Menchaca controuer. c. 96. post num. 27. versic. Secta limitatio.*

18 *Scias* k *tamen, quod hæres*
k *non tenetur ex delicto defuncti, nisi vsque ad vires hereditarias, &* l *hoc siue confecerit inuentarium, siue non. Et est commun. opin. vt dicit Aret. in loco prælegato, quem refert, & sequitur Ruin. in d. cons. 20. circa fin. Negus. de pignor. fol. 50. nu. 124. in fin. Anan. in d. c. in litteris, numero septimo, de rap. Didac. in d. cap. 3. numero octauo, Boss. in titul. de pœnis, numero 34.* ris delicti, & ibi varietes dixi. *Drogh*

19 *Sed pone, quod delinquens reliquerit plures hæredes, & vnus eorum non sit soluendo: nunquid tenebitur alius exonerare conscientiam defuncti? Respon. quòd sic: ita tenent Hostiens. in cap. tua, de vsur. & est communis opinio, vt attestatur Alciat. in l. 2. §. & harum, num. 31. in fin. ff. de verb. obligat.*

20 *Vltimò* m *quæro, nunquid Iudæus, qui post commissum*
m *delictum suscepit sacrum baptisma, possit pro eo delicto puniri. Respond. In hoc fuit aliquando controuersia inter Doctores: nam gloss. in cap. quod autem, in verbo, Pœnitentis, 32. quæst. 1. tenuit, quod non: & dicit Ferrat. cautela 24. post numerum quartum, quod hæc est communis opin. Theologorum, quem refert Vinius in libro communum opin. in verbo, Accusari potest Iudæus. Alij vero multi tenuerunt contrarium, scilicet, quod licet Baptismus tollat pœnam spiritualem criminum ante cōmissorum, non tamen liberat a pœna temporali, quæ pro eis esset imponenda. Et hanc esse communem opinionem attestatur Ioan. de Anan. in d. cap. de ijs, post num. 6. quem refert Ruin. consilio 13. numero tertio, libro quinto, vbi in facti contingentia ita consuluit, licet subdat, quod erit in arbitrio iudicis eligere contrariam opinionem tanquam mitiorem, & æquiorem. Berous in eod. cap. de ijs, num. 15. Apostil. ad Angel. de malefic. in verbo, Et ad querelam post num. 91. Dec. consilio 130. num. 2. Ferd. Loazes in §. ijs itaque, numero 28. Instit. de iustitia, & iure, quem refert Placa, libro primo delictorum, cap. 34. numero 17. Marquar. de*
n *Iudæis in tertia parte, cap. 5. numero primo.* n *Ego vero, si casus contigeret, libentius inclinarem in opin. gloss. quæ procuidubio æquior est, & religioni nostræ magis fauet, magisque attrahit Iudæos ad conuersionem, vbi tamen non apparet, quod sacrum baptisma in fraudem susceperint. Bene verum est, quod in omnem casum, licet talis Iudæus sit liberatus a pœna temporali, non tamen erit liberatus a restitutione, vel emendatione damni, ad quam teneba tur ante baptismum susceptum, & hoc dicit esse verissimū, & ab omnibus approbatum Ruin. in d. cons. 13. num. 2.*

QVÆSTIO LII.

De negatiua probatione.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Si probetur delictum, de quo reus imputatur, non fuisse commissum, debet reus absolui.*
2 *Potestque id probari per rei euidentiam.*
3 *Item potest probari per testes.*
4 *Negatiua simplex, & indeterminata est improbabilis, secus autem si sit coarctata loco, & tempore.*
5 *Potest etiam negatiua probari per dictum ipsius offensi.*
6 *Et an exculpatio facta per offensum eximat reum a tortura.*
7 *Vbi non constat de delicto, reus non potest puniri, remissiuè.*
8 *Si non appareat de nomine offensi, an possit reus puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Negatiua non entis an sit probabilis.*
2 *Testes super negatiua præsumuntur falsi.*
*2 *Oratio negatiua quæ sit.*
3 *Exculpatio quomodo sit facienda, & quando prosit, remissiuè.*
4 *Inquisitio valet, etiam quod ignoretur nomen delinquentis.*
5 *Cadaueris recognitio quomodo sit facienda.*

ADDI

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ADDITIONES Ad Quæst. LII.

Et euidentiam rei.] Cartar.de execut.senten.cap. fin.numero quadragesimosecundo. *Ros.*

b *Sit per rerũ naturam impossibilem.*] Adde, quæ dixi supra ad q. 4. vers. Hæc autem omnia, in fractura muri, de qua ibidem, Cartar.de execut. senten. cap. fin.nu. 43.*Drogh.*

c *Scias autem.*] Immo potest probari vide per Nat.consil. 684. & declara, vt per Spec.tit.de probat.§.probare col.1. & 2.vi.inf. *Drog.*

Scias autem.] Adde videndum † Nat.in cõsil.648.vbi,quod negatiua non entis sic punibilis. *Baiard.*

d *Præterea etiam.*]negatiua simplex est improbabilis, Farin.q.75. vol.3.par.3.nu.221.*Ros.*

e *Si tamen coarctetur loco.*]Farin.q.65.& par. 3.nu.222. *Ros.*

f *Non potuisset esse,vel fieri.*] Adde, vt cautus sit testis, ne talia deponat, vt hic in fine; tunc enim reditur per tale dictum suspectus de falso, qua sola suspicione stante super tali dicto carcerari potest, vt in suspecto de falso dixit Dec. cons.274. sub nu. 5. & cons.602.num. 6. ad med.quod tamen limita, vbi testis sic carcerandus vellet fideiubere, Capyc. decis. 30. num.4.supra in §.falsũ, versic. Trita est, & potest esse ratio, quia cum pro crimine falsi non fit pœna mortis naturalis, vt est supra §.falsum, versic. sed quæro,fideiubendo euadit carceres per ea, quæ dixit supra quæst.46.versic. In hac autem. *Drogh.*

g *Caueant tamẽ testes.*] Adde† videndum Dec. in capit. quoniam contra numer.3.& 18.de probat. *Baiard.*

h *Dicuntur suspecti de falso.*] Vt per Dec.qui alios concordantes allegat in c.quoniam contra, num.3.& nu.18. de probat.vel procedete, inquit, etiam si verbis affirmatiuis proponatur,quod & comprobat apostilla illic,quoniam consideratur effectus,& illa oratio † vere negatiua est, quæ priuationem significat. per Dec. post allegatos ibidem,qui illam limitat duobus modis. Et primo, nisi negatiua sit sensui coniuncta, adeoque cadat in sensum testis;puta si dicatur, Titius non habet oculos, non hẽt directum in capite, & tunc non probatur negatiua directo quia q̃ non est,non cadit in sensum testis, sed indirectè probatur, quia ex quo non repræsentatur aliqnid visui,iudico,quod nihil sit in loco. Secundo prædicta conclusio non habet locum in negatiua coarctata loco, & tempore,quẽ bene probati potest,per indirectum tamen, vt per gl.in d. cap. quoniam contra, & tradit Alexand.cons.43.Visis, libro quarto,nu.18. & hoc verum intelligitur, vt quando tali modo coarctata sit, vt cadat in sensum testis, vt declarat Bald. in l. actor. C.de probat. & tradit Dec.vbi supra, & in capit.tertio loco supra eodem.Et restrictio negatiuæ etiam aliter considerari potest, videlicet, quãdo facta fuit discussio, & relatio per nuncium de commissione iudicis, per Dec post alios relatos,ibidem. Similiter dicitur coarctata negatiua,quæ restringitur ad certam scripturam,vt per Dec.ibid. cũ multis similibus, vt in consil. meo synd. num. 289.290 Et caueat regulariter testis ne astruat meram negationem : quia posset puniti de falso, vt per Iacob. de S.Georg.in l. si per aliũ §. docere, ff.ne quis eũ qui nu....*Giac.*

i *Potest etiam.*] Farin. vol.2. quæst.crim.q.46. nu.104.& sequent. nu. 110. & 113. & 116. & seq. & sup. fol. 102.in fin.*Ros.*

Potest etiam hæc negatiua.] Adde videndũ† Couar.variar.resol. lib. 2.cap.18. nu.8.in fine, Menoch. in comment. præsumptio.lib.1.quæst. 90.Ioan.Ant. de Nigr. in cap.7. frequens, numero 76. cum sequenti. Alciat. de præsumptio. reg. 3. præsump. 4. numero decimo, & Vulpell. in consilio 225.numero 27. & in consil. 115.num.8.& Bursat. in cons.20.num.38.& 39.& Hercul.in tractat. de negat.proban. num. 159. & omnino addentes ad Bertaz. in consilio 246. in l. 2.volum.1. vbi latissimè, quibus modi fiat exculpatio, & quando prosit inculpato, vide etiam Mascard. de probat. conclus.1130.numer.10.& 15.& de exculpatione eius, qui extra carceres facit fidem ad fauorem alicuius carcerati, puta pro homicidio,dicentis se illud homicidium fecisse, & propterea carceratum esse innocentem, vide Foller. in practica criminali in 2. par. 3.par.in verb. confitebuntur, numero nono, vbi tenet talem exculpationem non prodesse. *Baiar.*

QVÆST. LII.

1 *Vetur etiã se quãdoque reus probando delictum ipsum nõ fuisse cõmissum idq. probari potest in*
a *primis per euidentiam rei, puta, si homo qui dicitur occisus, exhibeatur viuus, vel domus, quæ dicitur combusta, reperiatur illæsa, & huiusmodi. Et dicit Bald.in l. si quis testibus in fin.C.de testibus, quod semel contingit de facto, quod fuit exhumatum corpus illius, qui dicebatur vulneratus, & cum repertum fuisset, quod ille non fuerat vulneratus, fuit reus absolutus,licet contra eum plenè probatum fuisset. Et illud dictum Bald. refert Ang. de malef. in verbo, Comparuerunt, & produxerunt instrumentum pacis, numer.33. & Pract. Carer. fol. 558. num. 96. Vide quæ dixi infr.q.98. vers.sed nunquid.Idemque si*
b *delictum, quòd commissum fuisse dicitur, sit per rerum naturam impossibile, prout contigit superiorib. annis in quodam Io. Ant.Zanetto,caupone,contra quem processum fuit per curiam Papie, tanquam quod præpostera venere fregisset cuidam fœminæ rectum intestinũ,ex qua parte ipsa postea peperisset, de quo processu valde miratus est Senatus, & ipsum Zanettum tanquam de re incredibili accusatum absoluit, 2. Decemb.1546. P.N.*

3 *Item potest probari per testes, probando negatiuam, scilicet, quod reus delictum ipsum non commiserit, neque comitteret potuerit.*

4 *Scias*c *autem, quod negatiua non entis est improbabilis, secundum omnes, vt*
c *dicit Igneus in repet. §. non*
d *alias, num.77. ff.ad Sylle.* d *Præterea etiam negatiua simplex, & indeterminata est improbabilis, vt dicit gloss. in cap. bonæ, il 1. in verbo, Per rerum naturã, de elect. quam dicit esse communiter approbatam Paris. in capit. quoniam contra,numero octauo de probat. Hanc etiam opinio. dicit esse communem Herculan.de proba.nega.nu*
e *mero 272.* e *Si tamen coarctetur loco,& tempore, tunc æquè probatur, vt affirmatiua, quando scilicet testes deponunt ipsam negatiuam, &*
f *reddunt rationem quod* f *non potuisset esse, vel fieri quin ipsi testes vidissent, vel scisset. Ita dixi gloss. in §. si verò absunt,in verb.Et vidisse, in auth.de hære. & falci. colla. 1. & ait Felin. in cap. in nostra,num.8.in fin.de testi. quod audiuit Aret.in voce dicentem,quod opin.illius gloss. nbtineretur in practica, quia est communis,quem refert Ruin. consil.97. circa fin. lib. 4. Hanc etiam esse veram, & recectam sententiam attestatur Simancas,de*
g *hæret.cap.26.num.4.* g *Caueant tamen testes, quia eo ipso,quod deponunt super negatiua,*
h *dicuntur suspecti de falso, quod tamen intelligе iuxta ea, quæ dixi supra hoc,eod.lib.§.falsum,versic. solet etiam.*

5 *Potest etiam hæc negatiua probari per confessio-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

k *Licet enim assertio vulnerati.*] supra quæst. 21. vers. Assertio, vulnerati in principio, & distingue assertionem vulnerati nõ morientis, de qua dicta quæst. 21. vbi supra, ab assertione vulnerati, & morientis, vt hic; Hæc enim assertio facit indicium, illa verò non; adde supra quæst. 7. vers. habes igitur, ibi nam aut talis denũciatio, Alex. tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 44. num. 5. & præsumpt. 4. num. 10. & de veritate in contrarium apparẽte huic dicto morientis, adde Boss. tit. de indicijs, nu. 84. *Drogh.*

l *Quod non constat de nomine offensi.*] supra q. 4. vers. Quando verò. *Drogh.*

Quod non constat de nomine.] Adde quod similiter † valet inquisitio, etiam quod ignoretur nomen delinquentis, vt

4 *nem, & dictum ipsiusmet offensi,* k *licet enim assertio vulnerati contra aliquem non probet, neque faciat indicium ad torturam, tamen ecõuerso dictum defuncti exculpantis imputatum de homicidio, tollit omnia indicia, quæ sunt contra ipsum, ita vt ex eis non possit torqueri. Ita dicit Bald. in l. 1. nu. 33. C. communia delegat. & est communis opi. vt dicit Plotus inter consilia criminalia diuersorum, cons. 110. nu. 1.*

6 *lib. 1. Quam tamen intellige, vt procedat, quando res est dubia: sed si appareret de veritate in contrarium, vel essent contra reum indicia valdè vrgentia, & proxima delicto, non esset standum huiusmodi assertioni, saltem ad euitandam torturam. Et ita practicatur teste Blanco in pract. crim. fol. 28. nu. 101. Plerumque enim videmus, quod offensi, siue propter remissionem, quam fecerunt vulneranti, siue propter suasiones amicorum, faciunt huiusmodi protestationes veritati contrarias: propterea in hoc maximè uersabitur iudicis arbitrium, qui inspecta qualitate facti, considerabit, an talis exculpatio videatur verisimilis, vel ne; & an ei standum sit.*

supra in quæst. 31. vers. contra, & aduersus, & eo casu quando iudex mittit ad inspiciendum

5 cadauer, † faciat describi signa dicti cadaueris, Farin. q. 2. num. 28. vbi latissimè. *Baiar.*

7 *Præterea etiam potest reus se defendere, allegando, quod non constat de delicto, & circa hoc videnda sunt ea, quæ dixi supra quæst. 4. & infra quæst. 55. versic. potest etiam, & seq.*

8 *Vlterius etiam potest opponere,* l *quod non constat de*

1 *nomine offensi, vel occisi. Sed certe hæc defensio non esset admittenda, valet enim inquisitio, & accusatio super homicidio, licet ignoretur nomen occisi, secundum gloss. quæ reputatur singularis in cap. libellorum, in verbo, Caio Seio. 2. quæst. 8. quæ quidem indistinctè obseruatur in practica, prout etiam se vidisse sæpius ita practicari attestatur Angel. in l. 1. §. interdum, num. 2. ff. si pars hæred. peta. & in l. si exceptione, §. in hac, num. 3. ff. quod metus causa, quem refert Aug. ad Angel. de malefic. in verb. hæc est quædam inquisitio, post num. 90. Et hoc sciunt omnes, vt dicit Boss. in tit. de delicto, nu. 33. Vide, quæ dixi supra, quæst. 4. vers. quando vero.*

QVÆSTIO LIII.

De exceptionibus, quæ contra testes in causis criminalibus opponi possunt.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *De exceptionibus, quæ contra testes proponuntur.*
2 *Et an si opponantur eis crimina, opus sit specificare locum, & tempus commissi delicti.*
3 *Et an opus sit etiam probare, quod communi opinione habentur pro talibus.*
4 *Et an opponens contra testes crimina, & ea non probans, teneatur actione iniuriarum.*
5 *De exceptionibus, quæ contra processum ipsarum attestationum proponuntur.*
6 *De exceptionibus quæ contra dicta testium proponuntur.*
7 *De exceptione falsi.*
8 *Et an testis falsus in vno probet in alijs.*
9 *Et quid si testis falsum dixerit in non concernentibus substantiam rei de qua agitur.*
10 *Et quid si ipsemet sibi contradicat, quia scilicet aliquando vnum, aliquando aliud dixerit, cui dicto standum sit, primo an secundo.*
11 *Et quid si primo dixit vnum extra iudicium, deinde contrarium in iudicio.*
12 *Et quid econuerso.*
13 *Et quid si in vno iudicio dicat contrarium eius, quod dixit in alio.*
14 *Et quid si in primo dixit nihil scire, in secundo vero deponit de veritate rei.*
15 *Et quid si in eadem instantia, & inter easdem personas contraria deponat.*
16 *Et quid si primo deposuit per verbum Credo, secundo autem per verbum assertiuum veritatis.*
17 *Et quid si testis neget se ita deposuisse, vt scriptum reperitur.*
18 *Testes singulares an probent.*
19 *Et quid si agatur de probando in genere aliquem esse adulterium, vel huiusmodi.*
20 *Et quid si Episcopus faciat statutum, quod crimen vsurarum possit probari per testes singulares.*
21 *Et quid si princeps testificetur contra aliquem, an ei soli credatur.*
22 *Testis non reddens causam scientiæ, etiam non interrogatus, in causis criminalibus nihil probat.*

Ex Additionibus.

1 *Testes quando repellantur, remissiue.*
2 *Exceptio opposita contra testes an sit reseruanda, vel à principio repellat.*
3 *Probatio quando dicatur fieri incontinenti.*
4 *Exceptio requirens altiorem indaginem est reseruanda; & quæ sit.*
5 *Testes examinati in prima instantia non possunt repulsari in secunda, nisi ex falsitate.*
6 *Testes possunt probari falsi, etiam post sententiam.*
7 *Testem falsum allegans, quia suobrnatum, an teneatur vtrumque probare.*
8 *Repulsa quomodo fiat in Regno Neap.*
9 *Inimicitia repellens testes debet esse grauis.*
10 *Repulsari possunt testes etiam post mortem.*
11 *Repulsa debet fieri in specie.*
12 *Testis an teneatur respondere super crimine sibi subiecto.*
13 *Testis criminosus non repellitur, si agitur ciuiliter in his, quæ sunt difficilis probationis.*
14 *Testis an possit vti socius repulsari, si reus negauerit delictum commissum.*
15 *Obijcientes contra testes, & non probantes, an pœnam incurrant.*
16 *Et quid in Regno Neapolitano.*
*16 *Qui deponit falsum per errorem non dicitur falsarius.*
17 *Testis in vno falsus an in omnibus fide careat.*
*17 *Testis asserens post depositionem se in ea dixisse falsum partẽ non præiudicat.*

Periu-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

18 *Periurus non est idoneus, etiam quòd sit absolutus.*
Testis falsus quo ad vnum articulum in omittendo, non repellitur, quo ad alios, num. 19.
Falsitas in vno capitulo non vitiat cetera omnino diuersa, numero 20.
21 *Testis iurans dicere veritatem super omnibus, de quibus interrogabitur, si in aliquibus circunstantijs sit falsus, an in ceteris probet.*
22 *Testis falsus in his, quæ mediatè spectant ad negotium, non repellitur in totum.*
23 *Testes (licet diuersi in genere armorum) probant homicidium.*
24 *Testes quando dicantur varij, & contrarij.*
25 *Testis vnum dicens in iudicio, & aliud extra an probet.*
26 *Testis falsum dicens extra iudicium an puniatur.*
27 *Et quid si in iudicio deposuerit, & extra reuocauerit.*
28 *Et quid si dicat extra iudicium se in iudicio falsum deposuisse, an noceat primæ depositioni.*
28 *Tortura quando sit loco testis idonei.*
29 *Testis contrarius an probet, remissiuè.*
30 *Et quando possit suum dictum corrigere.*
31 *Verisimilia quæ dicantur.*
32 *Testis in prima tortura dicens vnum, in secunda aliud, est tertio torquendus.*
33 *Testis si in prima, & secunda tortura variet, cui dicto erit standum.*
34 *Testis repetendus an possit se remittere primo examini.*
35 *Teste contradicente Notario, cui credatur.*
36 *Testes singulares quando probent, rem ssiue.*
37 *Et quando dicantur singulares.*
38 *Testis non dans contestem in specie dicitur singularis.*
39 *Testes nobiles verisimilia deponentes, probant, licet singulares.*
40 *Testis fisci pro reo deponens probat licet singularis, & de auditu.*
41 *Iul. Clar. a Rim. iun. impugnatur.*
42 *Papæ, Cardinali, Iudici, Notario, an credatur.*
43 *Principi recognoscenti superiorem non creditur.*
44 *Papæ creditur in antiquis, & cum aæminiculis.*
45 *Testis non reddens rationem scientiæ quando probet.*
46 *Et quid si ex depositione sua ratio colligi possit.*
47 *Testes ad defensam probant etiam domestici, & per verbum credo.*
Testes varij, contrarij, & vacillantes qua pœna puniantur, sub num. 33.
Imperator, Rex, & alius Princeps non potest statuere, quòd Imperatori, Regi, vel alteri Principi credatur in causa propria, ciuili, vel criminali, sub nu. 44.
48 *Testes deponentes de auditu ad defensam, an & quando, & quid probent.*

ADDITIONES. Ad Quæst. LIII.

b *Est etiam pars defensionis.*] Adde supra q. 14 versicul. Dixi quoque, quæstione 24. versic. fin. *Drogh.*

Est etiam pars defensionis.] Obiter hic quæro, An testium nomina aduersario sint edenda, vi. & dic, vt per Iacob. de S. Georg. in l. lege Iulia, num. 3. de testibus. *Giach.*

QVÆST. LIII.

b 1 *Est etiam pars defensionis exceptio, quæ fit contra testes, a quibus reus grauatur, potestque hæc exceptio ex triplici capite proponi, quorum primum respicit personam ipsorum testiũ, quia scilicet non essent in causa criminali examinan-*

Est etiam pars defensionis.] Aduerte, quòd Farin. tradit vltra infrascriptas etiã plures exceptiones generales contra dictum testium d. 3. vol. & vigesimo primo loco illam, quando depositio est dubia, obscura, & incerta quæstione sexagesimaoctaua. nu. 1. §. 1.

Secundo illam, quando deponit de credulitate quam latè explicat d. q. 68. nu. 62. & seqq. §. 2.

Tertio illam de auditu alieno quæstione 68. capit. primo.

Quarto an testes de auditu probent consanguinitatem d. q. cap. 20.

Quinto an probent in antiquis dicta quæstione 69. cap. 3.

Sexto de Auditu proprio quãdo probent dict. quæst. 99. cap. 4.

Septimo si loquentis vocem se bene notam habere asserunt d. q. 69. cap. 5.

Octauo de auditu ex interiecto pariete, vel cortina d. q. 60. cap. 60.

Nono an dicant se audiuisse Titium, & Bertam se carnaliter cognoscere retro cortinam d. q. 69. cap. 7. Scias quoque, quòd idem Farin. in d. vol. 3 q. 80. ponit diuersas alias oppositiones contra examen testium nempe, nu. 1. de teste, qui vltro se offert, nu. 27. quando deponit per scripturam, num. 55. de die feriato, num. 60 quando ex termino, nu. 92. quando secreto examinantur, num. 105. quando in articulo mortis, nu. 114. de numero effrenato refrenando & 108. quando in iudicio nullo de materia potius ciuili. *Ros.*

Est etiam pars defensionis.] Adde, quòd Afflict. † in constit. mores diffuse, num. 1. cum seq. fol. 228. ponit 42. causas, quibus testes a testimonio repellantur, vide etiam Iul. Clar. Sentent. Pract. Crim.

Monticel. in repetit. testium, fol. 185. cum multis sequentibus, vbi ponit, quibus modis testes impugnari possint; & an ad probandam inhabilitatem testium requiratur, quòd probetur illam adesse tempore iuramenti, vel depositionis, vel requiratur, quòd adsit inhabilitas vtroque tempore; Mascard. concluſ. 1356. nume. 9. vol. 3. & concluſ. 26. num. 5. volum. 1.

2 Item adde, † q. quando opponitur exceptio contra testes, est in arbitrio iudicis recipere probationẽ exceptionis siatim, vel reseruare ad tẽpus publicationis, licet regulariter reseruetur, Felyn. & alij in cap. ex parte, de testibus. Mascard. de probatio. concluſ. 694. & Menoch. de arbit. iud. casu 239. nu. 9. Hoc tamen fallit in exceptione excommunicationis contra testẽ oppositа propter periculum cõmunionis: & ideo dicta exceptio non est reseruanda, secundum Io. And. in d. c. ex parte, & Lanfr. in tract. de testi. nu. 67. Fallit etiã, si opponens se offerat incontinenti probaturũ, nam tunc etiam debet admitti probatio, & nõ reseruari, vt per Innocent. in d. c. ex parte, nu. 1. in verb. probaturum, & Lanfran. in d. nu. 67. Fallit etiã, quando opponitur inimicitia capitalis, authent. si testis, §. si vero, C. de test. & ibi Bart. nu. 10. & Lanfran. in d. nu. 67. Itẽ fallit, si opponens dicat, vitiũ esse publicũ, siue notorium: & tunc etiã non reseruatur, secundũ Innoc. in d. c. ex parte, nec requiritur, q. opponens offerat incontinenti se probaturũ, vt dicit Fely. in d. c. ex parte, num. 14. & ad omnia prædicta vide Mascard. de probat. concluſ. 694. vol. 2. fallit quoque, si est exceptio infamiæ de facto ex delicto, & offeratur probatio incontinenti, secundum Ferret. consil. 367. in princ. vol. 2. & ibi nu. 9. dicit, quòd satis esset, si peteret breuem dilationẽ, etiam si non se offerret incontinẽti, & quòd appellatio esset bona, si statim probatio nõ admitteretur, sed illi reseruaretur: & quando offertur probatio incontinenti, non requiritur, q. offerens testes secũ ducat, sed sufficit, quòd simpliciter se offerat incontinẽti probaturum. Deci. in c. interposita, col. 3. vers. postremo, de appellat. & ibi habetur, etiã si interposita fuerit appellatio, coram quo veritas exceptionis sit probanda, an corã iudice a quo, vel iudicẽ ad quem, & qñ probatio † dicatur fieri incontinenti, remittitur arbitrio iudicis, secundum Menoch. de arbitr. iud. casu 9. nu. 5.

3

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

4 Item † adde, quòd exceptio contra testes etiam repellens ab initio, est reseruanda, si requirat altiorem indaginem in probando illam, secundum Ferret. in consil. 350. numero 6. volumine 2. & exceptio altiorem indaginem requirens, quæ dicatur, iudicis arbitrio remittitur. Menoch. casu 20. numero 3.

5 Item adde, quòd testes non obiectati in prima instantia, in alijs instantijs impugnari non possunt; nisi noui testes in causa appellationis producti fuissent. Cravet. in addit. ad pract. Vestr. lib. 5. cap. vlt. nu. 32. vel quando pars velit ipsos repulsare tanquam falsarios, & in tantum hoc est verum, quòd etiamn in prima instantia fuit concessa repulsa, & fuisset obiectum de falsitate contra dictos testes, & nihil fuisset probatũ contra eos, posset fieri probatio † falsitatis in causa appellationis etiam post sententiam in tempus viginti annorum vt per Bero. in cap. licet causam, numero 28. de probat. sed si pars velit repulsare testes examinatos in prima instantia, tanquam aliter criminosos, hoc fieri non poterit, nisi in prima instantia fuisset repulsa petita, & non concessa: quia tunc deberetur concedi. Afflic. decis. 266. sed secus de consuetudine Curiæ parlamenti, dicit Guid. Pap. decis. 500. actor., vbi concludit, quòd obiectus dati contra testes, & nõ probati in causa principali, benè poterit probari in causa appellationis.

6 † falsitatis

7 Item † adde, quòd quando quis allegat testem fassum deposuisse, quia subornatus: quòd teneatur vtrumque probare. Ias. in l. si post diuisionem, C. de fur. & fact. ign. & in l. diuus. ff. de re iud. & Plot. in l. si quando. C. vn. vi. numero 522. Contrarium autem, quòd sufficiat probare solam falsitatem, tenuerunt Glo. Bart. Bald. & Paul. de Castr. in l. ex falsis, C. de transact. & Alexan. in l. diuus Adrianus, numero 12. ff. de re iud. sed ad hanc quæstionem vide Mascard. de probat. concl. 688. vbi eam latè examinauit, & ponit nonnullas limitationes: Et in

8 hac † materia repulsæ testium, vid. Foller. in pract. cri. in 2. par. 2. par. in verb. concedatur repulsa, vbi latissimè, & Carau. in rit. 73. & ibi nume. 8. dicit, quòd in Reg. Neap. de ea tantum repulsa sit magnus casus, quæ inimicitiam tangit, & de alijs multum non curatur, dummodo talis inimicitia in specie allegetur, & probetur: quia sic in genere probata, non sufficeret, & ratio est, quia ad hoc

9 vt inimicitia † repellat testem, debet esse grauissima, vel saltem grauis, secundum Gram. in decis. 86. num. 4. & 7.

10 Item † adde, quod testes possunt repulsari, etiam quod

c *di, de quo dictum est supra, quæstione 24. puta, quia sint infames, periuri, & similia.*

d *In hoc autem proposito scire debes, quod quando aliquis vult opponere contra personas testium, non sufficit*

e *opponere generaliter, quod sunt periuri, infames, &c. sed opus est specificare locum & tempus commissi delicti, & circunstantias. Et est communis opin. vt dicit Boer. decis. 321. num. 2.*

3 *Sed nunquid excipiens debet etiam probare, quod ille testis, quem dicit esse infamem, communi omnium opinione esset tentus, & reputatus pro tali? Resp. Bart. in l. 1. numero 4. C. de testa. tenuit, quod sic, sed certè in contrarium est magis communis*

f *opin. quod scilicet sufficiat probare, quod est infamis ex tali causa, vel tali crimine, absque eo, quod dicatur, quod pro tali reputabatur. Et ita attestatur Alexan. consilio 152. numero 16. lib. 5. quem refert Crottus de testib. numero 4. in fin.*

g *Caueant tamen illi, qui opponunt contra testes, & nõ*

4 *habent in promptu probationes criminum oppositorum; quia, si non probant ipsa crimina opposita, tenentur actio ne iniuriarum: & est commu nis opin. vt dicit Boss. in tit.*

h *de iniur. numero 21. Nam generaliter obijciens aliquod crimen in iudicio, siue agendo, siue excipiendo, si illud probat, non tenetur, & in hoc conueniunt omnes, vt dicit Boer. consilio 4. numero 37. Si verò non probat, tenetur, etiam si excipiendo illud pro posuerit, & est communis opi. vt dicit Boer. in dicto consil. 4. numero 37. in fi. Dicit tamen Boer. ibi post nume. 49. quod de generali consuetudine regni Franciæ ille, qui opponit excipiendo contra testes, non tenetur, etiam si non probet. Et ego etiam nunquã vidi in hoc Ducatu super hoc procedi. Semper autem aduocati in exceptionibus, quas faciunt contra ipsos testes, apponi faciunt protestatio-*

i *nem, quod citra animum iniurandi, &c. prout etiam communiter fieri solere attestatur Boer. in consi. præallegato, num. 23.*

5 *Secundum caput respicit processum ipsarum attestationum, quia scilicet testes ip-*

K *si minus legitimè recepti*

l *sint; puta, quia sine iuramẽto deposuerint, vel aliàs minus legitimè examinati fuerint, non seruatis ijs, de quibus dixi supra, lib. 2. §. testis, vel quia fortè recepti fuerint super generali inquisitione, quo*

m *casu fidem non faciunt, nisi repetantur, vt dixi supra q. 11. vers. Item quæro.*

6 *Tertium est caput respiciens dicta, seu depositiones moriantur ante publicationem processus, licet morte crimina extinguantur; quia repulsa non fit cum teste, sed cũ parte, & non fit ad effectum punitionis, sed ad fidem testificatæ, ita tradit Carau. in ritu 73. in fin. Baiard.*

c *Supra q. 24.* Adde hoc idem expressum in d q. 24. vers. Item Infamis: distingue, vt ibi. *Drogh.*

d *In hoc autem proposito.* Adde † videndum

11 Crau. in cons. 162. nu. 1.

e *Generaliter quòd sint periuri, infames.* Adidẽ adde per Crau. in consil. 262. num. 2. *Giach.*

f *Quod scilicet sufficiat.* Adde, quod † ille re-

12 stis, contra quem opponitur de aliquo crimine, non tenetur de eo respondere, etiam si tale crimen sit notorium, Felin. in c. cum cãm, col. 11. de testibus Syl. nupt. in ver. monitione, n. 34. li. 3

13 Item † adde, quod testis criminosus non repellitur, si de crimine agitur ciuiliter in his, quæ sunt difficilis probationis, Ruin. cõs. 188. nu. 15. cum seq. vol. 5. *B.*

g *Caueant tamen illi.* Farin. q. 105. inspect. 5. n. 233. & seq. & 236. *Ro. Caueant tamen illi.*

14 Adde, quod pars, † contra quam deposuit, si negat crimen fuisse factum, non potest se fundare in assertione dicti testis ad præiudũ esse criminis participem, quia d. assertionem impugnauit, vt per Ruin. d. cõsi. 158. nu. 21. & 28. vol. 5.

15 Item adde, quod obijciens † contra testes, tenetur actione iniuriarum, si fuerit admissus, & non probauerit, secus si non fuerit admissus, secundum Masuer. in sua pract. in tit. de iniur. nume. 12. & Boer. in decis. 245. num. 7. sed

16 cũ d. protestatione nõ tenerẽtur. In regno † autem Neap. adest prgam. sub tit. de testi. refrenen. & repul. qua obijcientes tenentur ad pœnam decem tarenorum, licet actione iniuriarum agi non possit, vt per Carau. in ritu 73. numero 10.

h *Nam generaliter obijciens.* Vide supra, §. iniuriarũ vers. Item quæro. & Bertaz. consil. 178. num. 20. lib. 1. & consil. 214. vbi apostill. *Ros.*

i *Citra animã iniuriandi.* Vide super hac protestatione Felin. in c. quæ in ecclesiarum col. mihi 27. de Constitut. Surd. decis. 89. nu. 24. cum seq. *Drog.*

K *Minus legitimè recepti.* Supra q. 5. versic. Poterit q. 6. vers. sed quoniam, quæst. 20. in princ. q. 50. vers. Item quia. *Drogh.*

l *Quia sine iuramento.* Farin. quæst. 72. volum. 3. & sequent. *Ros.*

m *Nisi repetantur.* Adde supra de repetitione q. 45. vers. Ceterum, infra hac eadem quæstione versiculo Ceterum, & vers. Tertius est casus. *Drogh.*

In

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n *In causis criminalibus.*] Farin.q.67.vol.3.§.1.volum.3. num.1.& §.3.vbi late ampliat. & lim. *Ros.*

o *Pernicioſius reipublicæ.*] Adde infra q. 58.verſic.ab hac tamen regula, imo in generali abolitione non continetur crimen falſi, infra quæſtio. 59.verſ.In huiuſmodi. *Drogh.*

p *In hac autẽ materia.*] Farin. dicto §.3. nu. 58. latè. *Ros.*

q *Sed quæro.*] No.quòd ſi teſtis vnum dicat extra iudicium,& contrarium poſtea in iudicio, tanquam falſarius punitur, & neutri dicto ſtatur, ſecundum Bar.in l. reos.verſ. aut primo dixit extra iudicium.ff.de falſ. deciſ. Tholoſ.376. Corn. conſ. 170. nu.15. verſic. & quando teſtes. vol.2. Card. in cap. per tuas.in prin. de probat. Notãdum tamen, quòd 16 teſtis † deponens falſum, cum exiſtimet verum dicere,falſarius nõ dicitur, ſed videtur fallere: nam qui ſubit iuramentum calumniæ,& iurat id,quod credit verum, licet ſit falſum, nõ dicitur periurus: ſecundum Hoſtienſ. in c. fin. & ibi Ant.de But. de iureiurand. Felin. in c.1. verſ.& ita intellige. de lit. conteſtat.Hippol. in tub.de probat. & in l.1. verſ.& ideo dico.ff.ad l. Corn.de falſ. Tiraquel. in tractat. de retract. ligna.§.2. in gl.ſecunda nu.10. Non inconcinnè hic ſubnecti poterit, qđ teſtis poſt depoſitionem 17 † iudicialem, ſi extra iudiciũ dicat ſe falſum teſtimonium depoſuiſſe,non propterea pĩ dicabit parti, pro qua depoſuit,ſecundum Bart. in l.generaliter. in j.lec. circa fi. verſ. & per hoc dicemus.C.de nõ num. pecu. Ange. conſil.309. verſ. hoc etiam probatur. Adde hoc verum, etiamſi in articulo mortis cõſtitutus hoc dicat, ſecundum eũdem Bart. in l. ſi quis in graui,§. ſi quis moriens, verſic.itẽ facit ad quæſtionem.ff. ad Syllan. Bal.in auth. ſi dicatur.verſic. ſed qđ ſi teſtis. C. de teſtib. Salyc.in l. nullum.eod.tit. Aret. in c. ſicut,in j.notab.eod.tit. Alex.in l. ſciendum, de verb.obl.verſic.adde tamen. *Guiot.*

Sed quæro.] Farin.q.67.vol.3.§.4. nu.111. & 141.& ibi d.nu.111.regulam conſtituit,ampliat,& limit. *Ros.*

17 *Sed quæro pone, quod teſtis.*] Adde ad hoc † videndum Gabriel. in quæſtionibus ſuis lib.7. concluſ.4. vbi ponit multas fallentias & ampliationes,vide etiam Menoch.de arbitr. iud. caſ.308. & qui in vno dixit falſum, in totum eſt periurus,& nihil probat,etiam id quod dicit verum, etiam quod in modico eſſet falſitas, Bald.in cap.cum a Deo, num.4.de reſcript. Maſcard.de probat. concl.742. num.22.& conclu.743.nu.6.Menoch. de præſumpt.lib.5. præſumpt.22.nu.5.Bertaz.conſ.71. & hoc propter iuſiurandum,quod eſt indiuiſibile, Mõcad. poſt Crot. in tracta. de teſte, nu.388.Menoch. de præſumptio. lib.5.p̃ſump.22. num.3.Afflic. ſuper conſtitu. Regn.in c. de periur.li.3.fol.152.

18 in fin.vbi † dicit, quod etiamſi eſſet abſolutus a periurio, non eſſet idoneus teſtis in aliqua cauſa,& vide quæ poſui ſupra ad §.falſum in verſ. teſtis qui falſum.

19 Item adde,† quod teſtes falſum deponentes in vno articulo,non reddunturfalſi in alijs articulis, ſi falſum fuerit cõmiſſum p̃ teſtes in omittendo, non autẽ in committẽdo,quia tunc rederentur falſi in omnibus, ita declarat Tiraq. in tract. de pœn. temp. cauſa 44.num.42.quem ſequitur Viu. opin.935. nu.1. & ibi nu.4.dicit, & de communi atteſta-

20 tur, quod falſitas † in vno articulo,ſeu capitulo non vitiat cetera capitula omnino diuerſa a falſo, & Boer. in deciſ. 253.num.6.*Baiard.*

r *Quod ſic.*] Farin.d.q. num.176.& ſeq.*Roſ.*

ſ *Et hæc concluſio.*] Far. d.§.4.nume.113. & 150. *Roſ.*

t *Capitula ſuper quibus.*] Adde ſupra q.21.verſic. Quæro nunquid; quo loci ad propoſitum natura iuramenti eſt attendenda. *Drogh.*

u *Scias tamen.*] Vulpel. reſponſ.138. & 144. numero 4. *Roſ.*

x *Nam eo caſu non dicitur falſus.*] Adde,quod

21 † ſi teſtis iuraſſet ſuper omnibus, de quibus interrogabitur, dicere veritatem, tunc ſi falſum deponeret in circunſtãtijs non neceſſarijs,omnino eius depoſitio in totum corruet, ſecundum Aym. conſilio 99. numero 8. & Bertazzol.conſilio 296.num.6. vide etiam ea, quæ poſui ſupra in §. falſum ad verſiculũ, ſed quid ſi teſtis.

22 Item adde,† quod ſi teſtis deponeret falſum in eo, quod mediatè ſpectat ad negotium, non per hoc eius dictum in alijs corrueret, Aret. in capit. licet cauſam,de probat.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

23 Item adde,† quod si testes diuersò modo deponerẽt de genere armorum, nihilominus probaretur homicidium, Marsil.sing.206. & consi.37.Bertaz.consi.5.nu.11. *Baiq.* y *Ita communiter concluditur.*] Farin.d.q.67.§.4.nu.116. 154. & 158. ac 135. & 148. & 164. & 165.& 168.& 172. 478.& sequent. *Ros.*

z *Non nocet, quòd sint varij;*] Adde Crau.consil.6.& cons.35.sub nu. 15.& cons.78.num.3.& Tract.de antiq.tẽp.p.4. memb.9.& 10. vers.sed enim vbi diffusè loquitur; Boss. Tit. de Tort. num.27. quod limita vt per Petram. Tract.de fideicom. pro. q.12.nu. 627.versic.potest tamen responderi,cum plurib. seqq. Vide tamen Ias.in contrarium,in l.in testamento,ita quidam,ff.de cond. & demonst. vbi si sunt quatuor,vel plures demõstrationes,& vna, vel duæ tantũ reperiantur concordes,non dicitur constare de illo corpore,pro quo concordãt duæ tantum demonstrationes, Alex.consil.153. num.5.vol.2.Dic tamen aliud esse in depositione Testis, qui concordari potest cum altero Teste, aliquid narrando in vna re, in vna aliera verò non;prout sæpius occurrit in Euangelio, maximè in facto durabili, & successiuo, vt per Petr. Tracta.de fideicom. prohib. q.12. num.895. Alex.lib.2. de verb. sig. sub nu.34.cum similib. & tunc prętermissæ, vel amplius additæ demonstrationes minimè vitiãt vt est variatio in pronomine,agnomine,in loco originis vnius, partium, & similia: Capyc.decis. 142. sub num.30.Aliud esset in describendo,siue confinando terram, vel rem aliquam. Talis enim descriptio,& confines,si non sunt concordes in omnibus, tũc cõstare perfectæ non dicitur de corpore descripto,& tunc procedit dicta lex in Testamento, ita quidam, ff.de condit.& demonstrat. exemplum pone inter duo flumina æqualia extare per longitudinem plurimas petias terrarum, volo describere petiam terræ, cui cohæret flumen Ardæ, & flumen Longinæ, istæ duæ demonstrationes sunt nempè concordes multis petijs terrarum; sed si addo,ab alia vero parte cohæret G.M.cum tamen cohæreat L.M. tunc vitiatur descriptio, nec constare dicitur de illo corpore, pro quo quæritur; & hoc nisi aliter de veritate constet, vt per Alex.cons.8.vol.4.quem refert addit.ad Felin.in c.significante, col.fin.de rescript. vidè Menoch.Tract. de arbitr.iud.lib.2. cent.2. cas.105. num.12.August.ad Ang.de Malef.in verbo:Caium Sem

lig. Et dicit Alex.consil.88.
y *num.19.lib.5. quod* y *ita cõmuniter concluditur: sufficit enim quod testes in facto principali conueniant, & dummodo*
z *in eo sint concordes,* z *non nocet,quod sint varij,vel cõtrarij in accessorijs. Et hoc est commune dictum maiorũ nostrorum, vt ait Socin.iun. consil.102. numero 6. lib.3. Hanc etiam dicit esse communem regulam Dec. in d.cons. 105. post num.2.versic.Venio ad secundum, & consilio 602.num.9. Hanc etiam esse communem opin. attestatur Alex. cons.47.num.5.lib.2.*

a *Prædicta autem omnia locum habent,quando vnus testis ab alijs de falso conuincitur:* b *sed quando ipsemet testis aliquando vnum dixit,*
c *aliquando aliud totum, contrarium,magna est altercatio inter scribentes, an ei sit credendum, & an standum sit primo, vel secundo dicto. Et in hac quidem quæstione aliqui faciunt simpliciter regulam,quod primum dictum testis regulariter attẽdi debet, & dicit Dec. consil.175.nu. 7.in fin.quod ita tenent communiter Docto. quem refert Gramm.voto 34.col.2. Idem etiam dicit Dec.consilio 186. num.6. & post num.10.vers. Secũdo principaliter,in quib. locis refert Corn. cõs.27.col.*
d *penult. lib.3. ita dicentem,* d *qui tamen hoc expressè dicere non videtur, licet obiter alleget communiter canon.in c.cum causam,de testibus,ita tenentes. Eundem etiã Corn. tanquam attestãtem hãc esse communem opin. refert Gratus cons.42.num.29.libro 1. Alij vero simpliciter faciũt regulam in contrarium, quod scilicet quando testis vario modo loquitur, secundum dictum attendi debeat. Et hanc dicit esse communem opin. Dec.sibi contrarius cõs.429. num.17.*

Tu verò pro resolutione huius quæst. quæ satis confusè tractatur a Doctoribus, distingue nonnullos casus.

e *Primus* c *casus est, quando testis primo dixit vnum*
11 *extra iudicium,deinde in iudicio deposuit contrariũ eius, quod extraiudicialiter dixerat. Et hoc casu Bart.in l. eos,num.4.ff.de fals. tenuit, quod sit standum primo dicto, & quod pro secundo puniendus est tanquam falsarius: nihilominus magis communis opin. videtur esse con-*
f *tra Bart.scilicet,* f *quod imò standum sit secundæ depositio-*
g *ni* g *factæ in iudicio. Et ita dicit cõmuniter teneri Ang. de malefic.in verbo,Falsario, num.23. Corn.consilio 58.in littera I. libro 1. vbi dicit, quod in hoc omnes concordant. Hanc etiam opin.dicit esse communem Abb.in cap. per tuas, numero 11. de probation.prout illum refert Ferret.consil.196.num.19.licet in libro meo id non dicat, Alexand.consilio 74.numer.8. lib.1. & consilio 222.nume. 13.lib.2.quem refert Cravet.consi.6.nu.7.Corn.consi. 297. circa fin. libro 4.Tyndar.de testibus lib.2. cap.1. numero 7. Angel. de Vbald. inter consilia criminalia diuersorum consilio 73. nu.1. lib.2.Bertach. in verbo,falsitas,numero 103.Riminald. consil.48. num.7. vbi Apostil.Thomas Ferrat.caut.13.*

a *Prædicta autem om-*
24 *nia.*] Adde † circa istam quæstionem de testibus variantibus, & contrarium dicentibus, Menoch.de arbitr. iud.cas. 108. fol.158. vbi plenè, vide etiã Gabriel.lib.7. cõclu. 26. cũ seq.cõc.*B.*

b *Sed quando.*] Quãdo testis dicatur sibi cõtrarius,varius, vel vacillãs, Farin.q.66.par.1.vol.3. nu.1.vsque ad n.13.*Ros.*

c *Contrarium.*] Adde, ac plenè vide per Ang. de Are.in §.si de alia re. sub nu.4. Instit. de inutil.stip. & in §.si minus. sub nu.43.Instit.de act. qui nu. seq. docet multis modis reduci testes ad concordiam, quod etiã dico in collect. mea commu.opin.cap.testis, nu.67. *Giach.*

d *Qui tamẽ hoc.*] Et qua pœna puniatur parte 2. nu.56.& seq. *Ros.*

e *Primus casus est.*] Ad de supra q.25. vers. sed pone, & inquantum in fine facit mẽtionem de eo, qui positus sit inter duo iuramenta contraria, adde Capyc. decis. 142. sub nume.6.Crau. cons.6.nu.15.& 43.His adde Boer. cons.40.nu. 116. cum seq. *Drogh.*

Primus casus est.] Adde, & vide in materia plures casus luculenter explicatos p Iacob.Menoch.tract. de arb.iud. lib.3.cẽt.3.cas.268.*Gia.*

Primus casus est.] Ad-
25 de circa † istã qõnẽ tradità per Menoch.de arbitr. iud. d. casu 108.& Gabr.conclus.cõmuniũ lib.7.tit. de malefic.con cl.31. vbi plenè, vide ẽt Crau. cõs.75.n.31. vbi dicit,stãdũ esse dicto extraiudiciali,quãdo hẽt plures pſumptiones pro se, vide ẽt Viui.c p in.903. vbi idem tenet,quod secundæ depositioni iuratæ standum sit,& quod non possit puniri de falso.*Ba.*

f *Quod imo standum sit.*] Farin.d.q.66.par.2.num.83.vol. 3.& par.6.num.193. *Ros.*

g *Factæ in iudicio.*] Adde etiam per Menoch.vbi supra n.22.q n.seq.tradit quinque declarationes notatu dignas. Et vi.per Crau.d.cons.6.sub nu.46.47.Aduerte tamen,q ex tali testimonio iudiciali non potest ad sententiam definitiuam perueniri, sed torqueri debet testis, per Crau. cons.75.nu.30. qui & nu.seq.dicit,q imo standum dicto extraiudiciali habenti plures præsumptiones pro se. *Giach. Bene*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

h *Bene verum est.*] Fatin. d. q.66. par.6.num. 111. *Ros.*

i *Scias tamen.*] Adde & plenius per Menoc.vbi supra nu.22. *Giach.*

Scias tamen.] Adde ℣ 26 testis † ratione depositionis extraiudicialis nõ iuratæ debet puniri pœna extraordinaria crimi nis stellionatus Bald. in l.1. num.2. C. de sepul. viola. Felin.in c.tua res, de iureiur. Socin.consil. 107. in princ. vol.1. Afflict. decis.vlt. Gramm. vot.36. Gabr.comm.cõclus. lib.7.tit. de malefi. conclus.5.num.24.& ex tali testimonio iudiciali ad sententiam diffinitiuam deueniri nõ potest, sed testis torqueri dẽt, vt per Crau. in cons.75. nu.30. Et si prima depositio fuerit cũ iuramento, erit puniendus de'periurio,& non pœna falsi quasi ea tantũ admittenda sit contra testem in iudicio falsum deponentem, & tunc ipsi testi nõ credatur propter manifestum periurium, ita tradit Couarru. in 1. par. relect.§.7.nu.5.circa fin. *Butar.*

K *Cum iuramento.*] Adde, vt per Campeg.trac. de testib. reg. 277. vers. 6.Fallit, vt per Cæpo.in terminis suo cons.crim. 60.nu.9. & col.3.versic. Nec ob. qui in secundo principali dubio, col. pen.vers. super secundo principali dubio, tenet, quòd si testes, ℣a in causa deposuerunt, ponuntur ad torturam, & dicunt contrarium eius, quod vel primo, vel secũdo loco in iudicio dixere, standum erit vltimo dicto in tormẽtis, &ideм si primo dixerunt extra iudicium cũ iuramento vnum, & postea cum iuramento in iudicio dixerunt cõtrarium. Et sub nu.19.limitat duob.mod. illud ℣d dixit standum esse vltimo dicto cum tormẽtis. Item num.28.docet cautelam pulcherrimam, ℣ stetur vltimo dicto testis', vi. etiam quæ dixi i collecta mea com.opi. c.testis,num.52. Obiter ad materiam quęro; An testes, qui semel deposuere, possint petere sibi quæstio est. *Et dicit Felin. cap. cum in tua, num.10.de testibus, quod hæc pars est communior, & verior, quem refert Boer. decis.108.nu.2. & consil.40.nume.116. & Gram. consil.65.nume.6.& Apostil.ad Crot. de testibus, post num.345.in verbo, non tollitur. Idem etiam dicit Aret.in d.c.per tuas,in vltimis verbis, Felin.in c.inquisitioni, §.3.circa fin. de accusat. quem refert Didac.lib.2.resolutionum cap.13.nu.7.Dec. in d.c.per tuas, nu.41.de probat. Ruin. cons.57.post num. 8.lib.1.Boss. in tit. de oppos. contra testes,num.3. Menchiaca controu. vsu frequentium,c.32.num.4.*]*Illud etiã dictum Bart.communiter reprobari ait Cæpolla cõs.crim. 61.versi.Tertio quia,Publicus super consuet. Aluer.fol. 28.num.49. Et quod hoc casu præferẽdum sit secundum dictum iuratum, & in scriptis solemniter receptum,dicit esse communem Alexan. cons.66.nu.20.lib.6.Marsi. sing.212. communis omniũ.*

h *Bene* h *verum est, quod debilitatur fides huiusmodi testis,& ita dicit fateri omnes Doct. Aret. consil.71.col.2. nu.1.in fin.quem refert Boss. in loco præallegato, & ideo poterit testis torqueri,vt dixi supra quæst.25.versi.sed*

i *pone.* i *Scias tamen, quod si testis illud, quod dixit extra-*

K *iudicialiter, dixisset* K *cũ iuramento, deinde contrarium etiam cum iuramento deposuisset iudicialiter, tunc fortè procederet opi. Bar.vt scilicet posset de periurio condemnari, ex quo reperitur positus inter iuramenta cõtraria. Et hanc dicit esse communem Doctorum opi. Camerar.in consil. suo matrimoniali post consilia Zabarel.nu.5. quam etiam se vidisse in practica obseruari attestatur Boss.in loco præallegato.*

l *Secundus* l *est casus, quan-*

12 *do testis deposuit vnum in iudicio cum iuramento,deinde extra iudicium illud dictũ reuocauit. Et hoc casu standum est eius primo dicto iudiciali. Et hæc est cõmunis opinio, vt sentit Gratus consilio 59.nu.26.lib.2. Menchiaca in d.cap.32.post numerũ 3. versic. Tertio casu, & hoc etiam si testis talem reuocationẽ faceret in articulo mortis constitutus, & ita videtur tenere Bart. in l.si quis in graui, §.si quis moriens,in vltimis verbis,ff.ad Sylla.et in d.l.eos, num.4. qui in hoc communiter approbatur, vt dicit Alex. in l.sciendum, num.33.in fin.ff.de verbor. oblig. quem refert Didac. in d.cap.13.num.7.in fin.Curiun.in l.1.num.39.ff.si certum petat. Marsil. in rubrica de fideiussoribus,post nu.39. Simancas de hæret. cap.62. nume.28. Plot. in repet. l.si quando,post nu.651.*

13 *Tertius est casus, quando testis in vno iudicio deponit contrarium eius, quod deposuerat in alio iudicio. Et hoc casu cum vtrunque dictũ sit iuratum,certum est, quod potest tanquam falsarius puniri. Et est communis opinio,vt dicit Camerar. in dict.consil. matrimoniali, nume.3. & in hoc nulla videtur esse difficultas. Punctus est,quod dictum attendi debeat, scilicet primum an secundum. Et in hoc variæ sunt scribentiũ opiniones. Aliqui enim dicunt, quod ex quo apparet, quod in altero dicto est falsus, ei non creditur,neque in vna,neque in alia causa, & hanc dicit esse communem opin. Ruin. consilio 75. post nu.8. lib.1. Alij vero dicunt, quod si testis reuocet primum dictum in alio iudicio, siue ciuili,siue criminali, statur primo dicto. Et hanc dicit esse communem Alciat. de præsumpt.in 2.regul. præsumpt.29. nu.7. quem refert Menchiaca in dicto cap.32.numero 1. Et hæc opin. mihi magis placet. Cum enim iam ex primo dicto iudiciali, & iurato quæsitum sit ius parti, non debet illud ab ea sine eius culpa, vel facto auferri posse. Faciunt ea, quæ dixi supra, versic. Secundus est. Debilitatur tamen primum dictum quo ad fidem probationis. Et hanc dicit esse communem Dec. in dicto consilio 189. columna 3. prout illum refert Boss. in tit. de opp. contra testes, numero 6. Bene verum est,quod si essemus in casibus, in quibus etiam liber homo non*

m *admittitur ad testificandum* m *nisi cum tormentis,*

n *tunc* n *standum esset illi dicto, in quo perseueraret in tormentis, licet in alio iudicio ciuili contrarium deposuisset. Si verò semel bene deposuisset in ciuili iudicio, licet deinde reuocaret in tormentis, staretur primo dicto*

legi primam eorum depositionem, & ad eam se referre; an vero compellantur extense deponere; vi. & dic, vt per Osasc.decis.118. *Giach.*

l *Secundus est casus.*] Quando vnum dicit in iudicio, & extra iudiciũ reuocauit Farin. q.46. 2.vol. num.81. & q.66. par.2. num.85. & q.66. par.6.nu.200. *Ros.*

Secũdus est casus.] Ad 27 de videndũ † Gabriel. com.conclu.lib.7.tit.de malefic.conclus.30.

28 Item adde, † si testis post depositionem iudicialem extraiudicialiter diceret,se falsum deposuisse,an, & quando tales assertiones præiudicarẽt, & an facerent indicium ad torturam, & an probarent contra ipsos confitentes, vide Anchar. cons.24. Deci. cons.189. Soci. iun.cõs. 39.nu.54. vol.2. Gram. cons.57.nu.44.quos oẽs accumulauit Gabriel. comm.conclus. lib.7.ti. de malefic. conclu.32. nu.11.vide etiam Marsi. in repet.rub.de fideiuss. num.42. & in cons.78. nu.18.& cons.102.n.8. & cons.101.nu.40. *Ba.*

m *Nisi cum tormentis.*] Farin.d.q.66. par.5.nu. 179. *Ros.*

n *Standum esset illi dicto.*] Aduerte,quia illud non procedit,quãdo testis est periurus, vt per Crauet.eius cons.6.post nu.16. Item scias,quòd conclusio illa, quòd stat ur dicto testis in tortura,procedit in ciuilibus, in quibus infamia testis purgatur per torturam, secus in criminalibus, ita per Crau. eod. cons. 6.nu.47. *Giach.*

Cum

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

o *Cum tortura confirmatum.*] Adde, quod hoc ideo est, quia standum est illi dicto, in quo talis: testis perseuerat in tormentis, supra quæstione 45. versic. Ceterum, ibi, Nam illa tortura; & est ratio:

28 quia tortura est loco † testis idonei: Crau. consilio 13. sub numero 4. cum simil. Aliud vero est in Iudicio ciuili quo ad præiudicium litigantium, tunc enim standum priori dicto cõtrarij Testis, non obstante reuocatione in tormentis ex post facta; est enim tunc quæsitũ Ius parti, quod ab ea non potest auferri d. quæstione 45. vers. Ceterum ibi, quod intelligitur: Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cas. 108. numero 9. 10. 14. Cent. 2. fallit hoc tamẽ in causa hæresis, q̃a quicquid contrarium deponat in tormentis, & etiam iuramento, vel sine, standum dicto Hæresim detegentis: ibidem numero 13. pract. Pap. in for. lib. opp. contra Testes in gl. ac etiam varij sub numero 4. supra quæst. 25. in princ. & in §. falsum versic. subornans ad fin. quib. locis habetur hęc materia: An autem post dicta a parte testificata, si compareat Testis siue sponte, siue ad instantiã partis, & dicat se pœnitere de eo, quod dixerit, eo quia falsum deposuit subornatus, sicque ratificat in tormentis, audiri possit in præiudicium partis, cõtra quam deponit? credo, quod non, per ea, quæ dixi infra quæstione 61. versiculo, sed hæc quidem, standum enim priori dicto: Capyc. decisione 142. sub numero 3. cum seqq. & vtique si iudex essem in tali casu non admitterem talem testem etiam cum tortura, alio non apparente, prout non creditur testi neganti in 1. examine, & in 2. de veritate dicẽtis: infra versic. sed quid si testis: Non enim est verisimilis pœnitentia tanta, vt quis alio non cogente velit turpitudinẽ snã detegere, illãque in tormentis sustinere, & non est talis admittendus, vt per Menoch. de arb. iud. libro 1. quæstione 73. numero 15. Bene verum est, quòd si talis confessio falsitatis concurreret cum instantia partis, quæ dixisset testificata, testem sic confictio, & hæc est communis opi. vt dicit Alciat. in d. præsumpt. 29. circa fin. Quod intellige, vt procedat, quando primum dictum non fuisset o cũ tortura confirmatum; nã hoc casu licet perseueraret in reuocatione in tormentis, adhuc crederem standum esse primo dicto. Scias etiam, quod si prima depositio facta fuisset in iudicio nullo, & secunda in iudicio valido, tunc standum esset secundæ depositioni, nec noceret, quod dixisset contrarium in iudicio nullo; secundum gloss. in cap. cum causam, in gloss. fin. de testibus, quam sequuntur omnes, vt dicit Felin. in d. cap. cum in tua, num. 7. Arelaten. in Apostil. ad Alciat. in dicta præsumptione in fine.

p *Sed quid* p *si testis in primo iudicio dixerit nihil scire,*
14 *deinde in secundo deponat de veritate facti? Resp. quod nihil probat, & hæc est omniũ conclusio, vt dicit Ange. de Vbal. in d. cõs. crim. diuersorum consi. 73. nu. 23. in fin. lib. 2. dicens, quod ita tenent omnes nullo discordante.*

q *Quartus* q *est casus, quan-*
15 *do testis in eadem instantia, & inter easdẽ personas contraria testimonia deposuit. Et in hoc puncto est distinguendum. Nam aut testis est sibi contrarius in eadem depositione, aut in alia depositione cõtradicit primæ suæ depositioni. Si est contrarius in eadem depositione, aliqui simpliciter dicũe, quod eo casu non standum alicui dicto, primo scilicet, nec secundo, imò in totum reijcitur tãquã falsus. Et hanc dicit esse communem opin. Alciat. de præsumpt. in d. præsumptio. 29. numero 6. quem refert Practic. Conradi, folio 120. post numerũ 10. Menchiaca in d. cap. 32. numero 9. in fin. Tu verò dic, quod aut testis in eodem examine contraria deponit sine iusta correctionis causa, & tunc illi prorsus non creditur, & hoc omnes passim fatentur, vt ait Didac. lib. 2. resolut. in d. cap. 13. post numerũ 8. versiculo ceterum si testis. neque etiam reducitur ad concordiam, vt probet. Et hæc conclusio communiter approbatur, vt dicit Crot. de testibus, numero 328. & sequen. Et hoc non solum si sit manifesta contrarietas, & non de facili concordabilis, sed ẽt si sit aliquo modo compatibilis. Et hæc est communis opin. vt dicit Alexand. consilio 20. numero 3. lib. 4. quamuis illum in contrarium alleget Sigismund. consil. feudali 49. num. 7. tenens, quod quando contrarietas est facilè concordabilis, debet ad concordiam reduci etiam vt probet. Et ibi etiam refert Felin. in cap. cum tu, de testibus attestantem, quod hæc est communis opin. Ego tamen non reperio Felin. ibi nume. 1. vbi loquitur de hoc articulo id attestantem, & credo, quod contraria opinio sit (vt dixi) tutior, & magis communis. r Aut verò deponit contraria in diuersis examinibus, & tunc aut deponit contrarium secundo loco, non dicẽdo in specie se citasse in prima depositione, sed simpliciter loquendo; & tũc, modo secundũ dictum compatiatur cum primo, debet, quantũ fieri potest, ad concordiã reduci, secundum Imol. in l. qui bona, §. si quis stipulatus, vers. sic. No. ex tex. ff. de damno infecto, quem in hoc communiter sequuntur Doct. vt dicit Sigismund. in d. consil. 49. nu. 6. in fi. s Aut ipsemet testis dicit se velle primũ dictũ suũ corrigere: & tunc, si quidem illud vult facere incontinenti, t est admittendus, c. præterea, de testibus cogend. & dicitur hoc casu incontinenti, antequam testis ipse alloquatur partẽ, & ita cõiter*

p *Sed quid si testis.*] Farin. q. 66. par. 9. nu. 357. Vide Vulpell. cons. 29. qui dicit illos etiam extraordinarie puniri: vide eundem consilio 71. Ros.

q *Quartus est casus.*] Testis quando in eadẽ instantia contraria testimonia dixit, Farin. d. q. 66. par. 1. numero 13. & seq. vbi regulam negatiuam constituit, quòd nihil probet & ampliat, & limitat vsque nu. 56. cum parte 9. per totum vbi num. 329. & seqq. ponit 15. quæstiones speciales. Ros.

Quartus est casus.] Ad
29 de plenè † Menoch. de arbit. iud. cas. 108. Bertaz. consil. 70. num. 17. tom. 2. cõs. crim. diuers. Cephal. cõs. 233. & 234. & Bursat. consilio 213. numero 101. vbi ex sex causis demonstrat, quãdo sit standum primo dicto, * vide etiã Laur. de caut. caut. 268. Baiar.

r *Aut vero deponit.*] Farin. nume. 231. & seqq. Far. q. 66. p. 9. n. 317. Ros.

s *Aut ipsemet testis.*] Farin. d. q. 66. nu. 227. & 229. & 231. 232. 234. 240. & ex interuallo, num. 228. 247. Foller. in prac. cri. in verbo capiat inform. nu. 60. Ros.

Aut ipsemet testis dicit.] Adde, quod correc-
30 tio † fieri potest, siue fiat antequam notarius priorem scripserit responsionem, siue antequam iudicis exeat conspectum, seu partem alloquatur, & licet talis correctio, siue reuocatio fieri permittatur, ẽt si error non probetur, vt per Abb. & Felin. in d. cap. præterea, tamen ipse testis saltem iustũ errorem allegare debet; alioquin tanquam testis varius diuersa asserens testimonia in vna eademque causa eodem tempore, & coram iudice de falso puniri posset, vt ex mente Bart. in l. eos, nu. 3. ff. de fals. & ita tradit Laurent. Tenni. in caut. 280. & si testis dictum suum semel declarasset, amplius illud declarare non potest, Bar. in l. 1. ff. si cert. pet. Baiar.

t *Est admittendus.*] Farin. n. 241. 246. 250. 251. & 254. Ros.

Stan-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

u *Standum est tamen.*] Farin.q.66.p.4.nu.124.late Vulpell.resp.104. *Ros.*

x *In hoc tamen Ducatu.*] Farin. sup.par. 3.nu.98.& par. 4.nu.524.& par.5.nu.166.& 184. *Ros.*

y *Tunc ponitur in tormentis.*] Intellige modo,quo supra q.24.vers.Item infamis; & nota,quia hanc practicam posuit Text. in l. si postulauerit,§.sed & si negauerit, ff. de adult. quem Text. in terminis citat Tiraq.in præfat.l.si vnquam,num.49.C.de reuocanda donat. Vide Boss.ti.de Tortura Test. num. 21. Viuam autem rationē vide apud Grā. decis.8.post nu. 2. statur ergo depositioni factæ cum tortura , quando testis est varius ; quid si testis dixerit vnum extra Iudicium, & aliud contrarium in Iudicio ? quo casu tunc etiam torqueri debet , vt per Crau.consil.74. num.6. cons.75.num. 30. Dic,q depositio , quæ pluribus adiuuatur præsumptionibus,prævalet. d. cons. 75.num.32. Aduerte tamen , quod cum tortura infertur pro validitate testimonij pars citari debet , & ea præsente debet iurari . Vulpellus cons.76.num.14.allegat Boer.Decisione 319.nu. 4.Gram. voto 30. & 34. *Drogh.*

z *Bene verum est .*] Contrarium , quod imò cauti Assessores non reducunt secundam depositionem in actis , sed tantum primam , adeo quod cessent hic scripta de affirmatione primæ, vel vltimæ depositionis ; dixit Alc. Tract.de præsumpt.règ.2. præsumpt. 29.nu. 10. ad fin. Brun. Tractat. de Indicijs , & Tort.q.42.par.num.15. *Drogh.*

Bene verum est.] Adde videndum Gram.in decis.43. consil.19. num.6. cons.13.num. 11.consil. 41.num.12. & 15.consil. 47.numer. 8. & Carau. super Pragm.2.de falsis, numero 117. cum seq.vbi habetur,quod testes varij,contrarij,vel vacillantes , si non tangunt negotium principale,vel in modico non sunt falsarij,& pœna ordinaria falsi puniri non possunt, sed extraordinariè;quamuis variatio, contrarietas,siue vacillatio,esset modica, tā in facto principali,quam non, quia aures iudicis offendunt,& quia ex hoc non repellerentur,sed ad prædicta vide omnino Menoch.de arbitr.iud.casu 307.vbi latè,& similiter variatio, & vacillatio si est sine dolo, non punitur pœna falsi , sed tantummodo arbitraria leui , & est magis communis opinio,vt tradit Bologn.cons.30.Crau.consil.46. num. 10.& *seruatur,vt dicit Felin.in d. cap.præterea, num. 9. quem refert Capyc.decis.142. numero 9.Si verò velit illud corrigere ex interuallo , non auditur,sed tanquam periurus , & falsarius punire debet . Et in hoc omnes conueniunt , vt ait Didac.in d.cap. 13. post numer.8.versic.ceterum ibi, tertium est,* u *Standum est tamen eius primæ depositioni . Et hæc est communis opin. vt attestatur Didac.in loco præalleg.secundum quam intelligendus est Cornel. & Dec.in consilijs per me relatis supra,* x *versic. Prædicta autem . In hoc tamen Ducatu hæc opin. non seruatur in causis criminalibus:nam si testis reuocet primam depositionem , quia dicat se errasse , vel falsum* y *deposuisse ,* y *tunc ponitur in tormentis : Et illa depositio, quam confirmat in tortura,solet attendi . Et ita seruandum esse rescripsit Senatus commissario Aronæ , 30.Ianua.1557.P.N. Benè verum est,quod ex quo talis testis omnino est periurus ,* a *punitur de falso,vt supra dixi,prætereaq; etiam eius primo dicto non adhibetur plena fides , tanquam dicto integri testis, sed multum de eius fide diminuitur , adeo quod eius dictum sine alijs adminiculis non sufficeret ad torturam contra reum, sed solummodo ad inquirendum. Et hāc dicit esse communem opinio. Menchiaca in d.cap. 32.* b *numero 9. Et aduerte,quia licet (secundum aliquos) ad hanc torturam quæ , sit ad confirmationem huius secundæ depositionis, deberet pars citari , ex quo agitur de eius magno præiudicio,scilicet de reuocatione primæ depositionis in eius fauorem factæ, nihilominus hoc ex consuetudine non seruatur,vt dicit Boss. tit.de oppos.contra testes,post numer. 1.versic.quo vero ad* c *primam . Ego etiam puto in huiusmodi reuocationibus multum esse tribuendum arbitrio iudicis, qui considerare poterit ex illis depositionibus contrarijs, quæ videatur magis verisimilis, & cū qua concurrant plura adminicula,& illi adhærere,præsertim vbi subesset aliqua suspicio subornationis , vt quotidie contingere videmus in practica.* d *Aut verò non ipsemet testis,sed aliqua partium petit ipsum testem iterū examinari:& tūc,si est illa pars, contra quam testis deposuit , non debet audiri:subest enim magnus timor subornationis. Si verò est illa pars , in cuius fauorem testis deposuit, vtique auditur. Et si testis deinde variet,& diuersa seu contraria deponat,tunc standum est secundo dicto. Et ita communiter tenetur,vt dicit Alber.in l.fin.num.2.C.de testi. & sibi imputet pars, quæ petijt illum iterum examinari . Ex hoc enim censetur eius* e *primo dicto renunciasse. Cōsulo tamen iudicibus,præsertim in causis criminalibus, vt,quantum fieri potest , cauent ab huiusmodi repetitionibus testium,quæ fiunt ad instantiam partium ; nam sæpenumero processus inuoluunt,ac destruunt,magnamque præbent occasionem subornationis.b.et falsitatib.testiū.*

a *Punitur de falso.*] Far.d.q.66.par.2.nu.65. *Ros.*

b *Et aduerte.*] Farin.d.q.66.part.5.nu.168. *Ros.*

c *Ego etiam puto.*] Far.p.7.nu.239. *Ros.*

Ego etiam puto .] Adde Gabr.concluſ.26.lib.7.vbi plenè, quando dictum testis cum tormentis prævaleat, & iudicis arbitrio relinquitur,quæ ve- 31 risimilia † dicantur.Menoch.de arbit.iudic.cas. 85.

32 Item adde, † si tortus in caput aliorum in prima tortura dixit vnum , in secunda aliud , potest torqueri tertio, vt stetur vltimo dicto conformi vni ex præcedentibus . Ang.in l.fin.C.de quæst. Gabriel.cons.178.num. 21.vbi dicit etiam , quod si in prima , & secunda tortura idem dixisset , non est deueniendū ad tertiam torturam,quia nihil operaretur, si contrarium in tertia diceret, quia bis contrarium dixisset,& cui dicto sit stādum , si testis bis fuisset 33 tortus,& variasset,† Decian.in cons. 9. num.45. cum seq.vol. 2.

Item adde, quod hoc dixit Cepol.cons.60.nu. 19.& seq.quod multum sit tribuēdum iudici, an debeat stari primo , vel secundo dicto ; & quæ depositio sit magis verisimilis,idem tenet Bartol. Socin.consil. 253.vol.2. quem refert, & sequitur Deci.in consil. 177.Roland.consil.73.num. 35. vol 1.Crau.cons.6. n.49. & consil.75.numero 32. & magis standū est dicto,quod est conforme , & consonum iuri communi,secundum Corset. in sing.7.in versic.testis. Innoc.in cap. auditis de præscrip. & Paris. in cōsil.67.num.113.vol. 3. & de testibus verisimilia , aut inverisimilia deponentibus,latè Tiraquel. in repet. l. si vnquam de reuoc.donat.in præfatione,numero 37.cum multis sequentibus,& vide etiam Menoch. de arbitr. iud. casu 85. *Baiard.*

d *Aut vero.*] Farin.in d.quæstion.66.part. 8.numer.255. *Ros.*

e *Consulo tamen iudicibus.*] Farinac.supra numero 263. & 264. *Ros.*

Consulo tamen.] Adde,quod Cæpol.d.conf.60. num.18. dat cautelam , quod quando quis vult complacere amico suo,persuadeat testibus, vt dicant contrarium eius , quod primo dixerunt.& postea iudex repetendo testes,faciat eis aliquem timorem in tormentis, & stabitur eorum secūdo

dicto

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

3 dicto etiam ex interuallo, & an testes, † qui semel deposuerunt, possint petere sibi legi primam eorum depositionem, & ad illam se referre; an vero compellantur extensè deponere, decis. Pedemon. 128. etiam Menoch. de arbitr. iud. casu 109. nu. 12. & Natt. consil. 337. num. 3. cum seq vol. 3. *Baiard.*

f *Per verbum Credo.*] Farinac. quæst. 66. part. 4. num. 336. *Ros.*

g *Hodie possum credere vnum.*] An autē Reus absolutè respondere possit, credo, vel non credo, hoc addito, vt ponitur, siue vt in positionibus? Vide Bart. in l. inter omnes, §. Rectè in fin. ff. de Furt. supra q. 50. versic. Huiusmodi autem. & de Teste primo dicente se credere postea deponente de verbo assertiuo veritatis, vt hic, & de alijs similibus latius ad Boss. Tit. de Tortura Testium sub nu. 22. An autem respondens in facto proprio per verbū Credo, si in contrarium appareat veritas, sit periurus? latè Surdus decisione 17. per totum. *Drogh.*

h *Plus creditur notario.*] Sed qui si plures essent testes, qui oēs conuenirent, vide per Natta. consil. 392. Alex. consilio 65. col. fin. vol. 2. & per Mauser. ad practic. Papien. tit. de rescisio. sent. gl. fuerūt vnquam præsentes. *Grach.*

16 *Vnum etiam volo, vt scias in hac materia, quod quando*
f *testis primo loco deposuit per verbum, Credo, in secūdo deponit per verbum assertiuum veritatis, eo casu semper stādum est secundo dicto. Ita videtur sentire gloss. ordinaria in l. de tutela, in verbo Probata, C. de in integ. rest. min. dicens, quod*
g *hodie possum credere vnum, & cras aliud: quæ in hoc communiter ab omnibus approbatur, vt dicit Soc. cons. 95. numer. 7. lib. 3. Crot. de testib. post numer. 303. Tyndar. de testib. lib. 1. cap. 5. numer. 1. Foll. in pract. crim. fol. 25. numero 44.*

17 *Quintus est casus, quando testis non contrariatur de directo suæ primæ depositioni, sed negat se ita deposuisse, vt à notario scriptum reperitur; & tunc est distinguendum. Nam aut tractatur de puniēdo teste de falso: & hoc casu tātū creditur testi, quātum notario, vt dixi sup. hoc eod. lib. §. falsum, versic. Po-*
ne testis. Aut tractatur, cui plus credendum sit, an notario, qui dicit testem deposuisse, vt scriptum est, an vero
h *testi id neganti: & tūc plus creditur notario. Et hæc est*
i *communis distinctio, vt ait Thomas Ferra. cau. 26. licet condecens, Foller. in pract. cri. fol. 244. nu. 15. Ad euitandas tamen omnes contro-*
K uersias bonum esset, K quod iudices assisterent notarijs recipientibus dicta testium: nam eo casu non auditur testis postea dicens se non ita deposuisse, vt scriptum est à notario præsente iudice: imò si contrarium postea deponat, potest etiam de falso puniri. Et hæc omnia bene nota: quia frequentissimè contingunt.

18 *Dixi etiam contra testes*
l *opponi solere, quòd sunt sin-*
m *gulares nam testes singulares non sufficiunt ad plenam probationem, vt dixi in d. §. testis, præsertim in causis criminalibus, prout tenere scribentes omnes affirmat*

Plus creditur notario.] Adde, quod si † essent plures te-
35 stes, qui omnes contradicerent, notario credendum esset, Nat. cons. 392. Item adde, quod testi magis creditur, quā notario quādo testis est persona multum notabilis, vt per Tiraq. de pœn. temp. causa fi. nu. 129. *Baiard.*

i *Distinctio.*] Aymo. cons. 13. nu. 30. latè Roland. cons. 38. lib. 1. per totum, & Gaspar. Anton. Thes. quæstione 31. *Ros.*

k *Quòd Iudices assisterent Notarijs.*] Supra in §. Falsum, vers. Pone testis, & idem est, vt hic, si vltra Notarium adsit etiam scriptor. Alc. Tract. de præsumpt. reg. 3. præsumptione 13. sub num. 19. Et de istis Notarijs, qui insistunt Iudicibus, & volunt ipsi esse Iudices, dixi supra ad quæstionem 31. vers. sciente, & dolosè, & quæstione 26. in princip. ad quæst. 46. vers. Ceterum; Nota demum quòd pars, cōtra quam in Ciuilibus sic deponit, obtinet modo, quo supra in §. falsum, vers. Item propter; Capyc. dec. 67. in princip. quod intellige in falsificatione actorum tantum, non testium, nec instrumentorum, vt ibidem, & immo talis testis, de quo hic dicitur, non tantum debet iterum examinari, petente parte, sed iterum torqueri, vt est supra q. 45. vers. ceterum, ibi, Item si sunt tales Testes; Et hæc vtique procedunt, quando tractatur de puniendo Teste; Quia tunc non plus creditur Notario, quam Testi, cum nō adsit aliquis alius; sin autem tractatur ad effectum, vt sciatur tantum, cui in ipsa Causa Ciuili stari debeat, nec tracterur de pœna aliqua; tunc magis creditur Notario, Capyc. decis. 61. nu. 5. supra in §. falsum vers. pone Testis, ibi, sed quantum ad hoc. *Drogh.*

l *Dixi etiam.*] Regula est, quod testes singulares non probant. c. cum litteris, de testib. vbi Gloss. in verb. soli. in c. cum dilecti. de elect. cap. licet causam. de probat. & ibi Abb. Felin. in c. licet ex quadam. de testib. Alex. cons. 3. volum. 1. Iaf. in repet. l. admonendi. de iureur. limitatur tamen; nisi ex dictis testium singularium iudex in credulitatem adduceretur, propter quam potest fidem adhibere testibus singularibus; quia quantam fidem habere debeat iudex testibus, est sibi arbitrium l. 3. §. tu magis, ff. de testib. not. Paul. de Castr. in d. l. admonēdi, & in l. Lucius, ff. de ijs qui not. infa. Et per hac rationem vtam limitationem ponit Dec. cons. 163. in fi. Hippol. in practic. §. diligenter, & in l. si quis quæst. ff. de quæstion. Item vbi ageretur de probatione actus cōnexi, vt si vnus testis probat de principio, alius de fine, tunc tales testes, etsi singulares, probant, vt per Bart. in l. ob carmen. in fi. ff. de testibus, Ang. in disputat. Astensis miles Felin. in d. c. licet ex quadam. de testibus. *Guot.*

l *Dixi etiam contra testes.*] Adde, † videndum
36 ad hanc qnæstionem, an & quando testes singulares probāt, Gabriel. comm. conclus. in tit. de testib. lib. 3. conclus. 2. & Viui. commu. opinio. in verb. testes singulares, il
37 2. & testes † quibus modis dicantur singulares, vide omnino Monticel. in repert. testium, fol. 191.
38 & testis, † qui non dat contestes specialiter, sed in genere in ea re, dicitur etiam singularis. Marsil. in cons. 20. num. 25.

39 Item adde, quod si testes singulares sunt ita nobiles, & probatæ vitæ, & deponerēt verisimilia, quod iudicem inducant ad indubitatam fidem, iudex non debet curare illam singularitatem, & secundum eos iudicare. Paul. de Castr. in l. admonendi, ff. de iureur. & Marsil. in sing. 114. incip. vulgatum, & tritum. Paris. consil. 57. col. fin. vol. 1. & Soci. iun. in cons. 32. col. 3. vol. 2.

40 Item adde, † q testis fisci, si pro reo deponit, ipsi qnamuis singulari creditur, etiam quod sit de auditu. Rom. consil. 104. Soc. iun. cons. 69. num. 11. vol. 1. Cephal. consil. 65. nu. 55. cons. 82. nu. 47. Horat. Luci. cons. 168. num. 4. & 15. tomo primo. inter consilia crimin. diuersor. Burs. consilio 216. numero 45. volum. 2. & Simon de Pretis consil. 178. num. 6. *Baiard.*

m *Nam testes singulares.*] Adde hic, quòd licet sufficiat vnus Testis ad Torturam, vt est supra quæstio. 11. versicuvnus Testis, non tamen sufficit ad conuincendum, vt hic. Hoc autem etiam verum est de Iure Diuino, Deuter. capitul. 17. Distingue tamen singularitates, vt per Crauet. Tractat. de antiq. temp. par. quarta, versicul. sed enim. Borgn. Tit. de contractat. parte secunda, numero primo, limit. Ioseph. Lud. Dec. Perus. 9. numero 14. & numero 30. vbi melius, quam alibi; supra in §. falsum, versic. Scias tamen ibi dixi; Vide etiam Petrum de Barbobus inter consilia Crimin. diuers. consilio 95. part. 1. numer. 17. qui dixit ex mente Bald. tunc testes dici singulares, quando vnus contradicit alteri, sed vbi cōclusiuè vnus dicit, quod alius, tunc in nulla materia mundi dici possunt singulares; distingue tamen in actu reiterabili, vt per Crauett. vbi supra. *Drogh.*

Et

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n *Et consequenter.*] Vide plenè & generaliter per Farin. q.64.vol.2.vbi nu.2.quid sit singularitas, & num.3.Quotuplex,& nu.5.6.7.& per quatuor causas,num. 8.atq; per decem prædicamenta,nu.10.in seqq.& in genere probando nu.150.& 153. vel iudicium nu.314. & seq. *Ros.*

o *De probando aliquo delicto in specie.*] Adde commune hoc esse, vt p Alban.in cons.25. nu.1. & Crau.cons.73.col.11. *Giach.*

p *Sed quid si agatur.*] Bonacossa in suis comm. verb. testes singulares fol.171.in 1.parte in verbo testes singulates nu. 172. & in verbo testis vnicus fol.3.vide & verbo testes singulares; fol. 174. ac verbo testes singulares in 2. parte folio 78.170.& 79.& 80.*Ros.*

q *Hæreticum, adulterum, vsurarium.*] Adde de his omnib.per Iacob. de S.Georg.l.ob carmē, §.fi.nu.17.cum pluribus sequent. Item, quod testes singulares non probent, quando tractatur de probando aliquid in genere,magis communē vi.in collec. mea comm. opi.capit.testis,num.77. Item quod non probent quem hæreticum, vel vsurarium adnotaui in d.mea collect. eo c. nu. seq.Item non probantur cons..... ibid. nu.21.sed plenè probant confessionem in genere,vt ibi nu. 22. *Giach.*

r *Ego aliquando.*] Adde in probando aliquid in specie, vel in genere. qd voluit Negus.Tract. de pign.primo membro 8.part.princ.n. 25. infra q.55.vers. quomodo aūt ibi, Si vero confiteatur in specie;Menoc. Tract. de arb.iud.lib. 2.cēturia 3.sub nu.23.cas.235.Ab hac tamen distinctione dissentire videntur aliqui moderni, vide Petr. Tract.de fideic. prohib. q.12.nume. 313.Fuluius Paccianus,qui audacter loquitur, & cum paruo fundamento ita vt Illustrem hunc auctorem tanquam solum huius opinionis damnet,tract. de probat.lib.1. cap.14. num.11.& tamen habet plures istius opinionis adiutores,vt patet ex Menochio supra citato,& per Crauet.cons.73. nu. 32.cū seq. cons.78.sub num.6.ad med.cons.151.num.13.cum alijs adductis per Petram,vbi supra,vers. Decimus Quintus effectus a nu. 558. vsque ad numerum 641.Tu tene intrepide hanc decisionem in practica,per ea quæ dixit ibidem, nu-

n *Marsil.cons.1.num.25.* & *consequenter neque ad condemnationem, sed solummodo faciunt indicium ad torturam,iuxta ea, quæ dixi supra q.21.versic.vnus testis.*

19 *Et* † *hæc conclusio de plano*

o *procedit, quando agitur* ° *de probādo aliquo delicto in specie:nam eo casu debent testes esse conteſtes,vt sufficiant ad*

p *condemnationem.* p *Sed quid si agatur de probando delicto in genere, puta,aliquem esse*

q *hæreticum, adulterum, vsurarium,blasphematorem,vel huiusmodi,nunquid testes singulares, qui deponant vnusquisque eorum de diuersis actibus, sufficient ad concludentem probationem? Resp. Aliqui dixerunt,quod sic: & in proposito probandi aliquā mulierem esse inhoneſtæ vitæ, attestatur hanc esse communem opi. Alexan. consil.13. nu.24.lib.7. Idem in eodem proposito attestatur Abb. cons.25.num.1.Idem,loquendo in proposito adulterij, attestatur.Ferret.cōs.168.post nu.14. & 15. allegans alios idem attestantes, quos ego cū alijs multis retuli in d. §. testis post gl.in l.ob carmen, §. fin.in gl.fi.ff.de testibus. Alij uero dicunt totum oppositum, quod scilicet etiam hoc casu testes singulares nō sufficiāt. Et hanc attestatur esse communem opi. Menchiaca in 1.parte de testa.§.4.nu. 45. & loquendo in proposito criminis adulterij Io. de Amicis,cons.127.nu.1.*

r *Ego aliquando cogitabam, quis esset sensus Doctorum ita loquentium de probando delicto in specie,vel de probando delicto in genere. Et credo,quod (secundum eos) tunc dicatur agi de probando delicto in specie, quando tractatur de puniendo aliquem criminaliter.*

ſ *Et hoc casu verior sit secunda opin. quod scilicet testes singulares non probent aliquem esse adulterum, vel hæreticum, vel vsurarium; & ita semper vidi seruari, prout etiam loquendo de hæresi,dicit Siman.de hær. cap. 62.num.24. quòd hanc opin. vsus iudiciorum sanctæ Inquisitionis cōprobauit. Quinimò ad probandam hæresim, neque etiam sufficerent testes singulares cum fama. Et hanc attestatur esse communem Lupus in allegatione de hæresi,§. 12. quem refert Siman.de hær.cap.50.numero primo. Tunc vero agi dicatur de probando delicto in genere, quando agitur non de pœna infligenda, sed ad*

t *alium finem, puta, excipiendo de adulterio ad priuationem dotis, vel de alio crimine ad diminuendam fidem testis. Et hoc casu forte procedere posset prima opinē. quam tamen ego puto restrigendam esse iuxta ea,quæ dixi in dicto §. Testis. Bene verum est,quod isti testes singulares multum faciunt ad aggrauandum reum, contra quem deponunt, scilicet, quo ad hoc, vt acrius torqueatur,*

u *vel vt* u *seuerius puniatur.*

20 *Et quid si Episcopus faciat statutum, quod crimen vsurarum possit probari per testes singulares,nunquid tale statutum valebit? Respond. quod non: ita consuluit Federic. de Senis,consil. 17.quem communiter Doctores sequuntur, vt ait Foller. in practic. crim.canon.fol.229.numero 17. Hanc etiam dicit esse commu.opi.Abb.in cap.cum in diœcesi, circa fin. de vsuris, quem refert Iaſ. consilio 78.col.2.vers.Secundo principaliter,libr. 3. & Didacus lib.3.resolutionum,c. 3. post num.5.*

mero 661.cum numero sequenti, & quæ ego dixi sup.ad §.falsum vers. trita est in fin. quia dum dicti moderni ita plenè probare uolunt, & Iura diffinire ita,quod necessario concludant,non aduertunt se alterare iura,quorū diffinitio semper fuit periculosa, arbitriumque concessum Iudicibus,credendi, vel non, Testibus, confundunt, & seipsos inuoluunt, vt ex utriusque Petræ, & Pacciani lectura patet; Et ego quidem nescio uidere,quomodo Iudex inquirens generaliter contra accusatum (vt utar uerbis Pacciani) si iam habet Testes, quorum vnus dicat audiuisse accusatum dicētem Christum minimè de Virgine natum, Alter dicat Christum verum non fuisse Deum; tunc procedere possit in genere, cum omni in casu facta tali nominatione generalis Inquisitio transeat in specialem,supra quæstione quinta, versiculo poterit igitur ibi, porrecta igitur,& quæstione sexta.in princip.ibi,& si dicantur cum vulg.argumento eorum, quæ dixit Tex.in capitulo Cum in iuuentute extr. de purg. Can.gloss.in capitulo ex parte,in verb.purgationem extr.de purg. Can. gloss.in terminis capitulo delictorum, in verb. super criminibus, ibi, Quod obijcebantur crimina testibus.ext. de testibus cogend. Menochius de arbitr. Iudic. libro secundo, Centur. quarta, casu 307. numero quinto, cum similibus. *Drogh.*

ſ *Et hoc casu verior.*] 41 Adde,† quod contraria opinio, videlicet, quod testes singulares probent in genere (maximè in crimine hæresis) est verior, secundum Rim. iun. in consilio secundo,per totum,volumine primo, vbi latissimè hāc quæstionem tractauit,& distinctionem D. Clari egregiè impugnauit. *Bauard.*

t *Puta excipiendo de Adulterio.*] Adde Abb. Panormit. in capitulo primo, in principio extra de exceptior. supra quæstione 19.versiculo per exceptionem,& habetur supra quæstione prima, versiculo scias, cum versicul. seq. *Drogh.*

u *Seuerius puniatur.*] Vide tu Marsil.§.diligenter,nu. mero 16. *Ros.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

u *Sed quid si aliquis Princeps.*] Adde, quod † ista est ma-
42 gis communis opin. quod narratiuæ Papæ de gestis nō coram se, sed alibi, non creditur, vbi agitur de magno præiudicio, Gabriel. cons. 129. num. 5. vbi multum latè hāc quæstionem tractauit, etiam si adsit clausula, motu proprio, & Gramm. in decis. 65. numero 6. maximè quādo tractatur de eius interesse, & an assertioni Papæ, vel Cardinalis, vel Principis, vel iudicis, aut notarij standum sit, vide omnino Mascard. in conclusio. 139. 140. 141. 142. 143. & 1227. & Plot. consilio secundo, num. 8.

43 Item adde, ϙ † Principi recognoscenti superiorem aliquid dicenti non creditur. Deci. cons. 412. vol. 2. quem refert, & sequitur Plot. consil. 53. num. 1. & in consil. 2. num. 8.

44 Item adde, quod † statur narratiuæ Papæ cum magno præiudicio tertij, quando sumus in antiquis, & cum adminiculis, secundum Crescent. decis. 89. Moheda. decis. 271, & sequen. Gomes. decis. 38. Angel. August. decis. 410. Ferret. in consil. 249. num. 3. vol. 2. vbi de communi, quos omnes refert, & sequitur Viui. comm. opin. 193. & 342. 639. num. 4. & Cranet. in tractat. de antiq. temp. 1. par. num. 33.

Item adde, quod Imperator, Rex, vel alius Princeps non potest statuere, quod credatur in causa propria ciuili, vel criminali, Imperatori, Regi, aut Principi, & si statuerit, non valet statutum, Bal. & Comes Bened. de Plotis in consil. 5. inter cons. cri. diuers. tom. 2. *Baiard.*

x *Loquendo de summo Pontifice.*] Adde quid in Iudice sic asserente? supra q. 31. vers. fama; Cōtrarium, quod imò non credatur supra q. 6. vers. Sed quid si Reus ad fin. Vide omnino Cranett. Tract. de antiq. tempor. parte prima, Alex. cons. 180. nu. 11. vol. 2. infra q. 64. versic. sed nunquid bannitus. Idem Crau. cons. 48. nu. 1. *Drogh.*

y *Et hanc dicit.*] Farin. q. 63. cap. 3. vol. 2. nu. 79. vbi format regulam affirmatiuam in Papa, & nu. 8. in Imperatore, & Rege, vel habente iura Imperij, nu. 87. cum plurib. ampliat. & limit. ad eum recurre *Ros.*

z *Præterea dixi.*] Adde, quod † quando testes deponūt
45 de illis maleficijs, quæ possunt percipi sensu corporis, probant sine alia ratione, etiam si non sint de causa interrogati. ita Deci. cons. 100. num. 1. & quibus casibus testes, qui

u *Sed* [u] *quid si aliquis princeps dicat testimonium contra reum, nunquid ei soli creditur? Respon. Aut agitur de modico præiudicio, prout est inquirere, & procedere contra reum: & hoc casu creditur solius principis assertioni, vt dixi supra q. 6. versic. præterea scias; Aut verò agitur de magno præiudicio, &*
x *tunc aliqui dicunt,* [x] *loquendo de summo Pontifice, quod nullo modo creditur eius as-*
y *sertioni in facto tertij.* [y] *Et hanc dicit esse communem opin. Soc. inter consilia Curtij senio. consil. 20. post nume rū 12. Alij verò loquendo de summo Pontifice dicūt, quod imò standum est eius assertioni; & hanc dicit esse communem opin. Aret. in cap. cum à nobis, numer. 7. de test. nedum in ijs, in quibus Papa habet summam potestatem, sed etiam in omnibus causis profanis, etiam laicorum, prout illum refert Ruin. consilio 103. num. 11. lib. 5. Ego pro nunc de summo Pontifice nihil determino: Quò verò ad reges, & Principes seculares, sic distinguo: Aut princeps attestatur de eo, quod ipse vidit: & illi soli creditur etiam ad condemnationem arg. clem. litteris. de probatio. Aut princips asserit aliquid, quod ipse intellexerit coram alijs fuisse gestum: & non est ei soli credendum: posset enim princeps male ab alijs informatus fuisse. Et hoc casu duo concurrerent specialia: Primum, quòd crederetur ei soli: Secundum, quod testi deponenti de auditu alieno adhiberetur fides: quorum vtrunque est contra communes regulas, vt dixi in d. §. Testis. Bene verum est, quòd si Imperator diceret aliquid sibi constare ex relatione Principum facta sibi, & rem esse adeo notoriam, vt non indigeret probatione, & rescriberet proprio motu, tunc esset credendum eius assertioni, secundū ferè omnium opi. vt dicit Socin. consil. 87. post num. 19. lib. 3. saltem quo ad hoc, vt transferretur onus probandi contrarium parti contrarium affirmanti: quod tamen ego in præsentia non affirmo.*

22 *Præterea* [z] *dixi, quod con-*
z *tra dicta testium opponi solet, quòd non concludant. Potest autem in primis allegari, quòd non reddant causam*
a *scientiæ;* [a] *licet enim regulariter testis non interrogatus super causa scientiæ non teneatur illam reddere, vt dixi supra libro secundo, §. Testis: est tamen speciale in cau-*
b *sis criminalibus, vt* [b] *teneantur testes etiam non interrogati reddere causam scientiæ: aliàs non probant, neque faciunt indicium. Ita dixit Innoc. in cap. cum causam, de test. quem omnes Doctor. sequuntur, teste Marsil. consil. 50. numero 10. Et hæc est communis opin. vt ait Bald. consil. 182. numero 2. libro 4. prout illum refert Nouell. in pract. crim. fol. 114. num. 15. & Viuius in lib. communium opin. fol. 271. vers. testes in causis, quamuis in libro meo id non dicat Apost. ad Fel. in d. cap. cum causam, sub num. 2. de testi. secundum*
c *vltimam impressionem.* [c] *Sed hoc intellige, vt procedat in*

rationem scientiæ non reddūt, probent, vide per Campeg. in tract. de test. reg.

46 Item adde, † quod si ex depositione testis causa, & ratio etiā non reddita colligi posset, veluti si quis dicat fui præsens, tunc dictum valet. Innoc. Felin. & Bald. in cap. cum causam, de testi. & Illustris. Card. Alban. Compater meus in lucubra. ad Bart. in l. solam, C. de testi. vel videri, suo vel iudicio suo. *Baiard.*

a *Licet enim regulariter.*] Farin. q. 7. vol. 3. nu. 14. & seqq. cap. 1. Qualis debeat esse ratio c. 3. nu. 127. De ratione, quia vicinus capit. 3. num. 164. *Ros.*

b *Teneantur testes etiā non interrogati reddere causam scientiæ.*] Adde idem per Crau. in cons. 2. & 56. nu. 3. consil. 125. nu. 10. Et istud est verū, quo ad indiciandum ad torturam, non quo ad præsumptionem. Cāpeg. reg. 246. Sed quæ dicatur sufficiens ratio, vi. per Boss. in tract. cri. tit. de oppos. contra testes à nu. 73. vsque ad nu. 80. Et quibus casibus valet dictum testis rationem non reddentis, habetur per Campeg. de testib. sub reg. 193. & 342. & quibus casibus non valeat generaliter per eundem Campeg. in d. tractat. reg. 192. & per Crot. eo. tract. 7. par. num. 112. vbi plenè. Sed plenius adnotaui in regul. meis Ciuil. iudic. §. causa scientiæ per testes per totum. *Giach.*

c *Sed hoc intellige.*] Farin. d. quæst. 70. cap. 20. nu. 91. & 101. *Ros.*

Sed hoc intellige.] Ad-
47 de, quod † testes ad defensam, etiam, quod sint domestici, & familiares; si deponunt per verbum credo, probant, Mazzol. in consil. 77. nu. 10. Po-
48 test † etiā opponi, quod deponūt de auditu, quo casu non probant, Bertaz. cons. crim. 244. num. 4. cons. 491, num. 11. nec sunt veri testes cōs. 263. num 12. & maximè si audiuerunt ab illis, qui sunt suspecti, & quibus nullo modo credendum est, consil. 251. num. 37. & 38. & cons. 296. nu. 7. faciunt aliqualem præsumptionem, quæ suspicio dicitur cons. 255. num. 6. cons. 288. num. 14. & 15. cons. 487. num. 2. Farinac. q. 43. num. 164. & talem, quæ transfert onus probandi in aduersariū contrariū Bertaz. cons. 406. n. 14. & 15. faciunt indicium ad torturam de materia mandati, Farinac. q. 44. num. 14. cum fama plenè probant, Bertaz. cōs. 366. num. 15. non sic, si vnus tantum esset, Farinac. q. 47. numero 77. & seq. probant contra producentem, Bertaz. cons.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

conf.311.nu.3.& 484.nu.8.probat de auditu cõfinia,Bertaz.conf.366.num.14.si varij essent,non probant,ergo de falso non puniantur, Bertaz.consil.523.nu.3. *Baiard.*

d *Qui ad offensam deponunt.*] Adde,quod talis testis debet interrogari à iudice, non autem à notario, vt praui moderis est supra quæstione vigesimasexta, in principio. *Drogh.*

d *testibus*, [d] *qui ad offensam deponunt:sed testes,qui deponunt ad defensam,vtiq; probant,etiamsi causam scientiæ non exprimant. Et hanc opinionem*|*cõmunem appellat Viuius in loco præallegato.*

e *Possunt autem.*] Quid si non cognoscit litigantes;idem Farinac.q. 17. oppos. 25. numero 31. & 34. dicto volumine 3. & per totam quia generaliter materiam tractat. *Ros.*

e *Possunt, autem,& alia multa circa hoc contra testes deduci,secundum facti contingentiam, prout latius dixi in allegato,§.Testis.*

QVÆSTIO LIIII.

De exceptionibus, quæ aduersus instrumenta, actaque in causis criminalibus producta proponuntur.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Delictum non potest probari per instrumentum.*
2 *Acta facta in iudicio ciuili non faciunt fidem in criminali.*
3 *Et quid si illud iudicium ciuile erat super crimine.*
4 *Confessio procuratoris facta in iudicio ciuili an præiudicet principali in iudicio criminali.*
5 *Confessio principalis facta in iudicio ciuili an ipsi præiudicet in criminali.*
6 *Sententia lata in loco delicti an sit mittenda executioni in loco originis.*

Ex Additionibus.

1 *Crimen an,& quando probetur per instrumentum.*
2 *Acta facta in iudicio ciuili an probent in criminali.*
3 *Dictum vnius testis in vna causa probat contra eundẽ testem contrarium deponentem in alia inter diuersas personas.*
4 *Confessio facta in vno iudicio,non probat in alio.*
5 *Confessio vera præiudicat,licèt fortuito facta.*
6 *Confessio facta in inquisitione nocet etiam ad fauorem personæ,quæ non fuit pars illius iudicij.*
7 *Confessio facta per litteras missas iudici probat.*

ADDITIONES Ad Quæst. LIV.

a *Dictum est.*] In hac quæstione tractatur, an delicta probẽtur per instrumenta, & acta publica; conclusio est,quod non,adde Marant.in sua pract. par. 6. actu 10.sub titulo actorum,ædit.num.30.Bart. in l. Senatusconsultum in principio,ff. ad Turp. & de hac materia Bald. in l.contra negãtem, C. ad leg. Aquil. & adest Decretum Mediolani super hoc,ne bannũ possit probari p testes, de quo dixit Menoch.de arbitr. iudic.libro 2.cent.prima cas.57.numero 8. declara,vt ibi, & vide Bartol. magistraliter loquẽtem in l. prima, §. Hoc edicto, numero 5. cum seq. ff.vi bonor.rapt.|limita, quãdo scriptura ad probationem actorum fieri potuit,cum autem secus, per testes tunc fieri potest probatio,Crau.consil.12.sub num.5. cõtratium, quòd imò talia acta publica probari possint etiam per testes, retulit Menoch. tract. de adipisc.possess. remed.4. sub num.915. ex Dec.in

QVÆST. LIV.

1 a *Dictum* [a] *est de excusationibus, quæ personas,& dicta testium concernũt: Sed quid si accusator ad probandum delictum produxerit aliqua instrumenta? Respon. Potest dicere reus, quod delicta non probantur per instrumenta: solet ad hoc allegari text.in capit.cum in ecclesiis,de maior. & obed.& est doctrina Bartol. in l. Senatus,numero 2. ff. ad Senatusconsul.Turpil.quam dicit esse communiter approbatam Curt. iun. in authent. si quis in aliquo post num.34. vers. quarto aduerte,*(.de edendo. *Hanc etiam dicit esse commune opin. Berous in cap. atsi clerici,numero 4. de iud. Et dicebat Dyn. quod hæc opin. tenetur,& seruatur pro euangelio, quem refert Gand. de malefic.in titul. de pœnis,numero 15. Hoc tamen intellige,vt procedat, quando crimen consistit in facto separato ab ipso instrumento,puta,homicidium.furtum, adulterium, &c. sed si crimen consisteret in animo, prout est hæresis,vtique per instrumentum, in quo aliquis assereret aliquid hæreticum,posset crimen ipsum probari. Idem si quis ratificet per instrumentum delictum commissum ab alio, pariter talis ratificatio,quæ etiam ipsa est delictum, vt dixi infra quæstio.87.versicul.quæro nunquid,poterit per ipsum instrumentum probari. Idemque si delictum consisteret in facto incorporato, vel connexo ipsi instrumento:puta,si aliquis faciat instrumentum contractus vsurarij, certè poterit delictum vsuræ probari per illud instrumentum. Et illam conclusionem declarat practica, quæ est optima legum interpres.*

2 b *Item* [b] *si producantur aliqua acta,*|*potest* |*reus dicere, quod acta facta in iudicio ciuili*|*non faciunt fidem* |*in criminali.Et ita communiter concluditur,vt dicit Felin.in c.at si clerici,nu. 26.de iud. Ripa in l.2.nu.40.C. de eden do,quem refert Pract.*(*onradi,fol.283.num.10. in fi. & Villalob.in sua collecta commun. opin. in littera A. post* c.quoniã contra nu.235. extra de prob.distingue, vt ibi:vide Cart. de executione sent.cont.bann. c.fi.sub nu.38.ad fi.vers.sed quia per instrumẽtum, Lanfrancum in c. quoniam cõtra in princ. nu.23. de prob. *Drogh.*

Dictum est de excusationibus.] An delicta per instrumenta probentur, seu de exceptionib.quæ aduersus instrumenta, actave|in causis proponuntur,Farin. vol.4.suæ prax.q.84.num.1. & sequent.& præcipuè num. 9.& 12.& 16.& 21.& 19. & sequentib. quia limitat. *Ros.*

Dictum est de exceptionibus.] Adde † videndũ Mascar. de probat. concluſ.460. & 499.volum. 1.vbi latè tractat,an crimen probetur per instrumentum,& in quibus casibus. *Baiard.*

b *Item si producantur aliqua acta.*] Adde Bened. de foro Sempronij in repertor. Fel. in verb. acta, vbi ponit fallent. Felin. *Guiot.*

Item si producantur.] Adde ad hoc videndum Mascar. de probat. concl.34.vol.1.

2 Item adde, † an probationes factæ in iudicio

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ci o ciuili, faciant fidem in iudicio criminali, latè Marian. Soci. in repet. c. qualiter, & qñ, q. 13. ar. 2.

3 Item adde, quod † dictum vnius testis in vna causa facit fidem contra eundem testem, deponẽ tem contrarium in alia causa inter alias personas, Felyn. in c. causam, que de testi. n. 21. *Baiar.*

b *Ad inquirendum.*] Adde l. quod euitandi, C. de cõd. ob caus. *Guiot.*

c *Sed quæro nunquid.*] Farin. q. 81. vol. 4. cap. 3. num. 108. *Ros.*

d *Sed quid si exhibeatur.*] Confessio principalis in causa ciuili an in criminali præiudicet, Farin. vol. 4. suæ prax. q. 81. c. 3. n. 92. & seqq. *Ros.*

Sed quid si exhibeatur.]

4 Adde, quod † intelligendum est de confessione vera, & non ficta, Rom. in sing. 301. si confessus, & Alexan. in l. 2. §. 1. ff. vi bon. rapt.

5 Item adde, † q confessio vera præiudicat, etiã si fortuito facta fuisset, Bal. in l. quod euitandi, C. de cõdi. ob turp. caus. Felyn. in c. at si clerici nu. 12. de iudic.

6 Item adde, † q cõfessio facta iudice inquirẽte nocet confitenti etiam ad fauorẽ personæ, quæ non fuit pars illius iudicij: non autem cõfessio, quãdo fuit facta mediãte accusatore, vt per Fel. in c. causam, quæ nu. 23. de testibus.

num. 47. *Diaz.* reg. 10. *Sed hoc intellige, vt procedat, quãtum ad hoc, vt plenè probent: sed bene faciunt indi-*

b *cium* o *ad inquirendum, vt dixi supra q. 19. Et hoc quidẽ de plano procedit, quando*

6 *huiusmodi causa ciuilis fuisset agitata super aliqua re in controuersiam deducta: Sed quid si fuerit intentata super crimine, prout sæpenumero contingit, iuxta ea, quæ dixi in loco præallegato? Resp. q adhuc talia acta, neque etiam sententia super ipso crimine lata, non faciunt fidem in iudicio criminali. Et est cõmunis op. vt dicit Abb. in c. per inquisitionem, post nu. 12. de elect. quem refert Berous in c. qualiter, & quando, nu. 87. de accus. Apostil. ad Ang. de malefic. in verbo, Et ad querelam, col. pen. versic. & aduerte.*

4 *Sed* c *quæro, nunquid con-*

c *fessio procuratoris facta in vno iudicio ciuili præiudicet principali in alio iudicio criminali. Respond. quod non, & ita tenent communiter DD. vt dicit Berous in loco præalleg. nu. 91.*

5 *Sed* d *quid si exhibeatur*

d *confessio ipsiusmet principalis facta in alio iudicio ciuili? Resp. quod (secũdum aliquos) plenè præiudicat confitenti. Et ita videtur tenuisse Spec. in tit. de actionib. §. super petitionibus, num. 8. cuius opin.*

dicit esse communem Aret. in c. causam quæ, num. 17. & seq. de test. quem refert Boss. in titul. quomodo procedatur per exceptio. n. 4. & in tit. de plurib. viol. post num. 17. Idẽ dicit Public. super consuetu. Alue. fol. 21. num. 11. Mihi verò semper placuit cõtraria op. quod scilicet huiusmodi confessio facta in iudicio ciuili non faciat in iudicio criminali plenam probationem, sed tãtummodo semiplenam, & sic indicium ad torturã. Cum enim sit facta corã alio iudice, & ad alium finem, potius debet dici extraiudicialis respectu secundi iudicij, quam iudicialis: merito non debet sufficere ad condemnationem, & si casus contingeret, fortè ita seruarẽ, nisi vna

e *cum ipsa confessione* e *concurrerent alia indicia.*

7 Item † adde, q cõfessio principalis absentis facta per litteras missas Iudici præiudicat, qđa probat, vt per Bald. inc. olim ex litteris, de rescriptis. nu. 7. *Baiard.*

e *Concurrerent alia Indicia.*] Adde, q imò etiã si cõcurrent alia Indicia, non posset quis condemnari, nisi statuto ei termino ad faciendum defensiones, supra q. 46. vers. est igitur in principio. q. 21. vers. Confessio extraiudicialis. *Drogh.*

f *Sed tantummodo.*] Cart. de exec. sent. c. fi. n. 11. & plur. sequ. vbi vult, vt etiã videatur processus vsq; 29. & nu. 36. *Ros.*

g *Qui fuerat Perusij condemnatus.*] Adde sup. q. 16. vers. An autem accusatus, vbi dixi practicam, in fia q. 96. vers. Iõ quæao; ibi, sed hoc intellige; vide Bal. hoc dicentem in l. executorem sub nu. 30. C. de execut. rei iud. versic. & sic est argum. *Drogh.*

6 *Sed pone, quod exhibeatur sententia, & condemnatio lata contra aliquem in loco delicti, nunquid illa faciet fidẽ in loco originis, vel domicilij, ita vt sit executioni mittenda? Resp. q non, quando est lata per iudicem alterius territorij prorsus separati, scilicet, q sit sub alio principe, vel sub alio præside prouinciæ, vt dixi*

f *inf. q. 96. versic. item quæro:* f *sed tantummodo facit contra eum indicium, ita quod etiam aliter non cõstito de delicto, poterit contra eum procedi. Et superioribus annis ita decisum fuit in senatu, & iussus fuit detineri quidã Io. Ambros.*

g *Plenus, subditus huius ducatus ratione originis,* g *qui fuerat Perusijs condẽnatus ad furcas pro vulnerib. illatis cuidam 4. Septemb. 1560. A. C. Ceterum sine causæ cognitione nõ solent tales sententiæ executioni demãdari. Et ita rescripsit senatus prætori Cremonę, 2. Augusti 1554. P. N.*

QVAESTIO LV.

De exceptionibus, quæ contra propriam confessionem opponi possunt.

SVMMARIA.
Ex Claro.

1 *De exceptionibus, quæ contra propriam confessionem proponi possunt.*
2 *Confessio extraiudicialis non sufficit ad probationem delicti.*
3 *Confessio facta coram iudice incompetenti non valet, nisi vt extraiudicialis.*
4 *Et quid si facta fuerit parte præsente, & acceptante.*
5 *Et quid si facta sit coram iudice non sedente pro tribunali, remissiue.*
6 *Et quid si talis confessio emanauit extra causam, de qua agitur.*
7 *Et quid si fuit extorta a iudice sub spe impunitatis.*
8 *Et an iudex possit huiusmodi impunitatem reo promittere.*
9 *Et an reus confessus sub spe talis promissionis, possit ex ipsa confessione ad mortem condemnari.*
10 *Et quid si constet de delicto, an possit reus ex propria confessione condemnari.*
11 *Et quomodo dicatur constare de delicto.*
12 *Confessio facta a minore sine auctoritate curatoris an illi noceat.*
13 *Confessio facta super processu formato iuris ordine non seruato an noceat confitenti.*
14 *Et quid si facta sit in tormentis.*
15 *Confessio cum qualitate adiecta, an possit pro parte acceptari, & pro parte reijci.*
16 *Et an saltem reus sit mitius puniendus.*
17 *Cautela quomodo debeant hoc casu concipi verba confessionis.*
18 *Reus an possit confessionem a se sponte factam reuocare.*

Ex Additionibus.

1 *Confessio quid operetur, remiss.*
2 *Confessio extraiudicialis quando probet.*
3 *Confessus coram sacerdote, & testibus an sit reus criminis. Verisimilia quæ dicantur, remiss. num. eod. Confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam. Et confitens extraiudicialis facit indicium ad torturam. Et confitens extraiudicialiter delictum punitur arbitrio Iudicis de illa iactatione, & gloriatione, num. eod.*

Con-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

4 *Confessio coram Iudice incompetenti an probet.*
5 *Et an possit reuocari.*
6 *Confessio extraiudicialis cum iuramento plenè probat.*
7 *Confessio incidenter facta an præiudicet.*
Et quid in Sacro Consilio Neapolitano.
8 *Et quid in crimine falsi.*
9 *Cõfitẽs delictũ sub spe immunitatis, quo sit puniendus, remiss.*
10 *Iudex an possit blãdè, & ĩ cõuiuijs cõfessionẽ à reo extorquere.*
11 *Cõfessio sub promissione impunitatis, an, & quãdo præiudicet.*
12 *Et an Iudex teneatur eam seruare.*
13 *Confitens se hominem occidisse, & proiecisse in mari, an puniatur cadauere non apparente.*
14 *Delictum fuisse commissum sufficit quomodocũque constare.*
15 *Confessio sola delicti an noceat, si de delicto non constat.*
16 *Et quid si Iudex condemnauerit, & postea constet.*
17 *Sententia lata per Iudicem alterius dominij an probet delictũ alibi commissum, si aliter non constat.*
18 *Persona, cui fuit res ablata, si nesciatur, nõ refert, si de re cõstat.*
19 *Confessio quando non præiudicet, remiss.*
20 *Hæresis quomodo probetur.*
21 *Confitens se latronem, & disrobatorem stratarum sibi non præiudicat, nisi crimina confiteatur in specie.*
* 21. *Confessio quando sufficiat ad condemnationem.*
22 *Corpus delicti ex coniecturis probatur, vbi ipsius vestigia non remaneant.*
23 *Confitens se Titium occidisse condemnari potest, si Titius ille non reperiatur.*
* 23. *Mutus, & surdus a natura homicidium confiteri potest.*
24 *Iudicis præsentia in criminalibus supplet defectum curatoris.*
25 *Confessio super processu facto, non seruato iuris ordine, an, & quando præiudicet.*
26 *Confessio coram Iudice delegato nõ validat processum nullũ.*
27 *Confessio nulla non firmat processum inualidum.*
28 *Probationes apertissimæ tollunt ineptitudinem processus.*
29 *Cõfessio an validet processum nullũ ex defectu iurisdictionis.*
30 *Confessio etiam ratificata non sanat inquisitionem formatã non præcedentibus indicijs.*
31 *Confessio quando dicatur sanare vitium processus.*
32 *Confessio torti sine indicijs est nulla.*
Et turata, & in criminibus exceptis, & millies ratificata.
Idem in tortura indebitè repetita.
33 *Testes torti sine indicijs non probant.*
Confessio torti inualida validatur docto de confessione prius extraiudicaliter facta.
Confessus in tormentis absque indicijs, etiam si pluries ratificarit, & delictum per euidentiam facti sit verificatum, an, & quomodo sit absoluendus.
34 *Confessio leuiter torti sine indicijs an valeat.*
35 *Confessio facta metu torturæ an valeat.*
36 *Et quando dicatur talis.*
37 *Et quid si superueniant indicia.*
39 *Et quid si fuerit lata sententia vigore dictæ confessionis.*
40 *Et quid si superueniat indicium confessionis extraiudicialis.*
41 *Confitẽs delictũ cũ aliqua qualitate, an, & quomodo puniatur.*
42 *Confitens se vulnerasse ad sui defensionem, quomodo teneatur probare qualitatem, si de pœna conuentionali agatur.*
43 *Confitens delictum simpliciter, an censeatur confiteri eius qualitatem.*
44 *Responsio indefinita debet intelligi secundum præcedentem interrogationem.*
45 *Abb. declaratur, remissiuè.*
46 *Confitens se occidisse ad sui defensionem, an possit torqueri, vt purè fateatur.*
47 *Cautela quomodo hoc casu sit dandum responsum.*
48 *Responsio rei, non occidi, & si occidi, feci ad meam defensionem, an sit admittenda.*
49 *Confessio, an, & quando possit reuocari.*
50 *Et quid si sit redacta in scriptis.*
51 *Et quid si constet de errore in vna parte ipsius.*
52 *Et quid si non fuerit acceptata.*
53 *Et quid si sit datus terminus ad deliberandum.*
54 *Error quomodo probetur, remiss.*
55 *Confessio an possit reuocari in secunda instantia.*
56 *Pater an possit reuocare confessionem filij spurij.*
57 *Confessio post sententiam quando reuocetur.*
58 *Et quid post exceptionem.*
59 *Et an ex interuallo.*
60 *Et an post conclusionem.*
61 *Et quid si adsit iuramentum.*
62 *Renunciari defensionibus in criminalibus non potest.*
63 *Confessio an possit declarari, remiss.*
64 *Reuocatio confessionis calumniosè petita non est admittenda.*
65 *Confessio facta sub promissione gratiæ, an possit reuocari.*
66 *Et quid de confessione facta ob contumaciam.*
67 *Confessio potest interpretari, vt tamen non perimatur.*
68 *Confessio deliberata an reuocetur.*
69 *Confessio facta in libello, positionibus, & precibus, an possit reuocari remiss.*
70 *Confessio in dubio non præsumitur erronea.*
71 *Confessionis error quomodo cognoscatur, & probetur.*
72 *Confessio geminata an possit reuocari.*
73 *Confessio iuncta cum probationibus non reuocatur.*

ADDITIONES
Ad Quæst. LV.

a *Visis defensionibus.*] Quæ exceptiones contra propriam confessionem opponi possint, Farin. vol. 4. suæ prax. quæst. 82. reg. 1. *Ros.*

Visis defensionibus, quæ
1 *contra testes.*] Adde † videndum de viribus cõfessionis Rimin. iun. in cons. 103. nu. 29. & 30. vol. 1. *Baiar.*

b *Et in primis.*] Adde, quod † confessio extraiudicialis verisimilitudinibus fulcita, etiam plenam probationem in criminalib. facit, Capyc. decis. 179. num. 2. Marsil. in l. de minore, numer. 52. ff. de quæst. Tiraq. l. si vnquam, C. de reuoc. donat. Marsil. consil. 116. & Carrer. in l. obseruare, numero 165. & tandem arbitrio iudicis commissum esse, dicit Boer. decis. 164. num. 5. & 6. & vbicunque confessio † extraiudicialis facta foret de aliquo crimine coram sacerdote, & aliquibus alijs testibus, tunc ea dubio procul operaretur, vt confitens ipse diceretur publicus reus criminis ita confessati, Abb. consil. 2. colum. 1. vol. 2. Felin. in cap. auditis, col. penult. de rescript. & Socin. cons. 127. col. 2. vol. 3. vbi dicit hanc esse communẽ opin. & sequitur Viu. decis. 149. Et ad cognoscendum quæ sint verisimilia, latè per Tiraqu. vbi supra in præfatione, num. 60. cum multis seq. Decian. cons. 62. nu. 76. vol. 3. & Menoch. de arbitr. iud. casu 85.

Item adde, quod confessio extraiudicialis nõ solum facit indicium ad torturam, sed etiam confitens delictum extraiudicialiter iudicis arbitrio punitur de illa iactatione, & gloriatione, Marsil. in l. de minore, numero 32. ff. de quæstionibus, & Menoch. de arbitr. casu 331. *Baiar.*

c *Extraiudicialis.*] Adde Fel. ĩ c. at si cler. de iud. vbi dicit com. esse opi. ꝙ cõfessio extraiudicialis nihil operetur. Et licet nõ ꝓbet, facit tamen indiciũ, vt per Alc. in c. cum

QVÆST. LV.

a 1 *Visis defensionibus, quæ cõtra testes, aut acta in iudicio exhibita proponi possunt, Quæro, quid si reus confessus sit delictum, nunquid adhuc non obstante confessione poterit ad euitandam condemnationem aliquid ad defensionem suam adducere*
b *Resp. quod sic.* b *Et in primis potest dicere, quod talis con-*
c *fessio fuit* c *extraiudicialis, quæ quidem non sufficit ad probationem delicti. Et ita communiter dicitur, vt ait Paris Put. de synd. fol. 439. c. 3. in primis uerbis. Ita etiã*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

non ab homine, nu. 98. de iud. M. Anton. Blanc. in tract. de indic. & tortur. num. 204. *Guiot.*

d *Præterea etiã.*] Far. q. 81. c. 6. n. 188. vol. 4. *Ros.*

Præterea etiam.] Adde
4 tradita † per Mascard. in tract. de probat. concluſ. 352. vbi ad hanc quæſtionem multa accumulauit, & ibi etiam habetur, an talis confeſ-
5 ſio reuocari poſſit. † *Ba.*

e *Talis enim confeſſio.*] Farinac. vol. 4. ſuæ prax. q. 81. c. 6. num. 188. *Roſ.*

f *Vnum tamen ſcias.*] Farin. q. 82. reg. 1. nu. 5. & 6. vol. 4. & n. ſeq. *Roſ.*

Vnum tamen ſcias.] Adde videndum Maſcar. de probat. concl. 497. vbi latè, an delictũ probetur ex confeſſione extraiudiciali, vide etiã Gram. conſ. 40. num. 19.
6 vbi tenet, † quod confeſſio extraiudicialis iuramento interueniẽte præiudicaret. *Baiard.*

g *Si deinde illam reuocant.*] Confeſſio tamen incideter facta nõ præiudicat niſi ad inquirendum, ſupra q. 19. verſ. fi. & de perſeuerante in tormentis, quomodo nõ ratificãs abſoluatur, ſup. q. 21. verſic. vlterius quæro in fin. quo verò ad p̃ſentiam 3 partis acceptãtis, adde Boer. addit. ad Dyn. in regula, quod ſemel litera A. ſub num. 8. de reg. iur. in 6. Brun. tract. de indicijs, & tortura, q. 3. 1. par. ſub nu. 15. contrarium tamen viſus eſt tenere ſup. in d. quæſt. 21. verſ. Confeſſio extraiudicialis, vbi quod immo confeſſio ſic facta abſente parte reuocari non poteſt, niſi docto de errore. *Drogh.*

h *Item poteſt dicere.*] Farinac. quæſt. 81. cap. 1. vol. 4. num. 50. *Roſ.*

i *Poteſt etiam.*] Farin. quæſt. 81. capit. 7. vol. 4. nu. 259. & 260. *Roſ.*

Poſſet etiam dicere.]
7 Adde quod aliter † fuit deciſum in ſacro Conſilio Neap. deciſ. 176. in caſu mulieris inquiſitæ de furto, quæ incidenter confeſſa fuit adulterium, in quo fuit dictũ, quod ſpecialiter inquiratur de adulterio, & detur copia defenſionis, & fuit relaxata a carce-

tenere communiter Doct. atteſtatur Alber. in l. quoniam,
2 *num. 1. ff. de infamib. Bene verum eſt, quod talis confeſſio extraiudicialis ſufficit ad torturam, vt dixi ſupra, q. 21. verſ. Confeſſio extraiudicialis nu. 30.*

d *Præterea etiam, ſi cõfeſſus fuerit delictum in iudicio, poterit dicere, quod iu-*
e *dex erat incompetens:* c *talis enim confeſſio facta coram*
3 *iudice incompetenti non valet in vim iudicialis confeſſionis, ſed tantummodo valet, vt extraiudicialis. Et hæc eſt communis opi. vt dicit Aret. conſ. 26. circa fi. Alexan. in l. ſeruus, nu. 3. ff. de iureiur. & in l. magiſtratibus, ff. de iuriſd. omn. iud. prout illum refert Capyc. deciſ. 279. nu. 1. in fi. Et ideo non ſufficit ad probationem delicti, vt ſtatim dixi, ſed bene ſufficit ad torturam, vt dixi in loco præalleg.*

f *Vnum* 1 *tamen ſcias in hoc propoſito, quod licet confeſſio criminis facta extraiudicia-*
4 *liter, vel coram iudice incompetenti regulariter non præiudicet ad plenam probationem; ſi tamen facta fuerit parte præſente, & acceptante, eo caſu facit plenã fidem contra confitentẽ. Ita videtur ſentire Abb. in cap. at ſi clerici, poſt num. 16. verſ. ſi verò confeſſio, de iud. quod dictum ſequuntur communiter DD. vt ait Berous in eo. c. at ſi clerici, nu. 141. Bene verum eſt, quod hoc caſu requiritur, quod pars talem confeſſionẽ expreſsè acceptet, nec ſufficeret tacita acceptatio, ſecundum communem opin. de qua atteſtatur Berous in loco præalleg. nu. 143. Sed certè, quicquid ſit de iure, ego ſemper vidi in practica obſeruari, quod tales confeſſiones non*
g *præiudicãt confitentibus ad plenam probationem, ſi deinde illam reuocant, ſed tantummodo torquentur, vt in ea perſeuerent, niſi fortè cũ huiuſmodi confeſſione concurrerent tot alia argumenta, ex quibus poſſet dici, quod omnibus ſimul iunctis de crimine plenè liqueret.*

h *Item* h *poteſt dicere, etiã quod iudex eſſet competens,*
5 *quod talis cõfeſſio facta fuit coram ipſo iudice non ſedente pro tribunali, & ſic tanquam coram priuato: talis enim confeſſio non dicitur iudicialis, ita vt reus poſſit ex illa condemnari, ſed tantummodo facit indicium ad torturam, vt dixi ſupra, q. 21. verſic. ſed hic cadit.*

i *Poſſet* 1 *etiam dicere, quod talis confeſſio emanauit ex-*
6 *tra ipſam cauſam, de qua principaliter agitur. Hæc tamen defenſio non eſſet multum tuta, quia quadno de delicto contingente cauſam, de qua agitur, conſtat per confeſſionem ipſius delinquẽtis,*
K *tunc poteſt ex ea puniri* K *etiã pœna ordinaria, licet directo actum non fuerit contra confitentem: & in hoc omnes conſentiunt, vt dicit Abb. in c. cum ſuper, nu. 13. de confeſs. Hanc etiam opin. dicit eſſe commun. Aret. in c. cauſam quæ, numero 17. de teſt. de quo mentionem feci ſup. q. prox. verſ. Sed quid ſi exhibeatur.*

l *Allegare* 1 *etiam poſſet, quod talis confeſſio fuit ſibi*
m *extorta a iudice* n *cum promiſſione impunitatis: quo caſu non videtur ex ea poſſe*
7 *cõdemnari. Et ita reperio in facti contingentia, quod quædam Catharina Cãdolia, quæ coram prætore Vogoniæ confeſſa fuerat ſe partũ necaſſe, cũ deinde aſſereret illã confeſsionem a ſe per ipſum prætorem blandis verbis, minisque extortã fuiſſe, idque probaſſe corã prætore Intri per Senatum ad id delegato, fuit tantũmodo torturæ ſubiecta, & cum perſtitiſſet in negatiua, fuit abſoluta, 27. Iul. 1558. P. N. Sed in hoc propoſito duo ſunt videnda: Primũ, an iudex, vt veritatem eliciat a reo, poſsit, aut debeat huiuſmodi promiſsiones facere: Secundum, an facta per cũ tali promiſsione, teneatur, aut debeat illam obſeruare.*

n *Circa* n *primum, dicendum eſt, quod poteſt iudex ad eruẽ*
o *dam veritatem talem promiſsionem impunitatis reo*
8 *facere. Et eſt cõmunis opi. vt*

ribus cum fideiuſſione de ſe repræſentando, & hoc forſan fuit, quia delictum non erat de contingentibus cauſam, de qua principaliter agebatur, ſed aduertendum eſt, quod dicta deciſio procedit, quando confeſſus delictum incidenter, nõ habuit defenſiones, vel ſe non defendiſſet; ſecus ſi defenſiones habuit, vel ſe defendiſſet: quia tunc non eſt opus aliqua inquiſitione, & pœna ordinaria puniri põt, ita declarat Franch. in dec. 240. n. 13. vol. 2.

8 Adde, quod † confeſſio falſi incidenter facta debet puniri, ſecundum Marſil. in ſing. 581. Petr. de Anchar. conſ. 172. circa primum colum. 2. quem ſequitur, & refert Dec. in c. ar ſi clerici, col. 3. verſ. ſed iſta limitatio extra. de iud. Soci. iun. in conſ. 39. nu. 20. vol. 2. & Boſſ. in titu. quomodo procedatur per excep. num. 9. *Baiard.*

K *Etiam pœna ordinaria.*] Vide tamen ſupra q. 19. verſi. fin. vbi apparet, quod confeſſio incidenter facta non præiudicat niſi ad inquirendum, quod videtur contrarium huic dicto; Dic ergo, quod ibi illa confeſſio nõ præiudicat, niſi nouo inchoato proceſſu ſuper illa confeſſione, adhoc vt poſſit poſtea puniri, vt hic. *Drogh.*

l *Allegare etiã poſſet.*] Farin. d. q. 81. c. 8. num. 276. & num. 300. *Roſ.*

Allegare etiam poſſet.]
9 Adde, qua † pœna ſit puniendus ille, qui ſub ſpe impunitatis delictum confitetur, Menoch. de arbitr. iud. caſu 367. *Ba.*

m *Cum promiſſione impunitatis.*] Adde, quæ pœna ſit criminoſi, qui ſpe promiſſæ impunitatis delictum confeſſus eſt, per Iacob. Menoch. de arbitr. iud. libro 2. centur. 4. caſ. 367. *Giacb.*

n *Circa primum.*] Farinac. d. quæſt. 1. cap. 8. num. 279. *Roſ.*

o *Promiſſionem immunitatis reo facere.*] Tu adde, quod ſi reus confiteatur non poteſt ex tali confeſſione condemnari tanquam dolo extorta. Ita poſt citatos vide

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

vide per Lu.Carer.In pract.crim.in §.homicidium,vlt.nu. 43.quod & etiam placuit Auctori,qui consuluit ab huiusmodi promissionibus esse abstinendum. *Giach.*

Promissionem impunitatis.] Ad propositũ adde Anchar.in cap. vtilẽ, 22.q.2. qui refert Alexandrum eius nominis tertium ita fecisse cum quodam episcopo simoniaco. sequitur Felin. in cap. afferte de præsumpt.Contrarium tamẽ tenet Imol.consil.119. visa inquisitione prędicta, vbi ex pluribus concludit,quod virtute huiusmodi cõfessionis per dolum extortæ reus condemnari non possit per tex. in cap. sanè, de renunciat. & verior videtur hæc opin. quia fides data seruari debet, vbi potest sine interitu salutis æternæ.l.1.l. iurisgentium, §. prætor ait, ff. de pact.l.1.in princip.ff. de constitut.pecu.& in cap. cum dilectus,quod met. caus. adde Hippol. in l. 1.§.quęstioni.ff. de q. in fing. 201. & in pract.§. postquam, numero 15. *Guiot.*

p *Sed certè hæc opin.*] Adde, quod idem dicit Afflict.in cõst. de præst. iuram. lib. 1.fol.125.nu. 10 6.† quod nõ licet iudici dicere mendaciũ inquisito ad eruendam confessionem, sed quod bene potest conuiuare reũ, & post cęnam venire ad blãda colloquia pro habenda confessione delicti, quod mihi non placet,quia est fraus, quam iudex minimè adhibere debet, & potest puniri tanquam transgressor legis, vt idem Afflict. in const.in rub.de prestan. sacramẽto, nu.6. eo maximè, quia iudices semper debent cauere,ne dicant aliquid in iudicando, quod videatur vulgo iniquum, vt not. Glo. in l. si maior annis, C.de transact.& Paul. de Castr.in consil.300.sub nu. 1.vol.2. vbi dicit, quod debemus semper iudicare pro opinione, quæ magis applaudet vulgi opinioni,quæ est quodãmodo quoddam ius naturale insitum naturaliter mentibus cuiuslibet non artificialiter,quamquam de iure scripto possit illa vulgi opinio cauillari. *Baiard.*

dicit Apost. ad Dec. in l. ea est natura,sub nume.7. ff. de reg.iuris,quem refert Placa lib. 1. delictorum, c. 37. nu. 2. vbi per totum illud capitulum satis bene loquitur in hac materia. Certum est enim, quod licet iudicibus indagandæ veritatis gratia aliquid simulare,vt colligitur ex Salomonis exemplo, de quo in cap. afferte, de præsumpt.& est crebrior recepta sententia, vt dicit Placa
p *in d. ca. 37.nu.1.in fin.* *Sed certè hæc opin. mihi nunquã placuit: hoc enim (iudicio meo)est illaqueare reum fraude, & mendacio,quod cuilibet bono viro,præsertim vero iudici, qui veritatis amantissimus esse debet,videtur summopere vitandum, neque exemplum Salomonis*
q *quidquam facit:* *longè enim differt fictio, ac simulatio a mendacio, ac deceptione.*
r *Finxit* enim quandoque Saluator noster se longius ire, Lucæ 24. priusque finxerat se nolle ascendere ad diem festum, & tamen ascendit, Ioann. 7. non tamen quemquam decepit, aut ãlicui mentitus est. Consulo itaque iudicibus, vt ab huiusmodi promissionibus, quantum fieri potest, abstineant, atque alijs iustionibus modis studeant veritatem delictorum inuenire, prout ẽt dixit Dyn. in tract. de q.quem refert Paris Put. de synd. folio 484. cap. 7. circa principium.*

ſ *Circa secundum verò, an*
9 *scilicet posset iudex non obstante huiusmodi promissione reum ad mortem condemnare, variæ fuerunt scribentiũ opin. nam Imola cons. 109.*
t *consuluit,* *quod reus virtute talis confessionis extortæ, vt ipse dicit,per dolum.& fraudem*
u *non posset condemnari. Et hanc esse communem opi. dixit Cagnol. in d.l. ea est natura, nu. 18.in fin.licet dicat aliquando Taurini ser-*

q *Longè enim differt.*] Farin.sup.nu 311.*Ros.*

r *Finxit enim quandoque.*] Adde infra q. 100.versic. primo ibi,prout etiam seruatum fuit; Contrarium etiam dixit Alciat.tracta.de præsumption. regul. 3. præsumptione 27. in fin. & si casus eueniret, quod iudex aliqua iusta de causa sic promitteret, distingue, vt ibi; quicquid aliter senserit Dec. in l. ea est natura, numero septimo, ff.de reg. iur. vide tamen Menoch.qui dixit talem reum sic confitentem ad iudicis promissionem non effugere pœnam extraordinariam de arbitr. iudic. centuria quarta casu 368.num. septimo *Drogh.*

ſ *Circa secundum.*] Farinac. d.q.81. c.8. num. 276.cap.fin.numer.278. *Ros.*

t *Consuluit.*] Farinac. supra numero 183. 285. & 286. & 287. Et quid de blanditijs,ibi numero 304.& 305. *Ros.*

u *Non possit condemnari.*] Adde, quod idem post relatos tenet Ludouic.Carer. in pract. crimin. §.Homicid.vlt.sub numero quadragesimotertio. *Giach.*

x *Viu. lib. com. opin.*]
11 Adde † hic Viuium,qui distinguit, quod si reus perseuerauerit, postquã spe promissionis frustratus fuerit, damnari poterit,vt per Imol.d.consil. 109.& alios ibi allegatos. Vide etiam omnino Menoch.de arbitr. iud. cas. 367. folio 349. vbi aliam ponit distinctionem, & quod sit puniendus reus, qui sub spe impunitatis cõfessus fuit,pœna extraordinaria, quando confessionem non confirmat, nec reuocat, vi. Couar. variar. resolut. lib.1. capit.2.in fin.vide etiam Grammaticum in quæstione 3. vbi hanc quæstionem latè examinauit, & tenet, † quod
12 iudex teneatur seruare promissionem, & quod reus ex tali confessione non poterit condemnari. Idem tenet Carrer. in pract. crimin. § homicidium l'vltimo sub numero quadragesimotertio. *Baiard.*

y *Nunquam tamen.*] Farinac.supr.numero 291. 293. & 294. *Ros.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

12 z *Potest etiam.*] Adde, quod † si essent latrones, qui confiterentur occidisse mercatores, & eorum corpora proiecisse in mare, & esset propè littus maris, deberent puniri, etiam quod corpora occisa non apparerent, ita limitat Ang. in l. 1. ff. de confess. quem refert, & sequitur Ias. in iusiurandum, §. procurator in 7. col. ff. de iureiur. & Cassan. in cõsuet. Burgund. in rubr. 1. §. 5. num. 40. fol. 190. vbi dicit, quod dum ipse erat assessor Capitanei iustitiæ Mediolani, quidam Massarius confessus occidisse Dominũ suum, & illius cadauer proiecisse in lacum Cumanum, quod fuit piscatum, & non inuentum, sed fuit repertus sanguis in illo loco, in quo confitebatur eum interfecisse, qui locus distabat a lacu per iactum lapilli, & facto verbo cum senatu fuit condemnatus ad mortem, ibi dicit etiam idẽ Cassan. quod non est necesse, quod constet de nomine occisi, & idem tenet Nat. consil. 442. vide etiam Boss. in tit. de delicto, num. 16. vbi dicit, quod quando cõfessio non est nuda, sed erat indicium, vel fama, quod delictum commissum esset, quod tunc cõfessio ita vestita sufficiat, per ea quæ tradit Gand. in titu. de præsumpt. vers. aliud etiam notatu dignum, dicens in hac materia, quod ad hoc, vt debeat, & possit præsumi contra aliquẽ, quod commiserit delictum, debet † constare iudici delictum fuisse commissum quomodocunque, vel per testes, vel indiciũ, vel euidentiã facti; & ibi hoc existimat notatu dignũ, & oblitioni nõ tradendũ, & ad istud dictum, quod † quis ex sola confessione damnari non possit, si non constet de delicto, vide Mascar. de probat. conclu. 354. Crau. in cons. 260. Cephal. in cons. 230. nu. 11. & Gram. cons. 60. num. 6. vbi voluit, quod nec etiã torqueri possit, vide etiã Boer. in decis. 259. vbi † latè, an iudex condemnans ad mortem, antequam bene constaret, excusaretur, si postea bene constet.

Item † adde, quod si contra aliquem exhiberetur sententia condemnatoria, lata per iudicem alterius territorij prorsus separati, scilicet alterius Principis, posset procedi contra eum, etiam non constito de delicto, Boer. in dec. 164. nu. 10. & D. Clar. in q. præcedenti, vers. sed pone.

Item † adde, quod non est necesse, quod constet de persona, cui fuit derobatum, sed sufficit, quod constet de re furata, vt per Alex. cons. 23. lib. 6.

Item adde, quod Marsil. in sing. 329. viginti duos casus accumulauit, in quibus † secundum eum confessio non nocet confitenti, saltem quo ad plenam probationem faciendam, vel ad imponendam veram pœnam delicti, de quorum casuum veritate dubitat. Anton. Scap. in tract. iuris non scripti, quod vtroque foro obseruatur lib. 3. ca. 69. nu. 10. ego quoque de multis dubito, & de prædictis vide etiam Gabriel. comm. concl. lib. 7. concl. 17. *Baiard.*

a *Condemnari.*] Adde infra q. 49. vers. est igitur in principio. vide, quæ dixi infra ad vers. Quomodo autem, & nouissimè per Flam. Carta. in pract. interrogan. reorum lib. 2. c. 1. *Drogh.*

10 *Potest* z *etiam contra cõ-*
z *fessionem allegari, quod non constat de delicto. Nam vbi aliter non apparet de crimine, quam per confessionem ipsius rei, non debet reus ex so-*
a *la confessione sua* a *condemnari. Et licet Io. Andr. in addit. Spec. in titu. de accus. §. fin. vers. Sed pone A. fuit accusatus. dicat, quod contrariũ seruatur de facto, & referat Guidonem de Suzaria idẽ dixisse. vt per Boer. dec. 259. num. 3. quem tamen locum Ioan. Andr. ego in libro meo hactenus inuenire non potui,*
b *attamen* b *in hoc Io. Andr. male dixit, quia imò seruatur, quod nisi aliter constet de delicto, nunquam reus condemnatur ex sola confessione, vt etiam sentire videtur Marsil. in pract. crim. §. postquam, num. 48. Et ideo dicit Ponz. de Lam. post num. 70. quod iudex debet inquirere de veritate confessionis, quia aliquando aliqui confessi sũt delictum, & postea reperti sunt non deliquisse. Et ait, quod ita dicunt Doctores, & illũ refert Gram. cons. crim. 16. post num. 5.*

11 *Quomodo* c *autem dica-*
c *tur constare de delicto, ad effectum, vt super eo procedi possit, dixi supra quæst. 4. Sed ad effectum, vt aliquis possit condemnari ex sola confessione, ego ita distinguerem: Aut delictum, quod reus confitetur, est tale, quod solo animo perfici possit, vt est hæresis, vel similia: Et tunc ex quo tale delictum vix aliter probari potest, quam per propriam confessionem, crederem, quod sola confessio, (modo esset verisimilis) sufficeret. Aut verò est delictum, quod etiam facto committatur: & tunc si quidem reus confiteatur*
d *in* d *genere aliqua delicta commisisse, puta, vnum, aut etiam plura homicidia, vel multa furta, non exprimendo in specie quos homines interfecerit, aut cuius res furto subtraxerit, certè non debet ex tali confessione con-*
e *demnari.* e *Et hic casus nullam habet difficultatem apud Doctor. vt dicit Boss. in titu. de delicto, num. 15. Si verò confiteatur in specie aliquod delictum, puta, se aliquem certum hominem interfecisse, aut alicui furto*
f *f certa bona subtraxisse, tunc est distinguẽdum: Nam*
g *aut est delictum facti transeuntis, cuius scilicet nulla solent remanere vestigia, puta, adulterium, furtum, & similia; & tunc vbi cum querela partis concurrat etiam confessio rei, vtique erit sufficiens ad condemnari.*] Adde ad idem per Th. Gram. vot. 2. qui voluit etiam non posse torqueri, vbi pulchrè & plenè, & etiã ad idem vide per Gabriel. Sara ad Matheſyl. sing. 37. col. 2. per Lud. Carer. in pract. crim. §. homic. vlt. nu. 40. qui n. 41. lim. Ad idẽ per Ceph. cons. 230. n. 11. & per Crau. in cons. 260. col. 1. & 3. vers. Amplius dico. Idẽ in cons. 262. col. 2. loquẽdo in hæresi, vbi cõsuluit non valere simplicem confessionẽ dicentis se hæreticum, cũ necesse sit aliter apparere de hæresi; puta, ita dixi cõtra fidẽ, ita feci, ita credidi, confidendo factum, ex quo de iure arguatur hæresis. Similiter, si quis fateatur se publicum, & famosum latronem, aut stratarum aggressõrem; talis confessio sibi non præiudicat, quia in iure cõsistit; quando quis dicatur publicus, aut famosus latro, vel stratarum aggressor. Sed solum præiudicat confessio, quando fatetur factum: puta feci tale, & tale latrocinium, aut talem aggressũ. Et ad istud vltimũ allegat Ang. cons. 403. vide ibi fusius. *Gtach.*

Condemnari.] Far. tit. de inq. q. 2. vol. 1. n. 7. R.

b *Attamen in hoc.*] Cartar. de execut. sent. c. vlt. num. 9. fol. 105. tit. fol. 6. *Ros.*

20 c *Quomodo autem dicatur.*] Adde quod est † necesse aliter apparere de hæresi, puta ita dixi, ita feci, ita credidi; confitendo opinionem, ex qua de iure arguatur hæresis, Crauet. cons. 262. nu. 4. *Baiard.*

d *In genere aliqua delicta.*] Adde supra q. 53. vers. Dixi etiam, ibi, & credo. *Drogh.*

e *Et hic casus nullã habet difficultatem.*] Adde, quod idem
21 tenui. Ang. in cons. 304. ex forma statuti, vbi † consuluit, quod si aliquis tanquam latro, & disrobator stratarum inquiratur, & confiteatur se esse latronem, & stratarũ disrobatorẽ, quod talis cõfessio sibi non præiudicat, nisi crimina in specie confiteatur, quia est confessio iuris, & non facti, quem refert, & sequitur Paris. de syndic. in verb. quidã latro famosus. *Baiard.*

f *Certa bona subtraxisse.*] Quid de eo, qui ex furto sentit commodum? dic, q̃ dicitur ratificare delictum, q̃n vltrà delicti ad eum perueniret immediatè, at secus si per aliã manum per Are. cons. 163. & 261. ante. & nu. 4. *Gtach.*

g *Facti transeuntis.*] Adde sup. q. 4. vers. quando verò, &
22 q. 9. vers. primo; Et hic aduerte, quod quando † confessio con-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

concurrit cum querela partis, & quod simus in delictis facti transeūtis, illa sufficit ad cōdemnationē, adde quæ dixi supra ad quæstionē quintā, vers. poterit igitur, quia dū dicit, q confessio cōcurrere debet saltem cū querela partis, illud est cū eo, de quo per Liuiū loco ibidē citato, dū ait, nullo adiecto, cur scire quicquā videremur, arg. mēto: Nō. n. sola cōfessio sufficit, nisi concurrat aliud argumentū, & ad hāc materiam adde Bal. in l. si quis testibus in fi. C. de test. *Drogh.*

Facti transeuntis.] Adde, videndum Far. in q. 2. nu. 13. vbi dicit, quod non sufficit querela, & confessio rei ad condemnandum, sed requiritur, quod ex indicijs constet
22 de corpore delicti, † & quod vbi non remanent vestigia, corpus delicti dicatur sufficienter probatū ex indicijs, & cōiecturis, Mascar. de prob. concl. 830. nu. 7. *Baiar.*

h *Maria, & montes.*] Adde inf. q. 64. vers. vltimo ibi, multi cum innocentes, &c. cōfessio ergo sola patrati criminis nō sufficit ad condemnationem, vt hic, fallit, vt est infra hoc eodem versiculo, videlicet si illo Massario, qui proiecit Dominum suum in lacū adde Menoch. de arbitr. iudi. lib. 2. centur. 3. cas. 269. vide hāc quæstionē latè tractatam ad partes per Marsil. in pract. cri. §. secundum per totum; Cur autē hoc sit, videlicet, q confessio facta non precedentib. indicijs minimè præiudicat, ratio est, quia tūc de domo rei sumuntur indicia probationū, quod est prohibitum, vt per Flam. Cart. in practica interrogan. reorum li. 1. c. 2. nu. 5. & 6. itē fallit in assassinio, Blanc. repet. l. fi. sub nu. 15. ff. de quæst. Boss. tit. de foro comp. sub n. 66. Crau. consil. 157. nu. 9. in fin. *Drogh.*

i *Licet non reperiretur*
23 *cadauer.*] Adde, quòd † idem tenet Bal. in l. quoties, §. si quis, ff. de hær. instit. & de hoc vide Blāc. in sua praxi in princip. nu mer. 3. & Diaz. in

nandum, & ita videmus quotidie obseruari, teste Bossio in loco præalleg. n. 19. vbi et, nu. 21. subdit, quod in furto practica est, q sufficiat querela partis; vbi verò nō adsit querela partis, aut aliqua alia informatio, sola confessio non sufficeret. Et ideo iudices q̄n
h *rei confitentur corā eis maria, & montes, & plura furta se alibi commisisse, debēt mittere nūcios ad habendā informationē: alias sæpè innocētes condēnarentur, ut dicit Ang. de malef. in verbo, Et vestem cælestē, n. 25. quē refert Brun. de ind. & tortura, fol. 138 n. 10. q pluries tēporib. suis vidisse contingere asserit Igneus in l. 2. §. itē illud, post nu. 6. ff. ad Sylla. Et ita seruari attestatur Boss. in loco præalleg. post nu. 15. vers. sed quid si quando. Et ita seruari debere priusquam suspenderentur quidam fures, & latrones, qui plura delicta confessi fuerāt, rescripsit senatus 12. April. 1561. & 28. Nouēb. 1562. et alias sæpissimè. Et propter hoc fuit in magno periculo vitæ quidā Doctor, qui consuluit, quendā furē, qui plura furta cōfessus fuerat, de quibus tamē aliter non constabat, furcis esse suspendendum, pro quo Doctore consuluit Alexand. consilio 19. libro 7. Aut est delictum facti permanentis, quod scilicet oculis subiici possit, & cuius remanere solēt vestigia, vt est homicidium, & incendium, & similia: & tunc nisi per inspectionem, seu visitationem factam, vel faciendam per curiam (iuxta ea, quæ dixi in d. quæst. 4.) appareat delictum fuisse commissum, non poterit reus ex sola confessione condemnari. Et cauti iudices his casibus solēt perquiri fatere cadauera eorū, qui dicūtur occisi, & ea exhumari, & inspici, an extēt vestigia vulnerū, vt sæpius se in contingentia facti seruari vidisse narrat Paris Put. de syndic. fol. 206. nu. 6. Et ideo male posset de iure defendi sententia Domini Nicolai Toreli de Prato, qui fecit suspendi tres diffamatos pro assassinis, qui confessi fuerant se occidisse tres incognitos, & eos*

in mare proiecisse: & tamen eorū cadauera non fuerāt reperta, vt refert Ang. in l. certū, n. 2. ff. de confes. & Berous in loco præalleg. post n. 25. & Paris de Put. syndic. in verbo, Confessio, c. 1. post nu. 1. & Igneus in d. l. 1. §. Item illud, nu. 4. Bene verū est, q si confessio esset de aliquo homine certo, & haberentur informationes, quod non reperiretur, & reus fateretur illum interfecisse, & apparerent aliqua vestigia, i *licet non reperiretur cadauer, fortè posset ex ipsa cōfessione condēnari, prout ēt refert Cassan. super consue. Burg. fol. 49. post nu. 41. condemnatū fuisse a Senatu quēdam Massarium, ipso existente Vicario iustitiæ Mediolani, q confessus fuerat se occidisse dominum suum, & proiecisse in lacum Comensem: nam licet cadauer ipsius domini repertum non fuerit, tamen reperto sanguine in loco designato ab ipsomet Massario, vbi dicebat se delictū perpetrasse, fuit ille vltimo supplicio affectus. Et ita puto ītelligi debere ea, quæ dicit Boss. in loco præalleg. post nu. 15. quod scilicet etiā quando confessio est de homine, vel re certa, debet iudex a se ipso mittere ad intelligendū, an delictum cōmissum fuerit: & eo non comperto, illum absoluere, alias condemnare; subdens, quod ita seruatur: satis enim dici poterit cōpertū delictum in casu prædicto, etiam si cadauer repertum non fuerit.*

12 *Vlterius* k *potest reus con-*
k *tra propriā confessionem alle-*
l *gare, quod ipse* l *esset minor, propterea que eius confessio facta sine auctoritate curatoris illi obesse non debet, de quo videnda sunt ea, quæ dixi supra*
m *quæst. 50. circa princip. Et dicit Alber. quod semel* m *obtinuit de facto, q cōfessio minoris facta in tormētis sine auctoritate curatoris ei nō obesset, ita illum refert Raph. Fulg. in l. Clarum, C. de auth. præstand. relatus per August. ad Angel. de malefic. in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, post numerum 13. & Grammat. qui in facti cōtingentia ita consulu-*

in reg. 124. limit. 2. *Ba.*

K *Vlterius potest reus.*] Farinac. vol. 4. suæ praxi q. 81. cap. 10. num. 352. & seq. & præcipuè numero 370. & 374. *Ros.*

l *Esset minor.*] Item, an, & quando valeat cōfessio minoris spontanea, vel in tortura absque curatore, & quomodo etiam auctoritas curatoris interuenire debeat, vide plenè per practic. Carer. §. homicidium, 5. numero 9. vide quæ dixi supra quæstione 30. Item, minor aduersus confessionem delicti aliter non probati restituitur in integrum, etiam non doctus de errore, quia ex hoc dicitur lęsus, ita singulariter decidit Angel. in l. certum, §. in pupillo, ff. de confessis, vbi reputat hoc valdē notabile, & quotidianum, & sequitur Alex. eius consilio 115. numero 6. libro 3. subiungens istud solum sufficere ad defensionem minoris, & Ap ostil. ibi, & Carer. vbi supra, numero 10. alios citat. Obiter hic quæro,
*23 nunquid surdus, † & mutus à natura homicidium, quod fecit, possit confiteri? quòd sic, ex quo habet intellectum, & generare pōtest, & sit plusquam animal irrationale, licet minus quam homo perfectus. Item ex quo potest habere bona, & possidere, & frui, alias frustra quæretur, an posset testari, decidit Bald. in l. vnica, numero decimosecundo, C. de confessio. vbi damnandum esse dicit, dato sibi prius curatore, non ex sola confessione, sed ex testium attestationibus. *Giach.*

m *Et dicit Alberic.*] 24 Adde, † quòd contrarium tenuit Cyn. in dicta leg. Clarum, vbi dicit, quod præsentia iudicis supplet defectum curatoris, quando minor torquetur, & confitetur in iudicio sine curatore, qui interesse non debet, & idem tenet Bald. in cap. item sacramenta de pac. iuramen. firm. in 5. colum. vers. quid ergo. *Baiard.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

n *Consil.crim.16.*] Roland.a Valle conſ.31.1.& 2.col. in 1.volum. *Roſ.*

o *Stante conſuetudine.*] Bal.conſi.408.lib.3.vbi Rouerſcal. *Roſ.*

p *Item poſſet allegare.*] Farin.q.81.vol.4.c.2.nu.66.*Roſ.*

Item poſſet allegare, ſ

25 Adde †ad hoc Maſcar. de probat. concluſ. 357. vol. 1. vbi ponit multas ampliationes, & limitationes,& Soc.iun.in cõſ. 39.num.21.vol. 2.

29 Item † adde,quod † cõfeſſio facta coram iudice delegato non validat ꝓceſſum nullum;Ang.in conſ.217.col.fi.& Marſ. in conſ. 46. nu. 19.circa medium.

27 Item † adde,ꝙ confeſſio vera,ſi eſt nulla,conualidat proceſſum iuris ordine non ſeruato fabricatum,Bal. in l.1. col. fin. verſ. item dicit C.de confeſſ Alex.conſil.127. col.1.vol.4. Roland.cõſ. 94.num.26.vol.3.& latè per Cartar.de exec.ſent. c.fi.nu.215.cum ſequen.

28 Item †adde,ꝙ probationes apertiſſimæ, & concludentes ineptitudinem proceſſus conualidant,vt not. in c. causã, de teſtib.& in l.ſi patronus,ff.de iureiur.& Mãt. in conſilio 269.num.10. *Baiard.*

r *Quod tamen intelligendum eſt.*] Cartar.ſup. num.218.*Roſ.*

Quod tamen intelligendum eſt,vt locum habeat.]

29 Adde, † quòd Felin. in d.cap.qualiter, & quando,§.licet,num.3. de accuſat. hanc concluſionẽ 12.modis limitat, & dicit Bero.in conſ.201.nu. 26.vol.3.quod ſi nullitas prouenitet ex incompetẽtia iudicis, cuius iuriſdictio non poſſet prorogari,quod tunc illa nullitas per cõfeſſionem non tollitur.

30 Item † adde,ꝙ cõfeſſio facta ad inquiſitionẽ formatam,non præcedẽtibus legitimis indicijs, etiam ratificata nõ conualidat,nec præiudicat, Pariſ conſilio 161.in fin. vol. 4. vbi reſpondet ad illud dictum, quod con-

31 feſſio † ſanat omne vitium proceſſus, & ad hoc vide etiã Maſcar. de probat.concl.351.vbi latè. *Baiar.*

ſ *Quando nullitas non procedit.*] Confeſſio ergo ſpontanea valet ſuper proceſſu inualido, niſi talis inualiditas proueniat ex defectu iuriſdictionis, toto titulo ſi non a comp.iudice, Crauet.conſil.115.ſub num.6.ad fin. & hic adde Fel.in c.eccleſia Sanctæ Mariæ coll.mihi nona verſ. Et hinc eſt,quod niſi iudici de conſtit.& in c.cum dilect.

n *uit,*n *conſil.criminal.16.Sed certè hæc defenſio parũ pro-*

o *deſt* o *ſtante conſuetudine, de qua dixi in d. quæſt. 50. ſecundum quam in confeſſione minoris non requiritur curatoris auctoritas, prout etiam communiter ſeruari in practica atteſtatur Bald.in l.2. numero 59. C. de confeſſ. quem refert Paris Put. de ſyudic. fol.457. numero 7. Ang. de malefic.in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, numer. 8. ſubdens,quod eßet quaſi ridiculum dicere contrarium. Hoc idem ſeruari apud Venetos,& multa Italiæ loca atteſtatur practic. Caſoni ſfol. 76.num.2.Vide quæ dixi inf. queſt. 60.circa princ.vbi etiam dixi, an ſaltẽ proſit minor ætas ad hoc, vt reus in mitiorem pœnam condemnetur.*

13 *Item* p *poſſet allegare,quod* p *talis confeſſio facta fuiſſet ſuper proceſſu formato per iudicem iuris ordine non ſeruato.* q *Scias tamen, quod hæc* q *defenſio non ita abſolutè procedit,ſed eſt diſtinguendum, an confeſſio ipſa ſponte emanauerit, an verò in tormentis. Nam ſi quidem confeſſio eſt a reo ſponte facta, tunc etiamſi facta ſit ſuper proceſſu nullo,adhuc poteſt reus ex illa condemnari, & eſt doctrina Innocen.in cap.qualiter, & quando, il 2. de accuſat. quam dicit eſſe communiter approbatam Alexand. in l. inter ſtipulantem, §. 1. circa fin.ff. de verbor. oblig. vbi etiam Iaſ.num. 11. idem atteſtatur,& dicit Marſil. in l.1.§. diuus, numer.10.ff. quæſt.& conſil. 94. nu. 7.& conſil. 130. numero 2.& in pract.crimin.§.poſtquam,numero 12.quod omnes eum ſequuntur. Idem dicit Alexand.conſil.19.num.8.libro 8.& Io.Arno. commentario 120. Hanc etiam concluſionem dicit eße communem Marſil. ſing. 201. in confeſſum.Foller. in pract. crimin. fol.285.num.65. Hanc etiã dicit eſſe communem opin.legiſtarum, & canon. Anton. Gomeſ.cap.12. delict.numero 8.*

r *Quod tamen intelligen-*

ſ *dũ eſt,vt locũ habeat,* ſ *quando nullitas non procedit ex defectu iuriſdictionis, ſed ex aliqua alia cauſa, & ita colligitur ex mente omniũ Doctor. vt atteſtatur Anton.*

t *Gomeſ.in loco præalleg.* t *Dicit tamen Angel. conſ. 178. circa fin.quod eſt duplicatum in conſil.293. quando confeſſio emanat ſuper proceſſu nullo, tutior eſt via, quod reus abſoluatur ab obſeruatione iudicij, & de nouo procedatur;ſubdens,quod ſi ipſe conſuleret,hãc partem eligeret, vt effugeret Syndicatorum retia, & quod ipſe ita obtinuit Peruſij in ſyndicatu cuiuſdam D.Raynerij Lãfranchi,vt ibi per eum, quem refert Aug.ad Ang.de malef. in verbo Comparuerunt, & confitentur totum, poſt num. 5.Et certè credo,quod iudex, qui ita faceret*u*, non erraret: nihilominus cum hæc communis op. iam ſit canonizata in iudicijs, & in ſcholis, poſſet iudex iudicando illam intrepidè ſequi,abſque eo,quod timeret ſibi inferri moleſtiam in ſyndicatu.*

14 *Si* u *verò confeſſio facta ſit*

u *in tormentis,tunc ſi legitima indicia nõ præceſſerint,et ſeruata nõ fuerint ſeruãda,talis cõfeſſio eſt ipſo iure nulla,nec poteſt confeſſus ex ea condẽnari,etiam quod in illa perſeuerauit.*n *conſil.criminal.16.Sed certè hæc defenſio parũ prodeſt* o *ſtante conſuetudine, de qua dixi in d. quæſt. 50. ſecundum quam in confeſſione minoris non requiritur curatoris auctoritas, prout etiam communiter ſeruari in practica atteſtatur Bald.in l.2. numero 59. C. de confeſſ. quem refert Paris Put. de ſyudic. fol.457. numero 7. Ang. de malefic.in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, numer. 8. ſubdens,quod eßet quaſi ridiculum dicere contrarium. Hoc idem ſeruari apud Venetos,& multa Italiæ loca atteſtatur practic. Caſoni ſfol. 76.num.2.Vide quæ dixi inf. queſt. 60.circa princ.vbi etiam dixi, an ſaltẽ proſit minor ætas ad hoc, vt reus in mitiorem pœnam condemnetur.*

13 *Item* p *poſſet allegare,quod* p *talis confeſſio facta fuiſſet ſuper proceſſu formato per iudicem iuris ordine non ſeruato.* q *Scias tamen, quod hæc* q *defenſio non ita abſolutè procedit,ſed eſt diſtinguendum, an confeſſio ipſa ſponte emanauerit, an verò in tormentis. Nam ſi quidem confeſſio eſt a reo ſponte facta, tunc etiamſi facta ſit ſuper proceſſu nullo,adhuc poteſt reus ex illa condemnari, & eſt doctrina Innocen.in cap.qualiter, & quando, il 2. de accuſat. quam dicit eſſe communiter approbatam Alexand. in l. inter ſtipulantem, §. 1. circa fin.ff. de verbor. oblig. vbi etiam Iaſ.num. 11. idem atteſtatur,& dicit Marſil. in l.1.§. diuus, numer.10.ff. quæſt.& conſil. 94. nu. 7.& conſil. 130. numero 2.& in pract.crimin.§.poſtquam,numero 12.quod omnes eum ſequuntur. Idem dicit Alexand.conſil.19.num.8.libro 8.& Io.Arno. commentario 120. Hanc etiam concluſionem dicit eße communem Marſil. ſing. 201. in confeſſum.Foller. in pract. crimin. fol.285.num.65. Hanc etiã dicit eſſe communem opin.legiſtarum, & canon. Anton. Gomeſ.cap.12. delict.numero 8.*

r *Quod tamen intelligen-*

ſ *dũ eſt,vt locũ habeat,* ſ *quando nullitas non procedit ex defectu iuriſdictionis, ſed ex aliqua alia cauſa, & ita colligitur ex mente omniũ Doctor. vt atteſtatur Anton.*

t *Gomeſ.in loco præalleg.* t *Dicit tamen Angel. conſ. 178. circa fin.quod eſt duplicatum in conſil.293. quando confeſſio emanat ſuper proceſſu nullo, tutior eſt via, quod reus abſoluatur ab obſeruatione iudicij, & de nouo procedatur;ſubdens,quod ſi ipſe conſuleret,hãc partem eligeret, vt effugeret Syndicatorum retia, & quod ipſe ita obtinuit Peruſij in ſyndicatu cuiuſdam D.Raynerij Lãfranchi,vt ibi per eum, quem refert Aug.ad Ang.de malef. in verbo Comparuerunt, & confitentur totum, poſt num. 5.Et certè credo,quod iudex, qui ita faceret*u*, non erraret: nihilominus cum hæc communis op. iam ſit canonizata in iudicijs, & in ſcholis, poſſet iudex iudicando illam intrepidè ſequi,abſque eo,quod timeret ſibi inferri moleſtiam in ſyndicatu.*

14 *Si* u *verò confeſſio facta ſit*

u *in tormentis,tunc ſi legitima indicia nõ præceſſerint,et ſeruata nõ fuerint ſeruãda,talis cõfeſſio eſt ipſo iure nulla,nec poteſt confeſſus ex ea condẽnari,etiam quod in illa perſeuerauit.* ſponte ſemperq; ſic dicendo falſum aſſeratur, vt dixit infra quæſtione 64.verſ. debet quoque, credo, quod ſemper opponi poſſit, quod talis confeſſio non fuit ſpontanea,& ideo ſubſiſtere nullitatem factam, tali confeſſione aſſerta ſpontanea non obſtante, ſupra quęſtione 21.verſic. ſed hic quæro. *Drogh.*

t *Dicit tamẽ.*] Cart.ſup. d.nu.215.& 216.*Roſ.*

u *Si vero confeſſio facta ſit in tormentis.*] Adde,ꝙ talis cõfeſſio facta nõ præcedentib.indicijs eſt nulla,& nullius momẽti,ẽt ſi millies ratifice tur: cõem vide per Rol. ſuo conſ.3. nu.55.lib.3. Qã & ego fuſius dicoin comm.opi.meis c.cõfeſſio,nu.2. vbi dico idẽ ẽt ſi ſit ratificata ad bancũ iuris,dato ꝙ ſuperuenerint noua indicia,etiã in crimine læſæ maiſtat. ẽt ſi iudex haberet arbitrium,vt ibi. *Giach.*

Si vero confeſſio.] vide Rouerſc.ad Bal.cõſ.77. li. 3,Far.vol.4.ſuę prax. q.83.c.1.nu.1.& ſeq.& c.2.n.32. Et quid ſi metu tormẽtorũ, Far.q.83. c.2.n.32.& ſeq.& n.91. & quid ſi per interrogatiua ſuggeſtiua, c.4.nu. 84. *Roſ.*

Si vero confeſſio.] Ad-

32 de,ꝙ † cõfeſſio facta in tormẽtis,legitimis nõ pcedentib.indicijs,eſt nulla,ẽt ꝙ eſſet iuramẽto ratificata,& in criminibus exceptis,ẽt in crim. læſæ maieſtat.& hoc ꝓcedit, licet iudex haberet arbitriũ,ita latè Rol.a Vall. conſ.12.n.90. cũ ſeq.vol. 3.Bert.cõſ.341.n.19.cõſ. 427.n.9.& conſ.449.n.4 & Bur.in cõſ. 201. n.24. vol.2. & cẽtũ ratificationes nõ ſufficerẽt, vt dicit Boſſ.in titu. de confeſſis per tortur.nn.8. nec mille, vt per Iul.Scarlat. in conſ.112.nu.36.tom.1.inter conſil.crim. in fol.& Burſat.in d.conſ.201.nu.20. &talis confeſſio non nocet ſibi,nec alteri, vt per Plot.conſ.31.num.14. & ad hanc quæſtionem, an confeſſio facta per torturam nullis præcedentibus indicijs probet,latè per Maſcar.concluſ.353.vol.1.& licet actus confeſſionis ſit nullus,id tamen non procedit reſpectu relicui proceſſus,l.1.& ibi no. Bal.C. de quæſt.& Bertaz.in d.conſ.341.num.13.

Item

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Item adde, quod idem est, si confessio fuerit facta post tormenta repetita, quæ repeti non debuerant, Marsil. in pract. crim. §. quoniam, num. 42.

33 Item† adde, quod idem procedit in depositione testiũ, quæ non valet, si fuerunt torti sine legitimis indicijs, nec facit indicium contra illum, contra quem deponunt. De ci. cons. 189. col. pen. quem refert, & sequitur Gram. vot. 6. num. 10.

Item adde, quod licet confessio facta in tortura non præcedentibus indicijs non valeat, tamen validatur, si reperiatur ex post, quod ipse alias ante torturam extra iudicium confessus fuerit illud delictũ commisisse, Marsil. in l. pen. ff. de quæst. nu. 59. ver. vlterius teneas sem per menti, quem refert, & sequitur Matthesil. in notab. 55. vers. & adde Hippolyt.

Item adde, quod cõfitens delictum in tortura sine legitimis indicijs, etiam si pluries ratificasset debet absolui ab inquisitione, & ab omnibus in ea contentis, vt latè per Marsil. in cons. 95. per totum & Augu. de Arim. in ver. quod fama præcedẽte, num. 36. vbi dicit, quod alias obtinuit in persona vnius amici sui: sed si vltra confessionẽ, & ratificationem delictum confessatũ per euidentiam facti verificatũ fuisset, vt si quis confiteretur occidisse Titiũ cum tribus vulneribus in capite, & alijs tribus in pectore, illumque in horto suo sepelijsse, qua confessione facta illud cadauer in dicto horto cum dictis vulneribus repertum fuerit, tunc diffinitiuè non est absoluendus, sed solum ab obseruatione iudicij stante verificatione delicti, & deinde iudex debet formare nouam inquisitionem, & contra eum seruatis seruandis procedere; Aliud enim est confiteri delictum simpliciter vt tormentorum legitimis non præcedentibus indicijs, quia talis confessio, & ratificatio non nocet, nam tunc procedit gl. communiter approbata in l. penult. ff. de quæst. aliud est quando non est simplex, sed verificata, quo casu d. gl. locum non sibi vendicat, quia de veritate delicti confessati constat per euidentiam facti; ita egregie idem Marsil. in practic. crim. in §. secunda quæstio per totum, vbi plenissimè, quem refert, & sequitur Matthesi. in notab. 555. incip. quotiescumque iudex, post mediam: ego autem arbitror, ita distinguendum esse, aut confessio ex abrupto, nullis præcedentibus indcijs fuit extorta, & tunc reus diffinitiuè est absoluendus, aut aderant testes, qui parte non citata fuerunt repetiti, vel non fuit legitimè facta confrontatio, vel copia indiciorum petita nõ fuit cõcessa cum termino ad se defendendum, vel alia facta non fuere ante torturam, quæ erant de iure facienda, & eo casu non diffinitiuè, sed ab obseruatione iudicij debet absolui, & de nouo facere processum; tamen me remitto. *Baia.*

ueret. Ita videtur sensisse gl. vnica in l. quæstionis habendæ, ff. de quæst. quam sequuntur communiter Doctor. vt ait Foller. in pract. crim. fol. 307. num. 1. & illam dicit esse ab omnibus celebratam Marsil. consil. 95. nume. 10. Hanc etiam conclusionem dicit esse communem Alexan. in l. qui in aliena. §. Celsus, num. 12. ff. de acquir. hæred. quem refert Iason. in eod. §. Celsus, post num. 38. & consil. 118. num. 2. lib. 2. relatus per pract. Conradi, fol. 285. in 21. limitatio. Brun. de ind. & tortura, fol. 234. num. 3. Bertran. consil. 226. nume. 5. lib. 2. in 2. parte, Marsil. in l. 1. in princip. numer. 24. ff. de quæstio. Ant. Gomes. c. 15. delictorum, num. 25. Et videtur tex. expressus in l. pen. ff. de quæst. secundum lecturã, quam Bart. & communiter omnes Doctores sequuntur, vt dicit Alex. de Neuo consil. 86. num. 9. Et dicit August. ad Ang. de malefic. in verbo, Fama publica, post nu. 36. quod aliàs ita obtinuit in persona vnius, qui vocabatur suo nomine August. u *de Arim.* u *Et licet Paris Put. de synd. fol. 445. cap. 9. numero 2. intelligat hanc cõclusionem procedere in illa tacita perseuerantia, quæ inducitur non approbando, neque reuocando, secus, autem (secundum eum) si expresse ratificet confessionem ipsam ad bancum iuris, quia tunc (vt ipse ait) habetur tanquã si vsque a principio sponte* x *confessus fuisset;* x *hoc tamẽ est contra communem opin. Doct. vt dicit Hippol. Rim. inter consi. criminalia diuer. consil. 105. post nu. 16. versic. obstat etiam, lib. 1. vbi ostendit contrariam opi. proculdubio esse magis communem, a qua non puto esse recedendum.* y *Quinimò etiam si post huiusmodi confessionem extortam vi tormentorũ, indicijs legitimis non præcedẽtibus, deinde legitima superuenirent indicia, non propterea talis ionfessio conualidatur, vt dicit Bart. in l. maritus, numero 2. ff. de quæstione. Dixi infra quæstione 64. vers. Dixi etiam.*

z *Posset quoque reus contra propriam confessionem* 15 *allegare, quod talis confessio non esset absoluta, & pura, sed cum aliqua qualitate adiecta, quo casu non posset, nec deberet pro parte acceptari, & pro parte sperni,* u *Et licet Paris Put. de syndicat.*] Adde, quod ita tene Grammat. in decis. 34. num. 55. cum sequen. & in cõs. 40. 34 num. 15. eo maximè, quando fuit modica † tortura, & tortus non erat infirmus, nec debilis, & ibi nu. 10. tenet etiam, quod illa confessio erit valida, si tam ante torturam, quam post extraiudicialiter emanauerit, & num. 22. quod si causa alteri iudici cõmissa fuerit, & inquisitus coram secũdo iudice idẽ delictum sponte perseuerando confessus fuerit, quod talis confessio omne vitiũ primæ confessionis factæ in tormentis sine legitimis indicijs coram primo iudice purgat, sed de hoc vide Foller. in pract. crimin. in ver. & si confitebuntur fol. 342. nu. 36. & ibi nu. 37. dicit, quod cõfessio tenet, & etiamsi 35 facta fuerit † apud eordam valet, & tenet; sed contrarium tenet Carrer. in pract. crimin. in l. obseruate, nu. 172. & 36 ibi latè † quando confessio dicatur facta metu torturæ, & ad prædicta vide Bost. in tit. de confessis per torturam, num. 25. ad istã quæstionem, quod confessio facta in tormẽtis legitimis non præcedẽtibus indicijs sit nulla, 37 † & quod superueniẽtibus postea indicijs nõ possit conualidari, vide Monticell. in sua pract. crimin. reg. 18. vbi ponit vndecim ampliationes, & multas limitationes, ideo vide eum omnino, & quando vltra 38 confessionem, † & expressam ratificationem subsecuta fuerit condẽnatio, quæ fecerit transitũ in iudicatũ, tunc amplius non erit tractãdum de validitate confessionis, secundum Pau. Meren. in consil. 88. num. 26. inter consil. crim. diuers. tomo 2. *Baia.*

x *Hoc tamen.*] Farin. d. c. 1. num. 9. *Ros.*

y *Quinimò etiam si post.*] Adde, quod ita tenet etiam Boer. decisione 259. & Roman. in consilio 165. Corn. in consilio 134. columna 2. volumine 4. & Gramm. consilio 21. numero 19. & 20. & consilio 37. numero 6. & in voto 39 6. numero 10. & hoc procedit, † quamuis iudex haberet latum, & liberum arbitrium procedendi, & quod confessio sit iurata, & delictum confessatum totum sit verificatum, Bertaz. consil. 341. numero 19. 20. & 21. etiamsi procederetur in crimine læsæ maiestatis, vt per Bursat. in consilio 201. numero 41. vbi de communi attestatur, nisi post confessionem rei sine indicijs extortam, superueni-
40 ret indicium confessionis extraiudicialis ipsius rei, † nam tunc prima confessio conualidaretur, secundum Marsil. in h. quæstionis, num. 63. de quæst. *Baia.*

z *Potest quoque.*] Farin. vol. 4. suæ prax. q. 81. c. 4. nu. 110. & seqq. & quid si facta sit per viam exceptionis, ibi c. 7. per tot. vel etiam incidenter. *Ros.*

41 *Posset quoque reus.*] Adde, quomodo † confitens delictũ cum aliqua qualitate puniatur, Gabriel. com mu. conclu. lib. 7. conclus. 19. vbi ponit multas ampliat. & limitat. in

hac

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

hac materia, But sat. conf. 77. nume. 18. Osasch. decis. 60. nume. 9. Ioseph. decis. Perus. 19. & Bertaz. consil. 27. & in consi. 449. num. 31. vbi declarat dictam doctrinam Bar. in l. Aurelius, ff. de liber. leg. & an probetur homicidium per huiusmodi confessionem qualificatam, vbi alijs modis probari possit, Mascar. de probat. conclu. 687. vbi latissimè de hac quæstione habetur.

42 Item adde, † quod vbi agitur de pœna cõuentionali de non offendendo, confitens se vulnerasse ad sui defensionem, nõ tenetur probare qualitatem, & de treuga, seu pace rupta non potest condemnari, tam quo ad pœnam parti applicandam quã fisco, nisi contra eum præsumptiones, & coniecturæ extarent, quod non fecisset ad sui defensam, ad latè tradita per Hercul. in tracta. de caut. de non offen. c. 30. per totum.

43 Itẽ adde, quod † confitens delictum simpliciter, non dicitur confiteri qualitates. Bart. & Bald. in l. si cui, §. si a filio, ff. de leg. 1. & Brun. in cons. feud. 69. vol. 2. vers. 2. moueor in fin. & Ias. in d. l. si cui, §. fin. num. 10. cum seq. dicit,

44 † responsio indefinita in crimina lib. debet intelligi secundum præcedentem interrogationem, & ibi attestatur de communi. *Baiard.*

a *Iuxta doctrinam.*] Cõtrarium tenet Salic. in l. 1. versi. quarto opponitur, C. de confess. Alexand. consil. 87. vol. 1. Hippol. consil. 136. vbi dicit opin. contra Bart. esse æquiorem, Bald. in l. nec codicillos, vers. c. etiam quæro, C. de codicil. Angel. in l. 1. §. si quis simpliciter, de ver. oblig. *Guiot.*

b *ff. de liber. lega.*] Vulpell. conf. 44. nu. 5. *Ros.*

c *Præsumptionẽ contra se.*] Adde Ias. in §. sed iste, nu. 92. & in §. itẽ si quis, el 2. nu. 21. ad fin. instit. de act. dixi sup. ad q. 25. versic. Torquentur ẽt. adde eundẽ Menochiũ dicto tract. de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. casu 93. a nu. 36. cũ seqq. & melius per Marant. in suo Spec. par. 6. act. quinto, sub tit. & producuntur confessiones, nu. 27. cum seq. fol. mihi 343. cum Boerio tamen reprobato, vt hic sensisse videtur parum sibi constans Menoch. eodem tract. & lib. 2. cent. 1. casu 95. sub nu. 14. dũ ait rectius sensisse Signarolũ, Fulgosiũ, & Boer. quem paulo ante in eodem casu reprobauerat, si benè perpẽdatur; vide ẽt Dec. in c. cũ venerabilis, num. 82. cum sequenti, extra de except. *Drogh.*

a *iuxta*[a] *doctrinam Bartol. in l. Aurelius, §. ideo quæsiuit,*

b *num. 2.*[b] *ff. de lib. lega. cuius opi cõmuniter per Doctores approbatur, vt demonstraui loquendo de causis ciuilibus infra lib. proximo. Sed certè hæc defensio esset valdè periculosa; nam vbicunque confitens habet*

c *præsumptionẽ contra se, eo casu potest eius confessio pro parte acceptari, & pro parte sperni, vt dixit Bartol. in loco præalleg. vbi refert, quod homicida, qui confessus est hominem occidisse ad sui defensionem, habetur perinde ac si confessus fuisset simpliciter homicidium sine illa qualitate, nisi deinde illam probet, & potest ex tali confessione condemnari. Et hanc decis. Bar. dicit esse communiter approbatam Ias. in l. vt vim, num. 13. ff. de iust. & iure, quem refert Boss. in tit. de confessis, post num. 19. & Menchiaca lib. 5. de testi. §. 23. numer. 23. Thomas Ferrat. caut. 5. col. 1. & 2. & Petr. Calephatus inter consil. criminalia diuersorum, consilio 88. numer. 2. lib. 2. Et dicit Pract. Carer. fol. 413. num. 163. & seq. quod ita communiter concluditur. Hanc etiã opin. dicit esse communem Boer. decis. 164. post nu. 10. Alcia. in l. 1. §. si quis simpliciter, nu. 76. ff. de verb. obli. Berous in c. si clerici, num. 73. & seq. de iud. Simancas de heret. c. 63. nu. 23. Blanc. in pract. crim. fol. 194. n. 35. & seq.*[c] *vbi dicit, quod in hoc residem communiter Doctores, Menchiaca controuers. illust. c. 8. n. 8. Et dicit Ang. de malefi. in verbo, Comparẽt dicti inquisiti, & partim negãt, post princ. quod vidit hanc opin. Bart. in practica seruari. Ex his vides, quod Mars. cõs. 136. nu. 31. & nu. 44. vbi dicit, qd opin. cõtra Bart. est magis cõis, valdè fallitur; & ideo non recedas in pract. ab opinione Bar. quæ proculdubio, & cõmuni Doctorum consensu, & consuetudine est magis approbata.*

d *Fortè*[d] *posset hæc exceptio ipsi reo prodesse quo ad*

16 *hoc, vt mitiori pœna afficeretur, multi enim tenuerunt, quod licet reus possit ex tali confessione condemnari, non*

e *tamen poterit condemnari*[e] *ad pœnam mortis, & fuit dictum originale*[f] *Abb. in c. auditis, num. 32. de præscrip. quod dicit esse communem, Boss. in tit. de confes. nu. 20. & sequen. Et dicit Prac. Carer. in loco præalleg. nu. 167. quod ita communiter concluditur. Dicit etiam Gramma. consil. 69. in fi. quod ita semper fuit in practica obseruatum, prout etiam idem attestatur super const. Regni, folio 16. colum. 1. Et ita reperio, quod in facti contingentia Prorex Neapol. condemnauit ad triremes perpetuo quendam, qui confessus fuerat alium occidisse ad sui defensionem, & ita in tormẽtis sustinuerat, vt refert Gramma. voto 2. de quo etiam mentionem facit idem Gramma. super constitut. Regni, folio*

g *14. numero 30.*[g] *Quam tamen practicam, vt scilicet ita confessus torqueatur, ego non laudo neque apud nos vnquam vidi illam obseruari, prout etiam idem attestatur Boss. in loco præalleg. nu. 27.*

d *Fortè posset hæc exceptio.*] Adde videndum circa doctrinam Abbatis, Menoch. de arbitr. iud. casu 279. Gram. voto 24. nu. 2. Gabriel. commu. conclu. 19. nu. 7. Tiraq. de pœnis temper. casu 27. & Io. Petr. Anchar. lib. 1. quæst. fam. q. 40. nu. 3. & dicta doctrina procedit, quoquomodo sit facta confessio, secũdum Bertaz. consi. 449. num. 30 & in cons. 450. vbi latè de hac q. *Baia.*

e *Ad pœnam mortis.*] Adde, quod idem etiã concludit Iacob de S. Georg. in l. cum de indebito, num. 4. 5. & 6. ff. de probatio. ratione incertitudinis, & quia tũc iudex ferẽdo sententiã ex præsumptionib. habet multum temperare illam, & hoc bene mẽti tenendũ esse dicit. Ad idem adde, atque vide per eũdem Iacobinum in l. nec codicillos, sub nu. 4. C. de codicil. vbi etiam de modo, & practica formãdi articulos pro eo, q. dicit se feciss̃e gratia defensionis suæ remissiuè habes. Adde etiam per Ange. de Aretio, in §. ius autẽ gẽtiũ, nu. 4. Inst. de iure natu. Foller. in pract. crimin. cap. recipiantur defensiones reorum, nu. 11. & 12. & per Carer. in prac. pag. 401. & 538. num. 44. *Giach.*

f *Abb.*] Adde ibi Felin. sequitur Alex. in l. non solũ, §. sciendũ, & ibi Claud. ff. de noui oper. nunciat. Feli. in c. significasti, il 2. de homicid. in cap. afferte, de præsumpt. & in cap. cũ venerabilis, de except. Hippol. sing. 185. Crau. cõs. 2. Guid. Pap. q. 503. Alciat. in l. 1. §. si qs simpliciter, nu. 22. de verb. oblig. Dec. in d. c. cum venerabilis. Contrariũ tamen tenet Soc. in l. non vtique, ff. de except. *Guiot.*

g *Quam tamen practicam.*] Confessus ergo nõ debet torqueri, in f. q. 64. versi. veritas, immo aliquando nullis datis defensionib. solet mandari exequutioni ad mortẽ per Senatum, infra q. 92. versi. scias tamen ibi, Confessus delictum; at inquantũ hic dicitur, quod illa modificatio operatur, ne reus possit condẽnari ad pœnam mortis ex mẽte Abbatis in d. cap. auditis, quam latè defendit Dec. in c. cum venerabilis, nu. 87. de except. adde, quod illud fortasse procedere põt, quia sic modificando reddit intẽtionem

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nem dubiã modo, quo Crauet. consil. 6. sub nu. 127. Modũ autẽ arguendi, vt ex contradictionib. concludatur in ambiguitatem, docuit Zeno, vt in vita Periclis ad principiũ retulit Plutarchus per hæc verba; Artem quandam dicẽdi, quæ ex contradictionibus in ambiguitatem concluderet, edocebat: vide in proposito Octauianum Vulpellum consi. criminali 4. num. 5. qui ex mente Bald. in l. nec codicillis, C. de codicil. concludit, quod qui cõfitetur aliquem vulnerasse quidẽ, sed ad eius defensionem, magis negare videtur, ex quo talis modus confitendi remouet culpam: vide q̃ dixi supra ad §. homicid. vers. ex proposito, vide tamen Capyc. decisio. 135. sub num. 18. versic. Ad quintam. Socratem autem ab Aristophane reprehẽsum ob hanc artẽ dixit Cõment. ad Danthẽ lib. 4. Inferni, vide Cardinalem Tuschũ nuper impressum lib. 2. conclus. 447. in verb. Dilemat. *Drogh.*

g *Quam tamẽ practicã.*] Farin. sup. nu. 137. *Ros.*

Quam tamẽ practicã.] 46 Adde, quod † ita tenuit Ferrãt. caut. 5. quod ita confitens non possit torqueri, tamẽ Boer. d. decis. 164. nu. 11. tenet cõtra eum, quod possit torqueri, quæ fuit opinio Bald. in l. 1. C. de fals. quam limitat Grammat. d. voto 2. num. 12. idem tenet Bertaz. in consil. 449 num. 2. quod possit torqueri, vt purè homicidium fateatur, & si torqueretur, & perseueret in tortura, affirmãdo occidisse, vel occidi fecisse ad sui defensionem; tũc tollit, & elidit illam præsumptionem, quæ erat contra eum, & debet penitus absolui, & ita declarat Alcia. in l. 1. §. si quis simpliciter, nu. 78. ff. de verbor. oblig. & Boer. d. decis. 164. nu. 15. & decis. 237. in fin. *Baiard.*

h *Quod tamen intellige.*] Farinac. sup. num. 133. & 134. & 139 *Ros.*

i *Quam quidem qualitatem.*] Farinac. sup. numero 122. *Ros.*

K *Cautius igitur.*] Quomodo confiteri debet reus qui homicidium se defendendo commisit, Farinac. sup. numero 142. *Ros.*

Cautius igitur.] Adde, quod † idem tenet Lauren. Tenni. in caut. 28. vbi reddit rationẽ, dicens, quod si reus negat, non potest puniri, nisi conuincatur; si non negat, fiscus statim habet intentionem fundatam. 47

48 Item † adde, quòd huiusmodi responsio esset admittẽda, etiam si statutum mandaret accusationi simpliciter responderi, Bal. in l. 1. sub num. 2. C. de edilit. act. 10. & Felin. in c. præterea in princ. de offic. deleg. vbi dicit, quod ista est veritas, licet idem Bal. & Ang. in l. manifestissimi, C. de furt. contrarium voluerint, & Bald. idem voluit in l. iubemus, C. de appell. & opin. Felin. sequitur Bonacossa in quæst. crim. in verb. responsio simplex, & idem tenet Boss. in tit. de confess. nu. 30. *Baiard.*

l *Et si id feci.*] Adde, quod hæc rei tuta responsio posset forte adaptari responsioni, quæ fit positionibus, de quibus supra q. 45. vers. sed hic incidenter, quæst. 30. versic. sed quid dicendum. quæst. 53. vers. vnum etiam, Felin. in cap. de causis coll. mihi 5. versic. præterea per simplicem, extr. de offic. deleg. adde Dec. in l. nemo ex his, nu. 1. ff. de reg. iur. Dyn. in reg. exceptionem ad finem, de regul. iur. Ias. in §. si quis, el 2. numer. 27. Institut. de actio. his adde Marant. in suo Spec. par. 6. act. 5. principali, titulo, & producuntur confessiones, numero 27. cum seqq. Gramm. decis. 5. num. 14. *Drogh.*

h *& seq.* *Quod tamen intellige, vt procedat, quando contra reum non esset aliquod aliud legitimum indicium: aliàs sequeretur, quod de facili reus ita confitendo homicidium posset euadere pœnam mortis, etiam quod ex alijs probationibus esset de ipso homicidio conuictus, quod esset absurdum. Item intellige, vt prædicta conclusio procedat, quando eodem contextu verborum reus confessus est occidisse ad sui necessariam defensionem: tunc enim posset pœna mitigari: sed si prius confessus est explicitè occidisse, deinde (aliquo interiecto) addat, quod illud fecit ad necessariam defensionem, tunc ex tali confessione potest absolutè condemnari ad mortem, si non probet qualitatem defensionis. Et ita concludunt, & declarant communiter Doctor. vt dicit Boer. in d. decis. 164. numero 11. in*

i *fin. & num. 14. in fin.* *Quam quidem qualitatem vtique potest reus in suis defensionibus probare, etiam quod prius simpliciter confessus fuerit se illum occidisse, vt dixi supra hoc eod. lib. §. Homicidium. vers. Sed hic occurrit.*

17 *Cautius* K *igitur faciet*
K *reus, qui alium ad sui defensionem interfecit, si negauerit homicidium cõmisisse, subijciendo,* l *Et si id feci, feci ad mei defensionem, quæ quidem responsio admittitur, & pro pura negatiua habetur. Et hæc est communis op. vt attestatur Boss. in d. tit. de confessis, nu. 36. Et licet Gramm. super const. Regni, fol. 13. nu. 9. dicat tutius esse, quod confiteatur cũ illa qualitate, quia euitabit torturã, credo, quod in hoc decipiatur, & ipsemet in locis præallegatis, præsertim voto secundo narrat, quod ille Cosmus, qui ita confessus fuerat, fuit grauiter tortus.*

m *Sed* m *pone, quod reus velit confessionem a se sponte factam reuocare, & probare contrarium, nunquid erit au-*

m *Sed pone, quod reus.*] Adde de errore contra propriam cõfessionem probando in criminalibus, supra quæstione 21. vers. Confessio, inf. q. 94. vers. 1. ibi, & licet aliqui dixerint, & vers. est etiam. ibi, Hanc autem admissionẽ. *Drogh. Sed pone, quod reus.*]

49 Adde, quod † confitẽs suã confessionem, incontinenti reuocare potest etiam non docto de errore, gl. i c. fi. in verb. iusta causa. de iureiur. Ias. in l. error col. 2. C. de iur. & fact. ignor. q̃ 50 tamen procedit, † nisi fuisset redacta in scriptis; tunc enim nõ posset illam reuocare, nisi docto de errore, vt per Alex. in cons. 42. col. fi. & cons. 87. vol. 5. & si- 51 militer, † quando constaret aliquem in vna parte confessionis iuratæ errasse, nam de facili debet iudex credere, cum etiam in alia parte 52 idem fecisse, Cum. consil. 154. col. fin. & similiter † confessio non acceptata potest reuocari nõ probato errore, quæ tamen quandocunq; acceptari potest, & si acceptata fuerit, poterit etiam reuocari, sed oportebit probare de errore, ita tradit Alciat. de præsump. regul. 3. præsumpt. 21. & 53 confessio reuocari potest, etiam quod inquisito † datus esset terminus ad respondendum, & deliberandum, Ant. de Butr. cap. fi. col. 19. de confess. August. de Arimin. ad Angel. in verb. comparent inquisiti, dummodo in specie specificet causam erroneam, cum non sufficiat allegare 54 erroneam in genere, Curt. sen. in cons. 55. num. 13. & † de modo probandi errorem, vide Adden. ad Bertaz. in cons. 103. in littera c.

55 Item adde, quod † reus potest reuocare confessionem suam tanquam erroneam, etiamsi non reuocauerit in prima instantia. Afflict. in const. super incisionibus, nu. 27. fol. 82. Capyc. decis. 28. nu. 5.

56 Item † adde, quod pater confessionem filij etiam spurij reuocare potest, vt Bald. in l. vnica, col. 17. versic. pone C. de confess.

57 Item † adde, quòd confessio, etiã docto de errore post sententiam, reuocari non potest, nisi per viam restitutionis in integrum, Bellan. decis. 693. sed ad hoc, an, & quãdo confessio in criminalibus post sentẽtiam reuocari possit, vide omnino Bero. in cons. 201. num. 14. cum seq. vol. 58 3. & etiam post † executionem reuocatur, quo ad ea, quę possint reuocari, vt ibi per eum, num. 19.

59 Item † adde, quod confessio nedum incontinenti reuocari poterit, sed etiã ex interuallo, puta in termino defensorio, vt per Ang. de malefic. in verb. comparent inquisiti, & qualiter pro eorum defensione, Anchar. in cons. 24. & Signor. cons 155. num. 19. & non solum in causa, Ang. de malefic. vbi supra, Mars. in l. 1. §. fin. nu. 93. de quæst. &

Gramm.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Gramm.in voto 10.nu.23.licet Marsil, in sua pract. in §. sequens quæstio,nu.14.& Bald.in l.error, C. de iur. & fact.ignor.tenuerint, quod post conclusum in causa non possint fieri probationes.

61 Item adde,quod † confessio reuocari potest, etiã quod iuramentum intetuenerit,Marsil.in l.1. in §.fi, nu.40.de quæst.Bar. in l.error, C. de iur. & fact.ignor.Gram. voto 10.num.33. & Bero. in consil.201.nu.17.vol.3,

62 & ratio est, quia † nemo renunciare potest suis defensionibus in criminalibus, Bald. in auth. Iubemus circa med. C. vnde vi; quod verum est nisi malitiosè fecerit, Paris. de syn. fol.342 & si non posset

63 reuocari, an saltẽ possit excusari, † declarari,vel interpretari,Marsil.in l.1.§.fi.nu. 91.de quæst.

64 Item adde, † quod si reuocatio confessionis calumniosè fieret, non admitteretur,Bald.in l. a præcedente, C.de dilat. & Ang. de Arim. ad Angel. in verb.compærent inquisiti.

65 Item † adde,quod similiter confessio facta sub promissione gratiæ reuocari poterit,nisi in ea confitens perseuerauerit,Paris de Put.in tracta.de syndic.in verb.sequitur quæstio quotidiana,& Monticell.in sua pract.crim.reg, reg.20.num.9.

66 Item † adde,quod confessio facta ore proprio reuocari potest, non autem confessio facta per dispositionẽ statuti,disponentis consumacem haberi pro confesso, Monticell.in sua praxi crim.in reg.20.limit. 4. vbi latè quando cõfessio reuocari possit,& per Clarum supra in quæst. 44.vers.quæro nunc, & Cartar.de executione senten.cap. 3.num.38.

67 Item † adde, quod reus confessionem suam interpretari potest.ita tamen quod eam non perimat,Natt.consil. 412.num. 18 .vol.2.

68 Item † adde,quod confessio etiam deliberata prætextu erroris reuocari potest, & hanc sententiam tanquam æquiorem,& magis communem,dicit amplectendam esse,Gabr.commun.conclus.in tit.de confess.concl. 5. in fi,

69 & an,& quando † confessio facta in libello, positionib. exceptionibus,capitulis,& precibus reuocari possit,vide Mascar.de probat.in cons.368.

70 Item † adde,quod confessio in dubio non præsumitur errore facta, sed allegans illam esse erroneam, probare tenetur,Bar.in l.non fatetur,ff.de confess. & Crau. de antiq.temp.in 1.par.in ver.propositum nostrum,num.56. Corn.cons.250.col.fin. vol.4. & Mascar. de probat. concl. 1636. & quomodo

71 cognoscatur erronea, vide Bero.in consil.87. volum.2. & cons. 152. num. 8. cum sequent. vol. 3. & quomodo error confessionis probetur, latè habetur per Mascard.de prob.concl.636.

72 Item adde, quod cõfessio geminata, & sæpius iterata prætextu erroris,reuocari potest, Bald. quem sequitur Alex.in l.1.C.de error. calcu.& est verior opinio,vt per Bero.in cõs. 201.nu.30.vol.3.

73 Item adde, † quod confessio, quæ habet ẽt legitimas probationes adiunctas,est irreuocabilis,etiã prætextu falsitatis, vel erroris,Bero. in d.consil.201.numer.5.volum. 3. *Baiad.*

m *Quod sic.*] Adde idem de patre, qui potest reuocare confessionem iuratam filij de maleficio commisso, contrarium probando, siue patris interfit pecuniariter, siue solum ratione patriæ potestatis:quia pater, & filius sunt duo quasi in vna substantia per Bald.in l.vnica, con. 17. vers.pone,C.de conf. vbi verum esse etiam id putat,si de lite spurij agatur,quia communis est. *Giach.*

Quod sic.] Far.vol.4.q.8.suæ prax.c.9,n.315.& seq. *Ros.*

n *Quod tamen simul possit stare.*] Ergo etiã post rei confessionem est spes salutis, vt hic,adde infra q. 64. vers.sin autem reus,q.65.vers.1.ibi,& apud acta, & de dicto cõtra propriam confessionem,infra q.64.vers. primo ibi,& licet aliqui,& est notatum supra. *Drogh.*

o *Et ita dicunt omnes.*] Cart.de exec.sent.c.3.n.38.*Ros.*

p *In confessione facta sponte.*] sup.q.21.vers.sed quid si reus. *Drogh.*

q *Nisi probato errore.*] Vide ad idem etiam sup. q. 11. vers.confessio extraiudicialis,vbi tamen notaui communem opinionem esse in contrarium. *Giach.*

Nisi probato errore.] Et quid è contra si primo negasset Vulp.resp.93.& quod non possit dici periurus,idẽ respõs. 102.nu.12.Far.q.46.2,vol.nu. 109.& hoc per testes,& nõ per torturam,Far.q.81.de qua sup.c.9.nu.1. *Ros.*

m *diendus? Respond.* m *quod sic, si velit docere confessionem ipsam fuisse erroneam, & errorem probare. Et hæc est communis opin. vt dicit Aret.in cap. cum delicti, in vltim. verbis, de accusat. quem refert Boss. in titul. de confessis, post numerũ 60. & in titul. de defensio. reorum, numero 4. Dixi infra quæst. 64. versic. Sin autem reus. Et dicit Boss. in tit. de confessis, numero 6. quod ita volunt omnes, adeo quod non sufficeret (vt ipse ait) velle probare per torturam. Bene potest reus se excusare,& aliquid deducere contra* n *priam confessionem,* n *quod tamen possit simul stare cum ipsa confessione, non autem illã perimat, & prorsus enerue t,* o *& ita dicunt omnes, vt ait Boss. in tit. præallegato,de confessis,num.35.Repe rio tamen,quod Salic.in l. fin. post num.2.C. de probat. tenuit, quod indistinctè prosit reuocatio,& dicit Angel.de malefic.in verbo,Comparẽt, & produxerunt instrumentum pacis numero 1.quod ita ita vidit practicari. Sed certè apud nos seruatur contrarium in confessione facta spõtè, vel ratificata extra tormenta: nam illius nunquam* p q *admittitur reuocatio,* q *nisi probato errore.*

QVAESTIO LVI.

Quid si reus contendat se id, de quo imputatur, licitè facere potuisse.

SVMMARIA.
Ex Claro.

1 *Si reus probet se licite facere potuisse id,de quo imputatur,est absoluendus.*
2 *Puta si de iure permissa est illi leuis castigatio.*
3 *Et quid si probet illud aliquo loco, & tempore licitè fieri potuisse,an id sufficiat.*

Ex Additionibus.

1 *Castigans immoderatè,quomodo puniatur.*
2 *Pater quando præsumatur verberare animo corrigendi.*
3 *Filio non licet verberare patrem eum percutientem.*
4 *Marito an liceat percutere vxorem baculo,remissiuè.*
5 *Maritus quando corrigat,remissiuè.*
6 *Filio licet corrigere famulum patris præsente patre.*
7 *Castigatio immoderata an præsumatur dolosa.*
8 *Castigans immoderatè tenetur pro excessu.*
9 *Magister potest castigare discipulos modestè.*
10 *Et quid debeat probare ad euitandum penam.*
11 *Berroarius qui in Ciuitate Spoleti suffocauit captum,dum eum ducebat ad carceres, fuit per Auctorem condemnatus ad furcas.*
12 *Corrigendi animus quomodo probetur.*
13 *Marito licet corrigere vxorem,etiam quod prius præstitisset cautionem de non offendendo eam.*
14 *Iudex supremus potest iudicare secundum conscientiam, & potest quæ potest Princeps.*

AD-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ADDITIONES
Ad Quæst. LVI.

Potest etiam poni.] Adde † Menoch.de arbitr.iudic. in casu 364. vbi plenè de pœna excedentis castigationē moderatam.

Item adde,quod †pater præsumitur verberasse filium causa correctionis, dummodo atrocitas pœnæ aliud non suadeat.Alciat.de præsump.regul.1. præsumpt. 3.nec † filio licet patrem,eum verberátem,percutere, Bart. in l. vt vim, ff. de iust. & iur.

Item adde, † an liceat marito vxorē baculo percutere, Alciat. de præsumpt.reg.3.nu. 3. & in quibus † casib. possit corrigere vxorē, habetur per Franc. Marc.decis.762.par.2.

Item adde,quod † licet filio corrigere famulum, siue ancillam ad præsentiam patris, vel matris, quia præsumitur factum de eius mādato, Alexan. cons.75. hic allegato.

Item † adde, quod ille,qui potest moderatè corrigere,& castigare, si excedat modum in castigando, tenetur non tanquam dolosus, sed culposus, nisi ex genere instrumenti præsumatur dolus, vt si percussit ferro,quia ex genere instrumenti præsumitur animus,Bal.in l.sed & si,§.si magister, ff. ad leg. Aquiliam,& Alex.in consil.75.nu.6. hic allegato.

Adde,quod † habēs potestatem corrigēdi, si modum excedit pro omnibus verberibus, non tenetur,sed solum pro excessu,Bart.in l. si adulterium cum incestu,§.Imperatoris,ff.de adulter. & ibi Ang. & not.Doctor.in capit.significasti,el 1.in gloss. fin. de homic. & Alexand.in d.consil.75.num.4.hic allegato. *Baiard.*

QVÆST. LVI.

2 1 *Potest etiam reus, qui id, de quo imputatur, cōfessus est commisisse, allegare,q illud licitè facere potuit, puta,quia fortè ille, quem occidisset,fuisset bānitus, vel fur, vel adulter, in furto,vel adulterio deprehensus: tales enim licet occidere, vt dixi supra hoc eod.lib. §. Homicidium, versic.Vltima est, & alijs sequent.*

2 *Potest etiam poni exemplum in ijs, quibus permissa*
b *est correctio, & † castigatio, puta, patris in filium, viri in vxorem, magistri in discipulum, & dominæ in ancillam, vt in casu Alex.cons.75.lib. 3.Et reperio,quod in facti cōtingentia fuit absolutus per senatum quidam de Bonetis, qui filium suum interfecit illum corrigēdo,7.Maij 1555.*

3 *Marito quidem permittitur ex iusta causa verberare vxorem,leuiter tamen: Et ita tenent communiter omnes, vt dicit Alex.cons.155.num.3.*
c *lib.5.c Quo verò ad magistrū, dic, quod illi permissa est leuis castigatio in discipulum, non autem immoderata. Ita colligitur ex text.in l.itē quæritur,§.si tutor,alias est, §. si Iulianus,ff.locati,& ita communiter tenetur,vt attestatur Anan. in rubr. de magistris, num.3.*

3 *Et d in hoc proposito nota,*
d *quod ad euitandam condemnationem,ita quod pro delicto quis puniri non possit, sufficit probare tale quid, ex quo appareat illud ex aliqua causa potuisse licitè fieri, licet punctualiter non probetur, quod factum fuerit iure licito,secūdum doctrinam Bart.in l.non solum,§.sed vt probari, num. 1.ff.de no.oper.nunc.cum qua Doctores videntur communiter sine additione transire,vt dicit Alexand.in eo.§. sed vt probari, quem legit cum §. sciendum,num.2.quem refert Grammat.cons.67.post num. 8.Illam etiam doctrinam dicit esse communiter approbatam Ias.in d.§.sciendum, post num. 7. August. ad Ang. de malefic. in verbo, De anno præsenti,post numer.5.Et ait Dec.in cap.in præsentia,num. 52.de probat. quod totus mūdus illam sequitur, quem refert Neuizan.in sylua nuptiali,folio 12.col.2.versic. Vigesimus primus principalis, Rimin.consil.44.post num.4. Bertrand.consil.290.num.4. lib.3.in 1.parte, Tortus inter consilia Ant.de Butr. consil. vlt.numero 7. Ant.Gomes.super l.80.Tauri,nu.57.Berous in c.in præsentia, num. 133. de probat. Nam vbicunque aliquid est prohibitum, & punibile certo, & limitato loco, vel certo, & limitato tempore, oportet, quod accusator præcisè probet reum illud fecisse in illo tempore, vel loco prohibito: alias præsumitur factum loco, & tempore licito,vt per Bart. & alios in locis præallegatis.Et ex hoc infert Bart. ibi,quod si accusator probet, quod accusatus vulnerauit Titium de mense Nouemb. & accusatus probet,* e *quod de mense Nouembris Titius esset bannitus,etiā si non appareret, quod Titius tatus,vt refert Salycet.in d.l.Item quęritur,in §.itē Iulianus,ff.locat.ex cuius percussionibus puer obijt, & quid* 10 *probare † debeat magister ad euitandam pœnam,Io. de Anan.in c.presbyterum, num.6.de homicid.& dicit Bal. in l.sed & si,§.si magister,ff.ad leg. Aquil. quod si magister excessit modum tenetur non tanquam dolosus, sed tanquam culpabilis;nisi ex genere instrumenti præsumatur dolus. Et ego* 11 *dum † eram Gubernator Illustriss. Ciuitatis Spoleti prima vice de anno 1569. sedēte Pio V.Pontif.Opt. Max. p hanc doctrinam Salyceti condēnaui ad mortem vnum birruarium, qui quendam iuuenem nobilem de Gratijs ob delationem armorum à Curia captum, vt illū magis turè ad carceres duceret,laqueo ad eius collum posito, suffocauit,& birruatius fuit propterea furcis suspēsus.Et super hac cōclusione, quando dicatur moderata correctio,secundum qualitatē personarū, loci,temporis, & instrumentorū, quibus fit correctio, &* 12 *quomodo probetur,† quod animo corrigendi; & quibus pœnis pro excessu puniatur, vide Marian.Socin. in c. ad audientiam,num. 5.cū seq.de homicid.*

13 Item adde, quod † correctio maritalis est permissa marito,etiam quod prius præstitisset propter læuitiam suam cautionem de non offendendo eam,Abb.in c. quemadmodum de iureiur.& Paris.in cōs. 54.nu.34.vol. 4. *Baiar.*

d *Et in hoc proposito.*] Adde,† quod doctrina Bart. forsan nō haberet locū in supremis iudicibus,vt est sacrum Consilium Neapol.Senatus Mediolani,& similes magistratus,qui possunt iudicare,secundum eorū conscientiam,quia habent liberum arbitrium,& possunt,quæ potest Princeps,secūdum Guid.Pap.decis.29.& Roland.cons.70.nu. 22.vol. 1.eo maximè si actor, siue offensus esset vir probus, & reus malæ conditionis, & famæ, vt in simili habetur per Menoch.de arbitr.iud.casu 98.nu. 10 quando plus credatur probationibus rei,vel actoris. *Baiard.*

e *Quod de Mense Nouembris.*] Adde,quod hic est casus contra l.non hoc,C.vnde legit.videlicet,non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, vide supra q. 12.versic. sed quid si accusator:& hic adde,q dixi in proposito in Consilio per me producto Excel. Consilio Placentiæ

in

b *Castigatio.*] Adde, castigatio quæ concessa sit superiori in inferiorem,& de pœna excedentis moderatā castigationem per Iacob.Menoc.de arbitr.iudic.lib.2.cent. 4.cas.364. *Giach.*

Castigatio.] De corrigente,Farinac.q.105.in spect.num. 138.139.& 140.& 144.& 146.& q.175.par.1.nu. 102.& 108.Farin.q.105.d.in spect.3.nu.134.& q.125.par.1.nu. 107.& 111. *Ros.*

c *Quo vero ad magistrum.*] Adde,quod ideo † magister 9 Fantinus in Padua, magister in grammatica, fuit decapi-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

in causa Baptistæ Capelli iam in contumaciam capitaliter cõdemnati, quem defendi ab imputatione delationis Pistollæ, in qua delatione discordabant testes in tempore, & de vno tempore stabat querela, de alio testes, & de alio interrogabat iudex; cui adde in proposito temporis Felin. *fuerit bannitus, antequam accusatus illum vulnerauit, nihilominus accusatus est absoluendus. Et hanc decisio. Bartol. dicit esse communem August. ad Angel. de male-* in cap. ex parte, el 1. coll. mihi 14. versicul. restringe, 2. de rescript. hic in materia, quod licitè quid fieri potuisset, vel non, & ad remouendam culpam adde Cranet. consilio 131. sub numer. 19. dixi supra ad quæstio. 55. versic. fortè posset, rectè per Alex. cons. 115. vol. 4. nu. 15. *Drogh. fic. in verbo, De anno præsenti, post num. 6. Parisius in d. capit. in præsentia, numero 31. & sequent. Bossius in titulo, de conuictis, numero 60.*

QVÆSTIO LVII.

Quid si reus ostendat se pro eodem crimine alias fuisse absolutum, vel punitum.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Vbi reus aliàs de eodem crimine absolutus fuerit, aut condemnatus, non potest contra eum amplius procedi.*
2 *Et quid si fuit absolutus, non quia crimen non commiserit, sed quia non fuerit probatum.*
3 *Et in dubio qua ex causa præsumatur absolutus.*
4 *Et an ille, qui propriam accusationem ignorauit, possit, nõ obstante absolutione superinde sequuta, iterum accusare.*
5 *Et quid si primus accusator prævaricatus fuit.*
6 *Et quid si fuit absolutus virtute transactionis initæ cum accusatore, remissiuè.*
7 *Et quid si processum fuit per inquisitionem.*
8 *Et quid de iure canonico.*
9 *Et quid si sit sequuta absolutio per viam dispensationis.*
10 *Et quid si quis fuerit absolutus in foro pœnitentiali.*
11 *Et quid si sit absolutus in foro ecclesiastico de crimine, pro quo posset etiam procedere iudex laicus.*
12 *Punitus de aliquo crimine an possit iterum accusari.*
13 *Et quid si iudices sint sub diuersis præsidibus.*
14 *Et quid si quis fuerit punitus a iudice ecclesiastico, & crimen sit communis fori.*
15 *Et quid si crimen sit valdè atrox.*

Ex Additionibus.

1 *Absolutus, an, & quando pro eadem causa possit molestari.*
2 *Absolutio delinquentis an prosit mandanti.*
3 *Acta facta inter accusatorem, & accusatum non egrediũtur illorum personas.*
4 *Sententia criminalis nõn transit in rem iudicatam quo ad procuratorem fiscalem.*
5 *Iul. Clar. a Bertaz. impugnatur.*
6 *Crimen semel in iudicium deductum quando possit iterum deduci.*
7 *Relaxatus simpliciter a carceribus causa cognita, sine alia sententia, an possit iterum molestari.*
8 *Ignorantia, vel scientia accusare volentis quomodo probetur, remissiuè.*
9 *Et an per iuramentum, remissiuè.*
10 *Prævaricatio quomodo probetur, remissiuè.*
11 *Absolutus in iudicio inquisitionis, an, & quando possit molestari per viam accusationis.*
12 *Relaxatus sub cautione de repræsentando quando possit inquietari.*
13 *Et quid in absoluto per præsumptionem.*
14 *Et quid in absoluto per baptismum.*
15 *Confessus delictum, si de facto fuerit absolutus, an vigore illius confessionis possit iterum molestari.*
16 *Absolutio facta per officialem ex abrupto, non facta inquisitione solemniter, nec dato termino, sed solum examinatis testibus pro informatione curiæ, non valet.*
17 *Absolutio facta per officialem in fine officij, non ritè procedendo, non præiudicat parti, aut Reip. nec successori.*
18 *Clericus adulter potest per Episcopum puniri, non obstante compositione pecuniaria facta per eius Vicarium.*
19 *Gratiatus in loco delicti an possit molestari in loco domicilij.*
*19 *Absolutus a loco delicti non dicitur absolutus a loco originis.*
20 *Condemnatus debuerit adhuc torqueri quo ad complices.*
21 *Condemnatus prõ vulnere quando possit condemnari de morte.*
22 *Absolutus, vel condemnatus quando possit ratione additæ qualitatis iterum molestari.*
Et quid si pœnam soluit.
Transactio super criminibus publicis in committendo consistentibus est prohibita.
23 *Fiscus potest appellare a minoritate pœnæ.*
24 *Condemnatus in duobus locis, pro eodem delicto in contumaciam, ad vtramque condemnationem tenetur.*
25 *Collusio quomodo probetur.*
26 *Condemnatus in vno loco an possit molestari in alio.*
27 *Farinac. impugnatur.*

ADDITIONES.

Ad Quæst. LVII.

a *ALia est etiam defensio.*] Exceptio, quod alias fuit de eodem crimine in iudicio inquisitus, vel condemnatus, aut absolutus; Farr. tit. de iuquisit. q. 4. vol. 1. *Ros.*

Alia est defensio.] Ad 1 de† videndum Roma. in consil. 213. præsuppositio pro vero Felin. in d. ca. de his, de accusatione, vbi ponit tresdecim limitationes, & Maran. in Spec. in 6. & vlt. parte, in rubr. de inquis. in 4. quæst. princ. nu. 44. vbi dicit, hanc regulam procedere, quando esset ab obseruatione iudicij, quia tunc posset iterum inquiri, & accusari: sed vide omnino dominum Farinac. in quæst. 4. per totam, vbi more suo multum latè hanc quæstionem tractauit, & plene etiam habetur per Decian. in suo tract. crim. tomo 1. lib. 3. c. 30.

QVÆST. LVII.

a *ALia est etiam defensio, quam reus in iudicio criminali proponere potest, quod scilicet aliàs de eodem crimine absolutus fuerit,*

2 Item adde absolutio† delinquentis non prodest mandanti, vel ratum habenti, si absoluatur, quia non fuit culpabilis; secus propter delictum non commissum: nam licet† res inter alios acta non prosit alteri, illud procedit, quando iura diuersarum personarũ sunt diuisa, & separata; secus qñ per omnia est eadẽ causa defensionis, & ex eodẽ facto ambo sumunt originẽ, ita Franc. in c. ratihabitionẽ. n. 6. de reg. iur. in 6. & ibi dicit, q̃ formata inquisitione contra duos, vt contra Titiũ, quia occidit, & cõtra Seiũ, quia mãdauit, & contra vtrumq; est probatũ; sed Titius probauit, quod fecit ad sui defensionem, & Seius nihil probauit, probatio Titij non prodest Seio, vt absoluatur,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tur, quia bona fides facientis, non excusat malitiã mandantis; si vero Titius probauit, se fuisse absentẽ a loco maleficij tunc si iudex illos testes examinauerit ꝑ veritate vtriusq. inquisitionis cõiter contra vtrumque formatæ, quod potuit, & tunc per illas probationes, per quas absoluitur Titius, absoluetur Seius: sed si iudex recipit illas probationes ad specialem defensionem Titij, tunc Titius absoluetur, & talis probatio non proderit Seio, requiruntur tamẽ tũc clariores probationes cõtra Seium de suo mandato propter præsumptionem surgẽtem ex absolutione Titij, sed si ageretur per viam accusationis, tunc prædicta distinctio locum nõ haberet, cum acta facta inter accusatorem, & accusatum, (quantumcunque generalia) non egrediantur ipsorum personam, ita Bar. in l. denunciasse, §. quæritur, ff. de adult. & in l. adulter, §. eo tempore, ff. eodem. *Baiar.*

b *Aut etiam condemnatus.*] Adde supra q. 16. vers. An autem. Valet tamen statutũ, quod reuideantur processus, & acta, non obstantibus absolutorijs, Marsr. rubr. de fideiuss. nu. 93. & num. 212. & petitur reuisio modo, quo infr. q. 78. vers. Quæro in fin. infra q. 62. vers. forma autem. *Drog.*

c *In prima regula.*] Rota Luc. in nouiss. decis. 20. *Ros.*

d *Et hæc quidem.*] Adde, quod sententia † criminalis non transit in rem iudicatam, quo ad procuratorem fiscalem, ita refert fuisse iudicatum Rebuf. in procem. constit. in gl. 8. nu. 118. lib. 1.

5 Item adde, † quod D. Clarus circa istã distinctionẽ, si reus fuerit absolutus, quia constitit ipsum nõ deliquisse, quod non poterit amplius molestari, secus autẽ si fuisset absolutus, eo quia probatũ non fuisset delictum contra eum, reprobatur per Bertaz. in

b *aut* b *etiã condemnatus: nam eo casu non potest vlterius contra eum procedi, & ita tenent communiter Doctores, vt dicit Pract. Conradi, fol. 227. num. 11. Pro intelligentia autem huius materiæ facienda est in primis conclusio, quod de his criminibus, de quibus semel quis fuit absolutus, non potest accusatio replicari, tex. est in c. de ijs, de accusat. & in l. si cui, §. ijsdem, ff. de accusat. & ita dicunt communiter omnes Doctores, vt attestatur Ang. de malefic. in verbo, Et ad querelam, nu. 90. Nam de eiusdem hominis delicto sæpius quærendum non est, & ita in facti contingentia consuluit Mantua consil. 251. lib. 1.*

c *& Io. de Amicis consil. 37.* c *in 1. regula.*

2 *Et* a *hæc quidem conclusio*

d *de plano procedit, quando quis est absolutus, eo quia non commisit crimen: nam eo casu proculdubio illi competit huiusmodi exceptio rei iudicatæ. Et dicit Foller. in pract. crimin. canon. fol. 302. num. 3. quod hæc est vera conclusio ab omnibus approbata tam secundum Legistas, quã secundum Cano. Et hoc non solum si primum iudicium fuerit criminaliter intentatum, sed etiam si fuerit intentatum ciuiliter: adhuc enim si reus fuerit absolutus,*

e *eo quia* a *crimen commissum non fuerit, non potest amplius criminaliter accusari. Ita dicit Cyn. in l. vnica, in 3. quæst. C. quando ciuil. actio. crim. præiud. quem sequuntur communiter Doctor. vt dicit Socin. in l. qui agnatis, post numerũ 3. ff. de except. & est communis opin. vt ait Boss. in tit. de sentent. num. 77. Sed si esset absolutus eo quia probatum non fuisset, tunc vtique posset iterum accusari.*

3 *Sed hic quæro, an in du-*

f *bio censeatur quis absolutus, eo quia crimen non commiserit, an autem, quia probatum non fuerit. Resp. quod in dubio sententia absolutoria in causa criminali censetur lata ex eo, quod non fuerit probatum: & ita communiter tenetur, vt dicit August. ad Ang. de malef. in verbo, Et ad querelam, post num. 88. versic. An autem; vbi etiam Hieronym. in Apostil. attestatur hanc esse communem opinio. Villalpan. super l. 22. cap. 50. num. 5. in fin. Scias tamen, quod in hoc Ducatu hæc opin. non seruatur: nam vt dixi infra q. 62. vers. forma autem, stylus est, quod quando quis absoluitur, eo quia crimen nõ commisit, fertur sententia absolutoria simpliciter, & diffinitiuè, vbi verò absoluitur, quia non probatum, semper apponitur clausula, Stantibus rebus, prout stant: & hoc secundo casu quandocunque superueniant noua indicia, semper proceditur: sed quando est simplex absolutoria, non potest amplius procedi, vt ibi dixi.*

4 *Sed pone, quod aliquis primam accusationem ignoraverit, nunquid ipse non obstante absolutione poterit accusare? Resp. quod sic, si suam, vel suorum iniuriam persequatur, tex. in d. §. ijsdem, & ita tenet glos. vnica in d. c. de ijs, quam dicit esse communiter receptam Didac. libro 2. resolut. c. 10. post nu. 1. vers.*

g *Tertio admittenda.* g *Probabiturque hoc casu ignorantia per proprium iuramentum ipsius accusare volentis, vt dicit gl. in d. §. ijsdem, in verbo, Deceatque, quam Doctor. sequuntur, vt ait Didac. in loco prælegat. nisi aliter in contrarium de scientia appareret. Et ita hodie seruari attestatur Ant. Gomes. lib. 1. delict. cap. 1. num. 26. in fin. Debet etiam hoc casu esse, & probabilis, & verisimilis ignorantia, et etiam oportet, quod subsit aliqua magna causa ad hoc, vt amplius procedi possit, vt aperte dicit tex. in d. §. ijsdem, ibi, magna ex causa. Et ideo cum semel hic casus de facto contigisset, ego dicebam non esse audiendos huiusmodi de nouo accusare volentes, nisi in criminibus magnis, & atrocioribus, & nisi præstita fideiussione de omnibus impensis, & damnis in casu, quo delictum non probarent: quia non videbatur posse dici subesse magna causa, vbi non esset grauis etiam qualitas ipsius criminis.*

consil. 396. num. 4. cum seq. vbi tenuit, quod nõ poterit molestari, etiam quod fuisset absolutus ob nõ probatũ delictũ, & ibi multos accumulauit idem tenẽtes, dices, quod Butr. in d. cap. de his. hos duos casus parificat, si non fuit probatum, vel constitit de innocentia, nisi adsit clausula, rebus sic stantibus, vel alia similis, & ita etiam obseruat Senatus Mediol. vt in vers. seq. D. Clarus attestatur, & qũo probetur innocentia fuit, latè Mascard. de probat. conclus. 904. vol. 2. *Baiar.*

e *Crimen commissum non fuerit.*] Adde hic tamen, quod moderni iudices nunquam, vel saltem raro, sic diffinitiuè absoluunt; sed reb. stantibus, infra quæst. 62. versic. forma autem; & hoc, vt iterum possint molestare relaxatos, vt dixit Alciat. relatus per me in dicto versic. forma autem, vide eũdem Boss. in tit. de carcer. fideiuss. dom mittit. nu. 19. & in practica vide Boer. decis. 163. nu. 15. cum seq. *Drogh.*

f *Sed hic quæro.*] Adde Couar. variar. resolut. libro secundo, cap. 10. vbi latissimè tractat hanc quæstionem, quan-

6 do † crimen semel in iudicium deductum possit iterum in iudicio tractari, & de hoc casu vide etiam Boss. de sentent. numero 64. Et ibi numero 60. an simpliciter † relaxatus a carceribus causa cognita sine sententia, ex eadem causa iterum molestari possit, tractauit Pau. Ghirlan. in tractat. de relaxan. carcer. in rubr. de absolutione innocentis vers. secundo quæro solutionem. *Baiar.*

g *Probabiturque.*] Adde, † quomodo probetur ignorantia, & econtra; qualiter accusatus probabit sententiam illius

lius, qui vult eum accusare de nouo. Socin. in d.cap. de his, num. 47. de accusat. & an ignorantia probetur per iu-
9 ramentum, † & quando, vide Menoch. de arbitr. iud. casu 186.

h *Vlterius quæro.*] Ad
10 de † quomodo probetur prævaricatio, Socin. in cap. de his, num. 45. de accus. *Baiar.*

i *Sed quid si processum.*]
11 Adde, † quod absolutus in iudicio inquisitionis non potest amplius molestari per viam accusationis, etiam si intentetur noua qualitas delicti, nisi probetur collusio in causa inquisitionis, vel nisi offensus accusans ignorèt causam inquisitionis, Bald. consilio 192. volum. 3. & consil. 430. formatâ volum. 5. & Cravet. in consilio 321. Federicus de Vgho. in fine, & ibi
12 dicit † etiam, quod si inquisitus fuerit relaxatus cum cautione de se repræsentando, non poterit inquietari, nisi nouis superuenientibus indicijs.

Item adde, quod ista conclusio quinque modis limitatur per Socin. in cap. de his, numero 37. & 45. de accusat. & ibi numero 38. habetur
13 etiam de absoluto † per viâ præscriptionis, quia fuit præscriptum de potestate cognoscendi de crimine, & an amplius possit cognosci, & quid si confiteretur se deliquisse, an posset cõdemnari, & ibi num. 19. quid
14 de absoluto † per baptismum.

Item adde, quod si aliquis sponte confessus fuerit delictum, & iudex de facto eum absoluerit, non poterit vi illius cõfessionis amplius
15 condemnari. † Boer. decis. 289. num. 8. & Rolan. consil. 31. num. 23. volum. 3. vbi dicit, etiam sententiatum fuisse contra sententiam, quãdo fuit declaratum omnia agitata coram illo iudice tanquam incompetenti, coram quo fuerat facta confessio, esse nulla, & illa iudex irritauit, & annullauit, & quod dicta confessio sic reuocata nullo modo confirenti nocere potest, nec ad torturam.

16 Item † adde, quod absolutus de nouo poterit inquiri, si inquisitio solemniter nõ fuerit facta, & datis copijs parti,

5 *Vlterius* h *quæro, si primus*
h *accusator prævaricatus fuisset, nunquid poterit alius accusare. Resp. quod sic, ita dicit gl. prædicta in d.c. de ijs, & est commu. opi. vt ait Didac. in d.c. 10. post n. 1. vers. Secundo tunc demum. Non enim debet obesse dolus primi accusatoris huic secundo accusare volenti, pro quo stat fauor publicus, ne delicta impunita remaneant.*

6 *Successiuè quæro, quid si in primo iudicio reus fuerit absolutus virtute transactionis initæ cũ accusatore, nunquid poterit ab alio accusari? Dixi infra q. prox. vers. sed pone.*

7 *Procedunt ẽt hæc omnia, quando in primo iudicio processum fuit ad instantiam accusatoris: nam eo casu secuta*
i *absolutione, non debet posse accusatio replicari. Sed quid si processum fuerit via inquisitionis? Resp. quod adhuc locũ habet conclusio, vt non possit de nouo accusari, et est cõmunis opin. vt dicit Bero. in d.c. de ijs, nu. 20. Nam inquisitio habetur loco accusationis, vt supra sæpius dixi: merito idem de ipsa iudicandũ est.*

8 *Sed hæc quidem conclusio de plano procedit de iure ciuili, secundum cuius dispositionem ita imponitur pœna ordinaria, quando proceditur per viã inquisitionis, sicut quando proceditur per viam accusationis, vt dixi infra q. 60. vers. potest etiam. Et ita hãc conclusionem attestatur esse cõmunem Aret. in d.c. de ijs, nu. 21. & sentit Bero. in loco prælleg. Sed quid de iure canonico, secundum cuius dispositinem non solet imponi pœna ordinaria delicti, quando proceditur per viam inquisitionis, nunquid hoc casu poterit pars offensa accusare ad imponendam pœnam ordinariam? Resp. Aliqui dixerũt, quod sic: & ita communiter esse receptum ait Didac. in d. c. 10. nu. 5. quod s. absolutus in iudicio inquisitionis possit iterum accusari, quoties non esset imponenda pœna ordinaria delicti. Quod tamẽ ego in practica nunquam vidi seruari, neque seruarem, præsertim*
k *si pars offensa* k *citata fuisset ad submini-*
strandum, iuxta pract. quæ hic seruatur, vel aliter sciuisset, aut scire potuisset iudicium ipsum inquisitionis fuisse intentatum. Idemque dicendũ est, si reus absolutus fuit in iudicio agitato super denunciatione, & ita dicunt Doct. teste Card. Alex. in c. de accusat. col. 69. vers. quæro, an absolutoria, 2. q. 8. Nã reuera iudicium, q fit super denunciatione, nõ differt a iudicio inquisitionis, vt dixi supra q. 7. circa princ.

9 *Habet* l *etiam locum hæc*
l *cõclusio, quod post absolutionem alia accusatio non permittitur, quando processum fuit ad absolutionem per viã meræ iustitiæ. Sed quid si secuta sit absolutio per viã dispensationis, nunquid erit accusator postea admittẽdus? Resp. quod non, ita tenet gl. prælleg. ata in d.c. de ijs, quã sequuntur communiter scribentes, vt ait Dec. consil. 137. circa princ. Quod intellige, modo dispensatio processerit ab eo,*
m *qui* m *haberet potestatem dis-*
pensandi, vt dicit gl. ibi; subdens, quod crimina semel dimissa, iterũ in vltionem uenire diuina clementia non patitur. n *Scias tñ, quod si aliquis ob*
n *idem delictum fuerit condemnatus in loco delicti, & ẽt in loco originis in contumaciam, prout quotidie fieri videmus, si deinde habuerit gratiam a domino loci delicti, nõ*
o *prodest ei talis gratia,* o *in loco originis, & ita declarauit Senatus 9. Nouemb. 1556.*

10 *Sed nunquid, si quis fuerit de aliquo crimine absolutus in foro pœnitẽtiali, poterit vlterius de ipso crimine accusari? Resp. q sic, secundũ prælegatam gl. in d.c. de ijs, quam*

& termino ad faciendum defensiones, & postea sententialiter absolutus, sed solum examinatis testibus pro informatione iudicis ex abrupto ad absolutionem deuentum fuerit, ita tradit Paul. de Castr. in consil. 348. notandum, numero primo, circa med. volum. 1.

17 Item adde, † quod si officialis, qui est in fine officij, vult parti gratificari, vel implere crumenam, & non ritè procedendo, profert sententiam absolutoriam, vel caucellat inquisitionem processus, hoc facere nõ potest; nec valet in præiudicium reipublicæ, & partis, ac successoris, non seruando debitum ordinem, vt per Paris. in tract. de synd. in ver. pœna, § iuxta prædicta, colum. 2. in fin. cum concordan. ibi, quẽ refert, & sequitur Ioan. Ant. de Nigr. super cap. Regni cap. 40. incip. Item si quæ vniuersitates, numero sexto, de except. rei iud. *Baiard.*

k *Citata fuisset ad submi-*
nistrandum.] Adde practicam citandi partem offensam ad submi nistrandum indicia, supra quæst. 11. versic. sed quid econuerso ad fin. quæst. 48. in princ. q. 51. versic. vlterius, quæro, vbi dixi, circa principiũ. *Drogh.*

l *Habet etiam locum.*]
18 Adde, quod compositio pecuniaria † facta cum officiali Episcopi per clericum de adulterio, non præiudicat ipsi Episcopo, quo minus possit iterum cognoscere, & legitime criminosum punire, ita Paul. de Castr. in consilio 348. per totum volumine, primo. *Baiard.*

m *Qui haberet potestatem dispensandi.*] Adde infra q. 59. vers. & hæc ad fin. *Drogh.*

n *Scias tamen.*] Ad-
19 de, quod aliter † esset, si locus delicti, & locus originis essent sub eodẽ fisco, & eodem marsupio; quia tunc gratia prodesset, vt per Vulpellum in consilio quadragesimo sexto, numero decimo, & Farinacium quæstion. crimi-

nal. quæstione septima numero 26. *Baiard.*

*19 o *In loco originis.*] Absolutus ergo † a loco delicti non dicitur absolutus a loco originis, quod intelligitur, in quan-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

quantum sit, respectu iuris communis, vt est supra quæst. 38. in principio, infra quæst. 85. versic. Tertius est casus. *Drogh.*

p *Nunquid poterit.*] Vide Amad. de Ponte in tit. quis sit iudex in causa feudi, nu. 24. *Ros.*

q *Si quidem fuit punitus.*] Adde, quod † licet debita pœna condemnatus amplius molestari non possit, tanquã de delicto conuictus; tamẽ si prouisum nõ fuerit super eius tortura quo ad cõplices, cũex processu liqueret delictum patratum fuisse cum socijs, poterit modo præses pruinciæ ipsum torquere solum ad sciendum socios, ne ipsi impunè pertranseant, & de eorum scelere glorientur, cum Reipublicæ intersit delicta puniri, l. licitatio, §. quod illicitè, ff. de publica. & ita tradit Carauit. in ritu 269. nu. 23.

21 Item † adde, quòd condemnatus de vulnere potest condemnari de morte, quia non erat bene actũ, nisi occasione vulneris esset facta executio, & hoc quando mutatur titulus criminis, sed additur qualitas, an primo absolu-
22 tus † ratione additæ qualitatis possit iterum accusari, vel fuit condẽnatus, an iterato sit condẽnandus, vide Specul. in titul. de accusat. versic. omnis accusator, vide etiam Ang. de Vbal. in repet. l. si vacantia, C. de bon. vacan. lib. 10. nu. 137. vbi dicit, quod si quis de simplici vulnere fuit accusatus, condemnatus, & punitus, quod iterato poterit accusari, vt pœnæ augmententur ratione qualitatis omissæ, hoc est ratione cicatricis, nisi ille, qui de vulnere accusauit, dolosè cicatricẽ omiserit, & hoc idẽ tenent Bar. & Doctores in l. senatus. ff. de accusat. Lancellot. in tract. de atten. par. 2. c. 12. limit. 27. nu. 10. & Bero. in cons. 196. nu. 36. vol. 3. idem Ang. in d. l. si vacantia, num. 134. ponit, an iudex inquirens, si punit extraordinem inquisitum, cũ non possit eum punire pœna ordinaria, an per talem punitionem tollatur pœna ordinaria: Et circa istam quæstionem, an condẽnatus post sententiam diffinitiuã iterum possit accusari, & condemnari de eodem delicto, si
p in prima accusatione omissa fuerit aliqua qualitas, quæ aggrauet delictum, & augeat pœnam, & si ante, vel post executionem primæ sententiæ, vide omnino Gomes. de delictis c. 1. nu. 27. vbi tenet indistinctè, quod condemnatus ratione omissæ qualitatis amplius molestari non possit, siue prima sententia sit executioni demandata, siue non, & de hoc etiam habetur per Alciat. in cap. petitiosam, numero 128. de officio ordinario.

Item adde; si in accusatione aliqua qualitas omissa fuerit, & reus fuerit condemnatus pecuniariter, vbi propter qualitatem debeat condemnari corporaliter, denuo propter illam qualitatem poterit accusari, & pecunia restituetur, & pœna corporali punietur, secundum Bart. in l. Senatus, ff. de accusat. & Paul. de Castr. in consilio 348. num. 1. circa med. volum. 1.

23 Item † adde, quod fiscus poterit appellare a minoritate pœnæ. Gram mat. decis. 14. numero secundo.

24 Item † adde pro limitatione regulæ, quod quis pro eodem delicto bis puniri debet, vt si quis vti cõtumax passus fuerit pro eodem delicto cõdemnari in duobus locis, poterit cogi ad soluendum vtranque condemnationem, nisi ante secundam sententiã iam soluisset condemnationẽ primæ sententiæ, Bart. in l. sepulchri violati in fin. ff. de sepul. viol. & Boss. in tit. de for. compe. num. 82. cum sequenti, vbi latè hanc quæstionẽ tractauit, & ideo vide eum, & omnino Carauit. in ritu 205. numero decimo. *Baiard.*

r *Qualitas delicti.*] Adde infra quæst. 68. vers. Custos carcerum ad finem. *Drogh.*

s *Adhuc tamen dicendum est.*] Adde, quòd idem tenet Boer. in decis. 289. vbi hanc quæstionem plenè tractauit. *Baiar.*

t *Quod tamen intellige.*] Bald. consilio 292. libro tertio, & ibi Rouescal. *Ros.*

Quod tamen intellige.] Adde videndum Carau. in ritu 269. numer. 22. vbi latè ex quibus præsumatur fraus, &
25 collusio † facta inter inquisitum, & iudicem, quo casu Præses Pruinciæ, siue iudex maior iterum de causa cognoscere possit *Baiard.*

oẽs aprobant, vt dicit Aug. ad Ang. de malef. in verb. Et ad querelam, num. 91. Et ait Didac. in d. c. 10. nu. 3. quod illa gl. est communiter recepta. Idem dicit Card. Alex. in c. habet, col. fin. vers. Ideo ẽt, 2. q. 5. Simancas de hæret. c. 8. nu. 4. aliàs enim quis de facili habita absolutione a confessore posset euadere pœnam delictorum, quod esset valde ridiculum. Idemq. dicendum est, si fuerit punitus in foro pœnitentiali pœna quãtuncũque magna; adhuc enim non attenta tali punitione poterit puniri in foro iudiciali. Ita tenet gl. in c. gaudemus in gl. fi. de diuort. quam omnes Doct. sequuntur, teste Ant. Gomes. c. 1. delictorum, post nu. 40. vers. sit prima, vbi ẽt subdit, se hoc vidisse de facto in quibusdã scelestis, qui in die carnis priuij quoddam spectaculum fecerunt in vilipendium Dei, & Catholicæ religionis.

11 *Sed hic occurrit alia quæstio: Tu scis, quod multa sunt crimina communis fori, scilicet pro quibus potest laicus puniri a iudice laico, & etiã ab ecclesiastico, vt dixi sup. q. 37. pone, quod aliquis fuerit de tali crimine accusatus corã iudice ecclesiastico, & ab eo causa cognita absolu-*
p *tus: p nunquid poterit nõ obstante dicta absolutione iterum coram iudice laico de ipso crimine accusari, & puniri? Resp. quod sic, & ita omnium consensu receptum esse attestatur Didac. in d. c. 10. nu. 6. Nam iurisdictio ecclesiastica, et secularis sunt prorsus separatæ, & distinctæ, ideo absolutio lata in vna iurisdictione non parit in alia exceptionem rei iudicatæ. Et ita in facti contingentia consuluit Bald. cons. 260. lib. 3. contra quendam imputatum, quod cognouerat quandã mo-*
nialem, qui fuerat ab Episcopo absolutus. Faciunt ea, quæ dixi infra vers. Scias etiam, & seq. & refert Papo lib. 1. tit. 5. arresto 46. iudicatum fuisse per parlamentum Parisiens. quod clerici in casib. in quibus ex e *priuilegio Gallicano possunt puniri etiam a iudicibus laicis, si prius fuerunt pro eisdem criminibus absoluti a suis iudicibus ecclesiasticis, possunt non attenta huiusmodi absolutione a laicis puniri.*

Sed quid, si pro eo crimine fuerit punitus ab ecclesiastico? Dixi inf. vers. sed quæro.

12 *Dictum est, non posse procedi cõtra eum, qui fuerit pro eodem crimine absolutus: sed quid si fuerit punitus? Resp.*
q *Si q quidem fuit punitus ea-*
r *pœna, quã requirebat r qualitas delicti, nulla est difficultas, quod non potest amplius procedi. Et ita in facti contingentia consuluit Bal. cons. 31. lib. 4. & cons. 292. eod. vol. & consil. 124. lib. 5. & Paul. de Cast. cons. 118. li. 1. Ita etiam declarauit Senatus in causa cuiusdam Andreæ Marzæ, qui fuerat punitus ex causa ludi prohibiti, et iterum pro eodẽ delicto molestabatur, 23. Nouembr. 1555. Sed si fuit punitus minori pœna, quã criminis qualitas requireret, fortè posset dubitari. Adhuc* s *tñ dicendum est, quod non potest puniri. Et ita quotidie practicari uidemus, vt dicit Bald. cons. 34. in fin. lib. 1. militat enim etiam hoc casu generalis ratio, quod de eodem delicto sæpius non est*
t *quærendum.* t *Quod tamẽ intellige, vt procedat, nisi ex parte iudicis, qui minorẽ pœnã imposuit, interessisset ali qua fraus, vel collusio, imponendo pœnam leuiorem pro delicto valdè graui: nam eo casu, non obstante huiusmo-*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

u *Scias etiam.*] Vulpel. conſ.46.nu.10. *Roſ. Scias etiam.*] Adde,
26 quod † D. Far.q.cim. in q.7.num.26.verſ. ſed tertiũ, tenet contrariũ, & impugnat conſuetudinem hic allegatã, dicens, opinionem veriorem eſſe, quod indiſtinctè, etiam quod diuerſæ ſint iuriſdictiones, & territoria, abſolutus, vel condẽnatus in vno loco, ſiue domicilij, ſiue originis, ſiue delicti, nõ poſſit vllo pacto moleſtari in alio, fraude, vel colluſione ceſſante, ibi impugnando etiam Viti. tenentẽ in opin. 420. num.4. quod abſolutus, vel cõdemnatus in loco domicilij, vel originis nõ prohibetur accuſari in loco delicti, quia eſt principalis locus, in quo punitio fieri debet; ſecus autem in condemnato, vel abſoluto in loco delicti, quo caſu amplius moleſtari nõ poterit; ſed ego arbitror opi
27 nionem D. Farin. † quo ad punitionem factam, quando ſufficienter punitus fuiſſet, eſſe veram, quia de eodem delicto nemo duplici pœna eſt puniendus, non autem quando fuiſſet abſolutus in loco originis, vel domicilij; nam daretur materia fraudãdi, quia delinquentes confugerent ad locum domicilij, & originis, vbi de facili ob defectũ probationũ, vel alia de cauſa abſolutionẽ obtinerent, & de fraude cõteſtare nõ poſſet; & quia etiam locus delicti eſt locus principalis, & principaliter offenſus, in quo punitio fieri debet, vt dicit Viu. in loco ſupra citato; ſed ſi abſolutus fuiſſet in lo co delicti, eo caſu crederem amplius non poſſe moleſtari, nam prædicta ceſſarent, & ſic poteſt dici, quod in caſibus prædictis, ſ. quãdo abſolutus fuiſſet in loco originis, vel domicilij, impugandã non eſſe dictã conſuetudinẽ, & ita ẽt dicit D. Far. ſi benè eius fundamentũ conſideratur, dũ tradit exemplũ de punito, & non de abſoluto.

di punitione, poſſet reus iterũ accuſari, & puniri. Et ita reperio iudicatum fuiſſe in cauſa cuiuſdam Gaſparis Canouę, qui pro homicidio animo deliberato patrato fuerat punitus pœna pecuniaria per prætorem Domus Oſſulæ: iuſſit enim Senatus Prætori eius ſucceſſori, vt nulla habita ratione illius cõdemnationis de nouo contra ipſum Canouam procederet, 8. Octobr. 1556. P. N. Et Paulus de Caſtro conſil. 548. lib. 1. conſuluit, quod quidam, qui fecerat cõpoſitionem pecuniariam cum Vicario Epiſcopi pro adulterio, poterat non obſtante compoſitione iterum ab Epiſcopo inquiri, & puniri.

13 *Scias* t *etiam, quod licet*
u *prædicta concluſio procedat de iure, tamen conſuetudo illam non admittit, niſi quando iſti duo iudices ſunt ſub eodem domino. Sed quando eorum territoria, & iuriſdictiones ſunt penitus ſeparatę, & diſtinctæ, & ſub diuerſis præſidibus prouinciarũ, tunc ſi delictum commiſſum in uno loco poteſt puniri a duobus iudicibus inſolidum, condemnatio facta ab vno, & exactio pœnæ non tollit accuſationem,*
x *neque* v *punitionem corã alio. Et ita de conſuetudine obſeruari atteſtatur Bald. relatus per Aret. in d.c.de his, n.20. & in ſpecie ita obſeruari in Italia dicit Iacob. de Beluiſ. conſ.9. circa fi. inter conſilia crim. diuerſorum, lib 1.*

14 *Sed quæro, quid ſi aliquis fuerit accuſatus coram iudice eccleſiaſtico pro aliquo crimine ex iis, pro quibus etiam iudex eccleſiaſticus põt contra laicum procedere, de quibus dixi in d.q.37. & fuerit ab ipſo iudice eccleſiaſtico punitus, nunquid poterit iudex laicus illum iterũ pro eodem delicto grauius punire? Reſp.*
y *quod* w *ſic, & eſt communis opin. vt dicit Felin. in d.c.de iis, nu.10. prout illum refert Alciat. in c.1. num.128. de offic. ord. qui & ipſe atteſtatur hanc eſſe communem opi. licet ego in libro meo non reperiam Felin. in eo loco atteſtantem, Didac. in d.c.10. poſt nu.6. Ant. Gomeſ. c.1. delictorum, poſt nu.40. in prima*
z *concluſione, ſunt enim* x *iuriſdictiones diſtinctæ, & prorſus ſeparatæ, vt dixi ſupra verſ. ſed hic occurrit. Subdit tamen Anton. Gomeſ. in loco prælleg. circa fin. quod aliud eſſet dicẽdum, ſi prius fuiſſet punitus a iudice laico: nam (ſecundum eum) non poſſet deinde ab eccleſiaſtico moleſtari, & dicit, quod ita colligitur ex mente omnium doctorum, quod ego ẽt ſequor, dummodo pœna impoſita per iudicem laicum non eſſet minor illa, quam pro eo crimine poſſet imponere iudex eccleſiaſticus, loquendo de pœna corporali, vel pecuniaria. Nam licet pœna excommunicationis, quam iudices eccleſiaſtici paſſim imponunt, ſecundum quid ſit grauior omni pœna temporali, cum tamẽ tendat potius ad ſalu em animæ, & ſic ſit potius medicinalis, quam afflictiua, non eſt in hoc propoſito connumeranda inter graues pœnas.*

15 *Vnum tamen ſcias, quod tanta poſſet eſſe criminis atrocitas, quod nõ obſtante punitione per unum iudicem illata, poſſet etiam per alium iudicem puniri. Et ita colligi videtur ex tex. in c.ad falſariorum, de crim. falſi, & in hoc omnes DD. conſentiunt, vt atteſtatur Pont. ſuper conſuet. Bleſen. fol. 182. col. 1. in fi. vbi per tres colum. ſatis eleganter loquitur in hac materia.*

Itẽ adde, quod quãdo reus poteſt puniri a duobus iudicibus pro eodẽ delicto, ſi condemnatus fuerit pecuniariter ab vno, poteſt iterum condẽnari corporaliter per aliũ iudicem, ita dicit Bald. in l.2.C. de ſport. quem refert, & ſequitur Afflict. in cõſtit. blaſphemiam in fi. lib.3. *Baiar.*

x *Neque punitionẽ coram alio.*] Pone modo, q reus coã tali iudice penitus ſeparatæ iuriſdictionis reuocaret confeſſionẽ ſub alio iudice factam, an poſſet puniri, vel torqueri? Dic, quod ſic, niſi confitens doceret de errore, vel metu alterius iudicis, ſupra q. 21. verſ. Sed quid ſi reus *Drogh.*

y *Reſpond. quod ſic.*] Amad. a ponte in quæſt. Laud. tit. quis ſit iudex fol. 93. alias nu.24. 25. & 26. & dicit, quod vnus non poterit alteri inhibere. *Roſ.*

z *Iuriſdictiones diſtinctæ.*] Adde ſupra q.3. & verſ. ſed certè. *Drog.*

QVÆSTIO LVIII.

Quid agendum ſit, ſi reus remiſſionem a parte offenſa habitam exhibeat.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Pace habita ab offenſo, an poſſit vlterius procedi.*
2 *Et an poſſit tranſigi ſuper crimine prius, quam ſit inſtituta accuſatio.*
3 *Et an facta pace poſt cœptum iudicium poſſit iudex illud proſequi.*
4 *Et an ſtante pace poſſit tertius accuſare.*
5 *De quibus criminibus poſſit fieri pax.*
6 *Et an de criminibus priuatis.*
7 *Et an vbi ingeritur tantum pœna mutilationis membri.*
8 *Et an vbi pœna fuſtigationis.*
9 *Et quid ſi agatur de imponenda pœna perpetui carceris.*
10 *Et an vbi agitur de amittenda libertate.*
11 *Et an ſuper crimine adulterij.*
12 *Et an ſuper crimine raptus.*

Et

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

13 *Et an super crimine incestus.*
14 *Et an super stupro.*
15 *Et an super criminibus, pro quibus, non ingeritur pœna sanguinis.*
16 *Et quid si agatur de crimine priuato.*
17 *Et quid si agatur de crimine, pro quo de iure sit imposita pœna mortis, & a statuto imposita sit pœna pecuniaria.*
18 *Et quid si agatur de crimine falsi.*
19 *Et an in casibus, in quibus est prohibita transactio, sit etiam prohibita gratuita pactio.*
20 *Et an si statutum prohibeat fieri pacem pro aliquo delicto, censebitur etiam prohibitum fieri pacem cum eo, qui delictum ipsum fieri mandauit.*
21 *Ad quos spectet ius faciendæ pacis.*
22 *Pater an possit remittere iniuriam factam filio.*
23 *Prælatus an possit remittere iniuriam factam ecclesiæ.*
24 *Et quid in blasphemia.*
25 *Offenso monacho, an spectet ius faciendæ pacis monasterio, vel filio.*
26 *Filij spurij an possint pacem facere de morte parentum.*
27 *Tutor an possit facere pacem nomine pupilli.*
28 *Procurator cum libera an possit pacem facere.*
29 *Pax habita a vulnerato, qui deinde moritur, an prosit vulneranti.*
30 *Et an pax facta pro vulneribus prosit pro morte.*
31 *Marito, qui vxorem occidit, an prosit pax habita a filijs communibus.*
32 *Filius, qui non vult esse hæres patris, an possit facere pacem pro morte patris.*
33 *Et an filius faciendo pacem censeatur adire patris hæreditatẽ.*
34 *Si offensus decedat, relictis pluribus hæredibus, an sit habenda pax ab omnibus.*
35 *Et an sit habenda pax a femina hærede.*
36 *Et quid si nullus adsit hæres, a quo possit haberi pax.*
37 *Pax an possit fieri absenti.*
38 *Pax facta pro iniuria an tollat etiam interesse respectu damnorum, & expensarum.*
39 *Remissione facta in foro conscientiæ, nunquid sublatum sit ius accusandi.*
40 *Restitutio rei ablatæ, vel satisfactio an habeat vim remissionis.*
41 *Iudex an possit cogere offensum ad faciendam pacem.*

Ex Additionibus.

1 *Pax à quibus sit habenda.*
2 *Pax quomodo probetur.*
3 *Pax habita post sententiam, an prosit stante statuto quod habita pace, quis mitius puniatur.*
4 *Offensus declarans coram testibus, quod non intendit querelare, censetur remittere.*
Statutum alleuians pœnam de pace facta cum offenso, non intelligitur de pace facta cum fisco, sed cum principaliter offenso, nu. eod.
5 *Pax, & remissio an differant.*
6 *Paciscens de iniurijs censetur concordasse.*
7 *Pax de delicto intelligitur etiam, & de qualitatibus ipsius.*
8 *Compositiones quomodo fiant in Regno Neapolitano.*
9 *Iudex non potest præfigere terminum offenso ad querelandũ.*
10 *Pœna pacis ruptæ debetur etiã quod subsequatur reconciliatio.*
11 *Remissio partis quando præiudicet fisco.*
12 *Iudex an possit procedere post remissionem partis in statu Ecclesiastico.*
13 *Et quid in Regno Neapolitano.*
14 *Accusatore desistente an possit procedi.*
15 *Accusatores an possint impunè desistere in Reg. Neap.*
16 *Et quid in statu Ecclesiastico.*
17 *Accusator nouus an possit prosequi processum, super quo fuit transactum*
18 *Componens cum fisco quando possit iterum molestari.*
19 *Pax facta sub conditione, ne offendens redeat ad patriam sine licentia offensi, an valeat.*
19 *Tertius quis dicatur.*
20 *Transactio quare prohibeatur in crimine adulterij.*
21 *Et quando possit fieri in crimine raptus.*
22 *Transactio nulla an impediat transigentem iterum agere.*
23 *Pax à coniunctis vsque ad quem gradum requiratur.*
24 *Pax an sit habenda a filijs adoptiuis, emancipatis, naturalibus & legitimatis.*
25 *Pax debet constare in actis.*
26 *Vxore alicuius occisa, quis debeat facere pacem, vir, aut pater.*
27 *Pater an possit remittere iniuriam factam filio.*
28 *Et si remiserit, an mater possit accusare.*
29 *Et quid in sorore, si frater remiserit.*
30 *Pater vilis non potest remittere iniuriam filij.*
31 *Nec etiam iniuriam violati thori.*
32 *Parte remittente, an alij agere possint.*
33 *Et an filius iniuriatus.*
34 *Filius non ratificans pacem factam à patre, non dicitur proditor.*
35 *Iniuria facta ciui non potest remitti per Antianos sine consensu consilij.*
*35 *Blasphemiæ pœna quæ sit.*
36 *Blesphemans absolutus à sacerdote, an dicatur habere pacem blasphemiæ.*
*36 *Rapiens monialem pacem debet habere à Papa.*
37 *Monaco habente filium interfecto, à quo sit habenda pax, à filio, vel à Monasterio.*
38 *Et quid si filius, & Monasterium discordent.*
39 *Offensa facta Monaco, & facta Clerico seculari an differat.*
40 *Rapiens monialem à quo debeat habere pacem.*
41 *Religiosus non dicitur ante professionem.*
42 *Spurius an possit remittere necem patris, vel è contra.*
43 *Tutor an, & quando possit facere pacem, & num. 45. Et quid de minore.*
*43 *Mater tutrix an possit pacem facere pro filio pupillo.*
44 *Et an tutor teneatur ad illius obseruantiam.*
46 *Et quomodo sit faciendа cum pupillo.*
47 *Pax facta à tutore ante confectionem inuentarij an valeat.*
48 *Procurator an possit pacem facere.*
49 *Et an constitutionem apponere.*
50 *Et quid in Regno Neapolitano.*
51 *Pax facta pro vulnere, an prosit secuta morte.*
52 *Occisus si reliquerit patrem, filium, & vxorem, quæ postea filio successit, a quo sit pax habenda.*
53 *Maritus interficiens vxorem an possit habere pacem à filijs communibus.*
54 *Farinac. impugnatur.*
55 *Metus reuerens alis quomodo probetur.*
56 *Filius exhæredatus an faciat pacem de morte patris.*
57 *Pax habita ab vno ex pluribus hæredibus an sufficiat.*
58 *Pax, & concordia differunt.*
59 *Pax à quibus requiratur in Regno Neap.*
60 *Pace habita à principali non est amplius de causa tractandũ.*
61 *Soror defuncti, existente filio, non potest pacem facere.*
Et quid de vxore interfecti, ibid.
62 *Filiæ exclusæ a statuto an debeant paci interuenire.*
63 *Pax facta absenti an requirat ratificationem.*
64 *Damna remittere nemo tenetur.*
65 *Satisfactio debet fieri iuxta mensuram iniuriæ.*
66 *Paciscens cum parte, mediante pecunia, non euadit infamiam.*
67 *Remissio plena an tollat repetitionem damnorum.*
68 *Remittens iniuriam pretio mediante, non censetur remittere damna, & interesse.*
69 *Remissio pœnæ conuentionalis censetur facta per cassationem processus.*
70 *Remissio plenissima comprehendit etiam damna, & interesse.*
71 *Remissio iniuriæ, & consequutio satisfactionis inter se sunt diuersæ.*
72 *Remissio an posit probari, per testes.*
73 *Et quid in Regno Neapolitano.*
Pax potest dici sine actu exteriori pro salute animæ, & sacerdos tenetur absoluere confitentem, nu. eod.
74 *Iudex an posit compellere ad pacem, & nu. 77.*
75 *Et an ad treguam.*
76 *Et si compellat, an teneatur edicto, quod metus causa.*
78 *Pax ex quibus impediatur, remiss.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

ADDITIONES Ad Quæst. LVIII.

a *Sequens est defensio.*] Pax quotuplex sit, & quomodo diffinitur, Vulpel. de pace q. 1. & ibi plura de materia per 66. quæst. & quid ab indicijs, seu tregua differat, ibi q. 67. & quinque seq. & an sit indiciũ mixtum si frangatur, vide Decian. to. 1. tract. crim. lib. 4. c. 26. num. 14. pax quid sit, & quotuplex, quid concordia, quid tregua, vel induciæ, quid assecuratio, seu cautio, vel promissio de non offendendo, & quãdo quis cogi possit ad faciẽdum pacem, Farin. in sua praxi crim. vol. 4. quæst. 107. artic. 1. primæ partis art. 1. De pœna frangentis, vel violantis pacem, ibi art. 6. nu. 17. & quando pax rupta censeatur, vide ipsum in omnibus articulis dictæ quæst. 107. de quibus sup. fol. 172. An non obstante pace, vel transactione possit quis iterum molestari, Farinac. tit. de inquisitione quæst. 4. num. 31. & sequentib. & quid si transegit cum fisco, idem Farin. q. 5. vbi latè, quæ ad validitatem compositionis requirantur, vol. 1. *Ros.*

QVÆST. LVIII.

1 a *Equens a est defensio, quam reus contra processũ proponere potest, quod scilicet habet pacem, seu remissionem a parte offensa. Et hęc materia est valde vtilis, tam propter statuta, quæ plerunque habita partis remissione minuunt pœnas delictorum, uel etiam aliquando disponunt, delinquentes habita pace non posse molestari, quam etiam propter gratias, seu remissiones, quæ* b *illis fiunt a Principe, b quæ in hoc Ducatu, & multis* c *etiam in locis non fiunt, c nisi præuia partis remissione.* d *Hæc d autem pax, seu remissio partis offensæ, si habita esset, antequam cœptum esset procedi, multum prodesse posset delinquenti attenta dispositione iuris communis, secundum quam non proceditur regulariter sine accusatore, vt dixi supra quæst. 3. versic. debes autem. Videmus enim, quod e vbi pars offensa non accusat, raro solent alij accusare, vt experientia docet. Sed de consuetudine, secundum quam hodie iudices pro quocunque crimine procedunt per inquisitionẽ, id est ex officio, vt dixi in d. quæstio. 3. versic. sed certe,* f *parum f prodesset partis remissio, quo ad impediendum processum: quia iudex ea non obstante procederet ex officio. Et ita in facti contingẽtia rescripsit Senatus Prętori Comi, 1. Septembris 1546. P. N. Bene posset prodesse quo ad debilitãdum*

Sequens est defensio.] Adde videndum Farin. q. crim. 1 14. vbi latissimè † pax a quibus habenda sit, stante statu- 2 to, quod pacem habens mitius puniatur; & de modo probandi pacẽ latè habetur per Mascar. de prob. concl. 1156. vol. 3. vide etiam, quæ posui infra ad vers. visum est.

3 Item adde, † si extaret statutum, quòd delinqueus mitius puniatur secuta pace, siue transactione ante sententiã diffinitiuam, pax siue transactio post sententiam erit valida, si facta fuerit pendente appellatione, & sententia prima reuocari debet, & delinquens mitius puniri; ita tradit Gomes. de delict. in c. 3. nu. 69. vbi attestatur, ita iudicatũ fuisse in Cancellaria Regia de Valladolit, quem sequitur Plac. in epit. delict. c. 39. nu. 27. & 28. Fraach. in decis. 370. num. 19. vol. 2.

Item adde, quod statutum alleuians dęnam facta pace cum offenso non procedit, nisi fiat pax cum principaliter offenso. Brun. cons. feud. 66.

4 Item † adde, quod si offensus non conqueratur, & declaret in iudicio, vel extra coram testibus, quod non intendit exponere querelam, nec in scriptis remittere, quia sibi esset dedecus, sed videat offensor habere pacem cum curia, quia quo ad se nihil vult videre, cẽsetur remittere, & sic curia poterit remittere, siue componere, Bart. in l. 1. §. si Dominus, ff. ad Senatusconsult. Syllan. & Foller. in verb. audiãtur exceptiones, nu. 58. vbi dicit, cogita, & multa in hac materia remissionis habes per Carauit. in tit. 275. vbi 5 plenè de hoc tractauit, & inter alia † dicit, quod pax, & remissio ad hunc effectum sunt idem, licèt inter se differant; remissio enim fit, cum ab vna parte tantum fuit offensio, pax vero, seu concordia cum ex vtraque parte.

6 Item adde, quod si † fiat pactum de iniurijs sibi factis, intelligitur fieri pax, & concordia, & ideo est satisfactum statuto requirenti pacem, & concordiam, vt bannitus rebanniatur, vel accusatus non puniatur: ita tenet Angel. in l. 1. super gloss. in verb. pactum, ff. de pact. & & Caccialup. in tract. de pact. in secunda quęstione.

7 Item adde, † quod pax facta de delicto, etiam quod in instrumento pacis non fiat mentio de qualitate delicti, prodest inquisito, quia remisso delicto eius qualitas remissa videtur. Bal. in cons. 378. vol. 4. & Rom. in cons. 448. qui transcripsit consilium Baldi de verbo ad verbum, eum sequendo. *Baiar.*

b *Quæ in hoc Ducatu.*] 8 Adde, quod in Regno Neap. remissiones, seu cõpositiones nullo modo fieri possũt, nisi prius parte concordata, vt per ritum 172. & 173. & ibi latissime Carau. qui ponit multas quęstiones si compositio, siue remissio, parte non concordata, facta fuisset, vide ẽt Io. Ant. de Nigris super cap. regni in c. 221. incipien. exercere volentes, & omnino Fabiũ Monteleon. de litteris arbitralibus par. 5. fol. 403. & per Pragm. nuneliã prag. 4. sub tit. de compositi. & de prædictis vide etiam, quæ posui infra in quęst. sequẽti vers. adde quod pro bono pacis.

Item adde, quod stantibus ritibus prædictis, iudex non potest facere compositionem, siue remissionem cum illa cautela, quod 9 offenso statuat † terminũ ad accusandum, siue querelandum, si vult accusare, quia ẽt quod non compareat, & nihil dicat cõpositio nõ potest fieri; nisi remissio partis præcedat, quæ ad accusandũ cogi non potest, siue ad agendũ, Carau. in d. ritu 272. nu. 20. nisi in casu ibi posito. *Baiar.*

c *Nisi præuia partis remissione.*] Adde supra quæst. 23. in princ. *Drogh.*

d *Hæc autem pax.*] Et de exculpatione vide Cott. memorab. verbo, tectatur lethaliter, Felin. c. 1. de præsumpt. in fin. nu. 18. *Ros.*

e *Vbi pars offensa non accusat.*] Adde sup. q. 17. vers. fin. in fine. *Drogh.*

f *Parum prodesset partis remissio.*] Adde Boer. super consuetud. Bitur. tit. Des costum. concer. le viges, §. 16. versic. est Faicte. Ratio est, quia, cũ agitur de interesse publico, remissio partium non præiudicat, Doct. & ibi Ias. in l. 1. §. & post operis, vltima fallentia, ff. de oper. nou. nunciat. At nemine querelante, etiamsi ius sit publicum, non proceditur, sup. q. 17. versic. finali, in fin. *Drogh.*

10 *Parum prodesset.*] Adde, quod idem † procederet, si pax facta fuisset a duobus sub obligatione, & pœna applicanda fisco, de non rumpendo eam: qui si se offenderent, & postea se reconciliarent, talis reconcitiatio non noceret fisco. Felin. in cons. 10. nu. 8.

11 Item † adde, quod remissio partis prodesset in præiudicium fisci in delictis, quæ fiunt in omittẽdo, secus in illis, quæ fiunt in committendo. Boer. in consuet. Bituric. tit. de iurisd. omn. iud. §. 16. in gl. fin.

12 Item, † adde, quod in statu ecclesiastico adest constitutio Marchiæ in lib. 1. c. 9. qua prouisum fuit, vt iudices vlterius procedere non possint facta remissione partis, & abolitione petita, & solutis solidis quinque Cameræ Apostolicę, dummodo non interueniat collusio, vel alia illicita pactio, facta cũ accusato; quod arbitrio iudicis remittitur, exceptis hæresi, sodomia, latrocinio, incæstu, homicidio, raptu virginum, & Monialium, falsitate, incẽdio dolo,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

loso, sacrilegio, furto, & delictis cõmissis in personis officialium, & Curialium Curiæ prouinciæ, & vulneribus atrocibus, in quibus abolitio nullatenus admittatur, aut concedatur, sed d. constitutio nõ seruatur in practica, nisi in leuibus delictis, vt in verbis iniuriosis, pugnis, & similibus. *Baiar.*

g *Nam vbi pars remittit.*] Adde in quantum sit de iure ad materiam pacis, ea, quæ melius dixit Quint. Mandos. tract. de signat. grat. fol. mihi 53. cum seq. *Drog.*

h *Sed certè de consuetudine.*] Adde, quod Carauit. in ritu 272. nu. 26. idem attestatur, dicens, quod facta remissione principalis offensi, vel eius, ad quem principaliter ius querelãdi pertinet, neque ex eodem, neque ex nouo processu tractatur amplius de causa, & quod hoc est bene notandum, quia seruatur in practica. *Baiard.*

i *Vbi primus in gradu.*] Adde infra hac eadem quæstione, vers. sed pone, & vers. visum est, aliter nõ visus est tenere dictus Quint. Mandos. vbi supra, vers. Quantum ad illa. *Drog.*

k *Post cœptum.*] Adde, q̃ in multis locis, præsertim in statu ecclesiastico communiter seruatur, vt pace habita, vel renocatione querelę ad cassationem processus deueniri solet, in certis tamen casibus leuibus, & de ista consuetudine attestatur etiã Ant. Scap. in tract. iuris non scripti, (quod in vtroq; foro obseruatur) lib. 4. c. 9. nu. 10. Et † in Reg. Neap. parte concordata raro deuenitur ad sententiam, sed ad aliquam compositionem. Carau. in ritu 341. nu. 2. Et an habita pace possit deueniri ad condemnationem pœnæ ordinariæ, vide Far. quæst. crim. q. 4. nu. 34. *Baiar.*

l *Et ideo in casibus.*] Adde, si extaret statutũ, quòd in crimine adulterij, vel stupri, non posset procedi, nisi ad querelã partis, data querela potest iudex procedere ex officio, etiam quòd querelãs desisteret, per tex. in l. constante matrim. in fin. ff. de adult. & Afflict. in constit. legum asperitate, nu. 12. Gram. in decis. 31. num. 3. cum seq. & hoc procedit eo desistente in quacunq; parte iudicij, etiam appellatione pẽdente, vel accusatore mortuo, vt per Carauit. in ritu 21. *Baiard.*

Sed

re ipsa processum: g nam vbi pars remittit, videmus, vt plurimum, quod cum maxima difficultate possunt haberi per fiscum indicia, uel probationes contra delinquẽtes.

2 *Sed punctus est, nunquid possit transigi super crimine antequam sit super eo instituta accusatio: nam de iure loquendo videtur, quod non, & quod si facta sit transactio, nihil valet, quinimò illemet, qui remisit per pactum, vel per transactionem, poterit non obstante tali pace, vel transactione accusare. Et est cõmunis opi. vt dixit Alex. in l. transigere, num. 16. ff. de transact. quem refert Paris. consil. 150 num. 4. lib. 4. & Mantua in ead. l. transigere, num. 194. in fi. fuit opin. glo. l. iurisgentium, §. si paciscar, in verbo, Non liceat, versic. sed an idem, ff. de pact. quam dicit esse communiter approbatam Villalpand. in repet. h l. 22. cap. 4. num. 1. h Sed certè de consuetudine contrariũ seruatur: nam quandocunque fiunt paces, & transactiones super criminibus, semper valent, & sunt obseruandæ. Et licet de iure communi transactio, seu pactum, facta per proximiorem offensi, non impediat, quo minus alius sequens in gradu possit accusare, secundum communem opin. de qua per Villalpand. super l. 22. cap. 52. num. 1. nihilominus de consuetudine i seruatur, quod vbi primus in gradu remittit, non possunt alij accusare, nisi prout posset quilibet extrancus: & ita in casu statuti, vel decreti, vel gratię particularis semper remissio proximioris tollit alijs facultatem accusandi. Et ita in practica indistinctè semper vidi obseruari: k Post cœptum autem* 3 *iudicium, siue per viam accusationis, siue per viam inquisitionis, credo quod hæc defensio fundata super pace, aut remissione partis, esset modici effectus: nam non obstante tali pace, seu transactione, quæ facta esset super crimine etiam in casibus a iure permissis, deuenitur ad condemnationem contra delinquentem, perinde ac si nulla pax, aut remissio partis secuta esset. Et dicit Gand. de malef. in tit. de transact. nu. 13. quod hęc est opinio omnium Doctorum communiter, & quod ita de consuetudine seruatur, quem refert Villalp. in repet. l. 22. cap. 6. num. 5. Pract. Carrer. fol. 155. num. 379. relatus et ipse per Villalob. in sua collecta communium opin. in littera T. num. 121. vbi subdit, quod ita praxis obseruat. Dicit etiam Vital. de malef. in tit. de pace, num. 4. quod in hoc concordant communiter Doct. & quod ita seruatur. Ita etiam seruari attestatur Ang. in d. l. transigere, post num. 10. quem refert Anan. in cap. 1. post nu. 20. de colluf. deteg. & Card. Alex. in cap. si quendam, §. in omnibus, in gl. 1. 2. quæst. 3. & Villalpand. in repet. l. 22. c. 5. post num. 2. Et dicit Alber. in 2. par. statutorum, quæst. 127. quod ita communiter tenetur, & seruatur, quod tamen intellige, modo delictum sit tale, pro quo possit ex officio procedi. Et ita in facti contingenti a rescripsit Senatus prætori Cremonæ 24. Iulij 1564. Vide, quę dixi sup. q. 51. versic. sed quid si accusator. Verum est, quod Bart. in d. l. transigere, nu. 7. tenet, quod facta transactione super crimine in casibus a iure permissis nõ possit deueniri ad condemnationem sanguinis contra reum: Et Curt. iun. in d. l. transigere, nu. 29. dicit hãc opi. esse communem, quę fortè etiam in puncto iuris est verior, & in regno Castellę passim, & indistinctè obseruatur, vt attestatur Villalpand. in repet. l. 22. c. 6. nu. 1. & seq. & Ant. Gomes. c. 3. delictorum, nu. 55. & seq. inhærendo litteræ tex. d. l. 22. licet idem Gomes. refert quandoque contrarium fuisse obseruatum: Nihilominus veritas est, contrariam opi. esse magis communem: & ita semper vidi seruari vbique locorum, vbi non extent in aliquibus casibus statuta contrarium disponentia. Cum enim ex generali consuetudine totius Italię, & fortè etiam totius orbis p̃ssint iudices ex officio procedere super quibuscunque delictis, vt supra dixi, parum curamus, an pars accuset, vel remittat: & in hoc (maximè stante consuetudine) non est dubitandum. Et ideo in casibus, in quibus* l *non potest procedi nisi ad querelam partis, credere, quod remissio partis superueniens tolleret omnem processum, & quod accusatus omnino esset absoluendus, in ceteris autem tenenda est communis opi. vt scilicet remissio partis nihil operetur quo ad hoc, vt processus impediri, aut tolli possit. Et hoc apertè innuit decretum in nouis constit. in tit. de accus. c. in casibus, disponens, quod vbi agitur de pœna pecuniaria, habita remissione ab offenso, vel eius heredibus, non possit aliquo modo procedi, nisi sint casus, in quibus possit etiam ex officio procedi.*

Et scias, quod licet secuta abolitione per transactionem, vel mortem accusatoris, possit iudex accusationem ipsam prosequi, debet tamen nouum processum, & nouam instantiam inchoare, ex quo prima instantia per transactionem fuit extincta. Ita tenet Bart. in d. l. transigere, nu. 8. cuius sententiam dicit esse communem Ant. Gomes. c. 1. delictorum, post num. 36. vers. ex quo apertè, licet ipse teneat contrarium, & re vera cum hodie (vt sępius dixi) iudex inquirendo concurrat cum accusatore, practica seruat, quod per transactionem non dicatur perempta instantia, sed potest iudex illam quandocunque prosequi, secundum Ang. in d. l. trãsigere, nu. 7. quem refert D. Ant. de Padilla in d. l. transigere,

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

m *Sed certè.*] Adde, quòd idem seruatur in regno Neapolit. licet adsint constitutiones, & ritus imponentes pœnas desistentibus ab accusationibus, quæ hodie non seruantur, & accusatores sine metu alicuius pœnæ desistere possunt, ita attestatur Carau. in ritu 205. nu. 1. & 2. & miror de Foller. in pract. crim. in ver. audiantur exceptiones, nu. 31. qui dicit, quòd desistētes tenentur ad pœnam sex tarenorum, allegando dictum ritū 205. & non vidit Carau. ibi attestantem illam pœnam penitus ab aula recessisse, nā quotidie accusatores desistunt sine licētia Curiæ, & solutione pœnæ,
16 & † ita in statu ecclesiastico seruari vidi. *Baiar.*

n *Sed pone, quòd pars*
17 *offensa.*] Adde, ꝙ † tertius querelans non poterit prosequi processum, super quo fuit transactum, nec ēt iudex ex officio, si in illo delicto nō poterat procedi, nisi ad querelam, sed oporteret alium formare processum, & hoc in casibus, in quibus permissa est transactio; in casibus verò non permissis poterit accusator, & Iudex prosequi eundē processum, secūdum Bart. in l. transigere, C. de transact. & ibi Alex. in 4. colum. & magis communiter scribentes, ut plene per Maran. in 6. par. nu. 48. vide etiam Carau. in ritu 272. nu. 23. vbi latè; vide etiam quæ posui infra vers. secūda regula.

18 Item adde, quòd † si fuerit transactum cum parte, & Curia in casibus permissis, non poterit molestari, vt ꝙ Paul. Girlan. in trac. de relax. carcerat. q. 6. sed de prædictis vide oīno nouissimè per Far. q. crim. in q. 5. vbi plenius quam alibi, an, & quādo componens, transigens cum fisco, & Præside possit iterum molestari, & inquiri de eodem delicto.

19 Item adde, † si pars offendens, siue denuntiata, & accusata in eodem instrumento remissionis promisit aliquid ratione expensarum, & interesse: vel per annum non accedere ad patriā partis offensæ, vel nō transire per eius domos, & facta est compositio per Curiam cum delinquente, si pars offendēs promissis nō stetit, pars offensa vlterius accusare, & inquisitum, pœna debita puniri facere non poterit, tex. in termi nis, quem ibi cōmendat Bart. Bald. & Salic. in l. quamuis, C. ad turpill. & ratio est secundum Salic. ibi, quia per talē remissionē dicitur accusator desistisse, & in Turpillianū incidisse, propter quod amplius deueniri ad condemnationem pœnæ ordinariæ accusati non permittitur, l. quòd desiterit, ff. ad Turpillian. quod tamen non procederet, quotiescunque remittens nondum querelasset, & remitteret ante litis contestationem, & dationem fideiussionis debitæ prosequenda, quoniam tunc cum simus ante litis contestationem, per remissionē quis non dicitur desistere, nec in Turpillianum incidere: & propterea si in instrumēto dictum esset, quòd in casu contrauentionis licitum esset agere, & suā querelam prosequi, posset ipsum accusare, & pœnā iuris contra eum prosequi, quia non seruando promissa incidit in pœnā in instrumento contentam, non obstante d. l. quamuis, quę in hoc casu non habet locum ratione cessante, quod tamen verum est secundum Bart. in l. si vnus, §. pactus in fi. ff. de pact. quem ibi sequitur Alex. num. 16. & Iaf. nu. 46. quotiescūque ex illo crimine veniret imponenda pena pecuniaria, quę potest in stipulationem deduci, quoniam tūc illa pœna potius imponeretur ex stipulatione, & pacto posito in instrumēto, quàm ex delicto, cuius pœna fuit remissa, secus si alia pœna, quàm pecuniaria, quoniā tunc talis adiectio non valeret, ꝙa vt ibi dicit tex. ex delicto oriri debet, non ex pacto, & ideo melius est in istis instrumentis remissionum, in quibus aliquid dandum, vel faciendum promittitur in casu contrauentionis adijcere certam pœnam pecuniariam, vna cū refectione damnorū, expensarū, & interesse; ita ꝙ pœna soluta, vel non soluta, rata adhuc remaneat, pmissio, quemadmodū docet Spec. in tit. de tregua, & pace in princ. & ita tradit Carau. in ritu 275. num. 12. cum seq. & an pax facta sub conditione, quòd bannitus intra certum tempus, vel absque pacisscentis licentia ad patriam redire non possit, valeat, Vulpell. in tract. de pace, q. 55. *Baiar.*

Sed pone, quòd pars offensa remissionem delinquēti, nunquid poterit aliquis tertius, non obstante tali remissione, ipsum delinquentem de eo crimine accusare? Respon. quod sic: & est communis opin. vt dicit Felin. in c. de ijs, nu. 3. de accus. vbi dicit quod ita tenēto mnes DD. Curt. iun. in d. l. transigere, nu. 34. Maranta in suo Spec. fol. 84. nume. 61. Didac. lib. 2. resolut. c. 10. post num. 5. versic. nono idem, Don. Anto. de Padilla in l. transigere, num. 51. Quod intellige, vt procedat in criminibus, in quibus illi tertio competit ius accusandi, vel quia sit publicum, vel quia prosequatur suorum iniuriam: aliàs secus.

5 *Succesiuè videamus, super quibus criminibus licitū sit facere pacem, seu transactionem. Resp. De hoc habemus text. in d. l. transigere, vbi est locus ordinarius huius materiæ, ex quo colligitur prima regula, quod de criminibus, pro quibus ingeritur pœna sanguinis, licita est transactio. Et dicit Placa lib. 1. delictorum, c. 39. nu. 3. quod hæc est constitutissima conclusio, & frequenti Doctorum calculo recepta sententia. Ratio autem huius conclusionis est, quia vnicuique licet sanguinem suum redimere. Ita dicit glo. in d. l. transigere, in verbo, Prohibitum, quæ quidem ratio ab omnibus approbatur, vt dicit Purpurat. in d. l. transigere, nu. 17. et illā cōmunem appellat Curt. iun. in ea. l. trasingere, nu. 4. quē refert. D. Ant. de Padilla, ibid. nu. 2. Mātua in ea. l. transigere, nu. 8.*

6 *Habetque locum hæc conclusio non modo in criminib. publicis, sed etiam in priuatis: nam si pro illis, puta, pro furto, uel huiusmodi imposita sit pœna sanguinis, vtique ēt in illis licita erit transactio. Et est communis opi. vt attestatur Villalpan. in l. 22. c. 1. nu. 11. Ant. Gomes. c. 3. delictor. num. 54. prout illum refert D. Ant. de Padil. in d. l. trāsigere, nu. 7. Militat enim eadē ratio, quia scilicet vnicuique licitum esse debet sanguinem suum redimere.*

7 *Item locum habet conclusio non solum in criminib. pro quibus ingeritur pœna mortis, sed etiam in illis, pro quibus ingeritur pœna mutilationis membri. Et est communis opin. vt attestantur scribentes in d. transigere, & in specie Curt. iun. num. 23. & Purpur. nu. 9. & Alciat. nu. 45. et D. Ant. de Padilla, nu. 8. Villalpan. in l. 22. c. 1. nu. 4. Cassan. super consuetud. Burgund. fol. 56. num. 129.*

o *Aliquis tertius.*] Intellige tertium, videlicet, qui nō sit
19 post primum gradū, quia rectè primus in gradu facit pacem

sem in præiudicium ceterorum, supra hac eadem q. vers. sed pūctus, sed an vulneratus faciēs pacem vulnerāti medio sacerdotis, talis pax valeat, quod sic, tenet Gulielmus de Cuneo inter cons. crim. diuers. cons. 8. nu. 4. par. 1. *Drogh.*

p *Excipitur tamen.*] Adde †aliam rationem forsan meliorem, quòd prohibita sit trāsactio in crimine adulterij, ne maritus in crimen lenocinij incideret, quia trāsactio fieri non potest nullo dato, vel retento. l. transactio, C. de transact. hanc rationem considerauit Greg. Tholos. in sintagmat. lib. 28. c. 2. nu. 10. & lib. 36. c. 11. num. 8. *Baiar.*

q *Ne fiat sanguinis turbatio.*] Hæc autem sunt in abusu, & ideo nō punitur in alijs, vt est sup. q. 37. vers. Quæro etiam in fine, infra q. 64. vers. Vlterius quæro in fine, Hor. Carm. lib. 3. Od. 6.

Fecunda culpæ secula nuptias
Primum inquinauere, & genus & Domos.
Hoc fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit.

& eodem lib. Od. 29.

Stirpesque raptas, & pecus, & Domos
Voluentes vna; Drogh.

r *Vtique etiam in adulterio.*] Transactio tamē in tali casu videtur non posse fieri; tunc enim fit trāsactio, cum sumus in re dubia; sed in re clara, recte nō dicitur, Dec. in rubr. ff. de transact. & ibi scrib. infra versic. Scias ēt hac ead. quæst. vide Crauet. cons. 152. nu. 10. *Drog.*

s *Raptu.*] Hier. Gabr. cons. 172. nu. 43. *Guiot.*

t *Et si dicas.*] Adde, 21 quòd †parentes, si faceret pacem post finitum iudicum in crimine raptus, non incurrerent pœnam d. l. vnica, secundū Gabr. in consil. 172. nu. 43. vol. 1. *Baiar.*

u *Secunda regula.*] 22 Adde, †quòd in casib. in quibus prohibita est transactio, non prohibetur repeti accusatio, etiā a primo accusatore, licet transactionem fecerit, quia nulliter transegit, *Talis enim dicitur etiam pœna sanguinis.*

8 *Sed quid si ingeratur solummodo pœna fustigationis? Resp. quod etiam super illis licita est transactio, & est communis opi. vt dicit Curt. iun. in d. l. transigere, nu. 26. Cassan. in loco præalleg. Purpur. in d. l. transigere, num. 12. D. Ant. de Padilla in ea. l. transigere, nu. 12. Et hæc opi. mitior est, et mihi magis placet, quamuis contrariam opi. multi sequantur, quam etiā communem appellat Rom. in d. l. transigere, nu. 9.*

9 *Hinc infertur, quod si agatur de crimine, pro quo veniat imponenda pœna perpetui carceris, non erit licita transactio. Et hæc est communis opi. vt attestatur Cur. iun. in d. l. transigere, num. 22. & Matua post nu. 37. quidquid in contrarium dixerit Abb. in c. 1. col. fin. vers.] dē puta rē, de colluss. detег. cuius opi. magis communiter reprobari affirmat D. Ant. de Padilla in d. l. transigere, nu. 15.*

10 *Item quæro, quid si agatur tantum de amittenda libertate, aut auctoritate, nunquid poterit transigi? Resp. quod non ita tenet glo. in d. l. transigere, in verbo, Capitali, quę in hoc communiter approbatur, vt dicit Curt. iun. in ea. l. transigere, num. 27. Nam eo casu non dicitur propriè agi de pœna capitali, vel sanguinis: merito cessat legis ratio, et consequenter ēt dispositio.*

11 *Excipitur* p *tamen ab hac*
p *regula crimen adulterij, licet enim pro eo de iure communi imposita sit pœna mortis, vt dixi sup. hoc eod. lib. §. Adulterium, vers. Sed quæro, nihilominus non est super illo licita transactio, vt expressè dicit tex. in l. transigere. Et ratio est propter frequentiam, & immanitatem ipsius criminis, & ita dicunt cōmuniter Doct. vt dicit Alber. in in d. l. transigere, post nu. 17. vers. Quæro quare, quem refert D. Ant. de Padilla in ea. l. transigere, post num. 77. quam tamen rationem communiter reprobatam esse ait Coras. lib. 2. Misce. c. 1. nu. 2. Vel etiam ita inductum fuit*
q *in fauorem matrimonij, cui leges multum fauēt,* q *ne fiat sanguinis turbatio, neve fortè sordidæ stirpis viri splendidis natalibus subrogentur, quam etiam rationem cōmuniter teneri attestatur Mantua in ea. l. transigere, nu. 65. & Alciat. nu. 20. Hoc tamē intellige, vt procedat, antequam pœna pro ipso adulterio imposita sit, sed post impo*
r *sitam pœnam, vtique etiam in adulterio licita est transactio. Ita tenet Bart. in d. l. transigere, nu. 13. & est communis opi. vt attestatur Purpurat. in ea. l. transigere, nu. 71. Ego tamen in contingentia facti nunquam vidi reijci remissiones factas a maritis pro adulterio: quinimò dicit Papo lib. 22. titu 9. Arresto 12. quod quandocunque maritus remittat ante sententiam, mulier non punitur, & quod ita fuit iudicatum per Parlamentum Tholosanum.*

12 *In alijs autem criminibus prēter adulterium licet transigere, etiam si grauiora sint ipso crimine adulterij. Et ita cōmuniter concluditur, vt dicit Pract. (arer. fol. 628. post*
s *nu. 127. Hinc infertur, quod licita est transactio super* t *raptu; ita tenet Bar. in d. l. transigere, nu. 12. quem sequuntur communiter Doct. vt dicit Curt. iun. in ea. l. transigere, nu. 35. Hanc etiam opi. dicit esse cōmunem Alex. in ea. l. transigere, nu. 31. Purpur. num 54. & seq. & alij, quos refert D. Ant. de Padilla in d. l. transigere, nu. 79. & Villalpan.*
t *in repet. l. 22. c. 17. num. 2. & c. 18. post nu. 5.* t *Et si dicas, quod imò parentes prohibētur sub pœna deportationis facere pacem pro raptu filiarum, vt expressè dicit tex. in l. vnica, C. de raptu virg. Resp. quod ipse quidem pater transigendo incidit in pœnā dictæ legis, tamen remissio valet, nec suo nomine amplius agere potest. Et ita consueuerunt DD. communiter dicere, vt ait Salyc. in d. l. vnica, nu. 32.*

13 *Secundo infertur, quod licita etiam est transactio super crimine incestus, & est communis opi. vt attestatur Boer. decis. 91. nu. 2. & 3.*

14 *Tertio infertur, quod licita ēt est transactio super stupro & est communis opi. vt attestatur Coras. lib. 2. Miscel. c. 1. nu. 5. D. Ant. de Padilla in d. l. transigere, nu. 82.*

15 *Secūda* u *regula, quæ colligitur ex tex. in d. l. transigere,*
u *est, quod super criminibus, pro quibus non ingeritur pœna sanguinis, non potest fieri pax, siue transactio. Ratio autem est, ne delicta impunita remaneant. Et ita communiter dicitur, vt attestatur Alex. in ea. l. transigere, post num. 5. vers. quæ autem. Sed certe & contra hanc rationem, et multas decisiones Doctorum in hac materia multa dici possent, quæ tamen omitto, tum quia istę disputationes parum, vel nihil prosunt, tum etiam quia hodie ex generali consuetudine Italiæ licitum est facere pacem pro quocunque crimine. Et sic ferè omnia prædicta raro, vel nunquam tractantur in practica.*

16 *Sed hic quæro, nunquid hæc conclusio locum habeat, non modo si agatur de criminibus publicis, sed etiamsi agatur de criminibus priuatis, vt scilicet etiam in istis non sit licita transactio, si pœna sanguinis non ingeratur. Resp. Aliqui tenuerunt, quod non habeat locum in criminibus priuatis, & consequenter, quod in illis licitum sit transigere, et dicit*

Alber.

secūdum Felyn. in c. de his, col. vers. secundo limita de accus. Io. Marc. Monticel. reg. 1. num. 6. Foller. pract. crim. can. c. 35. num. 15. vbi dicit, hoc non procedere in tribus casibus, scilicet in crimine adulterij, quando est impositum perpetuum silentium, & in transactione facta post litē contestatā, sed ego nunquam vidi hoc seruari in practica, quòd post pacem, siue transactionem transigens, siue paciscēs possit de nouo accusare, vel nouam accusationem facere, quia vt dicit D. Clarus, de quocunque delicto de consuetudine fiunt paces.

Item

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

Item adde, quòd prohibita est transactio super criminibus publicis, quæ consistunt in committendo, Tiraq. de pœn. cap. 44. num. 27. *Baiar.*

u *Quam crimen falsi.*] Adde, quæ dicta sunt supra q. 59. vers. In huiusmodi autem, ob hoc enim crimen aliàs exclamauit Auctor in Senatu supra q. 53. versic. frequentissimè. *Drogh.*

x *Principali delinquente.*] Adde supra q. 38. versic. Item quæro post med. q. 29. in princip. q. 60. vers. solet dubitari, q. 89. vers. Scias autem, quibus locis passim videre potes de mandante, & mandatario, adde Felin. in cap. nonnulli, §. sunt, & alij coll. mihi nona, vers. Sed Petrus de Ancharano in regula, rati, de rescript. fol. mihi 145. *Drog.*

y *Visum est.*] Farin. in sua praxi, volum. 2. q. 14. *Ros.*

Visum est de quibus crimi-
43 *nibus.*] Adde, † quòd pax siue remissio est habenda a descendentibus, siue ascendentibus vsque in infinitũ, & a collateralibus vsq; ad decimũ gradum: & magis coniuncti occiso minus cõiunctis præferuntur, late per Nunci. Tartal. ad pragm. incipien. *Nel li anni passati*, parte secunda, nu. 18. cum seq. sub nu. de cõpos. in lib. comment. diuers. super pragmaticis, & Piac. lib. 1. Epit. delict. c. 39. nu. 13. vbi de communi attestatur.

24 Item † adde, quòd et a filijs adoptiuis habẽda est remissio, si transeunt in potestatẽ adoptantis, iuxta terminos l. cum adoptionis, C. de adopt. §. seu hodie instit. eod. secus autem si non transeunt; ita tradit Nunci. Tartal. in cõment. prag. incip. *Nelli anni passati*, num. 17. de compos. in lib. comment. diuers. super pragm. fol. 138. & habenda est etiam a filijs naturalibus legitimatis, & a naturalibus tantùm, non existentibus filijs legitimis, & naturalibus, vt late per eũdem Nunci. in loco supracitato, num. 22. cum sequenti.

Item adde, quòd si occiso nullus descendẽtium supersit, & superstite patre, & matre ab eis requiritur remissio; & matre existente tantum, ab ea est obtinenda, licèt filius vulgo esset quæsitus: vel quòd ipsa ad secundas nuptias transuisset, vel quod esset infamis, & publicè quæstum faceret; vel quod filio occiso tutorem non petijsset: & si cum dictis, patre, matreque, vel aliquo ipsorum supersit frater, & soror vtrinque coniuncti, vel ipsis deficientibus eorum filij, ab omnibus requiritur remissio, vel a Nepotibus, eis nonexistentibus, & si non existerent pater, & mater, seu auus, & auia, vel alter eorum, & frater, vel soror occisi: remissio quoque ab omnibus obtinenda esset; ita habetur per Nunci. ad d. pragm. in 2. parte a princ. vsque ad nu. 13. fol. 141.

25 Item † adde, quòd de pace debet apparere in actis, Bald. in consil. 402. vol. 1. & Moron. de fideiuss. tregua, & pace, q. 106. nu. 15.

26 Item adde, † quòd vxore occisa, patre, marito, & filijs existentibus, sufficit, quòd pax habeatur ab vno tantum, scilicet a patre, vel a marito, secundum Catald. in tract. de synd. q. 128. sed Vulpell. in tract. de pace, q. 24. tenet, quòd ab omnibus habenda sit. *Baiard.*

z *Ad eius proximiores.*] An, & quando requiritur omnium consensus, vel sufficiat maior pars, vi. per Alex. in l. 4. §. Caro. col. fin. ad finem, ff. de ver. oblig. & per Franc. Aret. in l. pro herede, §. si sepulchri, ff. de acquir. hæred. Quid si facta sit pax de vulnere prima facie mortali, & remissa sit omnis iniuriar. actio. Dic, quod si vulneratus decedat, quod censetur mors remissa per Bar. in l. damni, §. Sabini, col. 1. ff. de damn. infect. Et hoc est verũ, maximè vbi tempore mortis vulnerãs esset bannitus, ita Nel. de ban. 3. part. 2. tempor. q. 40. *Giach.*

a *Eo scilicet ordine.*] Adde supra hac eadem quæstione vers. sed punctus, ibi nihilominus de consuetudine seruatur, & vers. sed pone, q. 29. in princ. *Drog.*

b *Quis autem præferatur.*] Farin. tit. de accus. q. 14. vol. 1. *Ros.*

c *Quæro nunquid pater.*] Adidem adde gl. & Bart. in l. in persona, ff. de pact. Foller. in pract. crim. §. audiantur exceptiones, nu. 44. Boss. in tit. de pace, nu. 6. & per Crauet. eius cons. 45. post num. 8. *Giach.*

c *Quæro nunquid.*] Farin. sup. nu. 34. & seq. *Ros.*

20 *Quæro nunquid.*] Adde † videndum Boss. in tit. de pace num. 16.

Alber. d. l. trãsigere, nu. 22. quod ita tenent communiter Doct. Contrariam autem sententiam, quod s. etiam in criminibus priuatis, vbi non ingeratur pœna sanguinis, non liceat transigere, tenuit Bar. in l. transigere, nu. 14. & seq. Et hanc dicunt esse cõmunem scribentes ibi, & in specie Purpur. nu. 129. D. Ant. de Padilla in ea l. transigere, nu. 104. Boss. in tit. de furtis, post nu. 58. Militat enim etiam in illis ratio prædicta, ne s. delicta impunita remaneant.

17 *Pone modo, quod pro crimine, pro quo de iure communi imponitur pœna mortis, puta, homicidio, ex statuto imposita sit pœna pecuniaria: nunquid eo casu poterit super tali crimine transigi, vel pacisci? Resp. quod non, et est cõmunis opin. Doctorum, vt ait Alber. in 2. par. statutorum, q. 124. Anan. in c. 1. post nu. 22. vers. quid autem si pœna, de colluss. deteg. Gregor. quem refert D. Ant. de Padilla, in d. l. transigere, post num. 66. Magis enim attenditur pœna statuti, quam natura criminis, & ex quo recessum est a iure communi in impositione pœnæ, videtur etiã recessum ab omnibus, qua veniunt ex genere pœnæ. Faciunt, quę dixi supra q. 32. versic. Dictum est. An autem valeat tale statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, dixi sup. hoc eod. lib. §. homicid. vers. sed nunquid.*

18 *Ab hac tamen regula excipitur crimen falsi: nam quamuis pro eo de iure cõmuni non imponatur pœna mortis, vt dixi supra hoc eodem lib. §. Falsum, vers. Sed quæro, licitum est tamen pro eo transigere, vt est tex. in d. l. transigere. Et ratio est, quia nullum crimen est, quod maiorem infamiam irroget,* u *quam crimen falsi: & ideo eius pœna, quæ est honoris iactura tam grauis, pœnæ sanguinis æquiparatur. Et hanc rationem dicunt esse communem scribentes in d. l. transigere, & in specie Rom. nu. 7. & Curt. sen. num. 37. & alij, quos refert D. Ant. de Padilla, ibid. post nu. 111.*

19 *Scias etiam, quod in casibus, in quibus non est licitum transigere, neque ẽt licet gratuito pacisci. Et hæc est magis cõmunis sententia, vt attestatur D. Ant. de Padilla d. l. transigere, nu. 108. Villalp. in repe. d. l. 22. c. 18. n. 3.*

20 *Vnum autẽ volo, vt scias in hoc proposito, quod si statutum prohibeat fieri pacem pro aliquo delicto, non poterit fieri pax, neque cum principali delinquente, neq; cum eo qui mandauit ipsum delictum cõmitti. Et ita commu. obseruatur, vt dicit Gand. in tit. de transact. & pactis, in fi. quem refert Villal. in rep. l. 22. c. 66. nu. 9. idem enim*
x *iudicandum videtur de mandante, quod de ipso* x *principali delinquente, circa quod tamen videnda sunt ea, quæ dixi infra q. 89. in princ. & vers. sed quæro.*

21 *Visum* y *est de quibus crimi-*
y *nibus licitum sit transigere: videamus nunc, ad quas personas spectet ius faciendę pacis, seu remissionis. Et si quidem extat ille, qui offensus est, procul dubio ad eum*
z *pertinet offensam remittere, si verò ille mortuus est, tunc*
z *ad* z *eius proximiores spectat*
a *pacem facere,* a *eo scilicet ordine, vt qui præfertur in accusatione, pariter præferatur*
b *in remissione facienda.* b *Quis autem præferatur in accusatione, dixi supra q. 15. vers. Successiuè quæro.*

22 *Quæro,* c *nunquid pater*
c *possit facere remissionem pro*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

nu.16.Crau.conſ.45.nu.8.& Foller. in verb. audiantur exceptiones,num.44.

28 Item † adde,quòd ſi pater remiſerit,mater etiam poterit accuſare,ſecundū Salic.in l.vxor.C.qui accuſ.nonpoſſ.

29 Afflict.in conſt.ſummo periculo,in q.notab.& † ſimiliter poterit ſoror accuſare,ſi frater pacem fecerit de morte fratris ſui occiſi. Afflict.in conſt.iuſtitiarij non per Calendas in fi.& Foller.in pract.cri. in verb. audiantur exceptiones.nu.21.& 22.*Ba.*

d *Eſt communis conclusio.*] Alba conſ.419. & conſ.444. *Roſ.*

e *Aliqui limitant.*] Adde,quod iſtam limitationē tenet Roman. ſingul.73. Marſil. in l. diuus,nu.2.ff.ad legem Pomp. de Par.& per Maran. in praxi. iudic. 6.par.§.& punitur aliquando per viā Inquiſ. ſub num. 71. Bertachi. verb. actio iniuriar. & in verb. iniuria. verſ.3. Item limita non procedere quando pater eſſet vilis perſona, & filius honeſta, per Boer.ead. deciſ. 120.nu.6. & Maran.vbi ſupra, num.68. Item fallit ſi pater eſſet abſens per Boer.eo. loci,col.3.*Giach.*

Aliqui limitant.] Ad 30 de † aliam limitationē, quando pater eſſet vilis perſona, & filius honeſta', quia tūc pater vilis, nō poteſt remittere iniuriam illatam filio. Maran.in 1.p. nu.68.& Bero.q.75.vbi etiam dicit, quòd pater furioſus ſimiliter non poteſt remittere iniuriam filij, nec forte mediante curatore; & an pater poſſit remittere iniuriā factam filio, latè habetur per D.Ioſeph.Lud. in concluſ.41. vbi ponit regulam, quòd pater poſſit remittere cum quatuor ampliationibus,& quinque limitationibus: nec 31 remittere poteſt † iniuriam violati thori ſine filio.Bal.nouel.in tract. de dote p.6.priuileg.28. nu.2.Et ſimiliter, ſi pater eſſet abſens.Boer.de ciſ.120.col.2.& ad hāc quæſtionē nunquid pater poſſit remittere iniuriam factam filio, habetur etiam per Farinac. in quæſt. 14. numero trigeſimoquarto, cum ſequenti.

32 Itē adde,† quòd facta remiſſione a patre de iniuria facta filio,alij filij non poterunt agere de d.iniuria.Maran. 33 in d.p.6.nu.67.† nec ille,cui iniuria facta fuiſſet,quia per remiſſionem,quā facit pater, tollitur actio prætoria, quæ competit patri:& ciuilis,quę cōpetit filio, ita tradit Gabr. in conſ.172.nu.44.vol.1.vbi atteſtatur de communi,quod tamen limitatur in aliquibus caſibus, quos recenſet Iaſ. in l.in perſona,ff.de pact.*Baiar.*

f *Sed indiſtinctè vult.*] Adde, quòd eſt de iure cōmuni, ſecundum Vulpell. in tract.ſuo de pact.q.8.Et hinc eſt, quod filius nō 34 dicitur † proditor,ſi pacem a patre factam ratā non habuit. Vulpel.d. tract.q.9. & 10.vbi habetur,an filius patre inuito poſſit facere pacē, & Bombin. in conſ. 59. per totum, dicit, quòd licet pater poſſit facere pacem inuito filio, vel filia, ſi eā fecerit, quòd vxor, & filij occiſi eam rumpere poterunt. *Ba.*

g *Hæc autem omnia.*] Adde, quòd idē tenuit de filio emācipato Crauet.conſ.45.nu.18.*Ba.*

h *Sed ſi eſſet emancipatus.*] Adde, quod tenet Crau. ſuo conſ.45. poſt nu.8. per tex. in l.ſed ſi vnus,§.filio familias, ff. de iniu. qui hoc innuere videtur, & huic ſententiæ ſubſcribo. *Giach.*

i *Prætera quæro.*] Ad- 35 de,quòd † ſimiliter Antiani non poſſunt remittere iniuriam factam ciuitati ſine cōſenſu conſilij.Bald.in c.1.de pace iur.firm.§.iniuria punitur,num.6. *Baiar.*

k *Sed quid dicendum in blaſphemia.*] Adde,quod *35 blaſphemiæ † pœna de iure diuino eſt pœna mortis: De iure tamen canonico blaſphemans cogitur ad publicā pœnitentiam ante fores eccleſiæ faciendam, vt in c.2.de maledic. *Guiot.*

Sed quid dicendum.] 36 Adde, † ſi ſtatutum dicet,q̄ quicunq. habuerit pacē ab offenſo,liberetur a pœna ordinaria, ſi blaſphemans confeſſus fuerit peccatum ſacerdoti, & abſolutionē habuerit, & ſic pacē fecerit cum Deo,non gaudebit beneficio ſtatuti, ſecundum magis cōmunem,vt per Couar. var. reſol.lib.2.c.10.nu.3.& latiſſimè per Decian. in tract.crim.c.5.nu.16.to. 2. & ratio eſt, quia abſolutio ſacerdotis remittit pœnam ſpiritualem,nō temporalem,vt declarat Io.And.in c.pro ni de homic.in 6.& ita tenuit Pdnz.de Lamijs,nu.86.*Ba.*

l *Prout in sfroſatione Bladorum.*] Adde quod tamen tales sfroſationes componuntur, nec proclamationes ſuper eis, licet atroces, exequi ſunt ſolitæ,infra q.82.ſtatuto 7.circa principium. *Drogh.*

i *prælatus poſſit remittere iniuriam factam eccleſię. Reſp. quod non, & ita tenet glo. in c.1.in verb. Punire, de pœn. in 6.& eſt communis opi. vt dicit Boer.deciſ. 120. nu.5. prout illum refert Placa in loco præallegato,nu.21. Hoc tamen intellige, vt ſcilicet non poſſit Epiſcopus ſolus illam remittere, ſed bene poteſt cum conſenſu capituli: et ita tenuit glo.in cap. contingit, in gl.1.de ſent. excomm. Et hanc eſſe communem opi. atteſtatur Felin.in eo.c.contingit,num.8.prout illum refert Foller.in pract.crim.canon.fol.52.nu.58.*

24 *Sed* k *quid dicendum in*
k *blaſphemia,per quam diuina Maieſtas offenditur? ad quem ſpectabit facere remiſſionem? Reſpon.Doctores videntur concludere,quod ſpectet ad Epiſcopum: ſed quidquid ſit de iure, apud nos ſeruatur, quod non requiratur remiſſio. Cum.n. ſolus Deus ſit offenſus, ipſe pœnitenti ſemper remittit. Et ita reſcripſit Senatus iudici maleficiorum Papiæ 10. Maij 1551.P.N. Idem etiam ſeruat Senatus in caſib. in quibus ſolus Princeps offenditur,* l *prout in sfroſatione bladorum. Cum enim Princeps ipſe indulgeat,non eſt alterius remiſſio requirenda. Idemque in iis, qui deferunt ſal in dominiū. Bene verum eſt, quod ſi Princeps alicui locaſſet vectigal ſalis, eo caſu requireretur remiſſio conductorum ipſius vectigalis, de quorum intereſſe principaliter agi videtur, & ita in facti contingentia concluſum fuit in Senatu, in gratia cuiuſdam Petrini Banchi sfroſatoris ſalis, vltimo Septembris 1557.*

Vlterius

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

m *Vlterius quæro p.one, quod fuit interfectus monachus.*]
*36 Quid si rapta fuerit monialis: dic, quod pax † haberi debeat a Papa, quia principaliter Deus est offensus, ita no. Bald. per illum tex. in l. vnica, in 2. no. C. de rapt. virg. & tradit Bosi. in titul. de pace, numero 37. *Giach.*

Vlterius quæro.] Ad
37 de videndum † Feder. de Sen. in consil. 55. & Vulpell. in tractat. de pace, q. 13. vbi aliam faciunt distinctionem. *Baiard.*

n *Ego vero.*] Adde, quòd ista distin. latè habetur per Felyn. Dec. & Paris. in c. præsentia, nu. 127. de probat. *Baiar.*

o *Tutius est tamen.*]
38 Adde, quòd † si filij, & consanguinei pacem facere vellent, & monasterium denegaret, tunc fauore pacis, & liberationis a banno, filij præferrentur, & è contra, si monasterium pacem facere vellet, & filij negarent fauore liberationis præfertur monasteriũ: quæ tamen procedunt, si non adesset testamentum, quia tunc spectaret ad hæredes institutos, ita tradit Berò. in c. in præsentia, nu. 474. de probat. & quid si monachus offensus non haberet filios, an ab ipso vel a monasterio, vel ab vtroq. remissio sit facienda, latè per Carau. in situ 275. num. 27. hic allegatum; & ibi etiam ha-
39 betur, † quòd est differentia inter offensam factam clerico seculari, & factam monacho.

40 Item adde, † quòd rapiens monialem, obtinere debet remissionẽ a summo Pontifice, Bosi. in tit. de pace, num. 27. quod intelligas vna cũ cósanguineis suam, vel suorum iniuriam prosequentibus, si erat professa, secus autem si non erat professa, tunc enim sufficeret habere remissionem a dictis consanguineis, ac si rapta esset virgo, non monialis, sed
41 secularis, † cum quis ante professionem non dicatur religiosus, vt hic in fin. & Barb. in Clem. 1. de cleric. & in consil. 38. vol. 5. *Baiard.*

25 *Vlterius* m *quæro, Pone* m *quod fuit interfectus monachus, qui reliquit filium, quẽ ante monachatum legitimè susceperat: nunquid spectabit ius faciendæ remissionis Abbati monasterij, an autem filio ipsius monachi? Respond. In hoc fuerunt variæ Doctorum sententiæ: nam aliqui tenuerũt, quod filius præferatur monasterio, & ita cõsuluit Feder. de Senis cons. 174. Et hanc opi. dicit esse magis communem Boer. decis. 121. præsertim, num. 9. quem refert Placa in d. c. 6. nu. 18. & c. 42. num. 16. & Caranita super 275. ritu magnæ curiæ, circa fi. Aliqui verò tenuerunt contrarium, scilicet quod remissio spectet ad monasterium, & non ad filium. Et hanc dicit esse magis cõmunem Alciat. in l. 4. §. Cato, num. 175. ff. de verb. oblig. quem refert D. Ant. de Padilla in d. l. transigere, nu.*
n 38. C. de transact. n *Ego verò in hac Doct. varietate aliquãdo sic dicebam, quod aut apparet iniuriã factam fuisse monacho intuitu ecclesiæ, vel monasterij, et debet præferri monasterium: Aut apparet, quod facta fuit intuitu personæ ipsius monachi, & filius est præferendus: Aut sumus in dubio: & tunc ad*
o *vtrunque spectat.* o *Tutius est tamen (si potes) vt semper habeas remissionem ab vtroque, & cessabit omnis difficultas: nam vt reperio in facti contingentia iudicatum fuisse per parlamentum Burdegalense, vterque & filius, & Abbas admittuntur ad accusandum pro suo interesse: merito ab vtroque debet haberi remissio. Et de illo arresto mentionem facit Papo lib. 24. tit. 2. Arresto 4. Scias tamen, quod si ille, qui*

q *Spurij.*] Filij tamen incestuosi, & alij nati ex damnato coitu non possunt pacem facere pro offensis factis eorum parentibus. Quinimò possunt parentes in ius vocare sine venia, vt est gl. communiter approbata, de qua per Soc. in l. in ius vocati, §. prætor ait, nu. 5. ff. de in ius vocan. *Gutier.*

r *Quæro, an tutor.*] Circa istum Artic. an videlicet tutor possit facere pacem pro pupillo, dubitat Alc. tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 52. nu. 6. Vtrum mater
43 tutrix, quæ vt mulier non potest se obligare sine consensu proximiorum, vt ex Decreto paulo ante emanato, possit tamen tutelam gerere, pacem facere, & se obligare? nihil ibi diffinit Alc. sed ego credo matrem obligari; per regulam, qui vult cõseq. vult & necessario antecedens: arg. l. qui testam. in prin. ff. de testam. l. Furiosum in fi. C. de testa. c. 1. de ætat. & qualit. cum similib. sic etiã dicimus de dispensatione, q̃ est strictissimi iuris, & tamẽ extenditur ad ea, quæ sunt antecedentis necessarij: Aym. Crau. ibi not. tract. de antiq. temp. p. 4. vers. 1. num. 63. Nam nisi tutrix contrahare posset, vtiq; non esset tutrix, & tali modo tutela regularetur ab aliena voluntate, non matris, quam tamen auctoritatem matris, & eius regimen approbat statutũ eidem ante omnes deferens tutelam: nam ex sententia Liuij ea ĩ libertate posita est, quæ suis stat iuribus, nõ ex alieno pendet arbitrio libro 5. Dec. 4. quæ verba repetũtur a Crau. cons. 182. sub. nu. 7. & illa non dicitur potestas adcuius exercitiũ alius requiritur, glo. in Clem. Dudũ in verbo, liberè. de sepult. quam expendit Felin. in cap. 1. post prin. extr. de cõst. Alex. cons. 12. numer. 2. vol. 2. Crau. cons. 122. num. 4. & per Gen. respõso primo, sub nu. 43. vers. scite huc; vbi rei cohærere id dicitur, quod immediatè, non re, aut iure alio mediante. Rure

est offensus, non esset professus religionem, eo casu nõ spectaret ad monasterium facere pacem pro iniuria ei illata. Et ita fuit declaratum per Senatum in approbatione gratiæ cuiusdam nobilis, qui vulnerauerat coquum monasterij Carmelitarum, quæ fuit admissa cum remissione ipsius tantum, & dictum non requiri consensum prioris, nec monasterij, comperto, quod non erat professus, 12. Maij 1558. P. N.

26 *Scias autem in hoc proposito, in quo incidit mentio de filijs monachorum, quod Senatus non admittit remissiones factas a filijs spurijs, & ita declarauit in causa cuiusdã Margaritę Balassi de Creula, 9. Decembr. 1559. P. N. Et licet quibusdã videtur, quod eo casu de iure fuißent admittendi, ex quo agebatur de homicidio commisso in personã eorum matris, cuius respectu habentur pro filijs, et eis competit ius accusandi, iuxta ea, quæ dixi supra q. 14. versic. Quæro an filij, & supra lib. 2. §. Filius; Nihilominus cũ (ni fallor) essent suscepti ex coitu*
p *damnato, & a lege punibili, non fuit eorũ remissio per Senatum admissa.* p *Sed circunscripta obseruantia Senatus, fortè contrarium esse de iure dicendum, scilicet quod imò*
q *filij naturales, &* q *spurij possint pacem facere pro offensis factis eorum matribus, & etiam patribus, quando sunt certi. Et ita videntur concludere communiter Doctores, vt attestatur Petr. Bellus de re milit. fol. 139. nu. 64.*

27 *Quæro,* r *an tutor possit fa*
r *cere pacem nomine pupilli pro offensa facta defuncto, vel etiam ipsi pupillo. Resp. Si pupillus sit maior infante, & in ipsa pace interueniat,*

sus cum causa prohibitionis; Decreti cessat, cessare debet eius effectus: sed ratio Decreti illa fuit, vt obuietur fraudibus in prę iudicium mulierũ: ergo nõ debet ad res mi-fiendis in prę iudicium mulierũ extendi, maximè cum tale Decretum sit strictissimorum extendi, maximè cum tale Decretum sit strictissimè inteligendum, de quo cum non expresserit Decretũ, nec nos exprimere debemus. Hoc argumento vsus est

Crau.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

42 p *Sed circumscripta.*] Adde, quòd † hæc conclusio intelligitur, dummodo filij legitimi non essent, & ex damnato coitu non procedant, Plaza Epit. delict. c. 41. nu. 29. & in d. c. per totum, latè hebetur de filijs illegitimis, necem patris vindicantibus. Et an pater possit facere pacẽ de morte filij spurij, Iodoc. in Ench. rerum crim. c. 146. nu. 12. *Ba.*

Grau. in quæst. de indemnit. mulier. posita post tractatum de antiq. temp. num. 50. cum seq. & d. Tract. de antiq. temp. par. 4. vers. primo num. 42. allegat Alexandrum cons. 157. lib. 6. Hanc partem licet dubitet, & non decidat Alc. vbi supra, tenuerunt Paulus de Castro, & Alex. quos refert Maran. in suo Spec. distin. 16. Tit. validum, aut inualidum num. 37. folio mihi 196. Boss. tit. de pace nu. 31. esset tamen magis tutũ, vt cũ mulier accedit ad aliquam tutelam, illam assumeret cum authoritate propinquorum ad formam dicti Decreti, Nam vt inquit tex. in l. serui electione. §. primo, ff. de legat. 1. non dicitur spectare duob. id, quod vnus facit cum consensu alterius: Ideo licet cõsensus sic præstetur mulieri, nõ alterat quin sola mulier vere nõ sit tutrix, & curatrix, & hoc nota, qui degis in Pallau. statu, cũ ibidem vigeat statutum vt matres præferantur cereris Agnatis in tutela, vt est in ciuilibus statuto 12. ceterum nec mirum foret, si tale decretum diceretur non trahi ad ea, quæ expresse non derogãtur, multa sunt enim, quæ indigẽt speciali derogatione, nec includuntur sub generali proclamate, arg. eorum, quæ dixi infra quęst. 59. vers. in huiusmodi. At demũ cessat hoc dubiũ in statu Mediolani stantibus constitutionibus sub titulo de Notarijs publicis lib. 2. §. Hæc tamen constitutio, vide tamen Guidonem de Suzzaria inter cons. criminalia, diuers. par. 1. cons. 2. in fine, vbi tenet pacem a matre tutrice fieri non posse cum certus est homicida per tex. in l. præses C. de transact. *Drog.*

Quæro, an tutor.] Adde, quod pacẽ simpliciter tutor, vel pupillus tutoris accedẽte authoritate facere potest, secũdũ magis comm. opi. tamẽ pax facta sub obligatione ad pœnam, non valet. Bal. in l. pactũ curatoris, nu. 3. & ibi alij Doct. C. de pact Et est ratio, quia obligatio ad pœnam reputatur damnum ipsi pupillo. Iacob. Nouell. in tract. crimin. in vlt. par. vers. 88. pax facta per tutorem. *Guiot.*

43 *Quæro, an tutor.*] Adde, quòd † tutor, licet possit facere pacem cum pupillo, non tamen illam facere potest sub obligatione pœnali, & facta non valet, Thob. Noni. in cons. 152. nu. 11. inter cons. crim. diuers. in folio, to. 1. Coriul. Clar. Sen. Pract. Crim.

ſ *nulla est difficultas:* ſ *Nam certum est, quod pupillus maior infante potest cum auctoritate tutoris pacem facere. Et in hoc omnes concordant, vt dicit Nellus de bannitis in 3. par. secundi temporis, quæst. 32. Bru. in lib. de constit. in verbo, Pax, vers. Item quęritur. Si verò est infans, pariter videtur expeditum, quod neque ipse solus, neque cum tutore potest pacem facere. Et ita communiter cõcluditur, vt dicit Carauita super 275. ritu magnæ curię, num. 19. Et dicit Crott. in 1. repet. §. Cato, nu. 167. quod in hoc omnes concordant. Idem dicit Brun. in loco prȩalleg. Et hoc idẽ ante eos dixit Nellus in d. q. 32. Punctus est, an solus tutor pro eo pacem facere possit. Et in hoc aliqui dixerunt, quod quando delictum non est clarum, neque notorium, puta quia non sit certus homicida, potest tutor facere pacem pro pupillo. Si verò certus est homicida, & clarum delictum, eo casu non potest, & fuit opin. Guid. de Suzar. quam dicit esse communem Brunus in loco prȩallegato. Sed certè hæc opinio communiter non tenetur, vt dicit Ioan. de Amicis, cons. 88. post num. 4. Alij itaque dixerunt, quod aut remissio est damnosa pupillo, puta, qa sit in dedecus ipsius pupilli, vel familię suę, & non valet. Aut verò remissio est vtilis pupillo, puta, quia fortè eius aduersarius est potens: & tunc valet. Et hanc dicit esse communem opin. Nellus in d. q. 32. Alexan. in l. pactum curatoris, num. 7. C. de pact. prout illum refert Villalpand. super l. 22. c. 29. nu. 5. & Placa lib. 1. delictorũ, c. 45. num. 6. & seq. Cur. iun. in ead. l. pactum curatoris, nu. 17. Crottus in 1. repet. §. Cato. nu. 69. Et dicit Carauita in loco prȩalleg. post nu. 19. quod ita communiter concluditur. Et ita in facti contingentia consuluit Abb. consil. 108. lib. 2. vbi etiam nu.*

* ſ 3. * *attestatur communem opi. esse, quod in huiusmodi pace per pupillum facienda non requiritur iudicis decretum. Et illũ refert Don Ant. de Padilla in d. l. transigere, nu. 64. In hoc Ducatu indistinctè admittitur pax facta a tutore pro pupillo, absque alia causę cognitione, vt etiã attestatur Boss. in tit. de pace, nu. 14. Bene quando pupillus est maior infante, requiritur, quod & ipse in contractu pacis interueniat, & hoc sępè declarauit senatus, & in specie 2. Septemb. 1557. in causa cuiusdam Ioan. Marię*

t *Mazzolarij. P. N.* t *Hęc tamẽ, quę de tutore dicta sunt, intellige, vt procedant in tutore generali, qui fideiubeat, & inuentarium conficiat, & cetera faciat, quę de iure requiruntur, non autẽ in tutore speciali. Et licet aliàs remissiones factę per tutores speciales fuerint quandoque in Senatu habite pro legitimis, prout reperio m approbatione gratię cuiusdam Dominici Ferrarij seruatũ fuisse 12. Iunij 1548. nouissimè tamen die 8. April. 1559. P. N. conclusum fuit in causa cuiusdam*

u *Darij* u *Carenzoni, quod non erant admittendę huiusmodi remissiones factę a tutorib. specialib. & ita postea (ni fallor) semper fuit obseruatum.*

28 *Sed* x *an procurator habens ab offenso mandatum cum libera, & generali administratione, poterit pa-*

x

-sci. in tract. de priuileg. pacis priuileg. 88. & Lauren. Rinchou. lib. com. opin. cent. 5. concl. 73. tom. 2. nec pacem facere potest nomine pupilli, siue posthumi nondum nati cũ interfectoribus sui patris, secũdũ Bal. in l. 2. §. fin. ff. de testam. tutel. Iaſ. in l. pactum curatoris in fin. C. de pact. & Nũci. Tartal. sup prag. fin. de composit. nu. 29. vbi hanc quæstionem examinauit.

43 Item adde, quòd minor absque alijs solemnitatibus pacem facere potest, Bal. in c. 1. de pace iuram. firm. §. 1. nu. 3. sed quando pax facta a minore, seu ab eius tutore, vel curatore valeat: &

44 an † minor ob ruptam pacem sit puniẽdus pœnis conuentionalibus, & statutarijs, latissimè per Farin. var. qq. in q. 15. per totam, & colleg. Maceraten. in cons. 150. & Thob. Noni. in cons. 152. per totum, cũ multis subscriptionibus inter cons. crim. diuers. in

45 folio, tomo 1. & † hanc quæstionem quando sit valida pax facta a tutore, vel a minore nouissimè per Farinac. habetur in quæst. 15. vbi ad satuitatem. *Baiard.*

ſ *Nam certum est.*] Farin. in eius prax. vol. 1. q. 15. nu. 8. vbi etiam de ipso tutore, num. 11. & seq. *Ros.*

* ſ *Attestatur communem opi. esse.*] Adde, quòd Decian. in cons. 38. volum. 1. num. 9. cõsuluit, quòd iudicis decretum adhiberi debet,

46 & ibi † docet, quomodo sit facienda pax pupilli. *Baiard.*

t *Hæc tamen quæ de tu-*

47 *tore.*] Adde † q licet tutor generalis inuentariũ generale non confecerit, nec satisfecerit, pax tamen erit valida, & non poterit dici de nullitate, nec erit locus restitution. in integrum, secundum Carau. in ritu 275. nu. 23. cum seq. hic per D. Clarum allegatum. *Baiar.*

u *Darij Carenzoni.*] Iste Darius fuit oriũdus in inclita Terra Casalis maioris propè Padũ, & ibidem me præsente, & adhuc puero, de anno 1560. fuit occisus. *Drogh.*

48 x *Sed an procurator.*] Adde, quod † si in mandato concedantur specificè aliqui casus paci similes, & eiusdẽ naturæ promiscuæ cum clausula generali, ad pacem extenditur, Vulpell. in tract. de pace quæst. 4. num. 3. & ibi quæstione 5. habetur etiam, quòd mandatum ad pacem mandantis morte expirat.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

49 Item † adde, quòd procurator constitutus ad faciendam pacem, & concordiam, si pactus sit, quòd eius dominus, ac filij non possint stare, vel morari in Ciuitate, hoc facere non poterit, secundum Anchar. in cons. 74. viso diligenter instrumento, quem sequitur Iacob. Nouell. in pract. crim. c. vlt. numero 69.

50 Item adde, † quòd in Regno Neap. non sufficit mandatum speciale, & quomodo sint faciendæ remissiones secundũ regias pragm. latè habetur per Luci. Foller. in comment. super prag. de composit. nu. 77. cum sequen. in lib. comment. diuers. fol. 134. *Baiard.*

y *Sed requiritur.*] Farinac. d. q. 107. p. 2. num. 273. 4. vol. *Ros.*

z *Nam in mandato cũ libera.*] Adde Negus. Tractat. de Pign. primo membr. 3. part. sub numero 36. & 3. parte tertij membri secund. part. princip. num. 7. ad fin. & 3. memb. 6. part. princip. sub num. 28. Ias. in §. sequens nu. 15. Instit. de act. Nota tamen quia procurator cum libera dicitur habere speciale mandatum. capit. qui ad agendum de procur. in 6. quem text. ad hoc citat. Fel. in capit. sunt & alij, in principio extra de Rescript. & demum Procurator iste potest omnia dependentia incidenter, & connexa, etiam si exigant speciale mandatum: Felin. in ca. sunt, & alij coll. mihi 10. extra de rescript. & in c. edoceri coll. 2. extra de rescript. Itẽ nota, quod clausula in mandato, cũ libera, non operatur vltra expressa, vel similia, Felin. in c. edes coll. mihi 5. de rescript. Adde Ang. Aret. in §. 1. num. 2. Institut. de his, per quos ag. poss. & per quę verba fiat talis procura, seu mãdatum vide Alex. consil. 44. numero 1. vol. 2. Dec. cons. 404. num. 6. & demum scias, quod procurator cum libera non potest prorogare solutionẽ debitoris, vt per glos. in l. qui Romæ in §. Calimacus, in verbo Heroe, ff. de verbor. obligat. *Drogh.*

cem facere cum offendente?

y *Respon. quod non,*) *sed requiritur, quod habeat speciale*) *mandatum, ita tenuit Specula. in rubr. de tregua, & pace, nu. 4. & ita seruatur, vt attestatur Nellus de bannitis, in 3. par. secundi temporis, quæst. 37. quem refert Villalpand. in repet. l. 22. c.*

z *67. nu. 1.* z *Nam in mandato cum libera, nunquam veniunt ea, quæ verisimiliter cõstituẽs non cõcessisset, qualis est remissio debiti liquidi, quæ donationi æquiparatur.*

29 *Quæro,* a *Pone, quod aliquis fuit lethaliter vulneratus, & ad instantiam amicorum, vel aliter, fecit pacem cum ipso vulnerante, deinde mortuus est, nunquid hæc pax proderit delinquenti? Respon. Aut statutum simpliciter loquitur, puta, quod habens pacem mitius puniatur: & tunc loquendo de iure, potest quis habere pacem ab ipsomet vulnerato de eius morte, vbi sequatur, & talis remissio ei proderit secundũ Bartol. in l. damni, §. Sabini, nu. 1. in fin. de damno infecto, quamuis illum in contrarium referat Boss. in tit. de pace, nu. 13. vbi etiam refert Rom. in §. Cato, attestantem, quod opin. Bart. est communis, qui tamen in lib. meo hoc non dicit. Sed certè quicquid sit de iure communi, consuetudo hoc nõ approbat, vt attestatur* b *Alciat. cons. 477. num. 1. & ita quotidie videmus in senatu obseruari, quod scilicet tales remissiones habitæ ab occisis non attendunt, vt etiã attestatur Boss. in loco præalleg. Et id expressè declarauit senatus in causa cuiusdam Baptistæ Ildæ opilionis, 25. Februar. 1545. P. N. & idem rescripsit prætori Papiæ 3. Julij 1559. P. N.* c *Aut vero statutum requirit, quod pax habeatur ab hærede: & tunc proculdubio non prodest pax habita a defuncto, & ita tenet Bart. in d. §. Sabini, num. 2. Et dicit Rom. in d. §. Sabini, num. 2. in fi. quod hanc opi. Bartol. sequuntur communiter Doct. quem refert Aug. ad Ang. de malefic. in verbo, Comparent dicti, & produxerunt instrumentum pacis, num. 6. in fi. & Crottus in repet. §. Cato, num. 161. Et hæc opin. proculdubio est tenenda, præsertim stante consuetudine, de qua statim dixi.*

30 *Vnum tamen scias in hoc proposito, quod etiam de iure loquendo,* d *si quis aliquem vulnerauit, & ille ei pacem fecerit de illis vulneribus, si deinde mors sequatur, talis pax facta pro vulneribus, nõ prodest in causa mortis, & hęc est communis opin. vt attestatur Gand. in tit. de malefic. numer. 15. quem refert D. Ant. de Padilla in l. transigere, n. 28. C. de trãsact. Villalpan super l. 22. c. 56. n. 4.*

31 *Contingit etiam aliquando, quod maritus interficit vxorem, quæro nunquid proderit illi pax habita a filijs communibus ipsius vxoricidę, & vxoris occisę? Respond. Boss. in tit. de pace, nu. 21. refert, quod hic casus de facto contingerat, & quod senatus reddebat se valdè difficilem in approbatione huiusmodi pacis. Quinimò ego reperio, quod in facti contingentia senatus expressè reiecit gratiam, quam obtinuerat quidam Georgius Barata vxoricidia a filijs cõmunibus, eorumque tutoribus specialibus, nisi haberet pacem a fratribus, & attinentibus ipsius vxoris occisę, 5. Decemb. 1547. P. N. Reperio tamen, quod econuerso fuit approbata gratia*

b *Alciat. consil. 477.* seu cons. 134. lib. 5. *Ros.*

c *Aut vero statutũ.*]

52 Adde, † stãte hoc statuto, quòd pax requiratur ab hærede occisi, si quis occisus fuerit relictis filio impubere, vxore matre dicti impuberis, & patre, & mortuo impubere, mater successit; an ius faciendæ pacis spectet ad matrem, vel ad patrem occisi, hanc quęstionem posuit Nunci, Tartal. ad pragm. incip. *Nelli anni passati*, in 1. parte, num. 55. sub tit. de comp. in lib. comment. diuers. super pragm. fol. 140. vbi tenet, spectare ad patrem occisi, & non ad matrem pupilli, licet sit hæres. *Baiar.*

d *Si quis aliquem vulnerauerit.*] Far. in d. vol. de accus. q. 14. n. 28. *Ros.*

53 e *Contingit etiã.* † Adde, quòd D. Farinac. in q. 14. num. 48. contrariũ tenet, scilicet, quòd sufficiat pax, seu remissio a filijs communibus habita, dicens, remissione filiorũ non pręsumi meticulosam, dũ mine, siue verba non præcedat.

54 Ego † autem (salua eius pace) arbitror, hoc verũ

55 nõ esse, quia † ad prę sumendũ metum reuerentialem non requiruntur minæ, nec verba, vt ipse præsupponit, sed sufficit sola reuerentia, & enormis læsio, Capyc. decis. 159. n. 34. Gram. decis. 103. nu. 49. Neuiz. cõsil. 22. nu. 20. Alba. cons. 77. nu. 11. affirmans, hãc esse comm. opin. & cons. 69. nu. 5. Crau. *cons.* 11. num. 12. Curt iun. cons. 141. nu. 11. quos omnes, & multos alios refert, & sequitur Mascar. de probat. concl. 1051. nu. 28. vol. 2. & decis. Pedem. 172. nu. 5. vbi habetur, hoc procedere etiam, si adesset iuramẽtũ; & quãta sit læsio, filij, q̃ matre priuatur, nemo est, qui ignoret, quinimò remittitur arbitrio iudicis, quando metus reuerentialis præsumatur, licet de læsione probatum non sit, secundum Mematur, licet de læsione probatum non sit, secundum Menoch. de arbitr. iudic. cas. 136. nu. 7. stantibus itaque prænotatis, tollitur fundamentum ex aduerso adductum, quo dictis, tollitur fundamentum ex aduerso adductum, quo sublato, nẽpè, firma remanet conclusio D. Clari, & senatus.

51 a *Quæro pone.*] Adde, quòd † pax proderit vulneranti, etiam si mors sequeretur, si dictum fuerit, etiam quòd mors sequatur; vel si pax facta fuerit de vulnere, & de his, quæ ex vulnere sequi possent, vel aliquo modo deprehendi possit, quod paciscẽtes etiam mortis casum præco-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

tus, qui ità de facili teprehendi non possunt, cum in illo supremo magistratu semper interueniant præstantissimi viri eminentis scientiæ, ac multum practici, & sequitur Clarum, & Boss. Nunci. Tartal. in comment. suo super pragm. Regni Neap. incip. *Nelli anni passati*, nume. 50. sub titu. decim. posit. & Idem tenuit Vulpel. in tract. de pace q. 25. posset forsan aliquo casu præsumi, filiorum remissionem non esse meticulosam, vt si essent maiores, vel quod separatim a patre habitarent, vel emancipati, aut quòd mater propter adulteriũ interfecta fuisset. *Ba.*

f *Quæro nunc.*] Adde, §6 quod † idem est in filio exhæredato, nam ius sanguinis exhæredatione non tollitur, text. est in l. fin. ff. vnde legit. *Ba.*

g *Vt scilicet non admitteretur.*] Farin. d. q. 14. nu. 21. *Ros.*

h *Tenuit quod sufficiat.*] Farinac. in d. q. 14. nu. 2. 3. 4. & nu. 11. & 12. & seq. & nu. 25. *Ros.*

i *Vinius.*] melius in 3. volum. opin. 204. seu in lib. comm. opi. meo fol. 769. *Ros.*

K *Præterea cum quilibet hæredam.*] Adde Negus. d. tract. de pign. 2. membr. 2. par. sub num. 34. & 3. memb. 7. p. prin. nu. 48. per tex. in l. 11. C. si vnus ex pluribus. *Drogh.*

l *Hæc autem conclusio*] 57 quòd † si statutum diceret ab hærede occisi, tunc non requireretur ab alijs, Boer. decis. 121. nu. 3. sed Vulpell. in tractat. de pace q. 20. dicit opinionem contrariam esse veriorem, quòd scilicet pax sit habenda ab omnibus hæredibus, etiam quòd statutum loquatur in singulari, vt scandali occasio auferatur.

58 Item adde, quòd † statutum de pace habenda non verificatur in concordia, quia pax est genus, & concordia species. Alex. & alij in l. 1. ff. de pact.

59 Item adde, quod † in Regno Neapol. prouisum fuit per Regiam prag. Regis Philippi, Iul. Clar. Sentent. Pact. Crim.

cuiusdam Dominæ de Gabianis, quæ maritum in rixa interfecerat, habita remissione tantummodo a filijs. 18. *Iun.* 1555. *A. C. fortè qa nõ militat ratio metus reuerẽtialis in matre prout in patre.*

32 *Quæro* f *nunc, Pone quod offensus reliquit filium, qui non vult esse hæres patris, nunquid si iste filius faciat, pacem, valebit? Respond. quod sic, ita dicit Bar. in l. si filius qui patri, num. 8. ff. de vulgar. & est communis opin. vt attestatur Ias. in d. l. si filius qui patri, numer. 21. quem refert Villalpan. super l. 22. c. 41. post nu. 7. Boer. decis. 121. nu. 4. in fi. quem refert D. Anton. de Padilla in d. l. transigere, num. 62. C. de transact. Crottus in 1. repet. §. Cato. nu. 150. Hippol. Rimin. in l. qui se patris, nu. 82. C. vnde lib. Nam reuera ius faciendi pacem non est hæreditarium, vt dicit Bart. in d. §. Sabini, num. 2. in fi. & communiter tenetur teste Ruino in reper. §. Cato, post num. 102. In hoc Ducatu plerunque fuit seruatum cõ-* g *trarium, vt scilicet non admitteretur remissio habita ab hærede sanguinis, nisi etiã habita esset pax ab hærede bonorum. Ego vero dicebã, quod vbi appareret de alio hærede bonorum, vtique bonum eßet, quod etiam ab eo pax haberetur: sed vbi non appareret, satis eße deberet remissio habita ab hærede sãguinis. Et ita de ann. 1561. 27. Septemb. P. N. fuit conclusum, quod probaretur gratia cuiusdam Iosephi Farinę, qui habebat pacem ab hærede sanguinis, qui non dicebat se hæredem bonorum: Fuit tamen apposita conditio, quod si aliquando appareret hæres bonorum, teneretur Farina ab eo legitimam remissionem termino duorum mensium obtinere: aliàs gratia esset nulla, &c.*

33 *Sed hic incidenter quæro, nunquid si filius faciat pacẽ pro offensa illata patri suo defuncto, videatur ex hoc adire eius hæreditatem. Respond. Aliqui dicunt, quod si proipsa pace aliquid reciquæ est octaua sub titulo de compositionibus, quod remissio, siue pax sit habenda ab omnib. quibus successio deferatur. Baiard.*

m *Sed piat, videtur se facere hæredem: sed certè cõmunis opin. est in contrarium, vt attestatur Nellus de bannitis in 3. parte secundi tẽporis, q. 36. quem refert D. Anton. de Padilla in d. l. transigere, nu.* 63. *Brunus in lib. suo de constit. &c. in verbo, Pax, vers. Item quæritur an ex tali. Ex quo enim iure sanguinis potest filius pacem facere, etiam si non sit hæres bonorum, debet eadem ratione pro ipsa pace aliquid posse recipere, absque eo quod ex eo censeatur se facere hæredem. Nihilominus ad euitãdas disputationes quotidie hæredes sanguinis impetrãt dispẽsationes a senatu, vt possint facere remissiones citra ius, & nomen hæredis, & senatus illas tõcedit.*

34 *Frequenter solet dubitari, nunquid si offensus decesserit relictis pluribus hæredibus, sit habenda pax ab omnibus hæredibus an autem sufficiat illã habere ab aliqua, vel saltem a maiori parte hæredum. Et in hoc quidem articulo* h *variæ sunt opin. inter Doctores, nam Oldrad.* h *tenuit, quod sufficiat illam habere ab vno eorum: sed hæc opin. communiter non tenetur, vt dicit Alciat. in d. §. Cato, num. 168. & illam dicit esse communiter damnatã, Crot. in 2. repet. §. Cato, post nu. 81. Bar. autem in eod. §. Cato, nu. 33. tenet, quod sufficiat illam habere a maiore parte hæredum, & dicit Boer. decis. 121. post num. 3. quod opinionem Bartoli* i *sequuntur communiter Doctores, & illum refert; Viuius in lib. communium opinionum, versic. statutum dispones, quod bannitus non possit. Idem dicit Boss. in titulo de pace, num. 21. Dicit etiam Aretinus in l. pro hærede, §. fi. post num. 11. ff. de acqui. hæred. quod communiter tenemus sententiam Bartol. in d. §. Cato, quem refert Vitigilla. in d. §. Cato, num. 175. & Bologni. in eod. §. Cato, num. 199. & Alciat. cons. 477. num. 2. Hanc etiam opin. dicit esse communem, Crottus in 1. repet. d. §. Cato, num. 151. vbi enumerat auctoritates, & in 2. repet. num. 82. Iacob. Villalpand. in repet. l. 22. c. 52. num. 9. Placa lib. 1. delictorum, c. 46. nu. 7. Ioan. de Amicis, cons. 88. num. 6. dicens, quod hæc opin. tanquam magis communis, & æquior tenenda est in iudicando. Multi autem tenuerunt contrarium, scilicet quod imò habenda sit pax de necessitate ab omnibus hæredibus. Et dicit Felin. in c. cum omnes, numero 27. de const. quod cõtra Bar. in hoc communiter tenetur, quem refert Ias. in d. §. Cato, nu. 57. & Alciat. in eod. §. Cato, post num. 172. & Socin. iun. in eod. §. Cato, nu. 273. Ita etiam communiter teneri attestatur Ioan. Arno. dialogo 14. fuit interfectus. Hanc etiam dicit esse communem opi. Ripa in d. §. Cato, nu. 103. quem refert Pet. Bellus de re militari, fol. 137. nu. 54. Alciat. in l. in vsu, ff. de verb. sign. vbi dicit, quod hoc frequentius receptum videtur, Didac. lib. 1. resolutionum, c. 13. post nu. 8. vers. Quarto hinc, vbi ait, quod ita aduersus Bart. frequentiore calculo receptum est, Menchiaca controuer. vsu frequentium, c. 30. num. 39. Et hæc opin. mihi semper magis placuit, nisi enim omnes remittant, non videtur sublatus rancor, & odium inter offendentem, & hæredes offensi, quod videntur statuentes* K *principaliter considerasse.* K *Præterea cum quilibet hæredũ pro sua portione repræsentet personam defuncti, vtique ad hoc, vt dicatur plena remissio, debent omnes in ea interue-* l *nire. Et ita in hoc Ducatu seruatur.* l *Hæc autem conclusio multo magis procederet, vbi statutum requireret, quod pax haberetur concorditer, siue vnanimiter ab hæredibus nam eo casu proculdubio requireretur, quod omnes consentirent nemine discrepante. Et ita communiter concluditur vt dicit Claud. in d. §. Cato, nu. 43.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

m *Sed quid si inter hæredes.*] Addeſſ videndam diſtinctionem Vulpel. in tract. de pac. q. 14. fol. 30. ſed vide etiam Carauit. in ritu 272. num. 26. vbi dicit, quòd facta remiſſione principalis offenſi, vel eius, ad quem principaliter ius querelandi pertinet, neque ex eodem, neque ex nouo proceſſu tracta-
tur amplius de cauſa, & quòd hoc eſt bene notandum, quia ſeruatur in practica.

61 Item adde, quòd ſſ ſoror defuncti exiſtente filio non habet ius faciendi pacem, etiam, q accuſaſſet, Decian. conſilio 38. num. 12. & ſeq. Item adde, ſi vxor interfecti concurreret cũ conſanguineis, vel hæredibus, q vxor præfertur, ſecundum Gomeſ. de delict. c. 3. nu. 65. & in Regno Neap. concurrit, & cum eis admittitur ad querelandum, & ideo ab ea etiam requiritur remiſſio, ſecũdum Nunci. Tartal. ſuper pragm. 8. de cõpoſit. nu. 30. quod intelligo, ſi eſt vidua, quia dicitur eſſe in matrimonio primi viri, & hoc etiam procedit in ſponſa, vt ibi per eum.

n *Bene verũ eſt.*] Adde, quòd † forſan poſſet dici contrarium, cũ 62 iura ſanguinis ſtatuto minimè tolli poſſint, l. iura ſanguinis, ff. de reg. iur. & quia ius faciendi pacem nõ eſt hæreditarium, Bart. in l. damni, §. ſabini, nu. 2. ff. de damn. infecto. Dec. in c. præſentia de probat. Shan. in tracta. de inuen. parte 6. num. 56. relatus per Bonacoſ. lib. com. opin. crim. par. 1. in ver. ſtãte ſtatuto, q occidẽs occidat. B.

o *Quia dotatæ, vel huiuſmodi.*] Sed an talis filia faciat partem in legitima? infra q. 78. verſ. viden. in fin. ſup. q. 21. verſ. pax, Dec. in l. feminæ nu. 54. ff. de reg. iur. qui ibidem aliter diſtinguit, loquitur tamẽ Decius in vindicta, hic autem in pace, Capyc. deciſ. vltima. *Drogh.*

p *Appoſita conditione.*] An ſaltem haberi pax debeat a loci delicti cõmunitate. Plott. in l. ſi quo. §. 7. in fin. C. vnde vi, alias, numero 353. *Roſ.*

q *Per iudices inferiores.*] Adde de ſententijs, & authoritate, ſenatus ſupra quæſt. 44. verſ. dixi, quod de iure communi, ibi, ſed cum ſit ſententia ſenatus, infra q. 78. verſic. Quæro, ſi bona, ibi, quod eſt notandum q. 38. verſ. Ali-

m *Sed quid si inter hæredes relictos a defuncto reperiatur vna femina, nunquid etiã ab illa erit habẽda pax? Reſpon. Ange. in d. §. Cato, poſt num. 18. videtur tenuiſſe, quod nõ; quia (vt ipſe ait) femina non poteſt leuare faydam, id eſt inimicitiã, & ſic manualiter proſequi vindictã: ergo neque debet poſſe pacem facere: Sed contrariũ communiter tenetur, vt atteſtatur Ripa in eod. §. Cato, num. 105. Pet. Bellus de remili. fol. 138. num. 58. nam mulieri permittitur accuſare, vbi ſuam, vel ſuorũ iniuriã proſequitur, vt dixi ſup. q. 14. verſ. præterea dixi, merito poterit etiã pacem facere, & ita apud nos indiſtinctè obſeruatur, & ſenatus expreſsè reiecit gratiam cuiuſdam Galeazij Docij, ex eo quod non habeba. remiſſionem a filiabus defuncti, 18.*

n *Ianuar. 1547. P. N.* n *Bene verum eſt, quod ſi filiæ eſſent excluſæ a ſucceſſione per ſtatutum,* o *quia dotatæ, vel huiuſmodi, non requiritur earũ remiſſio. Et ita dictum fuit in approbatione gratiæ cuiuſdam Bernardini Caprioli, 24. Febr. 1557. P. N. & in gratia cuiuſdam Io. Cauagnæ, 28. Febr. 1556. P. N. Pariter etiam ſi filia femina nõ fuiſſet inſtituta hæres, ſed tãtummodo relictũ ei legatum, & habita eſſet pax ab hæredib. teſtamẽtarijs, qui etiã eſſent hæredes sãguinis, Senatus cẽſuit in caſu cuiuſdam Bernardini Putei illam ſufficere, 10. Ian. 1559.*

36 *Sed quid ſi nullus adſit hæres, a quo pax haberi poſſit? Reſp. Solet hoc caſu Senatus* p *probare litteras gratiæ,* p *appoſita conditione, vt ſi aliquis hæres apparuerit, teneatur ille, cui conceditur gratia, infra aliquem terminũ, quando; eſt tamen verum, q Conciſtorium Principis, ſiue ſenatus non poteſt vti plenitudine poteſtatis, Capyc. deciſ. 47. poſt n. 7. & dicitur infra in calce præſentium prout ſupra, ad quæſtionem 4. verſ. quando vero, Adde rationẽ huic dicto, quia magis præſumitur pro ſententia Iudicis maioris, quam inferioris, leg. 1. ff. de off. Præfect. prætor. Crau. de antiq. temp. par. 2. nu. 38. & in quantum hic dicitur de non habẽte, cum quo pax fiat, vide Bart. conſilio 167. Miniſter fratrum de pænitentia, vbi loquitur etiam de blaſphemante. *Drogh.*

r *Pariter etiam.*] Adde, quòd hoc caſu in Regno Neapol. cautius proceditur, quia pro intereſſe partis recipiunt cautionem de ſtando iuri cum parte, quandocunque ſuperuenerit, antequam delinquens ad compoſitionem admittatur, ita tradit Carau. ritu, 272. num. 29. *Baiard.*

ſ *Dictum eſt.*] Adde, an 63 † hoc caſu, quando pax fit abſenti, requiratur ratificatio, & dicit Brun. in conſilio nonageſimoquarto. inter conſilia crim. diuerſ. libro ſecundo, quòd ſic, alias eſſet nulla: idem tenet Bertaz. in conſil. nonageſimoquinto eodem libro, ſed cum quicquid fiat ob pacem, legis habeat vigorem, Bald. conſilio 212. volumine tertio. Nouel. de pace, numero ſexageſimoquinto, ideo ratificatio non requiritur: & hanc eſſe magis communem opinionem, atteſtatur Hercul. de Sylueſtris in conſilio nonageſimoſeptimo. inter conſilia crimin. eodem libro vide tamen ad hãc quæſtionem Moron. in tractat. de pace, fide, & treug. in quæſtione 132. per totam: ſed ad effectum, vt reus mitius puniatur, vel gratiam obtineat, non eſt opus aliqua ratificatione, cum ea vtendo, ſatis ratificata dicatur. *Baiard.*

t *Nunquid pax.*] Farin. quæſtione 107. par. 2. artic. 21. numero 272. volum. 4. ubi quid ſi non ſit ratificata, & interim ſecuta aliqua offenſio. *Roſ.*

u *Villalob.*] Eſt libro commun. opin. meo. folio 167. *Roſ.*

puta, vnius menſis, habere pacem ab ipſo: aliàs &c. ita etiam fecit obſeruari Senatus tempore decreti gratioſi conditi anno 1554. in cauſa cuiuſdam Michaelis Mãtuani, 21. Nouemb. 1554. A. C. licet deinde concluſum fuerit per Senatum 4. Auguſt. 1559. P. N. quod illi, qui propter defectum hæredum admittuntur ad gratiam ſine remiſſione partis, debeãt impetrare gratiã particularẽ, & non admittantur amplius ad beneficiũ decreti gratioſi, & eſt (iudicio meo) longè tutius: nam tempore decreti

q gratioſi declarationes fiũt q per iudices inferiores, qui nõ ad omnia diligenter aduertunt, prout facit Senatus, coram quo præſentantur gratiæ

r particulares. r Pariter etiam ſi offenſus ſit forenſis, & abſens, ita quod ignoretur, vbi ſit, ſolet approbari gratia cũ conditione, quod ſi comparuerit in dominio, teneatur offendens in termino duorum menſium habere ab eo pacem: alias &c. Et ita tempore eiuſdem decreti gratioſi ſeruauit Senatus in cauſa cuiuſdam Annibalis Bolletti, 3. Decemb. 1554.

ſ *Dictum* ſ *eſt, ad quas perſonas pertineat ius faciendæ*

t *pacis; Quæro nunc,* t *nunquid pax poſſit fieri abſenti, ita ut*

37 *cũ effectu valeat. Reſp. quod nõ, niſi in ipſa pace interueniat aliquis, qui pro ipſo abſente recipiat. Ita tenet Bal. in l. 2. num. 4. C. de liber. & eorũ liberis, & ita ſe habet magis cõis opin. vt dicit Alex. conſ. 131. num. 9. lib. 4. Aret. in d. §. Cato, in vlt. ver bis, quãuis illũ referat con-*

u *trariũ atteſtari* u *Villalob. in ſua collecta cõmunũ opin. in littera P, verb. pax prodeſt. Et hæc opi. iudicio meo eſt æquior, & ẽt verior. Ceterũ*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

x *Notario stipulanti.*] Adde supra quæstione 21. vers. Pax. *Drogh.*

y *Quæro modo.*] Far. q. 105. inspect. 8. n. 363. vol. 4. *Ros.*

64 *Quæro modo.*] Adde, † quod damna, & interesse in foro diuino, siue conscientię nemo tenetur dimittere 23. quæst. quarta, capit. si illic, & dicta satisfactio debet fieri competenter, iuxta mensuram iniuriæ † d.

65 c. si illic, & arbitrio boni viri. l. sed si vnius. §. ait Prætor. ff. de iniur. & si præter damna, & interesse, quæ passus est offensus, aliquid datum

66 fuerit † sine iussu iudicis, vterque erit infamis; offensor soluens infamia iuris; & offensus recipiens infamia facti; quia iniuriam, & corpus suum precio vendidit, vt plenè per Lucā de Penn. in l. vnica, C. publi. letit. vel conf. col. 10. versic. & hanc satisfactionem; idem tenet Vulpell. in tract. de pace quæst. 28. vbi dicit, pacem esse validam propter publicam vtilitatem, & inimicitias tollendas. Item adde, quòd ille, qui paciscitur cum parte, vel illam pecunia corrumpit, ne accedat ad Curiam ad illum accusandum, non euadit infamiam, & nihil sibi prodest compositio quo ad Curiam, ac si nihil fecisset, secundū Girland. in tract. de relaxat. carcerat. in rub. de pœnar. compos. numero 10.

67 Item † adde, quòd quando quis dicit, se facere plenam remissionē, dicuntur damna remissa, & actio iniuriarum, Alex. & Ias. in l. si tibi §. quædam ff. de pact. post Bald. in c. 1. §. iniuria, n. 7. de pac. iura. firm. Roman. in l. 1. num. 7. ff. ad Syllan. & Alex. in d. §. quædam, dicit, quòd si verba remissionis ita lata sint, quòd vltra iniuriam remitterentur, deuastationes, & expulsiones, tunc censerētur remissa damna, vt d. verba aliquid operarentur: sed Rimin. iun. in cons. 103. nu. 41. vol. 1. & in cons. 134. nu. 47 cū seq. tomo 1. inter cons. crim. diuers. contrarium tenuit, damnando Alex. in d. l. si tibi. §. quædam ff. de pac. ideo vide eum, & idem esset, si dictum fuisset in pace, quòd omnis iniuria remittebatur, Vulpell. in tract. de pace, quæst. 29.

68 Item † adde, quòd remittens iniuriam pretio, non vi-

in practica seruatur, quod huiusmodi remissiones fiunt

x *notario, stipulanti nomine omnium, quorum interest: & sic cessat omnis difficultas; valet enim pax ita cōtracta, & prodest cuicūque eius beneficio vti volenti, perinde ac si esset in ipso contractu specialiter nominatus. Et ita declarauit Senatus in causa Lucij Maynardi 19. Decēb. 1560. Hæc tamen intellige, vt procedant in pace, seu remissione solemni, quæ fit ad effectum, vt prosit etiā in foro iudiciali, non autem de ea, quæ fit in foro pœnitentiali, nā illa secundū omnes potest fieri sacerdoti, vel ēt alteri cuilibet tertio, etiāsi nemo sit, qui pro absente recipiat.*

y *Quarto modo, si facta sit*

38 *simpliciter pax pro iniuria, vulnere, vel morte, nunquid censebitur etiam facta remissio interesse pecuniarij respectu damnorum, & expensarum? Resp. quod non, ita tenet gl. in §. fi. in verb. Non reuocauerunt, Inst. de iniur. quam ita intelligunt, & sequūtur cōiter Scribentes, vt dicit Io. de Amicis, cōsil. 88. nu. 14. Hanc etiam dicit esse cōem opi. Didac. lib. 2. resolutionum, c. 10. post num. 6. vers. Quarto eodem. Villalp. super l. 22. c. 57. num. 4. Placa lib. 1. delictorum, c. 6. nu. 40. In dubio enim censetur propter æternam salutem solum rancorem animi remisisse, non autem damna quorū refectionem licitè petere, & consequi potest.*

z *Sed in proposito quæro,*

39 *quid si facta sit remissio iniuriæ, siue offensæ in foro conscientiæ, nunquid propterea censebitur sublatum ius accusandi? Resp. q. non: & est cōis opi. vt dicit Alex. in l. si tibi decem, §. quædā, nu. 1. ff. de pact. quem refert Dida. lib. 2. resolut. c. 10. post nu. 6. vers. Tertio, vt constat, & pract. Conradi, folio 411.*

a *nu. 32.* a *Aug. ad Ang. de malef. in verbo, comparēt, & produxerunt instrumentum pacis, n. 28. quē refert Pract. Conradi, fol. 411. nu. 33. Ias. in d. §. quædam, num. 2. & seq. in l. Diuus, num. 25. & seq. ff. ad Sylle. Pet. Bellus de re mil. fol. 148. num. 127. Placa in d. c. 6. post num. 46. Et est ratio, quia (vt dixi) non tenetur quis ex præcepto Euangelico remittere nisi rancorem, & odium.*

b *Adde,* b *quod etiāsi quis*

40 *ostendat, vel probet se restituisse rem ablatam, vel satisfeciße pro damnis, vel soluisse pœnam pecuniariam, in qua fuerat condemnatus versus partem, non propterea talis restitutio, solutio, vel satisfactio prodest volenti impetrare gratiam sine partis remissione, pro pœna corporali, vel exilio, in quo est cōdemnatus, sed opus est præcessisse remissionē partis. Et ita decisum fuit per Senatum in facti contingentia in quodam Nicolao Forbecano, qui fuerat pro homicidio condemnatus ad triremes per triēnium, & in scutis 50. versus partem: nam cum in approbatione gratiæ triremium produxisset instrumentum solutionis scutorum 50. factæ patri ipsius interfecti, fuit reiecta gratia, et opus fuit illi habere ab eo plenam pacem, & remissionem, qua habita, fuit deinde gratia approbata 10. Decemb. 1560. A. C. Quod nota: quia multi falluntur credentes contrarium.*

Et aduerte, quia non modo ipse principalis homicida non admittitur ad gratiam sine remissione par-

detur remittere damna, expensas, & interesse, quæ ex iniuria sibi illata potest prætendere; nisi & illa remiserit, Gomes. de delict. cap. 6. num. 13. & Rimin. iun. in consil. 103. num. 39. vol. 1. & in cons. 134. num. 48. tomo 1. inter cons. crim. diuers. & ibi sub num. 53. dicit, quòd non censentur remissa damna, & interesse, etiam q. præcessisset instrumentu pacis, in quo promissum fuisset cum iuramento, reficere damna, interesse, & expensas, & postea in alio instrumento facta fuisset generalis renunciatio, aut remissio, cum non intelligatur derogatum illi conuentioni iuratæ, etiam si dictum fuisset in secundo instrumento, non obstantibus quibuscunque pactis, & capitulis, vnde iure merito Bald. in d. §. quædam. dicit, quòd sis benè cautus, vt facias tibi remitti damna, & interesse, si vis, quòd plena sit remissio.

69 Item adde, † quòd si inter partes facta sit cassatio, & annullatio processuum, iniuriarum; & condemnationum, censetur etiam remissa pœna conuentionalis, iam incursa ob fractionem pacis, siue treugæ, Io. Franc. Terzanius consil. 503. & 504. inter consil. crimin. Bertaz. volum. 2. *Baiard.*

z *Sed in proposito quæ-*

70 *ro.*] Adde, quòd † quādo fit remissio plenissimè, tunc damna, & expensæ præsumuntur remissæ, Plac. Epit. delict. capit. 6. numer. 40. Menoch. de præsumpt. libro 3. præsumptione 114. numero sexto. & Mascard. de probatio. conclus. 902. numero 31. præsertim, quando est vir probus, clemens, & quietè viuit, secundum Afflict. in cap. 1. §. iniuria numero 111. in fine de pace iur. firm. *B.*

a *Num. 32.*] Farinac. d. quæst. 105. vt supra num. 367. *Ros.*

b *Adde quod etiam.*] Adde, quòd idem tenet Boss. in furto, in quo non sufficit, quòd fur satisfaciat, sed requiritur remissio partis, si extat statutum, vel consuetudo, vt non remittatur delictum, siue offensio sine pace; quia

71 differunt † inter se, remittere iniuriam, & consequi satisfactionem, ita in titul. de remed. ex sola clem. num. 26. cum seq. *Baiard.*

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

c *Scias etiam, quod senatus.*] Adde, quod †Nell. in tract.
72 bannit. 3. par. 2. temporis quæst. 38. num. 14. tenet, quòd remissio possit probari per testes, quem refert, & sequitur Carauit. in ritu 275. num. 15. cum seq. vbi dicit, hoc esse verum de iure communi, illud comprobans, quia multi sunt casus, in quib. de necessitate requireretur scriptura, vt patet ex gl. c. 1. §. post. de cõs. quæ enumerat viginti nouem. & Spec. de instrum. edit. §. restat vers. sic. sed si vnus & nõ reperitur casus iste, & ita in terminis tenuit Catald. de synd. quæst. 99, quem refert Vulpel. in tract. de pace quæstio. 66. subdẽs tamẽ, quod Curia pacem, nisi instrumento probetur, admittere non consueuit; & quod vidit seruari in Curia Vrbini, Marchiæ, Perusij, & Romæ illud, quod seruatur in statu Mediolani, sed quod est contrariũ de
73 iure Regni † per d. ritum, quo disponitur, quòd duobus modis constare debet Curiæ de remissione partis offensæ, vel, quòd querelans ipse accedat ad iudicem, & dicat, quòd non vult iustitiam de denunciato, vel, quod appareat per instrumentum publicum de tali remissione, & vt tollantur fraudes, fuit prouisum per regiam pragm. incip. *vna delas causas*, quòd remissiones debeant fieri per instrumẽtum coram Iudice.

Item adde hic incidenter: quòd instrumentum pacis, nec alius actus exterior est necessarius cum inimico pro salute animæ pacisc entis, siue iniuriã remittentis, sed sufficit dilectio, & sacerdos tenetur absoluere confitentem, licet non velit peruenire ad actum exteriorẽ pacis, Odd. de rest. in integr. quæst. 85. artic. 7. nu. 54. contrarium autem tenuit Ludou. de Beia. in respons. casuum conscien. casu 10. sed ego audiui, quod vtraque opinio seruatur secundum voluntatem Episcoporum. *Baiard.*

d *Si tamen senator.*] Vulpell. resp. 55. vbi etiam quomodo differat a reconciliatione. *Ros.*

tis, sed neque etiam ille, qui pro simplici auxilio ad homicidium, sit condemnatus in pœnam pecuniariam, si velit ab ipsa pœna gratiam reportare, prout sæpè fit tempore, quo publicantur decreta gratiosa. Et ita rescripsit Senatus iudici maleficiorum Papiæ 10. Maij 1559. P. N.

c *Scias etiam, quod Senatus non solet admittere probationem pacis, nisi per publicum instrumentum, & vidi plerunque repulsam dari ijs, qui volebant illam probare per testes, vel per fides subscriptas, etiam a personis fi-*
d *de dignis.* d *Si tamen Senator, & fiscalis attestarentur pacem coram se factam, & delictum non esset valdè graue, fortè admitteretur, prout in facti contingentia admissa fuit gratia cuiusdam Ioan. Angeli Cardani, qui insolen-*

e *P. N.*] Vide Mastril. de indultu. cap. 24. nu. 43. 44. & 45. *Ros.*

f *Nunquid iudex.*] Intellige, quod iudex non potest partes componere, antequam delinquens non fuerit legitime punitus. Matth. in comm. opin. diuers. fol. mihi 344. ver. licet 2. ad idem, & per Iacob. de S. Georg. in l. transigere. in fi. C. de transac. & in l. si vero. in princ. *Giach.*

ter se gesserat cum quodam Doctore, qui iniuriam verbo remiserat me præsente, & vno ex fiscalibus: nam nobis id attestantibus fuit gratia approbata, 3. Octobr. 1559.

e e *P. N.*

41 *Pro complemento huius*
f *materiæ quæro,* f *nunquid iudex, seu officialis regens prouinciam possit cogere offensum, vt iniuriam remittat, & pacem faciat cum offendente. Resp. quod non, ita tenent Bal. in l. 1. §. quies, nu. 2. ff. de offic. præfect. vrbis, & est communis op. vt attestatur Mar-*
g *sil. cons. 98. n. 6.* g *Aequitatis enim ratio non patitur, vt quis cogatur inuitus offẽsam remittere, præterquam in foro pœnitentiali. Debet ergo iudex suadere, nõ cogere subditos, vt pacem faciant. Vi-*
h *de, quæ dixi supra libr. 2.* h *§. Iudex.*

Nunquid iudex.] Adde † Vulpell. in tract.
74 de pace quæstio. 3. vbi plenè, & ponit duas limitationes, & an Papa, & Princeps, possint cõpellere ad pacem, & ibi tenet, quòd Iudex potest cogere ad treguã,
75 idem † tenet Viui. opi. 424. sub num. 4. sed si diù inimicitia duraverit, vel si ex inimicitia reipublicæ posset preiudicium inferri; dicit tamẽ, quòd hoc nunquã vidit seruari per Iudices ordinarios.

76 Item † adde, quòd si Iudex compelleret aliquem ad pacem, nõ teneretur ædicto, quòd metus causa, quia non facit ad suum commodũ, & quia propter vtilitatem publicam mo-

tur, Bal. in l. continent ff quòd. metus causa, quem sequitur Deci. in cons. 42. sub num. 6.

77 Item † adde, quod sunt triginta, quæ ab hominibus tolluntur, & pacem impediunt. Luc. de penn. in l. 1. in verb. pacis in 5. quæst. C. de public. lætit. lib. 12. & Archidiac. in c. nulli, 25. quæstione 1. Bald. in prohem. decretal. & glo. in c. ad Apostolicæ. de re iud. lib. 6. Abb. in c. fin. de restit. spoliat. in 3. col. ponunt sex casus, propter quos non seruatur pax.

78 Item adde, an Iudex possit cogere partes ad concordiã, quando de lite graui scandalum timetur, latè per Luc. de pen. in l. 1. num. 11. C. de Irenar. lib. 10. *Baiard.*

g (*Aequitatis. n. ratio.*] Farinac. q. 107. allegata supra in princ. art. 1. nu. 30. *Ros.*

h §. *Iudex.*] Quomodo autẽ violetur, vide Vulp. cõs. 51. cons. 8. nu. 2. cons. 67. nu. 5. & cons. 82. nu. 11. *Ros.*

QVAESTIO LIX.

Quid si reus per gratiam à Principe liberatus fuerit.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Vbi reus exhibet gratiam sibi à principe concessam, non est vlterius molestandus.*
2 *Princeps supremus potest pœnas delictorum remittere, tã corporales, quam pecuniarias, etiam post sententias in iudicatum transactas.*
3 *Potest etiam pro bono pacis remittere iniurias, & damna singularium personarum absque earum consensu.*
4 *Regulariter princeps non concedit gratiam delictorum, nisi pœnia partis remissione.*
5 *Ille, cui princeps dicit, Facio tibi gratiam pro delicto, an recuperet bona.*
6 *Et an recuperet etiam bona alienata.*
7 *Et an recuperet etiam fructus.*
8 *Et an hæreditatem alteri delatam.*
9 *In impetratione gratiæ exprimenda sunt ea omnia, quæ principem ab ipsius gratiæ concessione retrahere potuissent.*
10 *Gratiæ à principe concessæ debent à senatu approbari.*
11 *Decreta gratiosa an trahantur ad delicta futura.*
12 *Et an ad delicta commissa sub spe decreti.*
13 *Et an comprehendant condemnatos pro crimine falsi.*
14 *Et an prosint carceratis.*

Ex Additionibus.

1 *Absolutus, vel gratiatus per Regem, vel Locumtenentes cõtra expressam formam decreti, vel Statuti, non debet puniri sed relaxandus est, ne sub fide regia decipiatur.*
2 *Bannitus ex crimine infami, si cancelletur simpliciter intelligitur etiam restitutus ad famam.*

Lim.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

3 *Lim. niſi eſſet conuictus per aliud genus probationis, quam ex contumacia.*
4 *Item niſi fuiſſet cancellatus, quia ſoluiſſet pœnam.*
5 *Gratiatus de delicto, an cenſeatur reſtitutus ad famam, & honores, remiſſiuè.*
6 *Princeps an poſſit remittere pœnam applicandam parti.*
7 *Princeps in caſibus, in quibus non poteſt remittere pœnam applicandam parti, poteſt imponere parti ſilentium, & ei denegare audientiam.*
8 *Dominis duobus exiſtentibus, quorum vnus habeat ex conuentionem regimen pro duobus annis, non poteſt remittere pœnam bannitus ad dictam conuentionem.*
9 *Gratia non probatur per teſtes, ſed per ſcripturas.*
10 *Et quid de gratia facta ab inferiori.*
Gratia, quæ non eſt contra, ſed ſecundum ius, poteſt probari per teſtes.
Item ſi gratia ſemel ſcripta caſu fuerit amiſſa.
Et plus fuiſſe dictum, quam ſcriptum.
11 *Gratia facta mediante pecunia an dicatur verè gratia.*
Et an reuocari poſſit, num. eod.
12 *Gratia facta bannito, non tamen adhuc munita ſigillo, ſi bannitus ſub eius clypeo reuertatur, non poteſt puniri, ſed debet curare ſigilli appoſitionem.*
13 *Gratia conceſſa verbotenus, an expiret per mortem concedentis.*
14 *Et quid ſeruetur in Curia Romana.*
15 *Princeps omnes pœnas poteſt remittere, & augere.*
Gratia a Principe conceſſa pro delicto in ſuo territorio commiſſo, non eximit delinquentem a pœna in alio territorio imponenda, num. eod.
16 *Princeps an poſſit gratiare homicidam ex animo deliberato.*
17 *Barones non poſſunt inconſulto Principe gratiare bannitos.*
Etiam ſi bannum non recepiſſet perfectionem, ibid.
Etiam ſi de innocentia banniti conſtaret, ibid.
Et in condemnatione ex cauſa ciuili, ibid.
18 *Limit. quando bannitus plures bannitos apprehendiſſet.*
19 *Iudex quando poſſit gratiare bannitos, remiſſiuè.*
20 *Barones, licet habeant merum, & mixtum imperium, & omnimodam iuriſdictionem, non poſſunt gratiare poſt ſententiam.*
21 *Barones Regni Neap. gratiant vaſſallos ante ſententiam, & parte concordata.*
22 *Princeps Biſiniani poteſt componere etiam parte non concordata.*
23 *Barones prædicti componunt poſt ſententiam, ſi ab ea fuerit appellatum.*
24 *Etiam quod eſſet cauſa introducta in magna Curia Vicariæ ſi habent primas, & ſecundas cauſas.*
25 *Barones prædicti non cognoſcunt de crimine hæreſis, læſæ Maieſtatis, & falſæ monetæ.*
26 *Compoſitiones non fiunt in Regno Neapolitano pro nefando vitio, & blaſphemia.*
27 *Compoſitiones quomodo ſint faciendæ.*
28 *Barones abutentes poteſtate in gratiando vaſſallos, poſſunt priuilegijs priuari.*
29 *Gratia conceſſa de facto, non prodeſt, niſi obtinens credidiſſet concedentem habere poteſtatem.*
30 *Poteſtas gratiandi Principi reſeruata, non cenſetur translata in feudatarium generaliter de Regalibus inueſtitum.*
31 *Barones non poſſunt remittere pœnam infamiæ.*
32 *Nec concedere gratiam, niſi ad pœnam eis applicandam.*
33 *Epiſcopus non poteſt gratiare condemnatum ad perpetuum carcerem.*
34 *Barones quando poſſint facere gratias, remiſſiuè.*
35 *Banniti capitaliter in ſtatu eccleſiaſtico non poſſunt rebanniri per Gubernatores, & alios officiales.*
36 *Etiam ſi eſſent banniti, pro homicidio caſuali.*
37 *Princeps quando poſſit remittere iniuriam, & damna alterius pro bono pacis.*
38 *Princeps non poteſt remittere pœnam parte non concordata.*
39 *Et quando id poſſit, remiſſiuè.*
Et quando partes poſſint cogi ad pacem, remiſſiuè, ibid.
40 *Princeps quando poſſit pœnam remittere.*
41 *Et quid de iudice, ordinario, vel delegato.*
42 *Princeps remittens pœnam non concordata parte, mortaliter peccat.*
43 *Et quid in multa ex vera contumacia.*
Farinac. impugnatur, ibidem.
44 *Compoſitio non poteſt fieri in Regno Neapol. non concordata parte.*
Et requiritur pro forma, vt remiſſio præcedat, ibid.
Et quid ſi pars non quere lauerit.
Et quid in tranſactionibus.
45 *Niſi delictum fuerit commiſſum in perſona incognita.*
46 *Remiſſio in d. Regno non poteſt fieri per procuratorem ſine ſpeciali mandato, & quare.*
47 *Et quomodo debeat fieri remiſſiuè.*
48 *Et an ſufficiat remiſſio ſolius offenſi.*
49 *Et quomodo de ea conſtare debeat.*
Et non præcedente partis remiſſione, officiales non poſſunt facere cauſæ relationem ad inſtantiam petentium compoſitionem, num. eod.
Compoſitio facta contra formam prædictam eſt nulla, & ea non obſtante compoſitus debet condemnari, nu. eod.
50 *Et ſi fiat ſine remiſſione partis, ad quos iudices ſit recurrendum, remiſſiuè.*
Et an ipſemet iudex, qui compoſuit, poſſit compoſitionem reuocare, num. eod.
Et datum pro compoſitione erit reſtituendum, ibid.
Nullitas ex iiſdem actis a quocumque iudice, & inferiori poteſt recognoſci, ibidem.
Et an teneatur neceſſario ſuper nullitate pronunciare, ibid.
Et quid ſi fuerit petitum prouideri ſuper nullitate, ibid.
Officiales Baronum habent laxiores habenas in faciendis compoſitionibus in Regno prædicto, quam officiales Regij.
51 *Pacem exposcentes per vim, & metum in ſtatu eccleſiaſtico incurrunt pœnam læſæ Maieſtatis.*
Officiales Baronum in d. Regno an poſſint commutare pœnam mortis inconſulto Prorege, nu. eod.
Et quid debeant conſiderare dum componunt, nu. eod.
Compoſitio non poteſt fieri in d. Regno in crimine blaſphemiæ, & ſodomiæ, nu. eod.
52 *Princeps an poſſit gratiare quo ad pœnam corporalem, & intereſſe publicum ſine pace.*
Gratia facta ſine pace parti non nocet, nec iuribus ſuis, num. eod.
53 *Reus obtinens gratiam ſine pace, debet exulare à loco delicti.*
54 *Gratia interinata, an, & quando gratiatus poſſit puniri.*
55 *Et à quo Iudice ſit approbanda.*
Compoſitio non poteſt fieri in atrociſſimis inconſulto Principe, nu. eod.
Compoſitio non debet fieri cum illis, qui pluries deliquerunt, num. eod.
Compoſitio cum famoſis latronibus non poteſt fieri in Regno Neapol. num. eod.
56 *Reſtitutio gratioſa quæ dicatur, remiſſiue.*
57 *Reſtitutus à Principe recuperat bona prohibita alienari pro familia ad familiam deuenta ob confiſcationem.*
58 *Etiam quod ſit reſtitutus ſine alterius præiudicio.*
59 *Gratia quomodo probetur.*
*59 *Exemptus a banno quando ad famam reſtitutus intelligatur.*
60 *Gratia ſimpliciter facta, cenſetur facta ſecundum ſtylum gratiantis.*
61 *Diſpoſitio omnis capit interpretationem à ſolito.*
62 *Reſcriptum Principis de bonis alienatis an extendatur ad bona acquiſita per Baronem.*
63 *Et an ad bona feudalia, & emphyteutica.*
64 *Et quomodo ſit facienda, vt comprehendat bona alienata.*
65 *Et an ſit opus noua apprehenſione poſſeſſionis.*
Gratia quando trahatur ab bona alienata, remiſſiuè, ibid.
66 *Et an ad fructus perceptos ex bonis publicatis.*
67 *Et an ſi trahatur fiſcus teneatur ad reſtitutionem pretij, fructus, & de euictione.*
68 *Et quid ſi Princeps ea bona donauerit, & donatarius ea vendiderit.*

Vſus-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

69 *Vsusfructus amissus per confiscationem, an recuperetur per restitutionem, & gratiam.*
70 *Restitutio plenissima an extendatur ad bona alienata.*
71 *Potestas Principis est absoluta, & ordinaria.*
*71 *Gratiam petens non dicitur fateri delictum.*
72 *Impetrans gratiam pro secundo homicidio an debeat facere mentionem primi.*
73 *Gratia quando dicatur subreptitia, remissiuè.*
74 *Et quando ex taciturnitate vitietur.*
Et quando vitietur ipso iure, ibidem.
75 *Et quid si in gratia adsit clausula, quòd de subreptione, & obreptione dici non possit.*
76 *Gratia Principis festo Natalis, & Paschatis tollit vitiũ subreptionis, & censetur motu proprio.*
77 *Litteræ quare dicantur obreptitiæ, & quare non valeant.*
78 *Subreptio ex facti expressione generali non euitatur, nisi exprimatur modus.*
79 *Generalis locutio non redditur subreptitia, licet in aliqua minima spetie non verificetur sub genere inclusa.*
80 *Subreptio omnis ingratiosis vitiat ipso iure.*
81 *Clausula vt petitur, ex certa scientia, motu proprio, non obstãtibus, quando tollant subreptionem, & quid operentur, remissiue.*
82 *Et quid si in gratia non dicatur ad postulationem, sed postulatio gratiam præcedat.*
83 *Gratia signata, fiat, vt petitur, non dicitur signata motu proprio.*
84 *Et quid si Papa manu propria scripserit motu proprio, & asserat se facere ad instantiam partis.*
85 *Impetrans an teneatur probare exposita esse vera, vel excipiens opposita.*
86 *Gratia obtenta non expressa qualitate delicti, ob quã Princeps potuisset non concedere, est nulla.*
87 *Qualitates an sint narrandæ, remittitur arbitrio Iudicis.*
88 *Impetrans remissionem pœnæ iam solutæ debet narrare, se iam soluisse.*
89 *Item etiam causam, ex quæ pœna fuit imposita.*
90 *Gratia in crimine læsæ Maiestatis non valet sine clausula, Motu proprio.*
91 *Iudex non potest dicere indulgentiam Principis præsentanti, quòd fatcatur delictum, alias non vtetur.*
92 *Narrans in precibus se non animo deliberato homicidium cõmisisse, si ex actis contrarium potius appareat, poterit torqueri pro veritate sine ipsius iniuria, nisi alio modo vellet peri ipsum ostendere, exposita esse vera.*
93 *Indultus comprehendit delicta tempore concessionis nondum detecta.*
94 *Et an comprehendat delicta futura, remissiue.*
95 *Delictum futurum non potest per Principem remitti.*
96 *Restitutio finita guerra extenditur etiam ad mortuos.*
97 *Delinquens sub spe impunitatis non est tutus.*
Abolitio quid sit, & quotuplex, nu. eod.
Barones in Regno Neapolitano an possint facere indultum in eorum statu, num. eod.
Et quando, quibus ex causis, & quomodo, nu. eod.
Indultus Regij an extendantur ad vassallos Baronũ, nu. eod.
Indultus priuatus quid sit num. eod.
*97 *Abolitio, & indulgentia in quo differant.*
98 *Remissio generalis an extendatur ad crimen falsi, & quando, & nu. 102.*
99 *An ad homicidium commissum proditorie.*
100 *An ad crimen læsæ Maiestatis.*
101 *An ad solitos delinquere, & iterum gratiatos.*
103 *Abolitio generalis quæ delicta comprehendat.*
Et an delicta commissa in officio, nu. eod.
104 *Et an crimen assassinij.*
105 *Et an extendatur quò ad restitutionem rei ablatæ.*
106 *Indultus de omnibus delictis præteritis, intelligitur parte concordata.*
107 *Abolitio, & indulgentia quomodo differant, remissiuè.*
108 *Remissio generalis an extendatur ad carceratos.*
109 *Abolitionis effectus, remissiuè.*

ADDITIONES Ad Quæst. LIX.

2 *Lia est defensio.*] Farin. vol. 1. suæ prax. tit. de inquisit. q. 6. Ros.
Alia est defensio.] Ad-

QVÆST. LIX.

a 1 *Lia est defensio, cũ reus proponit delictũ sibi a principe remissum fuisse. Sciendũ est enim,*

1 de, † quòd stante decreto regio, siue statuto, quòd quis nõ possit de certis delictis in eodem decreto expressis per Regem, siue Principẽ, vel eius locumtenẽtem generalẽ, & alios quoscunque Regios officiales, & ministros absolui, aut guidari cum clausula, quod si contra decretum fiunt gratiæ delictorum, & guidatica sint ipso facto nullæ, & nulla; absolutus, siue guidatus per Regem, seu eius locumtenentem de delictis in d. decreto absolui, & guidari prohibitis, de dictis delictis non debet puniri, sed est relaxãdus, ne sub fide regia sit deceptus, ita decisum fuit per Regium consilium Cathaloniæ, vt attestatur Peguer. in quæstio. crimin. cap. 39.

2 Item † adde, quòd bannitus pro crimine, ex quo irrogatur infamia, si cancellatus fuerit à banno ab habente potestatem, nulla facta mentione restitutionis, ad famam intelligitur restitutus, maximè si bannum sit in contumaciam latum, & non † in conuictum per aliud genus probationis, quàm per contumaciam; & nisi cancellatus fuerit ex eo, quòd pœnam soluerit, † ita latè per Alex. in cõs. 112. vol. 2. & an gratiatus de delicto censeatur etiam restitutus ad famam, honores, & dignitates, † vide omnino, Odd. de rest. in integ. 2. q. 92. cum seq. Ghirlan. de relax. carcer. tit. de benef. & indul. princ. q. 1. & quæst. 6. & Rol. cons. 45. num. 3. vol. 4.

6 Item adde quod † Princeps non potest remittere pœnam parti offensæ applicandam, Gram. cons. 34. & plenè Menoch. de arbitr. q. 96. quando pœna debetur de iure naturali, vel gentium: sed si pœna debetur de iure ciuili, vel municipali, vel ex priuilegio Principis, tunc valet remissio. Menoch. de arbitr. iud. in 5. centur. vltimò impressa in casu 447. nu. 17. sed in casibus, † in quibus Princeps nõ potest remittere pœnam applicatam parti, potest tamen parti imponere silentium, & illi prohibere audientiam, vt tenent ferè omnes in l. Gallus, §. & quod si tantũ, & latè comprobat Curt. iun. in cons. 310. num. 72. cũ seq. volum. 3. & ad prædicta vide omnino addent. ad consil. Bertaz. 163. volum. 1.

quòd potest supremus princeps pœnas delictorum delinquentib. remittere, & indulgere, vt dicit gloss. in l. 2. in verbo, Concedi. C. de in ius vocando, quæ est communiter ab omnibus approbata, vt dicit Paris. consil. 1. num. 1. lib. 4.

7

8 Item † adde, quòd si sunt duo Domini, quorum vnus ex conuentione habeat regimen, vt puta pro duobus annis, non potest pœnam remittere bannitis, seu condẽnatis ante dictam conuentionem, & dicti banniti non erũt tuti finito biennio, sed poterunt molestari, secundum Rimin. iun. cons. 33. per totum, vol. 1.

Item adde, quod iudex non potest impetrata indulgentia à Principe dicere reo fatearis prius delictum, alias nolo, vt indulgentia Principis vti possis, Afflict. in cap. 1. §. naturales in 4. notab. si de feud. fuer. controu. int. dom. & agnat. & Gabriel. comm. opin. libro 7. de malef. concl. 23. in fine.

9 Itẽ † adde, quod gratia Principis, licèt quantum ad validita-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

liditatem non requirat scripturam, tamen quò ad probationem requirit, & per testes probari non potest, Boss. de remed. ex fol. clem. Princip. nu. 54. Boer. decis. 348. nu. 5. Cott. in memorab. in verb. gratiam a Principe, Natt. in cons. 402. num. 31. & in cons. 420. nu. 11. reddit rationem, quare gratia requirat scripturam ad probationem, sed qualitates gratiæ possunt probari per testes. Abb. in cap. audi-

2 *Et[b] hæc quidem conclusio*
b *generaliter intelligenda est, vt scilicet possit princeps om-*
c *nes[c] pœnas remittere tã corporales, quam pecuniarias, etiam per sententiam, & cõdemnationem inflictas, etiam si talis sententia in rem iudicatam transiuerit: & ita firmant omnes indifferenter, vt dicit Paris. in d. consil. 1. num. 59.*

tis in 2. notab. de restit. in integr. & Felyn. in c. 2. colum. 7. de probat. & Soc. cons. 287. Rot. decis. 231. Bellam. decis. 746. sed vide etiam Cassan. super cõsuet. Burg. fol. 237. num. 180. & ibi n. 185. attestatur, quod fuit admissa probatio gratiæ per testes; & di-

10 cit † etiam, quod gratia facta ab inferiori potest regulariter probari per testes; vide etiam infra, vers. quæro nunquid. sed ad prædicta videndus est Ripa in rubr. de const. nu. 51. cum seq. vt dicit, quod quando gratia non est contra ius, sed secundum ius, potest probari per testes, & simiiter si agatur de probando tenorem gratiæ simul scriptę, sed casu amissæ: & quòd etiam probari potest plus fecisse dictum, quam scriptum.

11 Item † adde, quòd gratia facta mediante pecunia verè dicitur gratia, non obstante pecunia, si gratia præponderet, Socin. cons. 4. colum. 2. volum. 2. Cur. sen. consilio 49. colum. 3.

Item adde, quòd gratia Principis capta pecunia reuocari non potest, ex quo transit in contractum irreuocabilem, Bald. in l. qui se patris, C. vn de liberi, vers. hoc scias Rom. sing. 457. an iudex, Felyn. in c. 1. de probat. & Brun. cons. feud. 12. col. 10.

12 Item † adde quod gratia facta bannito, licèt sigillo nõ fuerit insignita, tamen sub clipeo litterarum reuersus nõ debet decapitari; & potest curare, vt sigillum apponatur impunè. Mandos. in glos. ad officium cancellariæ in §. vt proprium in gl. sigillum col. 6. pag. 311. vbi dicit, euasisse quendam a pœna mortis: & in hac materia gratiæ vide omnino D Odd. in tract. de rest. in integr. q. 92. vbi plene.

13 Item adde, † quòd si gratia tantum verbo conceditur, aut fiat, non reuocatur morte concedentis, sed debent litterę fieri tempore successoris, faciendo mentionem de

14 concessione prædecessoris, & est hodie practica † in Curia Romana, vt si Pontifex, qui fecit gratiam, moriatur ante bullas expeditas, successor concedat bullas, & super hoc adest reg. cancellariæ, quæ est octaua in ordine, incip. Item voluit, quod concessa per prædecessorem, & ad prędicta vide Cassan. in consuet. Burg. fol. 237. nu. 180. cum seq. vbi latè. *Baiard.*

b *Et hæc quidem.*] Cartar. de execut. sentent. c. 3. nu. 58. & 60. *Ros.*

Et hæc quidem.] Adde, quod † sicut Princeps omnes

15 pœnas remittere potest, ita quoq; per contrarium illas augere potest, & maiores inducere, Alciat. in l. quos nos hostes, ff. de verb. sign. & Soc. iun. cons. 68. nu. 48. vol. 3. & in his statur Principis voluntati, etiam q̃ inordinatè processerit, seu procedi iusserit ad pœnas capitales, vt latè idē Soc. in consil. 92 vol. 2. & qui non vult stare eius voluntati, contrarium faciat, si potest.

Itē adde, quod gratia à Principe cõcessa pro delicto in suo territorio commisso, non liberat delinquentem à pœna in alio territorio imponenda, Oldr. cons. 73. & Boss. in tit. de foro compet. num. 85.

16 Item adde, quod † Plot. in cons. 73. num. 45. vsque ad fin. multum eleganter tenet, quod Imperator, Rex, nec alius Princeps non potest facere gratiam, nec liberationē pœnæ mortis homicidæ, qui animo deliberato occiderit, etiam si vtilitas publica suaderet, & quod pacē, & remissionem ab offenso obtinuisset, de quo vide ea, quæ nouissime tradit Farin. quæst. crim. in q. 6. nu. 15. cum seq. vbi latissime de hoc articulo tractauit. *Baiard.*

c *Pœnas remittere.*] Farinac. tit. de inquisit. d. q. 6. vol. 1. num. 1. *Ros.*

d *Et[d] dixi, quod potest princeps, quia ad ipsum solum spectat gratias facere delictorum, licet de facto, vel de*
e *consuetudine[e] barones seruent contrarium, vt dicit Iacob. de Beluis. in practic. crim. in tit. de sentent. crim. num. 10. in fin. Bald. in l. seruos, C. ad leg. Iul. de[l] vi. pub. quem refert Boss. in tit. de remed. ex sola clem. num.*

d *Et dixi, quod potest Princeps.*] Adde, † quod hoc procedit, etiamsi bannum perfectionem non recepisset, & de illius banniti adhuc carcerati innocentia cõstaret, nam adhuc restitui nõ poterit, sed opus erit Principem consulere, l. 1. §. vlt. & ibi Mars. nu. 46. ff. de quæst. post Bar. & alios, Ruin. cons. 21. nu. 2. lib. 4. procedit etiã in condemnatione ex causa ciuili, Aret. cons.

18 89. Fallit † tamen, quando bannitus plures alios bannitos apprehenderit, & eos ad Ciuitatem conduxerit, à qua ipse, & alij erant banniti, tunc enim solus Iudex poterit rebannire; tex. est singularis in l. non omnes, §. fin. ff. de re milit. quem notat Roman. sing. 538. nullus, Menoch. de arbitr. iud. q. 92. nu. 5. cum seq. & Farin. q. crim. q. 6. num.

19 10. cum seq. vbi posuit multas ampliationes, & limitationes, † an Iudex possit gratiare bannitos. *Baiard.*

e *Barones seruent contrarium.*] Adde, quod penes istos Regulos, seu feudatarios inoleuit practica, quod quando eorum Potestates relegant aliquem ad tempus, vt est infra quæst. 71. versic. fin. subijciunt clausulã, Plus, & minus arbitrio præfati D. Feudatarij; nam aliàs, non reseruata sibi tali facultate, sicut augere, ita nec minuere bannum possent, vt est dictum Bart. quem citat Ias. in l. centesimus, §. si ita stipulatus, in fin. ff. de verb. oblig. Aduerte tamen feudatarij Potestas, quod facta condemnatione ad mortem non potest facere gratiam feudatarius tuus, sed superior Princeps, vt hic, alias dici solet; Quod absoluere, & condemnare sunt sub eadem specie iurisd. vt per Dec. in l. nemo qui condemnare sub num. 4. ff. de reg. iur. & quod principe non recognoscentes superiorē possint restituere, & gratiam facere Alciat. tract. de præsumpt. reg. 3. præsumptione octaua, in princ. adde dicta per Dec. in l. Bona fides, nu. 5. cum seq. ff. de reg. iur. quæ sunt ad materiam præsentis quæstionis. *Drogh.*

Barones seruent contrarium.] Adde, quod † Barones habentes merum, & mixtum Imperium, & omnimodã iurisdictionem in causa capitali, post sententiam non poterunt facere gratiam, Iacob. de S. Georg. in tract. de feud. in gl. cum mero, & mixto imperio nu. 9. & an consuetudo tribuat huiusmodi iurisdictionem gratiandi, & an prescribatur, cũ sit de regalibus, vide Cassan. in consuet. Burg. fol. 242. num. 12. cum seq.

21 Item adde, q̃ † in Regno Neap. oēs ferè Barones habent priuilegia gratiandi, siue componendi delicta, vassallorum ante sententiam, quando adest partis remissio,

22 exceptis † Principibus Bisignani, qui habent potestatē etiam parte non concordata, & dicta priuilegia interpretantur, vt ēt post sententiã componere, vel indulgere possint, pendēte † tamen appellatione, quãuis appellatio introducta fuisset in magna Curia Vicariæ, si Barones ha-

24 bent primas, & secundas causas; † ita Franch. in dec. 370. vol. 2. & faciunt tradita per Plac. in epit. delict. lib. 1. c. 39. nu. 27. & 28. Sed aduertendũ est, q̃ Barones non habent cognitionē criminis læsæ Maiestatis, hæresis, & falsæ mo-

25 netæ, † in quibus delictis se nullo modo intromittere possunt, cũ sint de reseruatis Principi, etiam quod in priuilegijs reseruata non fuissent, ad latè tradita p Isern. & Affl. in tit. quæ sint regalia, de vsib. feud. & de crimine sodomiæ, & blasphemiæ Dei, Iesu Christi, & gloriosissimæ

26 Marię Virginis componere nõ possunt, † per Reg. nouel. prag. Regis Philippi incipien. *con grandissima ragione* fol.

437. li-

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

437. licèt dicta delicta punire valeant, & quomodo sint faciendæ remissiones, vt compositiones sint validæ, Carau.in titu 283.& 284.cum alijs duobus sequentibus: vide etiam quæ posui in versic.sequenti ibi,qu inimo in hoc
27 Ducatu,& de materia compositionũ,† & quomodo sint faciendæ, habetur per Carau.in d.ritibus,Ioã. Anton.de Nigr. c. 221. incip.exercere volẽtes, Fab. Monteleo, in sua praxi super quatuor litteris arbitr. in quinta parte per totam, Luci. Foller.& Nunc. Tartal. in comment.super pragmat.de compositvbi latissimè ad
28 sarũ titatem.Er Barones † in componendis delictis,si sua abũtuntur potestate,aggrauando Vassallos, priuilegijs, & sua iurisdictione priuari possunt per Regiam pragm. Caroli Quinti incipien.mãdamus sub tit.de Baronibus, & eorum officio, Afflict.in constit.rei vendicatione, & Ioan.Ant.de Nigr.in cap.grauamina,num. 50.vbi plenè de grauaminibus vassallorum tractauit.

f 11. f *In hoc tamen Ducatu Barones vel feudatarij non possunt gratias delictorum concedere, nisi id eis specialiter concessum fuerit in eorum inuestitura, prout in aliquibus criminibus exceptis concessum fuit* g *Ducibus Farnesijs, quando fuit eis infeudata ciuitas Nouariæ per Carolum V. Cæs.*

29 Item adde,quòd † gratia de facto concessa nõ prodest criminoso, etiam quòd impetrans ignorasset potestatem illius,qui gratiam concessit,& credidisset illum posse dare gratiam,sed poterit iterum per Principem capi,& detineri, ita tradit Cassan. in consuet. Burgund. fol. 244. vers.sed quia vtebatur de facto.

30 Item † adde,quòd hæc potestas sibi Principi reseruata in feudatarium etiam de regalibus in genere inuestitum, translata non censeretur.Felyn. in c.quæin ecclesiarum, col.12.de constit.Luc.de penn.in l.contra rempubl.C.de re milit.lib.12.Afflict.in tit. quæ sint regal. num. 68.& Osasch.decis. 101.numero 12.& Bartol.in l.acta,§. am-
31 plianda,ff.de re iudic.vbi dicit,quòd Comites,†& Barones pœnam infamiæ,vel aliam pecuniariam remittere nõ possunt,& Boss.in tit.de remed. ex sol. clem. Principum.numero quinquagesimoprimo dicit, feudatarios non posse
32 subditis suis concedere gratiam,nisi ad bona,& † pœnã,
33 quæ eis applicantur:nec Episcopus † potest remittere cõdemnatos ad carcerem perpetuum, cùm hoc spectet ad supremum Principem,secundum Ioan.Fab.in l.pœnam, C.de pœn.quem refert, & sequitur Cassan.in consuet. Burgun.fol.242.num. 11. Et an Barones,& feudatarij
24 gratias facere possint,† vide omnino nouissimè Farinac. quæstio. crimin. in quæstio.sexta, numero secundo,cum sequen.

35 Item adde, † quod in statu ecclesiastico legati etiam à latere,Gubernatores,& alijs officiales non possunt rebãnire,seu remittere capitaliter bannitos, vt per constit. 8. Pij II.de qua in Bullar.fol.81.& licèt loquatur de bannitis pro homicidio, fuit tamen extensa ad alios pro quocunq; capitali crimine bannitos,per Iul.II. in constit.V. fol.153.& postmodũ dict.constitutiones per multos alios Pontifices cõfirmatæ fuerunt,præsertim per Pium quintum in constitut.13.vers.& subsequenter sanctæ memor. fol.919.& nedum non possunt facere gratias,seu compositiones cum bannitis pro homicidio animo deliberato,
36 † sed nec etiam cum inquisitis,seu condemnatis de homicidio in rixa, seu casu fortuito, vel alio quouis modo facto,pro quo pœna ordinaria, vel extraordinaria imposita,vel imponenda esset,vt per Pium quartũ constitutione 104.fol.810.circa vero alia delicta possunt facere compositiones,& gratias,vt quotidie faciunt. *Baiard.*

f *In hoc tamen Ducatu.*] Et quid de feudatarijs,Farin. sup.nu.3. *Ros.*

g *Ducibus Farnesijs.*] Supra quæst.57.versic.Habet ẽt, adde aliud speciale fuisse concessum, dictis Ducibus, vt videlicet possint vti,& non vti Decretis Mediolani disponentibus super donationibus,vt per Plot.in l.si quando, §.12.in fin.sic olim poterant gratiam concedere, & iura Principum exercere, quondam Illustrissimi Rolandus, & ceteri Marchiones huius Pallauicini status, qui erant absolutè Domini,vt attestatur Bellus cons. 57. Octauianus Vulpell.consilio suo criminali 57.nu.4. Et est notandum in proposito,quod ex quo Illustrissimi q. Rolandus Pallauicinus Marchio,& eius successores,qui in præsenti Pallauicino statu merum,& mixtum Imperium,atq; omnimodam potestatem,& iurisdictionem obtinuerunt,legisque condendæ auctoritatem habuerunt, vt ex allegatis Doctoribus,ac alijs,& patet in epistola posita in principio statutorũ dicti Pallauicini status, mediãte fœdere venerunt in deditionem quond. Serenissimorum Ducum Mediolani,vt patet ex relatis p Curt. iun.cons.21.maximè a num.6.cum seqq.quo ad plenariã potestatem eisdem Ducibus,& eorum successoribus subditi non fuerunt,vt per Alciat.tract.de præsumpt. reg.3. præsumpt.3.nu.9.Pyrrhus ad consuetud.Aurel.tit.de feudis c.1.ad fi.Menoch.de arbit.iud.lib.2.cent.4. casu 316. nu.29.hoc enim importat statutum in crim. 26. lib.2.tit. de crimine læsæ Maiestatis, faciunt tradita per Alex.cõs. 13.num.17.vol. 6. & ideo cum mediantibus talibus fœderibus facti sint socij,Parmenses,& Pallauicini,talia fœdera seruari debent, tametsi vterque status nunc gubernetur sub eodem Principe,vt est infra q.71. vers. Quæro modo,& per ea,quæ dixit Crau.tract.de antiq.temp.par. 4.vers.1.nu.55.cum seqq.idem Menoch.latè dicto tract. de arbit.iud.lib.1.q.100.maximè sub num.19.Curt. iun. cons.124.per totum,& per Fel.remissiuè in c.Rodulphus in verb.Comitatus de rescript. text.in l.non dubito,§.liberatorem ff.de capt. & postlim.reuers. latè Contar.in l. vnic.limit.3.tit.ratione iuris can.nu.22.cum seqq.C.si de mom.poss.&c.Alex.cons.140.in fi.vol.5.Habetur in diuina Scriptura Machab.lib.1. c.8.& ad ornatum dictorũ fœderũ,quæ omnino seruari deberent;audi lector, quid ex Menippo Antiochi legato apud Romanos retulit Liu. lib.4.Decad.3.in hæc verba;Esse puto tria fœderum genera,quibus inter se paciscerentur amicitias,Ciuitates,Regesque. Vnũ cum bello victis dicerentur leges, vbi enim omnia ei,qui armis plus posset dedita essent, ex his habere victos,quibus mulctari ipsiusius,atque arbitrium esse; Alterum, cum pares bello æquo fœdere in pacem, atque amicitiam venirent,tunc enim repeti, reddique per conuentionem res; & si quarũ turbata bello possessio sit, eos aut ex formula iuris antiqui,aut ex partis vtriusque commodo componi; Tertium esse genus, (& hic est casus noster,) cum qui hostes nunquam fuerint ad amicitiam sociali fœdere inter se iungendam coeant, eos neque dicere,neque accipere leges; Id enim victoris, & victi esse;ex eo genere,cum Antiochus esset, mirari se se, quod Romani censeant æquum ei leges dare:at dum hic dicitur, quòd feudatarij non possunt gratiam facere,nisi id expressè concessum sit, vt Serenissimis Farnesijs, adde quod de iure contrarium verum est; nam feudatarij, qui exercent imperium, & sic possunt condemnare ad mortem,etiam attento tali iure possunt absoluere, quia, qui potest vnum,potest & alterum, l. 3. cum ibi notat.ff. de re iudic.At quomodo confiscare, & condemnare possint feudatarij,distingue.vt per Menoch.de arbitr.iudic. lib.1.quæst.93.numero 3. supra ad quæst. 31. versic.Item quæro,contrarium tamen aliquãdo euenit,vt quis absoluere possit, non autem condemnare, vt per Menoch. d. tract.de arbit.iudic.lib.1.quæst.43.num.23.& quæstione 54.sub num. 4. Nota ergo, quod ideo feudatarius gratiã facere non potest, quia eius superiori hoc reseruatũ est, vt hic,& Menoch.d.tract.de arbit.iudic.lib.1.quæst.92. numero 23.& magis,atque magis nota Iudex,vt etiam in his,quæ tibi licita, & arbitraria sunt vigore legum, vel statutorum, semper quæras consensum a tuo Principe, cognitio enim liciti,vel non,semper est reseruata superiori, Plot.in l.si quando,§.8.sub numero 23.ad fin. C.vnde vi,argumento eorum, quæ dixit Boss. titul. de Principe sub num.87. *Drogh.*

Adde

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca